eſt yſa.xxvj. Speraſtis in domino in ſeculis eternis.

¶ Liber tertij. Pars ſeptima. Incipit.

¶ De auaricia. DIS. I.

Conſequēter ↄſiderā/
duꝫ ē de
q̄nto vitio capitali qđ eſt auaricia. Et
pꝛimo dicēdū de auaricia. Scđo de ꝓ/
digalitate. De auaritia vo pmo dicēdū
ē in generali. Scđo in ſpeciali. De aua
ricia ī gn̄ali ↄſiderāda ſt̄.v. Pꝛio vidē
dū eſt q̄d ſit. ꝛ vn̄ dicaꝭ. ꝛ vtꝝ ſit pctm̄.
Scđo vtꝝ ſp ſit pctm̄ moꝛtale. Tertio
vtꝝ ſit pctm̄ carnale vl̄ ſpūale. Quarto
de filiabꝰ eiꝰ. Quinto q̄ mouere debēt
ad h̄ vitiū deteſtādū. ¶ Circa pmū ſciēdū ꝙ auaricia ſm tulliū eſt
īmoderatus amoꝛ habēdi. vel īmoderatus amoꝛ pecunie. Itē ſꝫ al
chuinū. Auaricia ē nimia acquirēdi. habēdi. retinēdiq̄ꝫ cupiditas.
Dicit̄ aūt auaricia q̄ſi auiditas auri ꝛ auarus q̄ſi auri auidus. Uel
dicit̄ auaricia ab aueo aues. qđ ē cupio cupis. vnde dicit̄ auaricia
q̄ſi auiditas eris. Ex his pꝫ vtrū auaricia ſit peccatū. In q̄buſcunq̄ꝫ
eni bonū ↄſiſtit in debita mēſura. neceſſe ē ꝙ p exceſſum vel dimi/
nutionē illius mēſure malū pueniat. In oībꝰ aūt q̄ ſunt pp finē bo
nū ↄſiſtit in quadā mēſura. Nā ea q̄ ſūt ad finē neceſſe ē cōmēſu/
rari fini. ſicut medicina ſanitati. Sic pꝫ p ph̄ꝫ in.j.polit̄. Bona aūt
exterioꝛa habēt rationē vtiliū ad finē. Unde neceſſe ē ꝙ bonū ho/
minis circa ea ↄſiſtat in quadā mēſura. dū.ſ.hō ſꝫ aliquā mēſuraꝫ
querit habere diuitias exterioꝛes ꝓut ſunt neceſſarie ad vitā eius
ſm ſuam conditionem. Ideo in exceſſu huiuſmodi menſure conſi/
ſtit peccatum. dum ſcilicet aliquis ſupꝛa debitum moduꝫ vult eas
vel acquirere vel retinere quod ꝑtinet ad rationē auaricie. que diſ/
finit̄ eſſe īmoderatus amoꝛ habendi. vnde patet ꝙ auaricia eſt pec
catū. Sciendū aūtē ꝙ auaricia poteſt impoꝛtare īmoderantiā cir/
ca res exterioꝛes dupliciter. Uno modo immediate q̄ūtū ad acce/
ptionē vel ↄſeruationeꝫ ipſaꝝ vt.ſ. homo plus debito eas acquirat
vel cōſeruet. ꝛ ſm hoc eſt directe peccatū in ꝓximū. q꞉ in exterioꝛi/
bus diuitijs nō poteſt vnus homo ſuperabundare niſi alter defici/
at. q꞉ bona tempoꝛalia non poſſunt ſimul poſſideri a multis. Alio
modo pōt impoꝛtare īmoderantiā circa interioꝛes affectiōes quas
quis ad diuitias hꝫ. puta ꝙ īmoderate aliq̄s diuitias amet aut de/
ſideret aut delectet̄ in eis. ꝛ ſic auaricia eſt peccatū hoīs in ſeipſum
q꞉ per hoc deoꝛdinat̄ eius affectus. licet nō deoꝛdinet̄ coꝛpus. ſicut
per vitia carnalia. Ex conſequēti aūtē eſt peccatū in deū ſicut ꝛ oīa
peccata moꝛtalia inq̄ūtū homo ꝓpter bonū tēpoꝛale cōtēnit eter/
na. Item ſciendum ꝙ auaricia ſm pꝛopꝛiaꝫ rationē habet obiectuꝫ
ſpeciale. alia eniꝫ eſt ratio boni vtilis. ꝛ alia boni delectabilis. diui/
tie aūt ſm ſe habēt rationē vtilis. appetunt̄ eni inq̄ūtuꝫ in homi/
nis vſum cadunt. ꝛ ideo ſm hanc ↄſiderationē eius pꝛopꝛiā auari/
tia eſt ſpeciale peccatū. inq̄ūtū.ſ. auaricia dicitur īmoderatus ap/
petitus habendi poſſeſſiones que nomine eris vel pecunie deſigna
tur. Uerū quia verbū habendi ſm pꝛimā īpoſitionē ad poſſeſſiōes
ꝑtinere videt̄. quarū totaliter ſumus domini. ꝛ inde ad multa alia
deriuat̄. Sicut dicit̄ homo habere ſanitatē. vxoꝛem. veſtimentū. ꝛ
alia huiuſmodi ſicut dicit̄ in pꝛedicamētis per conſequēs etiā no/
mē auaricie ampliatū ē ad omnē inoꝛdinatū appetitū habēdi quā/
cūq̄ꝫ rē. Sicut dicit Grego. in quadā homel̄. ꝙ auaricia ē nō ſoluꝫ
pecunie. ſed etiaꝫ ſcientie ꝛ altitudinis. cum ſupꝛa modum ſublimi
tas ambitur. Augu. in libꝛo de libero arbi. Auaricia que grece phy
largiria dicit̄ nō in ſolo argento ſed in omnibus rebus que inoꝛdi
nate appetunt̄ intelligenda eſt. Item ſciendū ꝙ auaricia impoꝛtat
īmoderantiā quandam circa diuitias dupliciter. Uno modo ime/
diate circa ipſaꝫ acceptionē ꝛ cōſeruationē diuitiarum. inquantuꝫ
ſcilicet aliquis inquirit pecuniaꝫ vltra debitum aliena ſurripiendo
vel retinendo. ꝛ ſic opponit̄ iuſticie. ꝛ hoc modo accipit̄ auaricia.
Ezech. xxij. vbi dicit̄. Pꝛincipes eius ī medio eius quaſi lupi rapiē
tes pꝛedā ad effundēdū ſanguinē. ꝛ auare lucra ſectando. Alio mō
impoꝛtat īmoderantiā circa interioꝛes affectiones diuitiaruꝫ. puta
cum quis nimis amat vel deſiderat diuitias. aut nimis delectatur
in eis etiā ſi non velit rapere aliena. ꝛ hoc modo auaricia opponit̄
liberalitati que moderat̄ huiuſmodi affectiōes vt dictū eſt. ꝛ ſic ac
cipitur auaricia. ij. coꝛin. ix. Pꝛeparāt repꝛomiſſaꝫ benedictiōeꝫ hāc
eſſe ſic q̄ſi benedictionē non q̄ſi auariciā glo. vt.ſ. doleant ꝓ dato ꝛ
paꝝ ſit qđ dat̄. ¶ Circa ſcđꝫ.ſ. vtrū auaricia ſemp ſit peccatū moꝛ/
tale. dicēdū ꝙ auaricia dicit̄ dupliciter. Uno modo ſm ꝙ opponi

tur iuſticie: ꝛ ſic ex genere ſuo eſt peccatū moꝛtalē: ꝛ ſic ad auaritiā
ꝑtinet ꝙ aliq̄s iniuſte capiat vel retineat res alienas: qđ ꝑtinet ad
rapinā ꝛ furtū q̄ ſunt pctā moꝛtalia: vt infra dicet̄. In hoc tn̄ auari
tie genere ↄtingit eſſe veniale pctm̄ ꝓpter impfectionē actus: vt di/
cet̄ ibidē. Alio mō pōt accipi auaritia ſm ꝙ opponit̄ liberalitati: ꝛ
ſm hoc īpoꝛtat inoꝛdinatū amoꝛē diuitiarū. Si ergo intātuꝫ amoꝛ
diuitiaꝝ creſcat ꝙ pꝛeferat̄ charitati: vt ſi ꝓpter diuitiaꝝ amoꝛem
aliquis nō vereat̄ facere cōtra amoꝛē dei ꝛ ꝓximi. ſic auaritia erit
peccatū moꝛtale. Si aūt inoꝛdinatio amoꝛis īfra hoc ſiſtat vt.ſ. hō
q̄uis ſupflue diuitias amet nō tn̄ pꝛefert earū amoꝛē amoꝛi diuio
vt.ſ. ꝓpter diuitias nō velit aliq̄d facere ↄtra deū vl̄ ꝓximū. ſic aua
ritia eſt peccatū veniale. Unde ſup illud. j. coꝛin. iij. Si quis ſupedi
ficat ſup hoc fundamētū lignū fenū ſtipulā ꝛc̄. dicit glo. ꝙ lignū fe
nū ꝛ ſtipulā edificat ille qui cogitat que mūdi ſūt quō placeat mū/
do: qđ ꝑtinet ad peccatū auaritie: ſed iſte nō peccat moꝛtaliter: ſed
venialiter. De eo nāq̄ꝫ dicit̄ hic cū ſaluꝰ erit. ſic tamē quaſi p ignē.
¶ Circa tertiū vtrū auaritia ſit peccatū carnale vel ſpirituale dicē/
dū ꝙ ſpirituale peccatū eſt. Qđ declarat̄ ſic. Pctā nempe in affecti
one ↄſiſtūt. oēs aūt affectiones aīe ſiue paſſiones terminant̄ ad de
lectatiōes ꝛ triſticias: vt patet p ph̄m in. ij. ethy. Delectationū autē
q̄dā ſūt carnales quedā ſpūales. Carnales q̄dē delectatōes dicunt̄
que in ſenſu carnis cōplent̄. ſicut delectationes ciboꝝ ꝛ venereoꝝ.
Delectationes vero ſpūales que cōplent̄ in ſola anime appꝛehēſio
ne. Illa vero peccata dicunt̄ carnalia: q̄ pficiunt̄ in carnalibus dele
ctationibꝰ. Illa vero dicunt̄ ſpūalia que pficiunt̄ in ſpiritualibus
delectatiōibꝰ abſq̄ꝫ carnali delectatōe ꝛ hmōi ē auaritia. Delectat̄
eni auarus in h̄ ꝙ ↄſiderat ſe poſſeſſoꝛē diuitiaꝝ. ꝛ ideo auaritia ē
peccatū ſpūale. Sciēdū eni ꝙ q꞉ auaritia eſt circa obiectū coꝛpale.
tn̄ in eo ꝙ nō querit delectationē coꝛpalē: ſed ſolū animalē. pꝛout
ſcꝫ homo delectat̄ in hoc ꝙ diuitias poſſideat. ꝛ ideo nō eſt pecca/
tū carnale: rōne tn̄ obiecti mediū eſt inter pctā pure ſpiritualia que
querūt delectationē ſpūalē circa obiecta ſpūalia. ſicut ſupbia ē cir/
ca excellentiā. ꝛ vitia pure carnalia q̄ querūt delectationē pure coꝛ/
poꝛalē circa obiectū coꝛpale. ¶ Circa quartū.ſ. de filiabꝰ auaritie.
Sciendū ꝙ Greg. xxxj. moꝛ̄. Aſſignat pꝛoditionē fraudē. fallatiaꝫ.
ꝑiuriū. inquietudinē. violentiā. ꝛ cōtra miſericoꝛdiā. obdurationē
coꝛdis. Quarū numerus ſic apparet. Nā filie auaritie dicunt̄ vitia
que ex ipſa oꝛiunt̄: ꝛ pꝛecipue ſm appetitū finis. Quia vero auari/
tia eſt ſupfluus amoꝛ habendi diuitias. ideo in duobꝰ excedit. Pꝛi
mo eni ſupabundat in retinendo: ꝛ ex hac parte oꝛitur ex auaritia.
obduratio cōtra miſericoꝛdiā quia.ſ. coꝛ eius per miſericoꝛdiā nō
emollitur vt ꝺ de diuitijs ſubueniat miſer̄. Secūdo ad auaritiā ꝑti/
net ſupabundare in accipiendo: ꝛ ſm hoc auaritia poteſt cōſidera/
re dupliciter. Uno modo ſm ꝙ eſt in affectu ꝛ ſic ex auaritia oꝛit̄
inquietudo: īq̄ūtū ingerit homini ſollicitudinē ꝛ curas ſupfluas.
Auarus eni non implet̄ pecunia: vt dicitur Eccl̄s. v. Alio modo po/
teſt cōſiderari in effectu: ꝛ ſic in acquirendo aliena vtitur aliquādo
vi. quod ꝑtinet ad violentias: quādoq̄ꝫ autē dolo: qui quidē ſi fiat
in verbo erit fallacia q̄ūtū ad ſimplex: verbū. ꝑiuriū autē ſi addat̄ cō
firmatio iuramēti. Si aūt dolus ↄmittatur in opere. ſic q̄ūtū ad res
erit fraus. q̄ūtū ad pſonas ꝓditio: vt patet de iuda qui ex auaritia ꝓ
didit chꝛm̄. Nec mireris ſi iſte ponunt̄ eē filie auaritie. cū tn̄ pꝛodi
tio. fraus. ꝛ fallacia opponunt̄ pꝛudētie. ꝑiuriū religioni. inquietu/
do ſpei vel charitati. que q̄eſcit in amato. violētia opponit̄ iuſticie
obduratio coꝛdis mīe: ꝛ ſic hec oīa nō vident̄ ad auaritiā ꝑtinere.
Sed ſciēdū eſt ꝙ nō opoꝛtet filias alicuiꝰ vitij capitalis ad idē ge/
nus ꝑtinere: q꞉ ad finē vnius vitij poſſunt oꝛdiari pctā alteriꝰ gene
ris. Aliud eſt eni aliqđ vitiū hr̄e filias ꝛ hr̄e ſpecies. Itē nota ꝙ iſi
do. ponit. ix. filias auaritie: q̄ ſunt mēdaciū. fraus. furtū. ꝑiuriū. tur/
pis lucri appetitꝰ. falſa teſtimonia. violētie. īhūanitas: ꝛ rapacitas.
Sed iſte nouē reducunt̄ ad p̄dictas. Nā mēdaciū ꝛ falſuꝫ teſtimo
niū ↄtinent̄ ſub fallacia. falſuꝫ eni teſtimoniū eſt q̄daꝫ ſpecificatio
mēdacij. Sicut furtū eſt q̄dā ſpecificatio fraudiſ. Un̄ ſub fraude cō
tinet̄. Appetitꝰ aūt turpis lucri ꝑtinet ad īquietudineꝫ. Rapacitas
autem pertinet ad violentiam cum ſit ſpecies eius. Inhumanitas
autem eſt idem qđ obduratio contra miſericoꝛdiam.

¶ De deteſtatione auaritie. DIS. II.

Circa quintū ſciendū ꝙ m̄lta nobis ſuadēt ꝛ eui
dēter oſ̄dūt pctm̄ auaritie ſūmope fugiēdū
Pꝛimo quidē hoc oſ̄dit nature ↄditio. Secūdo exem/
ploꝝ inſtructio. Tertio moꝛtiſ meditatio. Quarto dāno
rū incurſio. ¶ Pꝛio inq̄ꝫ h̄ oſ̄dit nāe ↄditio duobus modis. Uno
mō terrenis celeſtia ꝛ tpalibꝰ ſpūalia p̄poneda. Sicut pꝫ ꝙ nā ſup
ponit terram omnibꝰ elementis ꝛ eam dedit cōculcandaꝫ: ſed aua/

ricia terrena celeſtibus. ⁊ temporalia ſpiritualibus anteponit. Diui
tias ſupponēdas ⁊ calcādas notat hoc ꝙ ꝓmitiui fideles ad pedes
apłoꝝ diuitias ꝓiciebāt. Act. iiij. de ioſeph cyprio ī fine. c. Ibi glo.
Calcādū eſſe docet natura ꝙ pedibꝰ ſubdit̄ apłoꝝ. Aīa rationis ſe
des dei eſt. terra ſcabellū pedū eius. Mirū ꝙ h̄ celū qḋ ē materiali
ter dignius terre ſupponit auaricia. de quo celo vt dicit Bern̄. non
ſolū dixit vt faceret. ſ3 pugnauit vt acq̄reret. occubuit vt redimeret.
Natura greſſibiliū q̄ terrā calcat. volatiliū q̄ a terra ſe eleuat. vege
tabiliū. ſeminū. plantaꝝ ⁊ arboꝝ. que ītruſa in terra ab ea egrediun
tur. ⁊ rurſu3 erigunt̄ ⁊ extēdunt̄. germināt. frondēt. florent. fructifi
cāt. ⁊ ramos dilatāt. natura humana quā nā erexit ad ſydera. Alio
mō hoc oñdit naturalis ꝯditio ex nobilitate ſue cōicatiōis. natura
liter enī ſuꝑiores creature bonitatē cōicant īferiorībꝰ. Sicut ſol lu
cē ſuā cōicat lune ⁊ ſtellis. ⁊ ſol luna ⁊ ſtelle lucē ſua3 ⁊ virtutē cō
municāt iſtis īferiorībꝰ. Ignis claritatē ſuā ⁊ calorē. ⁊ aer lumen a
ſole receptū. ⁊ lucerna ſplēdorē circūquaq3 diffundūt. Unde domi
nus Math. v. Nemo accēdit lucerna3 ⁊ ponit ſub modio. ſ3 ſuper
cādelabrū vt luceat oībus q̄ in domo ſunt. Fons nobilis quo plus
haurit̄. tāto melior ⁊ ſapidior efficit̄ eiꝰ aqua. pythagoras. Et vna
face ſi plura lumina ſuccēderis: nullū dānū principali materie gene
rabis. q̄ facultatē accipit plus lucēdi. quotiēs cauſas inuenit plus
ꝑſtādi. Silr̄ ſciētia quāto plus fuerit diſtributa. tāto maius recipit
incremētū. Eſt. n. ſciētia nobilis aīe poſſeſſio. q̄ diſtributa ꝑ partes
ſuſcipit incremētū. ⁊ auaꝝ dedignata poſſeſſorē ſi nō diſtribuit̄ ela
bit̄. hec igit̄ antedicta ſua cōicabilitate ⁊ liberabilitate deteſtantur
auaritiā. q2 bona q̄ poſſidet nō cōicat ſ3 retinendo ꝯgregat ⁊ coar
tat. Aug. Oīs res q̄ cū dat̄ nō minuit̄ ſ3 auget̄ ſi non dat̄ cū habet̄
nōdū habet̄ quō habēda ē.   Scḋo peccatū auaricie deteſtādum
oñdit exēploꝝ inſtructio. h̄ chr̄s verbis ⁊ exēplis docuit ⁊ monuit
eſſe vitādū. Luc. xij. Uidete ⁊ cauete vobis ab omni auaricia. Ma
thei. x. Nolite poſſidē auꝝ neq3 argētū neq3 pecuniā ⁊c̄. Qui cū eēt
dn̄s oīu3 ⁊ a deo ꝯſtitutꝰ hēs vniuerſoꝝ voluit pauptatē extrema3
⁊ mēdicitatē aſſumere. adeo vt aquā cuius cōis ē vſus mēdicaret.
Ioh. iiij. ⁊ nō hr̄et vbi caput reclinaret. Math. x. Qḋ ⁊ ſui fecerūt
⁊ docuerūt facē diſcipuli v̄bis parit̄ ⁊ exēplis ſicut ab ipſo fuerunt
edocti. Unde oīa arbitrati ſunt vt ſtercora. phył. iij. Et Math. xix.
Ecce nos relinqmꝰ oīa ⁊c̄. Dn̄s ēt ꝑcepit moyſi vt eligeret viros po
tētes ⁊ timētes deū. ⁊ q̄ odirēt auariciā Exo. xviij. Itē h̄ ide3 docet
ſapiētia ph̄oꝝ. ait enī plato. Nō ē dignꝰ deo q̄ opes nō cōtēpſerit.
Ideo ph̄i vt ſapiētiā acq̄rerēt. cuiꝰ melior ē acquiſitio negociatiōe
auri ⁊ argēti diuitias ⁊ occupatiōes terrenas ꝯtēpſerūt vt ſapiētie
liberius vacarēt. Ut p3 in bragmānis. q̄ fuerūt nudi ſapiētes vtē
tes gramine ꝓ lecto. ſiluis ꝓ tecto herbis ⁊ radicibꝰ ꝓ alimēto. aq̄
fluminis ꝓ ſitis medicamento. Itē Hiero. de quodā ph̄o refert. ꝙ
cū ad philoſophandū ꝓficiſceret̄ athenas. magnū pōdus auri ſecū
ferēs ꝯſiderās ꝙ nō poſſet ſimul poſſidere aurū ⁊ v̄tutes. illud a ſe
ꝓiecit dicēs. O diuitie abite ꝓcul a nobis. Aliud exēplū de dyoge
ne q̄ in dolio degēs locupletē ducebat pauptatē. ad quē q̄da3 auli
cus cū mūdaret olera ſua accedēs ait. Tu cū ſapiēs ph̄s ſis ſi mihi
credidiſſes ⁊ regibꝰ ſeruire voluiſſes nō olera tua lauares. ſ3 ī aula
la ſūmꝰ ꝑnceps mecū manereſ. Cui rn̄dēs ait. Et ſi mihi credidiſſes
⁊ pauptate mediocrit̄ vti voluiſſes. nō oporteret te regibꝰ adulādo
mētiri. Hic ēt cū vidiſſet quēdā cū manibꝰ haurietē aquā ⁊ bibere
ad fontē ait. Neſciebā nā3 dediſſe mihi cyphū. ⁊ puulū vas cū quo
aquā bibē ſolebat ad lapidē fregit.   Tertiū qḋ diſſuadet auariciā
ē mortꝭ meditatio. q̄ ſubito oīa aufert. Luc. xij. Ponit̄ exēplum de
diuite q̄ dicebat. Aīa mea mł̄ta bōa habes ⁊c̄. Cui rn̄dit dn̄s. Stul
te hac nocte aīa3 tuā repetēt a te. nullas tibi dates īducias. ⁊ q̄ ꝯgre
gaſti cuiꝰ erūt. ꝓuer. xj. Nil ꝓderūt diuitie in die vltiōis ⁊c̄. Poeta
Defūctūq3 leues nō comitāt̄ opes. Ecc̄i. xlj. O mors q̄3 amara ē me
moria tua hoi iniuſto pacē habēti ī ſubſtātijs ſuis. Bern̄. Mūdꝰ
inexorabilē ꝯſtituit ianitorē. ſ. mortē. q̄ de oībꝰ rebꝰ nihil aſporta
ri ꝑmittit. ſ3 peccatū. nihil ē qḋ nulla mortꝭ anguſtia poterit retine
ri. Aug. Auaricie morbꝰ nūq̄3 melius cōpeſcit̄ q̄3 cū dies mortꝭ me
ditat̄. Hiero. Facile ꝯtēnit oīa q̄ ſe ſemꝑ cogitat moritu2. Itē Hie
ro. Si hēas ſapiētiā ſalomōis ⁊ pulchritudinē abſalonis. ſi fortitu
dinē ſamſonis. lōgeuitatē enoch. diuitias creſy. ꝑtātē octauiani. fe
cūditatē in ſobole gedeonis. agilitatē azael̄. ſtrenuitatē iulij. ſucceſ
ſu3 alexādri. delitias aſſueri. gra3 tyti. q̄d tibi ꝓdeſt ſi caro det̄ vmi
bꝰ aīa demonibꝰ cū diuite epulone ieternū cruciāda ⁊ cōcremāda.
Diuitie ēt relinquūt̄ crudelibꝰ ſucceſſoribꝰ. Ad h̄ mł̄ta habēt̄ exēpla
ſupra ꝯ̄ morte. Nota ꝙ ī morte. oīa vt ſōniū euaneſcūt. pſ̄. Dormie
rūt ſomniū ſu. ⁊c̄.   Quarto deteſtandā oñdunt auariciā dānorū
occaſio vel incurſio. Innumerabilia nāq3 mala oriunt̄ ex auaritia

in qua cā breuitatis poſſunt ſub iſtis quattuor ꝯꝑhēdi: q̄ ſūt. In
firmitas abſcīdēda. Fatuitas irridēda. Iniq̄tas deteſtanda. Cala
mitas formidāda. Primo quidē ex auaritia naſcit̄ vel potius ipſa
eſt īfirmitas valde grauis ⁊ ꝑiculoſa mł̄tas ꝯditiōes ⁊ circūſtātias
malas habēs. Eccs̄. v. Eſt īfirmitas peſſima quā vidi ſub ſole diui
tie ꝯgregate in malū dn̄i ſui. Periculoſa quidē eſt: q2 ducit in mul
ta ꝑicula. ſicut ꝑiclitātes in mari vehemēter adherēt his q̄ poſſunt
appꝛehēdere. ſic auari amore fortiſſimo tꝑalibꝰ adherētes ꝑeūt cu3
eis. Ecc̄i. iij. Qui amat ꝑiculū ꝑibit in illo. Auari etiā ſunt in ꝑſenti
in ꝑiculis fluminū latronū ex genere ex gēte ⁊c̄. vt dicit̄. ij. corin. xj.
q2 ꝑ ignē ⁊ aquā ⁊ fures ⁊ alia multa ꝑiclitant̄ iſtis cū ipſis rebꝰ. ⁊
ꝑtinēt oīa iſta. Seneca. Uidet paupe3 ⁊ ſuſpicat̄ furē: videt diuitē
⁊ ſuſpicat̄ ꝑdonem ⁊c̄. Poeta. Impiger extremos currit mercator
ad indos. Per mare paupiē fugiēs ꝑ ſaxa ꝑ ignes. In vitiſpa. Sic
nemo pōt nocere eū qui iuxta imꝑatorē eſt. ſic nec dyabolꝰ aīam q̄
appropinq̄t deo: cuiꝰ aūt ſenſus huc atq3 illuc diuerſus eſt ⁊ v̄tit̄ fa
cillime: aīa3 illiꝰ inimicꝰ in diuerſas paſſiōes īducit. Itē ꝑiculoſa ē:
q2 multi hac laborāt qui neſciūt. iō remediū nō q̄rūt. Seneca. Ini
tiū ſalutis ē noticia pcī: q2 qui ſe peccare ignorat corrigi non vult.
Seneca. Nemo ſe auaꝝ ītelligit nemo cupidū ideo ad ſanitatē dif
ficile ꝑuenimꝰ q2 nos egrotare neſcimꝰ. Itē ꝑiculoſa: q2 multos in
uoluit: oēs ve3 hēdes ⁊ ſucceſſores ad quos hmōi diuitie deuoluū
tur. Itē ꝑiculoſa: q2 ꝓceſſu tꝑis nō minuit̄ ſed auget̄ Seneca. Aua
ritia mōſtro ſilis eſt q̄ in ſenibꝰ iuueneſcit. Itē hec īfirmitas nō ſo
lū eſt ꝑiculoſa: ſed etiā valde grauis multiplici rōne. Primo q2 red
dit hoīe3 grauē nimis ad bene agēdū: vel grauē. i. pōderoſum ad ſe
ſurſu3 erigēdū ⁊ celeſtia iudicādū. pſ̄. Filij hoīu3 vſq3quo ḡui cor
de. Abac̄. ij. Iniq̄tas ſuꝑ talētū plūbi. Cū enī tꝑalia ſint terrena ⁊ iō
pōderoſa nō eſt mirū ſi reddūt hoīe3 ponderoſu3. Abac̄. ij. Ue q̄ cō
gregat nō ſua. Uſq3quo ⁊ aggrauat ꝯ̄ ſe dēſum lutū. Hoc eſt ꝑmū
ſignū īfirmitatis q̄ñ hō ſe ſentit plus debito pōderoſu3. Adeo aūt
reddit hoīe3 grauē ꝙ ſui pondereꝭ grauitate ipſu3 ad inferiora defle
ctit: ⁊ quē deꝰ creauit erectū ad ſydera ipſu3 ad modū beſtie incur
uat ad īfima: vt nihil velit cogitare: diligere: loqui: vł̄ ſaꝑe niſi terre
na. Seneca. Cetera aīalia deꝰ ꝓiecit ad paſtū hoīe3 erexit ad ſyde
ra. Ouidiꝰ. Pronaq3 cū ſpectēt aīalia cetera terrā. os homini ſubli
me dedit. yſa. lj. Dixerūt aīe tue. īcuruar̄ vt trāſeamꝰ. poſuiſti vt ter
rā corpꝰ tuū q̄ſi viā trāſeūtibꝰ. ſ. adherēdo terrenis. Glo. Niſi te in
curuauerꝭ dyabolꝰ ſuꝑ te ꝑtātē nō habebit. Dyabolꝰ facit de hoīe
ſicut lupꝰ de puero quē nutrit in ſpelunca qui cū ꝑm nām ꝯditiōis
humane vult ſe erigete ſuꝑ pedes ſuos ſurſu3 ad ſydera lupꝰ nutri
tor eiꝰ cauda ꝑcutit eū in capite vt ad terra3 more beſtiali ſe ꝓſter
nat. pſ̄. Oculos ſuos ſtatuerūt declinare in terrā. Ecc̄i. x. Proiecit ī
terrā intima ſua. cordis. i. amoris ⁊ affectōis ſue: q2 vbi ē theſaurꝰ
tuꝰ ibi eſt ⁊ cor tuū. Sic igit̄ patet ꝙ auaritia eſt īfirmitatū grauis
q̄ reddit hoīe3 grauē. i. ſūmoꝑe incuruat eū ad infima. Itē dicit̄ in
firmitas grauis: q2 difficilis ad curādū: q2 quāto medicamētū ma
ius apponit̄. tāto magis īfirmitas augmentat̄: quia quo plus ad
dunt̄ diuine tēporales cordi cupido: eo magis cupiditas adauget̄.
Sicut quāto plura ligna igni apponunt̄. tanto in maiorē flāmam
erigit̄. Poeta. Creſcit amor nūmi quātū ipſa pecunia creſcit. Item
grauis eſt eius curatio: q2 materia nimis adheret ſubiecto. ſic quā
to materia morbi fortiꝰ adheret mēbris vitalibꝰ. tanto difficilior ē
curatio morbi tēporales aūt diuitie nimis vehemēter adherēt cor
di auaro. ⁊ ideo vix ab eo poſſunt auelli. Sicut q̄ ꝑiclitant̄ in ma
ri vel aq̄s currētibꝰ q̄cq̄d appꝛehēderint ita fortiter tenēt ꝙ nō ꝑit
eis auferri. Uñ auari vix redeūt ad ꝑniā3. Ecc̄i. Qui aurū diligit nō
iuſtificabit̄. Hiere. viij. Appꝛehēderūt mēdaciū ⁊ noluerunt reuer
ti. Sunt enī ſimiles accipitri impinguato: qui nō vult redire ad ma
nū reuocātis. licet oſtēdat ei carnes rubeas. Itē ſimiles ſunt galli
nis que dicunt̄ eſſe ſurde in auguſto q2 paſtū inueniunt abundan
tem. Hiere. xxij. Locutus ſu3 tibi in abūdātia tua ⁊ dixiſti nō audi
am. Itē grauis eſt eius curatio: q2 materia morbi nimis eſt veneno
ſa. Cū enī tēporalia male acquirunt̄ oībus ſcienter vtētibꝰ ſunt ve
nenū: vel q̄ñ nimis amant̄: vel q̄ñ eis hoīes abutunt̄. Unde cū con
ſtantinus imꝑator ditaſſet eccleſias q̄ prius in tribulatōe fuerant ⁊
maxima pauptate audita eſt vox dicēs. Hodie effuſum eſt venenū
in eccleſia dei. Uñ ſicut cyconia nutrit pullos ſuos venenoſis. ſic
auarꝰ filios ⁊ vxorē. Deut̄. xxxij. Fel draconū vinū eoꝝ ⁊c̄. Silis ē
auarꝰ mitridati regi pōti q̄ obſeſſus a filio ſuo famate ſe cū tota fa
milia datꝭ epulis copioſis itoxicauit. Itē grauis ē huiꝰ morbi cura
tio: q2 ꝯtinua. Eccs̄. iiij. Unꝰ ē: ⁊ ſcḋm nō h3: ⁊ tñ laborare nō ceſſat
In die laborat corꝑaliter operando In nocte vero mentaliter me
ditando ⁊ frequenter etiā ſomniando. Itē hec infirmitas nō ſolu

ē ꝯtinua. ſʒ etiā pacuta. coꝛ.n. auari ardet vt ignis. qꝛ auaricia ignis eſt de quo prouer.xxx. Ignis nūꝗ̄ dicit ſufficit. Mich.vj. Adhuc ignis in domo ipij. ⁊ theſauri iniqtatis ⁊c. Ex h ardoꝛe ſequit ſitis inexplebilis ⁊ īſatiabilis. hic ē ſerpēs flatu adurēs q̄ quos percutiebat ardoꝛe inextinguibili ⁊ ſiti inſatiabili occidebat. De auaro dicitur ꝑuer.xiij. Uēter ipioꝝ īſaturabilis. Et.xxvij. Infernus ⁊ pditio nūꝗ̄ ſatiant. Sic oculi ipioꝝ inſatiabiles. De bufone dicit ꝙ reſpiciēs terrā ⁊ timēs ꝙ nō poſſit ei ſufficere itrat foueā ſuā. ⁊ cū pede pōderat terrā quā comedit. Eccī.xiiij. Inſatiabilis ē oculus cupidi Bern. Nō plus ſatiabit oculus auari auro ꝙ̄ corpus aura. Unde ſm Grego. Auarus ꝑ hidropicū deſignat. Itē hec īfirmitas ē grauis ꝑpter diuerſas curas ſollicitudinū qb⁹ pungit affligit ⁊ quaſi corrodit coꝛ auari. Eccs.ij. Peccatori dedit deus afflictiōes ⁊ curā ſupflnā vt addat ⁊ ꝯgreget. Eodē.v. Cūctis dieb⁹ vite ſue comedit in tenebris ⁊ in cura multa atꝗ̄ triſticia. Phs. Pecunia auaro ſuppliciū ē. ꝑfuſo decus. patricidiū ꝑditori. Math.xiij. luc.viij. dicuntur diuitie ſpine Greg. Profecto ſpine ſūt qꝛ aculeis ſollicitudinuʒ mētē lacerāt ⁊ pūgūt coꝛda auaroꝝ. Sūt vt nuces vmiculoſe a vermib⁹ corroſe. vt quedā nuces Indie de qb⁹ in hiſto. trāſmarina dicit. ꝙ ſūt ad modū capitis hūani groſſe. ⁊ apte inueniunt plene ſerpētib⁹ moꝛdacib⁹. i. curis malis. Sūt vt poma ſodomoꝛū plena fauilla. Hec cure nō ſinūt eos doꝛmire. Eccī.ij. Cūcti dies eius laboribus ⁊ erumnis pleni ſūt. nec ꝑ noctē q̇eſcit. Ad hoc facit exēpluʒ dyogenis phī. q̄ cū in via poꝛtaret pecuniā ⁊ eā ſuppoſuiſſet capiti ſuo vt doꝛmiret aduertit furē ſollicitū quō eā furaretur doꝛmiēti. Cū aūt ipſe pre ſollicitudine ſomniū amiſiſſet ſciēs appꝛopinquātē furē ꝑiecit ei pecuniā. dicēs. Tolle miſer pecuniaʒ ⁊ ꝑmitte me doꝛmire. Cū q̇dā diues maneret iuxta cuiuſdā pauperis domuʒ. ⁊ poſt cene ſue delitias itraret lectū ſuū delicatū ⁊ mollē vt q̇eſceret. occupatus diuerſis curis irruētib⁹ diuerſoꝝ bonoꝝ ſuoꝝuʒ q̄ habebat in diuerſis locis. cū nō poſſet doꝛmire audiebat paupereʒ poſt cenā parcā ⁊ laboꝛē diurnū in lecto duro ſuauiſſime q̇eſcētē ⁊ ſolatiū qō habebat cuʒ puero ſuo ⁊ vxoꝛe. Qui inuidēs eius q̇eti ſurrexit ante diē ⁊ apto hoſtio paupis ſuſpēdit in eo burſaʒ plenaʒ pecunia q̄ excitatus in mane cū vellet egredi domū cadētē pecuniā recepit. ⁊ cū diu deliberaſſet q̄d inde faceret. timēs ne vel vxoꝛ vel alius ipſam furaret ei. finxit ſe pati in renib⁹ occultās eā ſub lecto ſuo ⁊ iacēs ſupꝛa. nō valebat doꝛmire de nocte pre ſollicitudine q̄d de ea faceret. Cūt aūt diues quereret ab vxoꝛe pauperis q̄d vir ſu⁹ haberet q̄ nō audiebat vltra cantās. ⁊ illa aſſereret ꝙ pateret in renibus ait. Ego veniā ⁊ curabo eū. Et accedēs ⁊ pecuniā ſuā repetēs ipſam ſecū deportauit. ⁊ reſtituta ē pauperi quies priſtina ſanitas ⁊ iocūditas cū ſomno. Bene igit diuitie dicunt ſpine. ꝑuer.xxiiij. ꝑ agrū pigri hoīs trāſiui ⁊ ecce totū repleuerāt vtice. coopuerāt ſupficieʒ eius ſpine ⁊c. tn̄ vt dicit Iob.xxx. Filij ſtultoꝝ ⁊ ignobiliū eſſe ſub ſentib⁹ delitias reputabāt. Sūt cōtrarij auib⁹ lucis q̄ in nidis ſuis ſpinas habēt exteri⁹. molliciē iteri⁹ vt ibi ſuauiter q̇eſcāt. Econtra ipſi hn̄t molliciē veſtiū extra cū diuite epulone. itra ſpinas remorſionū ⁊ tn̄ ſūt vt ruſtici q̄ neſciūt quieſcere in molli lecto ꝯſciētie. ſʒ in aſperitate remoꝛſionū ꝯ̄ſuis ꝑpter ꝯſuetudinē ⁊ moꝛā in peccato auaricie nō ſentiūt. Hiero. Supflua cura ē in his reb⁹ coꝛ apponere q̄ cū anguſtia redeūt ⁊ obtēta paruo tpe ſubſiſtūt. ſubſiſtētes ſollicitudinē igerūt. in qb⁹ eſt ſita corruptio. falſa delectatio. vā deceptio. poſſeſſe onerāt. amate inq̄nāt. amiſſe excruciāt. Bern. Deſidera bonuʒ temporale ſemp ex ipſo deſiderio torq̄eberis. Omne bonum temporale originem habet a pena. Idem. Sicut ſpine degenerant que non pungunt. ſic diuitie que non affligunt. Item grauis eſt. qꝛ inoꝛdinatū efficit appetitū. qꝛ auarus appetit nociua. ſicut febricitans appetit vinū. carnes ⁊ huiuſmodi que ſibi ſunt contraria: ꝑuer.i. Uſꝗ̄ quo paruuli diligetis infantiā. ⁊ ſtulti ea q̄ ſibi noxia ſunt cupient. appetūt laqueos quibus capiunt. j.thi.vj. Qui volūt diuites fieri incidunt in tentationē ⁊ in laqueuʒ dyaboli ⁊ in deſideria multa inutilia ⁊ nociua. Bern. Uidi ego q̄nꝗ̄ viros quorū ꝑmus buccis tumētibus marinā maſticabat arenam. Secūdus ſulphureo aſtans lacui exalantē teterrimuʒ fetidiſſimūꝗ̄ geſtiebat haurire vapoꝛē. Tertius foꝛnaci incubans vehemēter accēſe micantes ſcintillas hyantibus ex opere faucibus letabat. Quartus ſupꝛa pinnaculū tēpli reſidens leuioꝛis aure ſpiritū aperto attrahebat oꝛe ⁊ in quo minus influere videret ipſe ſibi flagello ventū faciebat. ac ſi totū ſperaret aerē deglutire. Quintus ſeoꝛſum poſitus irridebat ceteros. Ipſe quoꝗ̄ irridēdus maxime. ꝓprias eniʒ carnes incredibili quodā ſtudio ſugere laboꝛabat. nūc manū. nunc brachium. nūc alias applicās oꝛi ſuo. Miratus cauſam ſciſcitans a ſingulis. vnā inquio eſſe repio. vtiꝗ̄ validiſſimā famē. Tūc macilētiſſimas

eoꝛum facies ꝯtemplatus recoꝛdabar ꝓphie gemētis miſerabiliter ⁊ dicētis. Aruit coꝛ meū qꝛ oblitus ſuʒ comedere panē meū. Quid ꝓſunt vobis hec inquio: qꝛ nō ſunt nāles cibi. famē magis ꝓuocāt q̄ꝫ extinguant. Per iſtos quinꝗ̄ viros auari ꝯgrue deſignant. ꝑ arenā vo fumū. vētū: ⁊ ſcintillas tpalia figurant: auarus ḡ ioꝛdinatū appetitū hʒ: qꝛ deſiderat nociua. Itē qꝛ faſtidit ⁊ refugit ꝓficua. i. cibū aīe q̄ eſt iuſticia. Ioh.iiij. Meus cibus eſt vt faciā voluntatē ei⁹ q̄ miſit me. Bern. Panis aīe iuſticia ē ⁊ ſoli bti q̄ eſuriūt illam qm̄ ipſi ſaturabunt. Itē cib⁹ aīe ē vbū dei. Deut.viij. Nō i ſolo pane viuit hō: ſed in omni vbo ⁊c. Itē cib⁹ aīe eſt eucbariſtie ſacramētū. Ioh.vj. Caro mea vere eſt cib⁹ ⁊c. Itē cib⁹ aīe eſt ꝯtēplatio diuine dulcedinis ⁊ eterne beatitudinis. yſa.lviij. Cibabo te hereditate pr̄is tui iacob. Iſtas delitias nō guſtat auar⁹ nec appetit: qꝛ palatū hʒ infectū. Greg. Spūales delitie cū nō hn̄tur in faſtidio ſūt: cū vo habent in deſiderio. tātoꝗ̄ a comedēte ampli⁹ appetunt: quāto ab eſuriēte ampli⁹ comedunt. Itē grauiſſima ē h īfirmitas: qꝛ coꝛ auari dilacerat ⁊ diuidit diuerſis curis ⁊ anguſtijs: ⁊ facit trifoꝛmeʒ diuiſionē: qꝛ ꝑmo diuidit coꝛ a deo q̄ ē vita aīe. yſa.lix. Iniq̄tates veſtre diuiſerūt int̄ vos ⁊ deū. Itē diuidit a ſeipſo: qꝛ cū ſcriptū ſit Math.vj. Ubi ē theſaur⁹ tu⁹ ibi ē ⁊ coꝛ tuū: qm̄ theſaurꝫ ſuū hʒ bō in diuerſis locis: neceſſe eſt ꝙ vna ps eius ſit in vno loco: ⁊ ps alia i alio loco qꝛ nō pōt totū eē ſil' in plurib⁹ locis. Oſee.x. Diuiſuʒ ē coꝛ eoꝝ nūc interibūt. Et.j.coꝛin.vj. Qui cū vxoꝛe eſt ſollicit⁹ ē q̄ ſūt mūdi. quō placeat vxoꝛi: ⁊ diuiſus eſt. Itē diuidit coꝛ a ſubiecto ꝓpꝛio pō. Coꝛ meū dereliquit me. q̄ꝫdiu egrotus bene ſentit coꝛ ſuū ⁊ hʒ ſecū coꝛ ſuū ſpes eſt de ꝯualeſcentia. qm̄ vero coꝛ deficit deſperat: qꝛ coꝛ eſt principiū vite cū deo. qui coꝛ perdidit: ⁊ vitā perdidit. De coꝛde auari facit dyabol⁹ ſicut fecit euilmaddab de coꝛpe nabuch. patris ſui. In ſcholaſtica hiſtoꝛia dicit ꝙ qꝛ pater ſuus de beſtiali ſtatu redierat ad regnū: poſt moꝛtē patris timēs filius ne rurſus reſurgeret de ꝯſilio maleficoꝝ. diuiſit coꝛp⁹ pr̄is in q̄dringētas ꝑticulas ⁊ dedit totidē vulturib⁹: qꝛ dixerunt ei malefici ꝙ pater nunꝗ̄ rediret quouſꝗ̄ oēs illi vultures inſimul ꝯuenirent. In vitiſpatruʒ dixit quidā ſenex. Sicut nemo pōt nocere eū q̄ eſt iuxta imperatoꝛem. ſic nec dyabolus qui eſt ꝓpinqu⁹ deo: cui⁹ aūt ſenſus huc atꝗ̄ illuc vertit facillime aīaʒ illius dyabolus in diuerſas paſſiones inducit. Diuidit auaritia mūdū filijs ſuis quattuoꝛ. ſicut q̄dā ruſticus diuiſit pyrū. vnā quā ſolam habeat ī hoꝛtulo ſuo q̄ttuoꝛ filijs: quoꝝ q̄libet poſt moꝛtē pr̄is totā volebat hr̄e: cuilibet eni totā legauit. Primogenito dixit: lego tibi de piro mea qō ē ī ea viuū ac moꝛtuum. Et alteri dixit: ⁊ tibi do viride ⁊ ſiccū. Tertio rectū ⁊ toꝛtum. Quarto gracile ⁊ groſſuʒ. Sic auaritia ptit mūdū. Symoniaci hn̄t de mūdo viuos ⁊ moꝛtuos a quib⁹ ⁊ pꝛo quib⁹ recipiūt ſymoniacas extoꝛſiōes. Pꝛedones ⁊ tyrāni accipiūt exactiones ab arentib⁹ pauperib⁹ ⁊ virētib⁹ locupletib⁹. Tertio aduocati vel iudices iniq̄ ob iniuſtas cauſas ⁊ iuſtas habētib⁹ quos ſeducūt ⁊ a quib⁹ dona accipiūt. Uſurarij accipiunt a magnis ⁊ paruis. groſſis ⁊ gracilib⁹ clericis ⁊ laycis. ruſticꝭ ⁊ militib⁹. Secūdo auaritia eſt valde magna ſtulticia: ⁊ auar⁹ manifeſte ſtult⁹ apparet in multꝭ: ꝑmo q̄dem noxia cupiēdo: nā moꝛte febꝛicitantis appetit ſibi ꝯtraria ⁊ nociua ꝑuer.j. Stulti ea q̄ ſibi ſunt noxia cupiēt. ſ. laqueos q̄bus capti ⁊ ligati trahunt in īfernū ab infernalib⁹ ſaracenis. Sicut duct⁹ fuit ad alexādrū cyrus rex perſaꝝ: de quo dicit Oroſi⁹ ꝙ cū alexāder vicitſet pſas: nec vellet eos ad pacē recipe niſi adducerēt ei cyrū dn̄m ſuum vt de eo faceret q̄cquid vellet. Amici ſui fecerūt cathenas de auro ſuo: quib⁹ vinct⁹ honoꝛabilit duceret ad moꝛtē. Itē auarus accēdit ignē quo ꝯburat. yſa.l. Ambulate in igne quē ſuccēdiſtis vobis. Itē ſpinas q̄b⁹ ſuccēdat. yſa.xxxiij. Spine ꝯgregate igni ſuccēdent. Itē fatuus eſt auarus in acq̄rendo: acq̄rit eni ſibi miſeriaʒ. inopiā. cecitatē. nuditatē. i. diuitias quib⁹ efficit miſer ⁊ paup ⁊ cecus ⁊ nudus. Apoc.iij. Angelo laodicie dices: qꝛ diues ſum ⁊ locupletatus ⁊ nulli⁹ egeo: ⁊ tu neſcis qꝛ tu es miſer ⁊ miſerabilis ⁊ pauper ⁊ cecus ⁊ nudus. Uere miſer eſt qꝛ vt dicit phs. Nihil infelici⁹ inſipiēte. foꝛtunato. In pſenti quidē miſer eſt: qꝛ oēs miſerie turbinū tempeſtatū ⁊ oīuʒ maloꝝ que rebus ſuis accidūt trāſeunt ꝑ coꝛ eius: vnde dicit ſe ꝯbuſtū grandinarū. tempeſtate ꝯuulſuʒ ſubmerſuʒ: moꝛtuū ⁊ hmōi. In oīb⁹ iſtis miſerijs ipſe ſolus ē miſer: qꝛ oībus iſtis miſerijs ſil' affligit: ⁊ ſibi ſoli nō miſeret: nec ſuaʒ miſeriā recognoſcit. Aug. Quid miſeri⁹ miſero nō miſerāte ſe. pō. in pſona taliū. Miſer factus ſuʒ ⁊ curuat⁹ ſuʒ vſꝗ̄ in finē tota die ꝯtriſtat⁹ ingrediebar. In futuro vo fiet incōpabiliter miſerioꝛ. Iac.v. Agite nūc diuites. ploꝛate. vlulātes in miſerijs q̄ aduenient vobis. ꝑuer. xiiij. Miſeros facit pplos peccatū. Nota ꝙ ſicut beatus eſt quibʒ quicq̄d vult: ⁊ nihil vult male. ſm aug. ita miſer eſt qui non habet

quicq̄d vult ⁊ multa vult male. talis eſt auarus. non hꝫ nec habere
pōt q̄cq̄d vult. qꝛ cupiditas eiꝰ ē īfinita. ⁊ multa ꝯtra volūtatē eius
eueniūt. ⁊ quanto plura poſſidet. tāto plura ꝯtra coꝛ ſuū eueniūt. ⁊
ideo tāto miſerioꝛ ⁊ triſtioꝛ. ⁊ iō bene ꝯtriſtatus īgrediebar. Eccſ.
v. Cūctis diebꝰ vite ſue comedit in tenebꝛis ⁊ in curis multis. ⁊ in
erumna atqꝫ triſticia. Eccī. xiiij. Nō ſatiabiť oculus cupidi. ⁊ poſt
Nō ſatiabiť pane indigēs. ⁊ in triſticia erit ſup mēſam ſuaꝫ. vbi. ſ.
ſua ꝯſumunť. videť ei ꝙ ipſe ꝯſumať. ⁊ ꝙ oēs comedētes ſua co/
medant eū totū. Itē miſer eſt qꝛ ſemp in laboꝛe ſupuacuo. Eccſ. v.
Laboꝛare nō ceſſat. nō ſatiant oculi eius diuitijs. Et idē. Quid ꝓ/
deſt ei ꝙ laboꝛauit in vētū. Itē miſer ē qꝛ ſemper in timoꝛe. Deuť.
xviij. Dabit tibi deꝰ coꝛ pauidū. tīebis nocte ⁊ die latrōes ⁊ ꝑdōes.
Seň. Diues videt regē ⁊ ſuſpicať ꝑdonē: videt paupeꝫ ſuſpicať eū
latrōeꝫ. Job. xv. Sonitꝰ terroꝛ ſemp ī auribꝰ eiꝰ. ⁊ cū pax ſit īſidias
ſuſpicať. Leuiť. xxvij. Dabo pauoꝛē ī coꝛdibꝰ eoꝝ. terrebit eos ſoni/
tꝰ folij volāť. yſa. xxiiij. foꝛmido fouea ⁊ laqueꝰ ſup te q̄ habitatoꝛ
es terre. Grego. Magna ſecuritas nihil hr̄e ꝯcupiſcētie ſecularis.
nā dū ad terrā cōcupiſcēdā coꝛ inhyat ſecuꝝ trāquillūqꝫ eſſe non
pōt. qꝛ aut nō habita cōcupiſcit vt hēat. aut habita metuit ne amit/
tat. ⁊ dū in aduerſis ſperat ꝓſpa in ꝓſperis foꝛmidat aduerſa. Am
bꝛo. Pauper in pecunia diues in ꝯſciētia. ſecurius doꝛmit in palea
q̄ꝫ diues in auro ⁊ purpura. Alexāder de ſeipſo loquēs ait. Ego in/
ter tumultus ⁊ foꝛmidines viuo. plurimos ex ipſis q̄ me cuſtodiūt
timeo: maioꝛ aūt ab amicis ſemp mihi metus ē q̄ꝫ ab hoſtibꝰ quos
vereoꝛ eoꝝ ꝯſtipatione cuſtodioꝛ. diebꝰ totis varias gētes ꝑſequoꝛ
⁊ fatigo. noctibꝰ me ſomnus turbat ⁊ fatigat timeo enī ne q̄s inimi
cus repētinus īpetū in me faciat ⁊c̄. Itē ſtultus ē auarus in acq̄ren
do qꝛ acq̄rit inopiā. Job. xvi. Appꝛehēdet eū q̄ſi aqua inopia. ē enī
inops multipliciter. pꝛimo q̄dē inops ſine ope dei ⁊ ſine deo ē. Au/
gu. in libꝛo ꝯfeſ. Oīs copia q̄ deus meus nō ē mihi inopia eſt. qꝛ vt
dicit anſel. Aīaꝫ dei capacē nihil minus deo īplere pōt. ergo inops
eſt qꝛ ſine deo ē. vel qꝛ ſine ope dei. qꝛ ꝯfidit nō in deo. pſ. Ecce ho/
mo q̄ nō poſuit deū adiutoꝛē ſuū ſꝫ ſperauit in multitudine diuitia
rū ſuaꝝ. vnde cū dicet in moꝛte. Deꝰ adiuua me. rīdebunt ei demo/
nes irridētes eū. ſicut rīderūt illi de quo legiť in vitiſpa. Cū quidā
heremita ītraret ciuitatē vt vēderet vaſa. vidit diuitē laboꝛātē ī ex
tremis in domo ſua iacētē ⁊ dicētē ⁊. Deus adiuua me. ⁊ maximā
multitudinē demonū ante ianuā eius accurrētiū ⁊ dicētiū ⁊ irridē
tiū. Nūc vis eſſe memoꝛ dei ꝑmo cū deficit tibi dies. nō ē tibi poꝛ/
tio ſpei in h̄ ⁊c̄. ſicut poſita ſūt exēpla ſupꝛa de īferno. Eſt ēt inops
ſine ope paupeꝝ q̄bꝰ nec cōpatiť nec opitulať. vt diues epulo. Lu/
ce. xvi. ſꝫ potius abominať eos. Eccī. xiij. Sicut abominatio ē ſup/
bo humilitas. ſit execratio diuitis paup. Iteꝫ inops ſine ope ſui. q̄a
diuitijs ſuis non iuuat ſe. nec ꝯuertit eas in vtilitatē ſuā. Eccī. xiiij.
Oculus cupidi īſatiabilis. Et poſt. Nō ſatiabiť paneꝫ indigēs ⁊ in
triſticia erit ſup mēſaꝫ ſuā. Pytagoꝛas ph̄s. Breuis etatis ē nihil
auaros de ſuo vti licere. Idē cuidam locupleti dixit. Stulte diuitie
tue in te peūt paupꝛtatiqꝫ tibi ſūt ſimiles. cū his eſuris. ſitis ⁊ alges
Fulgētius. Midas ~~rex apollonie~~ petiſt vt q̄cq̄d tāgeret auꝝ fieret
Quod cū obtinuiſſet munus in vltionē ꝯuerſum eſt cū cibus ⁊ po/
tus in auri naturā obꝛigeſceret. Ph̄s. auarus pecunie cūcta depu/
tat. ⁊ ſe fami deſtinat. ⁊ tā ſtultus eſt vt ſibi ꝓdeſſe nō noꝛit. Itē in/
ops eſt ſine opibus materialibus quas nō poſſidet vt dn̄s. ſed poſ/
ſidetur vt ſeruus. ſicut ſupꝛa dictū eſt. vel qꝛ cū his eaꝝ inopiā pati
tur. vt ſupꝛa ꝓximo monſtratū eſt īmediate ꝑ verba ph̄oꝝ. Hiero.
Auaro tā deeſt qō habet q̄ꝫ qō non habet inops eſt in his qꝛ pecu/
nia finita. cupiditas infinita. Seneca. Si vis te diuitē facere nō eſt
pecunie adijciendū. ſed cupiditati detrahendū. Itē in hiſtoꝛia bꝛa/
gmānoꝝ legiť ꝙ cū alexāder veniſſet latēter cū paucis ad ſiluā dan
dami bꝛagmānoꝛum dydaſcali vt videret ⁊ audiret nudi hoīs mo/
res ⁊ ſapientiā. ⁊ inueniſſet eū ſup herbaꝫ iacenteꝫ ſub arboꝛe inter
alia multa q̄ dixit alexandro digna memoꝛie ait. Ferociſſima pe/
ſtis eſt cupiditas que ſolet egenos quos capit efficere. dū finē acq̄/
rendi nō inuenit ſed magis quo fuerit locupletata mēdicat. Boeti
us. Permultis indigēt qui permulta poſſident. Seneca. Altera cu
piditatū ex ſine alterius trahiť cū habet meſſem quā cupiuit cupit
habere vbi hoꝛreū reponat ⁊ multa alia habita vindemia cupit ha/
bere vaſa ⁊ celaria. habito auro cupit habere arcam ⁊ ſeraꝫ. Sic ex
vna cupiditate naſcunť multe. Itē inops ē opibus ſpūalibꝰ q̄ ſunt
virtutes ⁊ ſcientie. Sicut dicit dn̄s ep̄o laodicie. Apoč. iij. Dicis ꝙ
ꝙ diues es ⁊c̄. ⁊ neſcis qꝛ es paup ⁊ nudus. ⁊ eſt cauſa quia cupidi
tas pecunie eſt in aīa quā nō pōt replere res coꝛpalis. cū ipſa ſit res
ſpūalis. ſicut nec rē coꝛpoꝛalē res ſpūalis vt non pōt replere arcam
gr̄a aut ſciētia. Ad hoc facit qō reſpōdit ꝑdictus dādamus alexā/
dro dicenti. Doce nos aliquid ſapientie plenuꝫ ait dandamus. Si
ego volo acceptū a dn̄o tibi offerre cenſuꝫ: ipſe non habes vbi tale
munus capias. Impleuerunt enī animā tuā auide ac īmodice cupi
ditates. quō deſiderio tuo ſatiſfacere poſſuꝫ: ꝙ totus mundus tibi
ſeruiens explere nō potuit aut frenare. Et ſi oīa velis poſſidere tan/
tundē neceſſe eſt vt ſola ad vltimū habeas quātū vides me iacentē
occupare. Itē inops eſt qꝛ ſine opibꝰ: qꝛ vt dicit. Bern. Cū opa bo
noꝝ ſequunť illos: opera maloꝝ ſequunť illo: qꝛ ab operibꝰ mīe va
cui ſunt. Itē fatuus eſt in acq̄rendo: qꝛ acq̄rit vnde efficiať cecus.
Interponit enī terrā inter coꝛ ſuū ⁊ verū ſolē chr̄m. Aug. in ꝑſona
auari. Defluxi ad tēpoꝛalia ⁊ obſcuratus ſuꝫ. pſ. Repleti ſunt q̄ ob
ſcurati ſunt terre do. iniq̄ter. Thobias ſtercoꝛe hyrūdinuꝫ excecatꝰ
eſt: ⁊ auarus ex acquiſitiōe tpalium que ſtercoꝛa ſunt iudicio ap̄li
Phyl. iij. Oīa arbitratus ſuꝫ vt ſtercoꝛa. j. mach. ij. Gloꝛia hoīs ſter
cus ⁊ vmis. Auarus filis eſt ſedechie quē nabuch. excecauit in re/
blata qō īterpꝛetať. multa hec: ⁊ ſignificat multitudinē bonoꝝ tem
poꝛaliū: in qua excecanť diuites vt nō videāt quid agendū. ¶ Qui
daꝫ magnus magiſter in lr̄atura habuit diſcipulū nobilē genere q̄
dicebat ſepe coꝛā magiſtro ſuo ꝙ ep̄i francie ceci erāt qui magiſtꝛ
tātū clericū nō vocabant ad beneficia ꝑbendaꝝ. qui cū factus eſſet
ep̄us: vocauit nepotes ſuos ad beneficia eccleſiaſtica magiſtro con
tēpto. Unde cū in quadā ꝓceſſione clara luce eſſet: occurrit ei dicꝰ
magiſter ſuus cū duobꝰ toꝛticijs ſuccenſis ⁊ cū cauſam hmōi facti
requireret ait. Dn̄e hec ideo feci vt repellā a vobis cecitatē quā vi/
debatis in alijs qui me nō vocabāt quā contraxiſtis ex acquiſitiōe
honoꝛis ⁊ diuitiarū: vt nō videatis in vobis diues qō in alijs vide/
debatis pauper ante ep̄atuꝫ. Itē auarus nudus efficiť: qꝛ ſpoliatur
oībus ſpūalibus boniſ. ſ. veſte gratie. gēmis virtutū: ⁊ theſauro glo
rie. Job. xxiij. Nudus eſt infernus coꝛā eo. i. coꝛ auari qō ꝯparatur
inferno qꝛ ſatiari nō poteſt. Itē auarus ſtultus eſt in eſtimādo: qꝛ
tēpoꝛales diuitias eſſe veras eſtimat q̄ vere diuitie nō ſunt: ſed ma
gis ſophiſtice: ꝓpter qō in ſcriptura ſacra dicunť eſſe ventus fumꝰ
vmbꝛa ſomniū. Eccleſia. xxxiiij. Somnia extollūt īpꝛudentes: ſicut
qui appꝛehendit vmbꝛā: ⁊ ſequiť ventū. ſic qui attēdit ad viſa mē/
dacia. Aug. Nōne oīa fumꝰ ⁊ vētus. nōne omnia trāſeūt ⁊ currūt.
Ue illis qui adherēt trāſeuntibꝰ: quoniā cū illis ſiť trāſibūt. Nōne
oīa q̄ſi fumus preceps currēs in mare. Ue illis qui in his ceciderūt
quoniā cū his in mare trahunť qꝛ ſꝫ Greg. Qui labēti īnitiť neceſ
ſe eſt vt cū labēte labať. Sōniū dū ſomniať ⁊ verū eſſe putať ⁊ te/
neri manibꝰ. ſtatim deficit ⁊ nō īuenit Daň. ij. Nabuch. vidit ſom
niū ⁊ ſōniū fugit ab eo. ſic ⁊ diuitie euaneſcūt vt ſomnia ⁊ velut vm
bꝛa fugiūt. Hoc bn̄ recognoſcūt īpij in īferno. Sicut diciť Sap. v.
Quid nobis ꝓfuit ſupbia ⁊ diuitiarū iactātia: q̄d ꝯtulit nobis: trāſ
ierūt hec oīa tāq̄ꝫ vmbꝛa ⁊c̄. pſ. Doꝛmierūt ſōniū ſuū: ⁊ nihil inue.
om. vi. di. ī mani. ſ. Petrꝰ alfon. dicit ꝙ diuitibꝰ accidit ī moꝛte ſua
ſicut cuidā opiliōi q̄ habebat mille oues vt videbať ei in ſōnio q̄s
cū vellet vēdē: ⁊ quidā emptoꝛ vellet eas emē volebat ei pro eis da
re duo milia ſolidoꝛū. Cū aūt venditoꝛ nollet eas dare niſi aliꝰ pro
q̄libet oue denariū ſupadderet: ⁊ emptoꝛ aſſerēt nūmū vltra duos
ſolidos ſe nō daturū: dū hoc mō litigarēt excitatꝰ vēditoꝛ vidit ſō/
niū euaneſcē: ⁊ ſe oues dictas amittē ⁊ tūc clamauit accipe quālibꝫ
pro duobꝰ ſolidis: ⁊ nihil ei valuit. ouibus euaneſcētibꝰ ⁊ emptoꝛe
Sic diuites in moꝛte q̄ in vita nolūt dimittē paupibus vel deo tpa
lia ꝑ eternis niſi aſſit lucrū tpale: in moꝛte amittūt tpalia ⁊ eterna.
Itē ad hoc ē exēplū de quodā cui ꝑ īcātationē alteriꝰ videbať factꝰ
eē impatoꝛ. Cū aūt incātatoꝛ rogaret eū ꝙ de dignitatibꝰ ſuis ali/
quā ei daret: noluit ille aliq̄d ſibi dare. pp qō īcātatoꝛ offēſus exuf
flauit: ⁊ ſic totū euanuit ac ꝑ hoc ille deluſus īperiū ⁊ oīa de q̄bꝰ ex
tollebať amiſit. Itē auarꝰ ſtultꝰ ē in eligēdo: qꝛ ꝑfert tpalia ſpūali
bus. ꝯtēnēs ſpūalia ⁊ eterna pro terrenis. Eccſ. iiij. Unꝰ ē: ⁊ ſcdm
nō hꝫ. nō filiū. nō fratrē. ⁊ tn̄ laboꝛare nō ceſſat: nō ſatianť oculi eiꝰ
dicēs. cui laboꝛo ⁊ fraudo aīaꝫ meā bonis. ſ. ſpūalibꝰ ⁊ eťnis: qꝛ vt
dicit Bern. Stulti eſtiatoꝛes de minimis maximā ⁊ de maximis mi
nimā curā gerūt: plāgūt. n. amiſſionē tpaliū nō ſpūaliuꝫ bonoꝝ aut
eternoꝝ: ⁊ ad ea q̄ ad deū ꝑtinēt tergū vťūt. Sūt mulieres plāgētes
Adonidis moꝛtē q̄ ſm gētiles dť fuiſſe amicꝰ venerꝭ: ⁊ ſignificabat
pn̄teꝫ ꝓſpitatē quā amat luxuria ⁊ voluptas. Ezech. viij. Sūt ſīles
vigintiq̄nqꝫ viris q̄ adoꝛabāt ad oꝛtū ſolis. i. pn̄tis ꝓſperitatis vn̄s
doꝛſis ad tēplū: qꝛ auaritia ꝑſentē rerū ꝓſperitatē ⁊ ad oꝛiētē ado
rat deo ⁊ eccleſia ꝯtēptis. ¶ Ad hoc faciť qō refert magiſter Geruaſ/
ſius in libꝛo de mirabilibꝰ terraꝝ vbi dicit: ꝙ tpibus ſuis accidit ꝙ
in eccleſia beati Ruffi valētinēſis dyoc. fuit q̄dā cellerarius q̄ adeo
ſollicitus erat curꝭ terrenis ꝙ frequēter omittebat officiū diuinū: ⁊
maxie cū alij dicerēt poſt cibū. Miſerē mei deꝰ. Ipe loco eiꝰ ſolitꝰ

erat dicere. Laudate dn̄m oēs gētes. vt citius ſe expediret. ⁊ curis
intēderet. Qui mortuus poſt multū tēpus apparuit cuidā fratri mi
rabiliter afflictus. ⁊ dixit cām eſſe ſue grauiſſime ⁊ diutiſſime affli
ctiōis ea q̄ ꝑdicta ſunt. ſ. ꝙ ꝓpter curas tp̄ales dei officiū ꝯtēnebat
ſꝫ dixit ꝙ ſi ꝑ anni ſpaciū fratres ſui eū iuuarēt orationibꝰ ⁊ maxie
miſſis ⁊ alijs beneficijs cōfidebat ꝙ liberaret̄. ⁊ hoc intimaret ei ſi
poſſet. Cū aūt frater ille intimaſſet alijs. ⁊ illi ei in ſupradictis ꝑ an
ni ſpaciū ſubueniſſent. apparuit ī fine anni dicto fratri cui prius cū
leui. vultu aſſerēs ſe eē liberatū a pena ꝑ ſuffragia dictoꝝ fratꝝ. Itē
qd̄ lōge peius ē tp̄alia ꝑfert deo. quē ꝓpter illa offēdere nō veret̄. ſi
cut īfra patebit. Itē tp̄alia ꝓponit ſibi. qꝛ ſua tp̄alia vult hr̄e bona.
⁊ de hoc totā curā gerit. Aug. Adeo cecitas mētis cōualuit ⁊ adeo
obſurduit hō interius. vt oīa velit bona habere ꝑter ſeipſuꝫ. Quid
ē qd̄ nihil oīno rex tuaꝝ malū vis habere. nō vxorē. nō filiū. nō ſer
uū. nō tunicā. nō caligā. ⁊ tn̄ vis habere vitā malā. rogo te prepone
vitā tuā caligē tue. De ꝑditiōe ſuoꝝ magis dolet auarus q̄ꝫ de ꝑdi
tiōe dei. ⁊ oēs paſſiōes rex ſuaꝝ pertrāſeūt ꝑ cor eius tāq̄ꝫ ꝑ clypeū
De veſtibꝰ ſuis mūdādis ⁊ curādis frequēter curā gerit. ac de ſotu
laribus ſepe emēdandis. de aīa ſua emēdanda per ꝯfeſſionē nō cu
rat. Itē ſtultus ē diſponēdo que nō ſunt in ſua ptāte. ſ. de tp̄ibꝰ fu
turis ⁊ actionibꝰ. Unde illi q̄ dicebat: Luce. xij. Aīa mea multa bo
na habes ⁊c̄. Deſtruā horrea ⁊c̄ ait dn̄s. Stulte repetēt ⁊c̄. Itē ſtul
tus eſt in reponēdo acq̄ſita nō in loco tuto ꝯtra ꝯſiliū dn̄i Math.
vj. Theſaurizate vobis theſauros in celo. nō ī periculoſo. vbi fures
⁊ ꝑdoues ⁊ pericula ſunt īfinita: ꝑ q̄ amittere cōgregata ibi neceſſe
eſt. Bernardus. Nō ē tutū imo ſtultuꝫ ibi theſauros reponere vbi
cū indigueris non poſſis eos habere. Similis eſt auarus galline q̄
ibi oua ſua deponit vnde quotidie tollunt̄. Sic auarus diuitias ſu
as ꝯgregat in hoc mūdo. Eſt vt dicit̄ Oſee q̄nto. Ut colūba ſedu
cta nō habēs cor ſapiens q̄ ibi nidificat. ⁊ pullos ſuos collocat vbi
amittit eos. Similiter auarus diuitias in hoc mūdo. Nō ſic facie
bat q̄dā ſapiēs. q̄ quecūq̄ in hoc mūdo ꝯgregauerat. amiſſuꝫ repu
tabat ⁊ nō ſuū. Unde cū dn̄s ſuus queri feciſſet ab eo quātū habe
ret in redditibus rn̄dit: ꝙ tantā ſummā quātū in ſingulis annis da
re ꝯſueuerat ꝓ deo. Cū aūt ille argueret eū de maiori. rn̄dit ꝙ illa
nō erāt ſua q̄ fortuna habebat ī ſua ptāte. q̄. ſ. cōgregauerat ī hᷓ mū
do q̄ pōtius erāt in ptāte dn̄i ſui aut ꝑdonū q̄ꝫ ſua. Sꝫ illa vere ſua
erāt q̄ ꝑ manus pauperꝝ poſuerat ī loco tuto celi. ꝓ qbꝰ nec timebat
fures nec raptores niſi ꝓpriā culpā. Tertio ex auaricia orit̄ imo ip
ſa ē grauis iniq̄tas. ſicut dicit̄ Eccī. x. Auaro nihil eſt ſceleſtius. Et
poſt. Nihil ē iniquius q̄ꝫ amare pecunias. qꝛ. ſ. ex ipſa orit̄ ꝯtēptꝰ
dei ⁊ oīum diuinoꝝ. hec enī facit ꝙ auaro plus ſit nūmus q̄ꝫ deus
q̄ꝫ aīa ꝓpria. q̄ꝫ grā vel gloria. q̄ꝫ veritas vel caſtitas. q̄ꝫ iuſticia vel
miſericordia q̄ ꝓ nūmo ſepe vēdunt̄ aut deferunt̄. Et qd̄ iudas ſe
mel vēdidit triginta argēteis. auaricia ꝓ denario vel obolo ſepe vē
dit. Peccatū auaricie grauiſſimū ē. qꝛ radix oīum maloꝝ. j. Thim.
vj. Radix oīuꝫ malorū ē cupiditas. Unde cor auari ē ſicut pātheon
id eſt tēplū ⁊ habitaculū oīuꝫ demonioꝝ. ⁊ ideo ſicut in exercitu cō
tra illū q̄ eſt capitaneus principaliter eſt pugnāduꝫ. qꝛ illo victo vel
occiſo oēs alij faciliter deuincūt̄. ſic ꝯtra auariciaꝫ q̄ caput ē oīuꝫ vi
tioꝝ. Sciēdū aūt ꝙ ex ipſa orit̄ ſupbia. Eccī. xl. Facultates ⁊ virtu
tes exaltāt cor. Et Prouer. viij. dicit̄ opes ſupbe q̄ ſunt occaſio ſu
perbie Augu. Uermis diuitiarum eſt ſuperbia. quia ſicut vermis
oritur ex ligno vel pāno. ⁊ illud corrodit. ſic ſuperbia oritur ex diui
tijs ⁊ illas ꝯſumit. Itē ex ipſa orit̄ inobediētia. ꝑcipuū ſignū repro
bationis ſaul videt̄ fuiſſe cupiditas quā habuit ad ꝑdā amalech. j.
Reg. xj. Un̄ dixit ei ſamuel. Quare nō audiſti vocē domini ſed cō
uerſus ad predam es. Itē achab cupiditate ſeductus furatus eſt de
anathemate hiericho. Joſue. vij. ſed pro illo lucro damnuꝫ terribile
reportauit. Itē ex ipſa orit̄ contemptus dei ſicut dictum eſt. Itē cō
temptus predicationis. Unde phariſei audientes chriſtum q̄ erant
auari contra auariciam predicantem deridebant euꝫ Luce. xvj. Itē
auaricia generat irreuerētiā templi. ⁊ eorum que ad templum per
tinent. Unde ſacerdotes videoꝝ quia volebāt ꝙ homines frequē
ter offerrēt permittebant vendi in templo illa que lege prohibebā
tur Math. xxj. ⁊ Mar. xj. Luce. xix. Joh. ij. Iteꝫ contemptū glorie
Un̄ inuitati ad cenā excuſauerūt ſe emptores bouꝫ ⁊ villaꝝ Luce.
xiiij. Itē auarus generat inuidiā. Prouer. xxviij. Qui feſtinat dita
ri ⁊ alijs iuidet. ignorat ꝙ egeſtas ſupueniet ei. Greg. Qui nihil ap
petit ī terrꝭ alioꝝ ꝓfectibꝰ neſcit iuidere. Itē generat ꝓditiōes. exē
plū ꝺ iuda Math. xxvj. Quid vultꝭ mihi darꝭ ⁊c̄. Itē ꝺ dalida. q̄ ꝓꝑ
pecuniā a philiſteis ꝓmiſſaꝫ ſamſonē tradidit Iud. xvj. Itē de ſy
mone de tribu beniamin qui ꝯtra onyam ſacerdoteꝫ concitauit ap
polloniuꝫ ⁊ regē antiochū: dicens erariū pecunijs inumerabilibus

eſſe plenū. ij. Machab. x. Itē ex auaricia orit̄ ingratitudo. Auarꝰ
eni ingratꝰ ē deo multiplr̄. Prio qꝛ deo de bn̄ficijs ab eo receptis
gratias nō exoluit: nec ad bn̄factorē attēdit. Un̄ ſilis eſt porco cui
ꝓijciunt̄ glandes: q̄ nec ꝓijciētē reſpicit: nec vn̄ ſibi ꝓueniāt cogitat
nec attēdit ſed ꝓiectas comedit ſine bn̄dictōe ⁊ grāꝝ actōe. Ingra
tus ē qꝛ dei bn̄ficia nō recognoſcit. Oꝛee. xiij. Adimpleti ſūt: ſatura
ti ſūt: ⁊ eleuauerūt ceruicē ſuā: ⁊ obliti ſūt mei: ⁊ quāto plura bona
facit eidē tātomagꝭ dat eū obliuioni. minꝰ reducit eū ad memoriā:
⁊ ſic quāto plus deꝰ bn̄ficia ſua ſuꝑ eū multiplicat tāto plꝰ ingratꝰ
efficit̄. Greg. Qui felicitatē q̄ſitā in terris īuenit: actorē q̄ eā tribuit
nō req̄rit. Ingratꝰ eſt: qꝛ de bonis ſibi datꝭ abūdāter a deo nō vult
dare datori ſuo petēti ꝑ pauperē: vel ſi dat īuite eū tedio ⁊ frequen
ter cū vituperijs ⁊ ꝯtumelijs paupi irrogatꝭ nec ſoluꝫ dare recuſat.
verūetiā ad vſurā cētuplā mutuare. Aug. Da mihi de eo qd̄ dedi ti
bi: de meo q̄ro da ⁊ reddā: habuiſti me largitorē habeā te fenerato
rē: pauca mihi das: plurima tibi reddā: tp̄alia das: eterna retribuā.
Bern̄. Quid īſanie ē ꝙ cūctant̄ hoīes ſimpla relinquē ꝓ cētuplis.
vbi ē cupidꝰ: vbi ē auarꝰ: vbi ambitioſus: vbi ꝯquiſitor huiꝰ ſeculi.
Ingratꝰ ē: qꝛ quāto plura bona fecerit ei deꝰ. tātominꝰ timet eū of
fendē: ⁊ minꝰ ei reputat ſe teneri: ⁊ de bn̄ficijs dei magꝭ eū īpugnat
Deut̄. xxxij. Incraſſatꝰ ē dilectus ⁊ recalcitrauit. Itē auaricia gene
rat irā ꝯtētiōes: ſeditiōes: ⁊ guerras. Gen̄. xiij. Erat ſubſtātia coꝝ. ſ.
abrahā ⁊ loth mlta ⁊ nō q̄bāt cōiter habitare: facta eſt autem con
tentio inter paſtores eorum. Item Geneſis. xxvj. Poſtq̄ Yſaac
locupletatꝰ eſt paſtores eiꝰ: ⁊ vicinoꝝ ſuoꝝ. iurgari ceperūt. Sene
ca. Quietiſſime viuerēt hoīes ſi iſta duo ꝓnomina de medio tolerē
tur. meū. tuū. Itē in chronicis. Alexāder cū paucis inuaſit q̄ſi totuꝫ
mundū: qꝛ hi habebāt pre oculis aurū: ꝑtitiq̄ ſunt diuitias totius
oriētis q̄ ꝓuocabāt eos ad ꝑlia. Itē cupiditas auri ⁊ argēti acq̄ren
di ꝓuocat guerras. Legit̄ in chronicis ꝙ tp̄ibus quarti Henrici im
patoris Guill̄s dux normānie cum Richardo ⁊ guichardo occupa
uit ſyciliā ⁊ calabriā ⁊ apuliā: q̄ cū eſſet dux ꝓbus ⁊ pauꝑ per hāc
viā ꝓuocauit ſibi auxiliarios. Fecit enī equos ſuos ⁊ ſuoꝝ ferrari
clauis argenteis: īuuētes terrā illā opulētiſſimā ⁊ abūdātē in argē
to. Qd̄ vidētes normāni. frācigene: ⁊ burgūdi ꝓuocati ſunt ad ſe
quēdū eū ꝓpter lucrū. Cū aūt duxiſſet eos in apuliā fecit fieri dena
rios de corio q̄bꝰ vtebat̄ exercitꝰ eiꝰ pro argēteis cū eis expugnās
danos. grecos: ⁊ ꝑthos. de quoꝝ ſpolijs larga dedit ſtipēdia de ar
gento: ⁊ pro coriatis denarijs fecit argenteos. Itē generat triſticiā
Math. xix. Adoleſcēs audiens. Uade ⁊ vende oīa q̄ hēs ⁊ da pau
peribꝰ: abijt triſtis: multas enī habebat poſſeſſiōes. Aug. in Ench.
Sine dolore res nō amittit̄ q̄ cū amore poſſeſſa eſt. Itē facit hoīes
nimis tenaces. Sic̄ enī dicit Bern̄. Auari ſiles ſunt illis q̄ ꝑiclitan
tur in mari: q̄ rebꝰ q̄s apprehēdūt ita vehemēter adherēt ꝙ ab eis
ſeparari nō poſſunt: ſed ꝑiclitant̄ cū eis. Eccī. xiiij. Uiro cupido ⁊ te
naci ſine rōne eſt ſubſtātia. Siles ſunt tygridibꝰ: de q̄bꝰ in hiſtoria
trāſmarina dicit̄: ꝙ aurū cuſtodiūt: ⁊ eo nō vtunt̄. Sūt etiā ſiles ca
ni ſuꝑ faſcē feni: q̄ nec ex eo comedit: nec aīalia de eo comedē ſinit.
Siles ſunt auari lilio ꝑtinaci impatori: de quo dicit̄ in chronicis
ꝙ cū eēt invita ꝓuata ita tenax erat ⁊ parcus ꝙ dimidiā lactucā in
mēſa ſua apponebat. Itē ꝯ cupidoſ ⁊ tenaces dicebat magiſter Ja
cobꝰ de vitriaco ꝙ q̄dā tātū quēdā paſtillū ſeruauit ꝙ cū aperiret̄
exiuerūt inde mures corā hoſpitibꝰ ſuis. Quidā potiꝰ dimittūt res
putreſcē: ⁊ dāt potiꝰ meliorē ꝑtē caībꝰ ⁊ gallinis q̄ꝫ pauꝑibꝰ. Job.
xx. Nihil remāſit de cibo eiꝰ ꝓpterea nihil remanebit de bonis eiꝰ
Itē q̄dā tamdiu retinēt veſtimēta ſua ꝙ nulli vſui apta ſunt. ⁊ ita
defraudāt paupēs: ⁊ faciūt de capa vſitata tunicā. poſt caligas poſt
ſoccos. ita ꝙ nihil cedit in vſuſ pauperū. De quodā tali dicebat idē
qd̄ cū eſſet ī ꝯgregatiōe militū ⁊ dicēt ſeruiēti ſuo. affer mihi capāꝫ
meā forratā: ⁊ ille nō īueniret tā cito iter multas veſtes de q̄bꝰ ꝑtica
erat onerata. ait dn̄s. fili meretricis non cognoſcis tu eā. Cui rn̄dit
iratuſ. ita dn̄e trāſacti ſunt ſeptē anni. Qd̄ audiētes alij riſerūt. Itē
generat iniuſticiā. vn̄ iudices ⁊ ꝑlati ſūme deberēt eā odire ꝓpt̄ qd̄
ſignāter dicit Jethro. Exo. xviij. Prouide de oī plebe viros ⁊c̄. in q̄
bus ſit veritas ⁊ q̄ oderint auariciā: ⁊ de filijs ſamuelꝭ dicit̄. j. Reg.
viij. Declinauerūt poſt auariciā: acceperūtq̄ munera ⁊ ꝑuerterunt
iudiciū. Itē menelaꝰ ꝑ pecunias q̄s ꝓmiſit antyocho obtinuit ſum
mū ſacerdotiū: deīde ꝑ vaſa de tēplo furtiue ſublata q̄ dedit andro
nico fecit oniā occidi. tādē apud regē antyochū accuſatus corrupit
eū pecunia ⁊ ꝯ accuſatores fecit ꝓferri mortꝭ ſn̄iam. ij. Mach. iiij.
Itē nequā ille menelaus ꝓpter coꝝ qui in potētia erāt auariciā ꝑ
manebat in ptāte: creſcēs ī malicia: ⁊ ad īſidias ciuiū. ij. Mach. iiij
Itē cū quidā iudei de mādato machabei obſiderēt duas turres. in
quibꝰ erāt inimici gētiles: accepta pecunia quoſdā effugē ꝑmiſerūt

qnos machabeus tãꝙ̃ proditores ⁊ fratrũ venditores interfecit.ij.
Mach.xi. Itẽ nõ ſolũ nõ reddit auarus vel reſtituit alienũ:immo
diripit alienũ. Auaricia enim generat furta:rapinas:fraudes:iniu/
rias:⁊ homicidia. Mich.vi. Nũquid iuſtificabo ſtaterã impiã:⁊
ſaccelli diuerſa pondera doloſa in q̃bus diuites eiꝰ repleti ſunt ini
quitate. De rapinis dicit Eccl.xiij. Uenatio leonis onager in here/
mo:ſic paſcua diuitũ ſunt pauperes:ideo ſemꝑ eſuriũt ⁊ macilẽti
ſunt:q2 de rapina viuũt.vt mergi ⁊ milui ⁊ lupi. Dicitur ꝙ omne
animal viuens de rapina macilentũ eſt. Prouer.xi. Alij diuidunt
ꝓpria ⁊ ditiores fiunt:alij rapiunt aliena ⁊ ſemꝑ in egeſtate ſũt ⁊c̃.
Itẽ ꝓpter adherentiã cũ tp̃alibus ⁊ tenacitatẽ vix induci pñt ho/
mines ad reddẽdũ:vel reſtituẽdũ alienũ:licet dicat Matth.xviij.
Redde qd̃ debes:ideo q2 nõvult tradet tortoribꝰ. Iac.v. Ecce mer
ces opariorũ veſtrorũ qui meſſuerunt regiones veſtras:q̃ fraudate
ſũt a vobis clamãt:⁊ clamor eorũ ĩ aures dñi ſabaoth ĩtroiuit. Sũt
vaſa dyaboli ⁊ os vel puteus inferni que defacili recipiunt:ſed nõ
defacili emittũt. Itẽ ſunt ſicut quoddã vas teſteũ:qd̃ gallice dicit
tyrelire:qd̃ ꝑ paruã aperturã recipit defacili monetã:ſed nõ emit/
tit aut reddit niſi ꝑ fracturã. Sic auari cũ ſentiunt fracturã mortis
ꝑcipiũt clamores pacificari nõ ante. Multi ꝑ auariciã ſic vehemẽ/
ter emungũt diuerſis iniurijs calũnijs:⁊ fallacijs neceſſariũ victũ
pauperũ ꝙ eliciunt ſanguinẽ.i.vitã:q2 ſicut dr̃ Prouer.xxx. Qui ve
hemẽter emũgit elicit ſanguinẽ. Eccl.xxxiiij. Panis egentium vita
pauperũ eſt:q̃ defraudat illũ homo ſanguinis eſt:q̃ aufert in ſudo/
re ſuo panẽ q̃ſi q̃ occidit ꝓximũ ſuũ. Tales ſunt ſimiles ſcyniphi/
bus ⁊ muſcis egypti:q̃ pungunt vſq3 ad hauſtũ ſanguinis:q̃ quã/
to veniũt nouiores tãto ſunt moleſtiores:⁊ crudelius affligentes.
Sic eſt de ꝑpoſitis balliuis ⁊ alijs officialibꝰ cupidis ⁊ auaris. Itẽ
auaritia generat ſepe gulã. Luc.xvi. Homo q̃dã erat diues q̃ idue
bat purpura ⁊ byſſo:⁊ epulabat quotidie ſplẽdide. Itẽ generat lu
xuriã Eccl.xlvij.dr̃ de ſalomone. Cõgregaſti q̃ſi auricalcũ aurũ ⁊vt
plumbũ argẽtũ:⁊ inclinaſti femora tua mulieribꝰ. Et in legẽda bea
te magdalene:dr̃. Rerũ affluẽtiũ voluptas comitari ſolet. De ſodo/
mitis quoq3 dr̃. Gen.xiij.⁊ Ezech.xvi. Hec fuit iniq̃tas ſodome ſa/
turitas panis ⁊ ociũ. De criminibꝰ q̃ ſolet auaritia generare dic̃
Aug. Que eſt iſta auiditas cõcupiſcẽtie cũ ipſe beſtie modũ teneãt
tũc enim rapiũt cũ eſuriũt:parcũt ꝑde cũ ſaturitatẽ ſentiũt ſola aua
ritia diuitiarũ inſatiabilis:nec deũ timet:nec hoĩes reueret:nec pr̃i
obedit:nec matrẽ agnoſcit:nec fratri obtẽꝑat:nec amico fidẽ ſuat:
viduã opprimit pupillũ inuadit:liberos in ſuitutẽ reuocat:falſum
teſtimoniũ ꝓfert:res miſerorũ occupat q̃ſi ſi nũq̃3 morerent auari.
Quarto ex auaritia ſequit horrẽda calamitas. Primo q̃dẽ ĩ mor/
te:q2 morte diutiſſima moriunt auari. In dolore maximo ↄſueue
runt mori diuites:q2 violẽter ⁊ oĩno cõtra volũtatẽ eorũ auellent a
rebꝰ nimis ardẽter amatis. Eccl.xi. O mors q̃3 amara eſt memoria
tua homini iniuſto:⁊ pacẽ habẽti in ſubſtãtiis ſuis. Si memoria
mortis eſt amara:multomagis eius ꝑſentia. Achor q2 ꝓpter auari
tiã tulit de anathemate ⁊ a pp̃lo lapidatus interijt. Achã vineã na
both cõcupiuit ipſum occidit ⁊ ipſe turpe morte ꝑcuſſus ẽ. Iudas
dñm vẽdidit ⁊ ipſe laqueo ſe ſuſpẽdit. Ananiã ⁊ ſaphirã mors ſu
bita ⁊ improuiſa extinxit. Secũdo auaris maior erit calamitas in
iudicio quãdo de omnibꝰ oportebit eos reddere rationẽ ⁊ dñs irã
ſuã oñdet ei pš. Tunc loquetur ad eos in ira ſua ⁊c̃. Matth.xxv.
Eſuriui ⁊ nõ dediſtis mihi manducare ⁊c̃. Zach.i. Ira magna ira/
ſcar ſuꝑ gentes opulẽtas. Iaco.v. Agite nõ diuites plorate vlulan/
tes ĩ miſerijs q̃ aduenient vobis. Glo. Neſcis miſer cũ theſauro the
ſaurũ iracũdie dei pariter tibi accumulari. Bern. Quid tibi ĩſipiẽs
delicie ſapiunt:q̃d diuitie cecos oblectant oculos q̃bꝰ tã graue tibi
mercaris iudiciũ:tã dure te obligas rationi. Uniuerſa ſiquidẽ vſq3
ad quadrãtẽ nouiſſimũ exigeris. Tertia ſequitur calamitas longe
maior q2 finaliter excludunt a regno q2 gloria futura nõ admittit
auaros.i. Corin.vi. Auari regnũ dei nõ poſſidebũt Eph.v. Auarus
nõ habet hereditatem in regno chriſti ⁊ dei. Matth.xix. Mar.x.
Difficile eſt cõfidẽtes in diuitijs regnũ dei intrare. Facilius eſt ca/
melũ intrare ꝑ foramẽ acus:q̃3 diuitẽ in regnũ celorũ. Similiter idẽ
Luc.xviij. Foramẽ acus erat porta in hieruſalẽ que dicebat porta
acus ꝑ quã nõ intrabãt cameli niſi inclinati ⁊ exonerati a ſarcinis
oneroſis. Sic nec diuites ꝑ anguſtã portã celeſtis patrie niſi exone
rati ab illicite poſſeſſis:⁊ humiliati ꝑ penitẽtiã. Bern. Quid came/
li gibbũ:q̃d pecunioſi iude ꝓditoris loculos tollis ⁊ ſarcinas. Nõ
ſic impij:nõ ſic anguſtũ eſt foramẽ acus qd̃ tales ingredi nõ ꝑmit
tit. Itẽ gloria celeſtis patrie deteſtat auaritiã q̃ eſt vt dicit Grego.
omnibꝰ vna ⁊ ſingulis tota:ibi nullus auarus cũ cõis omnibus ſit
deꝰ ⁊ ſingulis totus. Itẽ q2 celeſtes diuitie ibi ſunt appetẽde:vt dr̃
Matth.vi.vbi neq3 erugo demolitur neq3 fures effod.⁊c̃. Grego.
Si diuitie appetant ibi ſeruent vbi ꝑire nõ poſſunt:honores ibi
appetant vbi nulli indigni honorant:ſalus ſi diligit:ibi deſideret
vbi de eius amiſſiõe nõ timet:vita ſi diligit ibi acquirat vbi mor
te nõ finit. Quarta calamitas horrẽda nimis eſt:q2 detrudunt in
infernũ:tp̃ales enim diuitie ſua grauitate deprimũt eos ⁊ demer/
gunt in ꝓfundum.i. Thim.vi. Qui volunt diuites fieri ⁊c̃.que mer
gunt hoĩem in iteritũ ⁊ ꝑditionẽ. Deu.xvij. Nõ habebit rex auri ⁊
argẽti ĩmẽſa pondera. Glo.ad ĩfernum mergentia. Quidam phus
periclitari timens in aqua aurum vel pecuniam quam habebat ob
uiaticum piecit in aquã dicens. Ite peſſime diuitie malo vos ſub/
mergere q̃3 ſubmergi a vobis. Nec tñ ſubmergũt diuitie:ſed etiã
ꝓpter eas grauiſſime puniunt auari in igne inferni cũ diuite epu/
lone vbi dicere potuerunt eis demones quod parthi dixerũt craſſo
principi romanorum qui impugnabat eos. Cui cum promiſiſſent
ꝙ ſi dimitteret impugnare eos darent ei tantum de auro ꝙ debe/
ret ſibi ſufficere. Quod cum eis iuraſſet ⁊ ipſi eum tenerent in mu/
nitione ſua ceperunt eum.aurum buliens per os eius proijciẽtes.
vbi ſibi modicum aurum ſuffecit.⁊ dicebant ei. Aurum ſitiſti aurũ
bibe Iacob.v. Diuitie vr̃e putrefacte ſunt:argentum ⁊ aurum ve/
ſtrum eruginauerunt:⁊ erugo eorum in teſtimonium vobis erit.q̃
comedet carnes veſtras.tanq̃3 ignis theſaurizaſtis vobis iram in
nouiſſimis diebus. Quedam vetula ſub ſpecie ſanctitatis acquiſi/
uit multas pecunias:q2 qui volebant elemoſynas facere dabãt ei
ad erogãdũ pauꝑibus.ipſa aũt implebat ollas ſubterraneas quas
morte ſubita ꝑuẽta intactas reliquit. Cum aũt inuente eſſent:⁊
innotuiſſet epũs noluit dictam pecuniam retinere dicens pecunia
tua tecum ſit in ꝑditionẽ. De nocte autem vox de eiꝰ tumulo audi/
ta eſt:ardeo ardeo. Quo apto de licẽtia ſacerdotis inuenerunt de
ore vetule q̃ſi metallum ebulire:⁊ flãmã fetidiſſimã inde exire. Il/
la autem recoopta.⁊ oratione facta tam a ſacerdote q̃3 a populo:
non eſt vlterius vox audita.

¶ De ſollicitudine. DIS. III.

DIcto de auaritia in genere:nũc ↄſiderãdũ eſt de
filiabꝰ eiꝰ in ſp̃ali. Pr̃io de inq̃etudine:ſiue
ſollicitudĩe tp̃alium. Scd̃o de aſtutia. Tertio de dolo.
Quarto de fraude: Quinto de ꝓditõe. Sexto de mẽda
cio. Septĩo de ꝑiurio. Octauo de furto. Nono de rapina. Decimo
de vſura. Undecĩo de acceptione munerũ. Duodecimo de auaritia
aduocatorũ. Tredecimo de ſymõia. Decimoq̃rto de ꝓprietate clau/
ſtraliũ. ¶ Primo itaq3 dicẽdũ de inq̃etudine q̃ orit ex auaricia.in
quãtũ ingerit hoĩ tp̃aliũ rerũ ſollicitudinẽ ⁊ curas ſuꝑfluas. Scien
dum aũt ꝙ multiplex ẽ ſollicitudo. Eſt enĩ ſollicitudo ↄmẽdãda:⁊
ẽ ſollicitudo moderãda. Sollicitudo ↄmẽdãda quedã ẽ reſpectu
ſui q̃dã reſpectu dei:⁊ quedam reſpectu ꝓximi. Sollicitudo reſpe
ctu ſui ẽ vehemẽs ſtudiũ circa ſalutẽ ꝓpriã:q̃ñ.ſ.hõ ſtudiũ appli/
cat ad agẽdũ pñiam. Sicut dicit apoſtolus.ij. Corin.vij. Que ſm
deũ eſt triſticia pñiam in ſalutẽ ſtabilẽ opat. Ecce enĩ hoc ipſũ ꝙ
ↄtriſtaui vos q̃ſtã ſollicitudinẽ opat in vobis.ſ.de agẽda pñia ꝓ
peccatis ꝑteritis. Itẽ iſta ſollicitudo facit in hoĩe cautele vigilãtiã
qua videlz ſollicite ſibi cauet ne ĩcidat in pctm̃:ꝓpter qd̃ dr̃ Deut.
iiij. Cuſtodi temetipm̃ ⁊ animã tuã ſollicite. Multũ o3 hõ ſollici/
tus eſſe circa cuſtodiã aĩe ſue ad imaginẽ dei create chriſti ſangui
ne ꝑcioſo redẽpte. Itẽ q2 aĩa eſt patris eterni filia.chriſti ſpõſa ⁊
ſpũſſancti templũ facta. Unñ ſicut pr̃ hõis filiã chariſſimã ſibi dili/
gẽter ⁊ ſollicite cuſtodit eã ⁊ multũ zelat ꝑ ea:ſic animã dei filiam
cuſtodie noſtre cõmiſſam ſollicite cuſtodire debemus. Eccl.xlij.fi/
lia patris abſcõdita eſt:vigilia ⁊ ſollicitudo eiꝰ aufert ſomnũ:ne for
te in adoleſcẽtia ſua adultera efficiat ⁊c̃. Item iſta ſollicitudo dat
hoĩ bene opandi:⁊ merita ↄquerẽdi diligẽtiã:ſicut exemplũ nobis
ꝑbẽt artifices mũdiales. Eccl.xxxviij. Oĩs faber ⁊ architectꝰ q̃ noc/
tẽ tanq̃3 diẽ trãſigit ⁊c̃ Et infra ſic faber ferrarius ſedẽs iuxta ĩcu
dem ⁊c̃. Sic figulus ſedẽs ad opus ſuũ:⁊ vẽtens pedibꝰ ſuis rotam
in ſollicitudĩe poſitꝰ eſt ſemꝑ ꝓpter opꝰ. Reuera oẽs iſti negligen/
tiam noſtrã ↄfundũt:q2 magis ſunt ſolliciti de ſuis opibꝰ ꝓpter vi
ctũ corpis acq̃rẽdũ:q̃3 nos ď meritis acq̃rẽdis ꝑꝑ ſalutẽ aĩe:⁊ eternũ
ꝑmiũ aſſequẽdũ. Itẽ debemꝰ eſſe ſolliciti de his que ꝑtinẽt ad deũ
Ad hãc aũt ſollicitudinẽ ĩducit nos timor diuine eq̃tatis. Unñ Iob
xxiij.ↄſiderãs timore ſollicitor. Itẽ amor diuine bonitatis. Mich.
vj. Iudicabo tibi hõ q̃d ſit bonũ:⁊ q̃d dñs req̃rat a te:vtiq3 facere
iudiciũ.⁊ diligẽ miſericordiã:⁊ ſollicitũ ambulare cũ deo tuo:cum
deo enĩ ambulat hõ ꝑ amorẽ. Itẽ Ro.xij. Sollicitudine nõ pigri
ſpiritu feruẽtes dño ſeruiẽtes. Itẽ honor diuine maieſtatis.o3 enĩ
homo ſollicitꝰ eſſe de his q̃ ad honorẽ dei ꝑtinẽt.i. Corin.vij. Qui

ſine vxore eſt cogitat que dei ſunt quō placeat deo. Et Joſue.xxiij Eſtote ſolliciti vt cuſtodiatis cuncta q̄ ſcripta ſunt ⁊c̄. Itē debem⁹ eſſe ſolliciti de his q̄ ptinent ad pximū vt videlicet exhibeam⁹ ⁊ ſollicite cōſeruem⁹ cōnexionē cōuiuentib⁹: ſubuentionē indigētib⁹ cōpaſſionē patiētib⁹: directionē oberrātib⁹. De primo Eph.iiij. Solliciti ſuare vnitatē ſpiritus in vinculo pacis: huius cōnexionē pacis ⁊ cōcordie q̄ dꝫ eſſe in corpe chriſti myſtico oñdit Apoſt.j.Corin.xij. exēplo corpis humani dicēs. Nō pōt oculus dicere manui: opa tua nō īdigeo: aut iterꝫ caput pedib⁹: nō eſtis mihi neceſſarij ⁊c̄. Sequit̄. Nō ſit ſciſma in corpe: ſꝫ pro inuicē ſollicita ſint mēbra: ⁊ ſiq̄dē patit̄ vnū mēbrū cōpatiunt̄ oīa mēbra: ſiue ſi gloriat̄ vnū membrū cōgaudēt oīa mēbra. De ſcd̄o Luc̄.x. dr̄ marthe dn̄o ⁊ apl̄is tā q̄ꝫ pauperib⁹ miniſtrāti. Martha martha ſollicita es: ⁊ turbaris erga plurima ⁊c̄. Et Tho.j. Pergebat p omnē cognationē ſuā ⁊ monita ſalutis dabat eis: dabatqꝫ vnicuiqꝫ put poterat de facultatib⁹ ſuis: eſuriētes alebat: nudiſqꝫ veſtimēta p̄bebat: ⁊ mortuis atqꝫ occiſis ſepulturā ſollicit⁹ exhibebat. De tertio.ij. Mach.xv. Erat eis pro vxorib⁹ ⁊ filijs: itēqꝫ pro fratrib⁹ ⁊ cognatis minor ſollicitudo: maxim⁹ v̄o ⁊ p̄m⁹ pro ſanctitate timor erat tēpli. Et Luc̄.vij. Centurionis cuiuſdā ſuus male habēs erat moritur⁹ ⁊c̄. Sequit̄. Miſit ad ihesū ſeniores iudeoꝝ. At illi cū veniſſent rogabāt eū ſollicite: dicētes ei: qꝛ dign⁹ ē vt h̄ illi p̄ſtes ⁊c̄. De q̄rto. Ro.xij. Qui p̄eſt in ſollicitudine: ad hoc enim p̄cipue tenent̄ p̄lati ex officio: ideo dicebat Apl̄s.ij.Corin.xj. Preter illa q̄ extrinſecus ſunt inſtantia mea quotidiana ſollicitudo oīum eccleſiaꝝ. Itē eſt ſollicitudo moderāda. ſ. ſollicitudo reꝝ tpaliū: moderāda dico: qꝛ lꝫ dn̄s ~~videat eā omnino ⁊ funditus~~ inhibere: dicēs Matth.vj. Nolite ſolliciti eē aieſ v̄re dicētes. Quid mādu cabim⁹: aut q̄d bibem⁹: aut quo operiemur: q̄ tamē vident̄ eſſe maxīe neceſſaria. Et Apl̄s.j.Corin.vij. Volo vos ſine ſolicitudīe eē: tamē nec dn̄s nec apl̄s interdicūt omnē puiſionē reꝝ tpaliū neceſſariū ſuſtentationi humane: q̄ videlicet eſt p laboritiū vel p artificiū: vel p iuſtū lucrū. Sed ſicut dic̄ dn̄s Matth.vj. Ego dico vobis nō iurare oīno: nō qꝛ iuramētū oīno ⁊ in omni caſu ſit illicitū: ſed pter abuſum: ⁊ piuria q̄ paſſim incurrūt hoīes ⁊ pter irreuerētiā q̄ ſine neceſſitate vel cā diuinū nomē aſſumūt phibet dn̄s iurādi cōſuetudinē vel potius corruptelā. Ita ſollicitudinē tpaliū reꝝ videt̄ dn̄s generaliter phibere. Sed ſic̄ dic̄ Hiero. Labor exercēdus eſt: ſollicitudo tollēda. ſ. ſupflua animū inq̄etās. Vn̄ ſciēdū q̄ ſollicitudo reꝝ tpaliū tripliciter pōt eſſe illicita. Vno quidē modo ex parte eius de quo ſollicitamur: ſ.ſ. tpalia tāqꝫ finē queram⁹. Vn̄ ⁊ Aug. dicit in lib. de opibus monachoꝝ cū dn̄s dic̄. Nolite ſoliciti eē in craſtinū: hoc dicit vt nō ita moueant̄ vt pter iſta faciāt q̄cq̄d in euāgelij p̄dicatione facere iubent̄. Alio mō pōt eſſe tpaliū ſollicitudo illicita pter ſupfluū ſtudiū qō apponit̄ ad tpalia pcurāda pter qō homo a ſpiritualib⁹ q̄bus principali⁹ inſeruire dꝫ retrahit̄. Et ideo Matth.iij. dr̄ q̄ ſollicitudo ſeculi ſuffocat v̄bū. Tertio mō ex parte timoris ſupflui: quādo aliq̄s timet ne faciēdo qō dꝫ neceſſaria ſibi deficiāt. Qō dn̄s tripliciter excludit. Pmo pter maiora beneficia homini p̄ſtita diuinitus p̄ter ſuā ſollicitudinē. ſ. corp⁹ ⁊ animā. Secūdo pter ſubuentionē: q̄ deus animalib⁹ ⁊ plātis ſubuenit abſqꝫ opere humano ſm pportionē ſue nature. Tertio ex diuina puidētia pter cuius ignorantiā gentilis circa tpalia bona q̄renda p̄ncipalius ſolicitant̄: ⁊ ideo ↄcludit q̄ p̄ncipalis noſtra ſolicitudo dꝫ eſſe de ſpiritualib⁹ bonis ſperantes q̄. ſ. tpalia nobis puenīēt ad neceſſitatē ſi fecerim⁹ qō debem⁹ Eſt ergo hm̄ōi ſolicitudo moderāda ⁊ oīs cura ſupflua excludenda: qꝛ ſolicitudinis huius ardor facit in hoīe cordis afflictionē: ſic̄ dr̄ Eccl̄s.ij. Peccatori dedit de⁹ affliction ē ⁊ curā ſupfluā vt addat ⁊ cōgreget ⁊c̄. Sequit̄. Sed h̄ vanitas ⁊ caſſa ſolicitudo mentis. Et ibidē paꝝ ante. Oēs dies eius. ſ. cupidi laborib⁹ ⁊ erūnis pleni ſunt: nec p noctē mēte requieſcit. Et Hiere.xlix. Pre ſollicitudine requieſcere nō potuit. Secūdo facit in corde diuiſionē: ⁊ circa ſpiritualia vel diuina diſtractionē.j.Corin.vij. Qui cū vxore eſt ſolicitus eſt q̄ ſunt mūdi quō placeat vxori ⁊ diuiſus eſt. Vn̄ aīus hoīs quātomagis eſt terrenis rebus ſolicitus tāto ſit circa ſp̄ualia minus aptus. Tertio cauſat in corde diuini verbi q̄ſi ſp̄ualis ſeminis ſuffocationē Matth.xiij. Solicitudo ſeculi iſtius ⁊ fallacia diuitiaꝝ ſuffocat verbū: ⁊ ſine fructu efficit̄. Quarto cauſat in corde turbationē: qꝛ nō ſemp obtinēt ſoliciti qō intēdunt: ſed ſepe decidūt a ſpe ſua. Sicut dicit̄ Prouer.xj. Expectatio ſolicitorū peribit. Et Hiere.xlij. Fames pro q̄ ſoliciti eſtis adhebit vobis. Vn̄.j.Mac.vj. dr̄ de antiocho. Expauit ⁊ cōmotus eſt valde ⁊ decidit in lectū: ⁊ incidit in languorē pre triſticia: qꝛ nō eſt factū ſic̄ cogitabat. Et ſequit̄. Receſſit ſomn⁹ ab oculis meis. ⁊ ↄcidi ⁊ corrui in corde ſollicitudīe. Quinto inducit eternam damnationem. Vnde baruch.iij. Vbi ſunt principes gentiū q̄ argētū theſaurizāt ⁊ auꝝ in quo ↄfidunt hoīes ⁊ nō eſt finis acq̄ſitōis eoꝝ qui argētū fabricāt: ⁊ ſoliciti ſunt exterminati ſunt: ⁊ ad inferos deſcenderūt.

De aſtutia. DIS.IIII.

DEinde ↄſiderādū eſt de aſtutia. Vidēdū eſt ergo q̄d ſit: ⁊ vtꝝ ſit pctm̄. Sciēdū ē autē q̄ ſicut prudētia eſt recta rō agibiliū: ita ſcīa ē recta rō ſcibiliū. Cōtingit aūt dupl'r peccare ↄtra rectitudinem ſciētie in ſpeculatiuis. Vno mō q̄n rō inducit̄ ad aliquā ↄcluſionē falſam que appet eſſe v̄a. Alio mō ex eo q̄ rō pcedit ex aliq̄b⁹ falſis que vident̄ eſſe v̄a: ſiue ſint ad ↄcluſionē verā ſiue ad falſam: ita etiā aliqō pctm̄ dupl'r pōt eſſe ↄtra prudētiā h̄ñs aliquam ſilitudinem cū ea. Vno mō qꝛ ſtudiū rōnis ordinat̄ ad finē qui nō eſt v̄e bonus ſed apparēs: ⁊ hoc ptinet ad prudētiā carnis: de qua inferi⁹ dicet̄. Alio mō inquātū aliq̄s ad finē aliquē ↄſequēdū vel bonum vel malū vtit̄ vijs nō veris ſed ſimulatis ⁊ apparētibus: ⁊ hoc ptinet ad aſtutiā. Vnde patꝫ q̄ aſtutia ē quoddā pctm̄ oppoſitū prudētie diſtinctū a prudētia carnis. Sciēdū tm̄ q̄ ſicut Aug. dicit in iiij. lib. ↄtra iulianū. Sicut prudētia q̄nqꝫ in malo accipit̄ abuſiue Luce.xv. Filij hui⁹ ſeculi prudētiores filijs lucis in gnātōe ſua ſūt Ita q̄nqꝫ ponit̄ aſtutia in bono īpropꝛie, puer.j. Parabole ſalomonis ⁊c̄. vt det̄ paruulis aſtutia. Et puer.xiiij. Aſtut⁹ omnia agit cū conſilio. Sed vtrobiqꝫ ponitur pro prudentia: ⁊ aſtutus ponitur pro prudente.

DEinde ↄſiderādū eſt de dolo. Vidēdum eſt ergo q̄d ſit dolus. Et ſciendū q̄ ſicut pꝫ ex p̄dictis ad aſtutiā ptinet aſſumere vias nō v̄as ſed falſas. ſimulatas: ⁊ apparētes ad aliquē finē ↄſequēdū ſiue bonū ſiue malū. Aſſumptio aūt huiuſmōi viaꝝ pōt ↄſiderari dupl'r. Vno mō in ipſa cogitatōe hm̄ōi viarum ⁊ hoc pꝛie ptinet ad aſtutiā ſicut ⁊ excogitatio rectaꝝ viaꝝ ad debitū finē ⁊ ptinet ad prudētiā: Alio mō pōt ↄſiderari hm̄ōi viarū aſſumptio ſm executionē: ⁊ hoc pꝛie ptinet ad dolū. ⁊ iō dol⁹ importat executionē aſtutie. Et ſicut aſtutia pꝛie accipit̄ ī malo: abuſiue aūt ponit̄ in bono. ita ⁊ dolus qui ē executio aſtutie: ſm illud ij.Corin.xij. Cum eſſem aſtutus dolo vos cepi: Sciendū aūt q̄ dolus p̄cipue cōſiſtit in verbis: ſm illud pſalmi. Linguis ſuis doloſe agebāt: qꝛ executio aſtutie ad decipiendū aliquē primo ⁊ p̄ncipal'r ſit p v̄ba que precipuū locū obtinēt īter ſigna q̄b⁹ hō aliq̄d ſignificat alteri. Sicut dicat Aug. in libro de doct. chꝛiſtia. ⁊ iō dolus maxime attribuit̄ locutōi. Cōtingit tm̄ dolū eſſe in factis ſm illud. pſ. vt dolum facerēt in ſeruos ei⁹. Eſt etiā dolus in corde: ſm illō eccl̄i xix. Interiora eius plena ſunt dolo. Et puer.xii. Dolus corde cogitantium mala: ſed hoc eſt ſm qō aliq̄s dolos excogitat: ſm illō pſ Dolus tota die meditabant̄.

De fraude. DIS.V.

DEinde ↄſiderādū eſt de fraude. Eſt aūt fraus pꝛie deceptio alteri⁹ p factū. Vn̄ fraus eſt executio aſtutie ſicut ⁊ dolus. Sꝫ in hoc differre vident̄ q̄ dolus importat executionē aſtutie vniuerſal'r ſiue fiat p v̄ba: ſiue p facta: lꝫ p̄mo ⁊ principāl'r importet deceptionem que ſit p verba: fraus aūt magis pꝛie ptinet ad executionem aſtutie ſm q̄ ſit p facta. Hoc viſo dicēdū eſt ſpāl'r de fraudulentia que ↄmittit̄ in emptionib⁹ ⁊ vēditionib⁹ ⁊ circa hoc querunt̄ q̄nqꝫ Primo vtꝝ licitū ſit homini reꝫ ſuā vendere plus q̄ꝫ valeat. Scd̄m vtꝝ vēditio reddat̄ iniuſta ⁊ illicita pter defectū rei vēdite. Tertio vtꝝ vēditor teneat̄ dicē vitiū rei vēdite. Quarto vtꝝ negociādo liceat alicui rem vēdere quā emit. Quinto que mouent ad fraudis vitiū deteſtādum. Primo ergo vidēdum eſt vtꝝ liceat alicui rē ſuā vēdere plus q̄ꝫ valeat. Dicēdum q̄ ſciēter adhibere fraudē ad hoc q̄ aliq̄d plus iuſto p̄cio vendat̄: omnino pctm̄ eſt inquātū aliquis decipit primum in damnū ipſius. vnde ⁊ Tulius dicit in libro de offi. Tollendū eſt ex reb⁹ ↄ̄hendis omne mēdaciū: nō licitatorem vēditor. nō qui cōtra ſe licitet̄ emptor apponet. Si āt fraus deficit: tūc de venditione ⁊ emptione dupliciter loqui poſſumus. Vno modo ſm ſe: ⁊ ſm hoc emptio ⁊ vēditio videt̄ eſſe introducta pro cōi vtilitate vtriuſqꝫ: dum. ſ. vnus indiget alterius ⁊ ecōuerſo. Sicut patet per ph̄m in.j. Polit. Quod autem pro cōmuni vtilitate eſt inductum: nō debet eſſe magis in grauamē vnius q̄ꝫ alteri⁹. ⁊ ideo debet ſm equalitatem rei inter eos cōtractus inſtitui. Quātitas autem rerum que in vſum hominis veniūt menſurat̄ ſꝫ precium datum ad qō eſt inuentū nūmiſma: vt dicit̄ in.v. Eth. Et iō ſi vel preciū excedat quātitatē valoris rei vel ecōuerſo res excedat preciū tollet̄ iuſticie equalitas. Et ideo carius vēdere vel vili⁹ eme

re rē ꝙ̄ valeat eſt ſm ſe iniuſtū ⁊ illicitū. Alio modo poſſum⁹ loqui de emptione ⁊ vēditione ſm ꝙ ꝑ accidens trāſit in vtilitatē vnius ⁊ detrimētū alterius: puta cū aliquis multū indiget hr̄e rē aliquā: ⁊ alius ledit̄ ſi careat illa: ⁊ in tali caſu iuſtū ꝑciū erit vt nō ſolū reſpiciat̄ ad rē q̄ vendit̄: ſed ad dānū qḋ venditoꝛ ex vēditione incurrit: ⁊ ſic licite poterit aliq̄d vendi plus ꝙ̄ valeat habenti. Si vͦo aliquis multū iuuet̄ ex re alterius quā accepit: ille vͦo q̄ vendidit non dānificat̄ carendo re illa nō dȝ ſupuendere eā: qꝛ vtilitas que alteri accreſcit nō eſt ex vendēte ſed ex cōditione emētis: nullus autē dȝ vendere alteri qḋ ſuū nō eſt: lȝ poſſit ei vendere dānū qḋ patit̄: ille tamē q̄ ex re alterius accepta multū iuuat̄ pōt ꝓpria ſponte aliq̄d vendēti ſuperogare qḋ ꝑtinet ad eius honeſtatē. Notādū autē ꝙ ſm leges humanas vel ciuiles licitū eē videt̄ ꝙ venditoꝛ ⁊ emptoꝛ inuicē ſe decipiāt qḋ quidē fit inquātū venditoꝛ plus intēdit vendere rē ſuā ꝙ̄ valeat: emptoꝛ vͦo minus emere. Sed leges humane nō ſolū hominib⁹ virtuoſis date ſunt ſed pplo in quo ſunt multi q̄ deficiūt a v̄tute. Ideo lex humana nō potuit ꝓhibere q̄cq̄d eſt cōtra virtutē: ſed ſufficit vt inhibeat q̄ deſtruunt hominū cōuictum alia vero habeat q̄ſi licita: nō qꝛ ea approbet ſȝ qꝛ ea nō punit. Sic igit̄ habet q̄ſi licitū penā nō inducens ſi abſq; fraude venditoꝛ rē ſuā ſupuendat: emptoꝛ autē vilius emat: niſi ſit nimius exceſſus: qꝛ tunc etiā lex humana cogit ad reſtituendū: puta ſi aliq̄s ſit decept⁹ vltra mediā iuſti ꝑcij quātitatē. Sed lex diuina nihil īpunitū relinquit qḋ ſit virtuti cōtrariū. Unde ſm diuinā legē illicitū reputat̄ ſi in emptione ⁊ vēditione nō ſit equalitas iuſticie obſeruata: ⁊ tenet̄ ille q̄ plus hȝ recōpenſare ei q̄ plus dānificatus ē ſi ſit notabile dānū: qḋ ideo dico qꝛ iuſtū preciū rex quādoq; nō eſt punctualit̄ determinatū: ſed magis in quadā exiſtimatione cōſiſtit: ita ꝙ modica additio vel minutio nō videt̄ tollere equalitatē iuſticie. Sicͭ aūt refert Aug. xiiij. de trini. dictū cuiuſdā mimi fuit ab omnibus acceptatū. ſ. vile emere: ⁊ care vendere: cui cōſonat illud ꝓuer. xx. Malū eſt malū eſt dicit ois emptoꝛ ⁊ cū receſſerit tūc gloriat̄. Sȝ Aug. dicit ibidē: min⁹ ille vel ſeipſum intuēdo vel alios experiēdo: vilius velle emere ⁊ care vēdere oib⁹ credidit eſſe cōe. Sed quoniā reuera vitiū eſt: pōt q̄ſq; huiuſmodi iuſticiā adipiſci qua huic reſiſtat ⁊ vincat: ⁊ ponit exēplū de quodā q̄ modicū ꝑciū de quodā libro pp ignorātiā poſtulanti iuſtū dedit ꝑciū. Unͦ patet ꝙ illud cōe deſiderū nō eſt nature ſed vitij: ⁊ ideo cōe eſt multis q̄ ꝑ latā vitioꝝ viaȝ incedūt.

Circa ſcōm vidēdū eſt vtrū venditio reddat̄ illicita pp vitiū rei vendite. Et dicendū ꝙ circa rē q̄ vendit̄ defectus duplicē pōt cōſiderari. Unus q̄dē defectus ſm ſpeciē rei: ⁊ hunc etiā defectū ſi vēditoꝛ cognoſcat in re quā vendit fraudē cōmittit in venditione. Unͦ vēditio illicita reddit̄: ⁊ hͦ eſt qḋ dr̄ cōtra quoſdā Iſa. j. Argētū tuū verſum eſt in ſcoriā. Uinū tuū mixtū eſt aq̄ qḋ enī ꝑmixtū eſt patit̄ defectū q̄tū ad ſpeciē. Alius autē defectus eſt ſm quātitatē q̄ ꝑ mēſurā cognoſcit̄: ⁊ ideo ſi q̄s ſciēter vtat̄ deficienti mēſura in vēdēdo fraudē cōmittit: ⁊ eſt illicita vēditio. Unͦ dicit̄. Deut̄. xxv. Nō habebis in ſacculo diuerſa pondera: maius ⁊ min⁹ nec erit in domo tua modius maioꝛ ⁊ minoꝛ. Et poſtea ſubdit̄: abominat̄ enim dn̄s eū q̄ facit hoc: ⁊ aduerſat̄ omnē iniuſticiā. Tertius defectus eſt ex parte q̄litatis: puta ſi aliqḋ infirmū vendit q̄ſi ſanū: qḋ ſi q̄s ſcienter fecerit fraudē cōmittit in vēditione. Unͦ eſt illicita vēditio. Et in oib⁹ talib⁹ nō ſolū aliquis peccat iniuſtā vēditionē faciēdo: ſed etiā ad reſtitutionē tenet̄. Si vͦo eo ignorāte aliquis ꝑdictoꝝ defectuū fuerit in re vendita: venditoꝛ quidē nō peccat: ſed facit iniuſtū materialiter. Nō tn̄ eius opatio eſt iniuſta: tenet̄ tamē cū ad eius noticiā ꝑuenerit dānū recōpēſare emptori. Et qḋ dictū eſt de vēditore eſt intelligēdū ex parte emptoris. Contingit enim venditorē credere rē ſuā eſſe minus ꝑcioſam q̄tū ad ſpeciē. Sicͭ ſi aliq̄s vēdit auꝝ loco auricalci: emptoꝛ ſi illud cognoſcat iniuſte emit: ⁊ ad reſtitutionē tenet̄. Et eadē ratio eſt de defectu q̄litatis ⁊ quātitatis. Sciēdū autē ꝙ aurū ⁊ argētū nō ſolū cara ſūt ꝓpter vtilitatē vaſoꝝ q̄ ex eis fabricant̄: aut alioꝝ hmōi: ſed etiam ꝓpter dignitatē ⁊ purgationē ſubſtātie ipſoꝝ. Et ideo ſi auꝝ vel argentū: vel ab alchimicis factū verā ſpeciē nō habeat auri ⁊ argenti eſt fraudulēta ⁊ iniuſta vēditio: ꝑſertim cū ſint aliq̄ vtilitates auri ⁊ argēti veri ſm naturalē opationē ipſoꝝ q̄ non cōueniunt auro ꝑ alchimiā ſophiſticato. Sicut qḋ hȝ ꝓprietatē letificandi: ⁊ ꝯ q̄ſdā infirmitates medicinaliter iuuat: frequētius etiā pōt poni in opatione: ⁊ diutius in ſua puritate ꝑmanet aurū veruȝ ꝙ̄ ſophiſticatū. Si autē per alchimiam fieret aurum veruȝ non eſſet illicitum ipſum pro vero vendere: quia nihil prohibet artē vti aliquibus naturalibus cauſis ad producenduȝ naturales ⁊ veros effectus. Sicut dicit Auguſti. in. iij. de trinitate de his que arte demonum fiunt.

¶ Circa tertiū videndū ē vtꝝ vēditoꝛ teneat̄ dicere vitiū rei vēdēde. Dicēdum ꝙ dare alicui occaſionē ꝑiculi vel damni ſemꝑ eſt illicitum: q̄uis non ſit neceſſariū ꝙ homo alteri ſemꝑ det ꝯſilium ⁊ auxilium ꝑtinens ad ei⁹ qualēcūq; ꝓuocationē: ſed hoc ſolū eſt neceſſarium in aliquo caſu determinato: puta cum alius eius cure ſubdatur: vel tantū non pōt ei ꝑ alium ſubueniri. Uēditoꝛ autem qui rem vendendā ꝓponit ex hoc ipſo dat emptori damni vel ꝑiculi occaſionē ꝙ rem vitioſam ſibi offert ſi ex eius vitio damnū vel ꝑiculum incurrere poſſit: damnū q̄dē ſi ꝓpter eius vitiū huiuſmodi res que vendenda ꝓponit̄ minoris ſit ꝑcij: ipſe vero ꝓpter hmōi vitiū nihil de ꝑcio ſubtrahat. ꝑiculū aūt puta ꝓpter hmōi vitiū vſus rei reddat̄ impedit⁹ vel noxi⁹: puta ſi aliq̄s alicui vendat equū claudicantē pro veloci: vel ruinoſam domū pro firma: vel cibū corruptū ſiue venenoſum ꝑ bono. Unͦ ſi huiuſmodi vitia ſcit ⁊ nō deteget: erit illicita ⁊ doloſa venditio. Et tenet̄ vēditoꝛ ad dāni reſtitutionē Si vͦo vitiū ſit manifeſtū: puta cū equus eſt monoculus vel cū vſ⁹ rei ⁊ ſi non cōpetat vēditori pōt tamē eſſe ꝯueniēs alijs: ⁊ ſi ꝓpter huiuſmodi vitiū. ipſe ſubtrahat q̄tum oportet de ꝑcio nō tenetur ad manifeſtādum vitiū rei: qꝛ ꝓpter huiuſmōi vitiū emptoꝛ vellet plus ſubtrahi de ꝑcio ꝙ̄ de iure eſſet ſubtrahēdū. Unde pōt licite vēditoꝛ indēnitati ſue ꝯſulere vitiū rei reticēdo. Notanduȝ aūt ꝙ non oportet ꝙ emptoꝛ vel venditoꝛ per preconē vitiū rei vendende prenunciet: quia ſi prediceꝛ vitiū exterrerent̄ emptores rei ab emendo dū ignorarēt al's ꝯditiones rei in quas eſt bona ⁊ vtilis: ſȝ ſingulr̄ eſt dicēdum vitiū rei ei qui ad emēdū accedit: q̄ non pōt ſimul oēs cōditōes adinuicē compare bonos ⁊ malas nihil enī ꝓhibet rem in aliquo vitioſā in multis alijs vtilē eſſe.

Circa q̄rtū ſ. vtꝝ liceat alicui rem ſuā carius vēdere ꝙ̄ emit. Dicēdū ꝙ ad negociatores ꝑtinet cōmutationib⁹ rex inſiſtere: vt aūt ph's dicit in. j. Polit̄. duplex eſt rex ꝯmutatio. Una q̄dē q̄ſi nālis ⁊ neceſſaria: ꝑ quā. ſ. fit cōmutatio rei. vel rex ⁊ denarioꝝ ꝓpter neceſſitatē vite. ⁊ talis ꝯmutatio nō ꝓprie ꝑtinet ad negociatores: ſȝ magis ad yconomos vel politicos qui hn̄t ꝓuidere. vel domui vel ciuitati: vel de rebus neceſſarijs ad vitā. Alia vͦo cōmutationis ſpēs eſt: vel denariorum ad denarios vel quarūcūq; rex ad denarios nō ꝓpter res neceſſarias vite: ſȝ ꝓpter lucꝝ q̄rendū: ⁊ hec q̄dē negociatio ꝓprio vr̄ ad negociatores ꝑtinere. Scōm ph'ȝ aūt ꝑma cōmutatio laudabilr̄ eſt qꝛ deſeruit nāli neceſſitati. Scd̄a aūt iuſte vitupat̄: qꝛ q̄tuȝ eſt de ſe deſeruit cupiditati lucri: que terminū neſcit ſed in infinitum tendit: ⁊ ideo negociatio ſm ſe ꝯſiderata quādā turpitudinē hȝ inquantū nō importat de ſui rōne finē honeſtū vel neceſſariū. Lucrum tn̄ qḋ eſt negociationis finis: ⁊ ſi in ſui rōne nō īportet aliq̄d honeſtū vel neceſſariū: nihil tn̄ īportat in ſui rōne vitioſuȝ vl̄ v̄tuti ꝯrīū. Unde nihil ꝓhibet lucꝝ ordinari ad aliquē finē neceſſariū vl̄ honeſtū: ⁊ ſic negociatio reddet̄ licita. Sicut cū aliq̄s lucrū īmoderatū qḋ negociatio q̄rit: ordinat ad dom⁹ ſue ſuſtentationē: vel ad ſubueniēdū indigētibus: vel etiā cū aliq̄s negociatōi intēdit ꝓpter publicā vtilitatē ne. ſ. res ad vitā patrie deſint: lucꝝ etiā expetit nō q̄ſi finē ſȝ q̄ſi ſtipēdiū laboris. Cū aūt dicat Chriſto. ſup Math. Quicūq; rem cōparat integrā vt īmutatā vēdēdo lucret̄: ille ē mercatoꝛ q̄ d̄ tēplo dei eijcit̄. Et caſſiodorus ſup illud ps. Quī non cognoui litteraturā: vel negociationē ſm aliā litterā. Quid eſt aliud negociatio niſi vilius compare ⁊ cari⁹ vendere: vl̄ diſtrahere. ⁊ ſubdit. Negociatores tales eiecit dn̄s de tēplo. Sciendū ꝙ vbū Criſoſto. itelligēdū eſt de negociatōe ſm ꝙ vltimū finē in lucro ꝯſtituit qḋ ꝑcipue vr̄ qn̄ aliq̄s rem nō īmutatā carius vēdit. Si enī rex īmutatā carius vēdat. videt̄ ꝑmiū ſui laboris accipe: q̄uis ⁊ ipſuȝ lucꝝ poſſit licite intēdi nō ſicut vltimus finis: ſȝ ꝓpter aliū finē neceſſarium vt dictū eſt. Hoc etiā aduertēdū ꝙ nō quicūq; cari⁹ vendit ꝙ̄ emerit: negociat̄: ſed ſolū q̄ ad hͦ emit vt cari⁹ vēdat. Si aūt emit rem nō vt vēdat ſȝ vt teneat. ⁊ poſtmodū ꝓpter aliquā cāȝ eā vēdere velit. nō eſt negociatio: q̄uis carius vēdat: pōt enī hoc licite facē: vel qꝛ in aliquo rē meliorauit: vel qꝛ ꝑciū rei eſt īmutatū ſȝ diuerſitatē rei vel tp̄is: vel ꝓpter ꝑiculum cui ſe ſe exponit trāſferēdo rem de loco ad locū: vel eam fieri faciēdo: ⁊ ſm hoc nec emptio nec vēditio eſt iniuſta. Item ſciēdū ꝙ clericis īterdicit̄ negociatio qꝛ clerici nō ſolū debēt abſtinere ab his que ſunt ſȝ ſe mala: ſȝ etiā ab his que hn̄t ſpēm mali: qḋ q̄dē in negociatōe ꝯtingit: tū ꝓpter hͦ ꝙ eſt ordinata ad lucꝝ terrenū cui⁹ clerici d̄bēt eſſe ꝯtēptores. tū etiā ꝓpter frequētia negociatoꝝ vitia. qꝛ difficulter exuit̄ negociatoꝛ a peccatis labioꝝ: vt dr̄ eccl̄i. xxvj. Et alia cā eſt qꝛ negociatio nimis īplicat animū ſecularib⁹ curis ⁊ ecōuerſo a ſpūalib⁹ retrahitur Unͦ apl's dicit. ij. thimo. ij. Nemo militās deo īplicat ſe negocijs ſecularibus. licet tn̄ clericis vti ꝑma cōmutationis ſpecie que ordina

tur ad neceſſitatem vite emendo vel vendendo.

¶ De fraudulentia. DIS.VI

Sciendum autē q̄ fraus ē multiplex. Eſt.n. fraus q̄dā cōmēdāda. Quedā excuſabilis. Quedā tolerāda. Et q̄dā dānabilis. ¶ Fraus q̄dē cōmēdāda eſt qn̄ q̄s ꝓximi vtilitatē intēdens fac aliq̄d ipſo neſciēte q̄ꝺ forſitā credit illi ꝑma facie nō placē.tn̄ placē deberet. Sicut vxoꝛ quādo clanculo facit elemoſynas moderatas: q̄ viro ſuo forſitā nō placerent ante factū:nec ipſe daret licentiā faciendi:tamē poſt factū placet illi q̄ꝺ ipſa fecerit:qꝛ illa hec faciēdo ꝓcurat ſpirituale cōmodū viri ſui. Unde etſi fraus eſt:pia tamē ē. Itē ſi q̄s frenetico furet̄ gladiū ne ipſe ſemetipſuꝫ ledat vl̄ aliū:pia fraus eſt. Itē ſi ſeru⁹ deuotus deo ꝛ dn̄o ſuo fidelis vtilitateꝫ dn̄i ſui ꝓcuret illo neſciēte vel etiā cōtradicēte in dānū ſuū vituperiuꝫ vel grauamē facit dn̄o ſuo fraudē:tn̄ pia ꝛ vtilis ē dn̄o. Ad Titū.ij. Seruos hoꝛtare dn̄is ſuis ſubditos eſſe in oīb⁹ placētes.ſ.licitis ꝛ honeſtis:nō ꝯdicētes ī his.ſ.q̄ ſunt ſm̄ deū nō fraudātes.i.nō fraudē malā ꝛ noxiā faciētes:ſꝫ in oīb⁹ fidē bonā oñdētes. ¶ Itē fraus eſt excuſabilis:qn̄.ſ.homo bonū ſuū ꝓcurat ſine ꝓximi detrimēto. Sicut fecerūt gabaonite Joſue.ix.q̄ callide cogitantes venerūt ad Joſue ꝛ filios iſrael dicētes de terra longinq̄ venim⁹ pacē vobiſcū facere cupiētes:quoꝝ fraude ꝑcepta dixit eis Joſue. Cur nos decipere fraude voluiſtis ꝛc̄. Similiter iacob ex ꝯſilio mr̄is ſue rebecce fraudauit fratrē ſuū benedictionē paternā ſurripiendo Gen̄.xxvij. Uenit german⁹ tuus fraudulēter:ꝛ accepit benedictionē tuā. Excuſat̄ iacob:qꝛ hoc fecit ex ꝑcepto ſancte mr̄is:vel ex cōſilio ſp̄uſſancti. ¶ Itē eſt fraus tolerāda puta ſi fiat alicui iniuria vel dānū de bonis tpalib⁹:ꝛ nō poſſit illa ſine ſcādalo repetē magis eſt talis fraus vel iniuria tolerāda:q̄ꝫ ſcādalū oriat̄:vn̄.j.Cozin.vi. Jaꝫ q̄dē oīno delictū in vobis:qꝛ iudicia habetis inter vos:q̄re nō magis iniuriā accipitis:q̄re nō magis fraudē patimini. ¶ Iteꝫ eſt fraus culpabilis:ꝛ de hac dr̄.j.Cozin.ij. Nolite fraudare inuicē. Et Mar.x. Ne fraudē feceritis. Fraus autē culpabilis multiplex eſt:ꝛ cōmittitur multis modis. Eſt.n.fraus quā inducit ambitio īſatiabilis. In acq̄rendis eniꝫ honoꝛib⁹ magnus eſt laboꝛ:magna coꝛdis anxietas an̄ q̄ꝫ ambitioſi poſſint ad eos ꝑuenire ſeruiūt:tribuūt:amicitias ſimulant:mentiunt̄:adulant̄:ꝑces multiplicāt:interceſſoꝛes ꝓcurāt:maturitatē ꝑtendunt:iactāt ſciētiā:ſimulāt ſanctitatē. Un̄ Dan̄.xj.de ambitioſo dr̄. Regnū obtinebit in fraudulentia. Secūdo eſt fraus quā inducit carnalitas:ſiue q̄ꝫtū ad guſtū:ſiue q̄ꝫtū ad tactū. Q̄ꝫtuꝫ ad guſtū q̄dē:qꝛ guloſi ꝛ ebꝛioſi poſtq̄ꝫ ſua turpiter expēderūt multas fraudes cōmittūt in tabernis ꝛ ludis illicitis:ꝛ cōuiuijs ꝛ ſymbolis ꝓcurādis:vomētes eſuriūt:inebꝛiati ſitiunt. Similes ſunt filijs iſrael q̄ petierūt eſcas aīab⁹ ſuis:ſic̄ dr̄ in pſ̄. Pluit ſup eos ſic̄ puluerē carnes ꝛc̄. Sequit̄. Mādu̇cauerunt ꝛ ſa.ſunt.ni.ꝛ deſide. eoꝝ attulit eis:nō ſunt fraudati a deſiderio ſuo. Sꝫ nota q̄ꝺ ſequitur. Adhuc eſce eoꝝ erāt in oꝛe ipſoꝝ:ꝛ ira dei aſcē.ſup eos ꝛc̄. Itē de carnalitate q̄ꝫtū ad tactū nō eſt dubiū q̄ꝫ luxurioſi multas faciūt fraudes vt iuuēculas ꝛ ſimplices mulieres alliciāt ꝛ ſeducāt:ꝛ cuꝫ eas ſeduxerint:multa cōmittūt vt eas paſcāt:induāt:iocalia ꝑbeāt ꝛ in ſua detineāt feditate. Un̄.ij.Eſdre.viij. Accipit hō gladiū ꝛ vadit in via facere ſurta ꝛ homicidia ꝛc̄. Sequit̄:ꝛ cū furtū fecerit et fraudes ꝛ rapinas amabili ſue affert. Tertia eſt fraus quoniā inducit malignitas:ꝛ hoc cōmittit̄ multis modis. Uidelicet:in ꝯſoꝛtijs in cōſilijs:in iudicijs:ꝛ in ſeruitijs. In conſoꝛtijs q̄dē inter amicos amoꝛē ꝛ amicitiā ſimulādo ꝛ ſub amicitie ſpecie ſeducēdo. Hie.ix. Unuſquiſq̄ꝫ ſe a ꝓximo cuſtodiat ꝛ in omni fratre ſuo nō habeat fiduciā:qꝛ omnis frater ſupplātans ſupplantabit:ꝛ omnis amicus fraudulēter incedet:fraudulēter incedit q̄ fallaciter adulādo ſeducit:vel q̄ꝺ deterius ꝛ periculoſius eſt:q̄ rancoꝛē ꝛ odiū tenens ī coꝛde diſſimilat:ꝛ adulando amoꝛē ſimulat. Prouer.xxvij. Melioꝛa ſunt vulnera diligētis q̄ꝫ fraudulēta odientis oſcula. Et.xxvi. Sic̄ noxius eſt q̄ immittit lanceas ꝛ ſagittas in moꝛtē:ita vir q̄ fraudulenter nocet amico. Itē in cōſilijs fraus cōmittit̄. Sicut dr̄ ꝓuer.xij. Cōſilia impioꝝ fraudulēta. Cōſulūt enim quādoq̄ꝫ cōtra deuꝫ ꝛ iuſticiā ob amoꝛē:odiū vel rancoꝛē:vel lucrū ſuū ꝛ cōmodū tꝑale. Heſter.xvj. Multi bonitate principū ꝛ honoꝛe q̄ in eos collatus eſt abuſi ſunt in ſupbia ꝛc̄. Sequit̄:aures principū ſimplices callida fraude decipiunt. Item fraus iſta cōmittit̄ in iudicijs:ab actoꝛe fraudulenter agēdo:a reo fraudē fraude ꝓpellendo. Sicut dr̄.j. Cozin.vij.omnino delictū eſt in vobis qꝛ iudicia habetis īter vos. Sequit̄. Uos iniuriā facitis ꝛ fraudatis:id eſt fraudē fraude vultis repellere:ꝛ iniuriā iniuria vindicare:q̄ꝺ illicitū eſt. Quia ſic̄ dic̄ Seneca:nō eſt vitiū vitio vindicandū:vnde ꝛ actoꝛ iniquus eſt iniuriā faciēdo:ꝛ reus iniquus ꝑ fraudulētiā ſe defendendo:ꝛ iniuriā cōtra iniuriā inferēdo. Ideo ſequitur ibidē. An neſcitis qꝛ iniqui regnū dei nō poſſidebūt. Itē fraus iſta cōmittit̄ in ſeruitijs vl̄ qꝛ ſui dn̄is ſuis ſeruiūt fraudulēter. Uel ecōuerſo:ſerui q̄dē dn̄is ſuis ſolēt fraudes cōmittere multis modis quos cā bꝛeuitat̄ omitto: Ad Tytum.ij.dicit apl̄s:ſeruos hoꝛtare dn̄is ſuis ſubditos eſſe in oībus placentes:nō ꝯdicētes:nō fraudātes:ſed bonā fidē oſtēdentes. Dn̄i v̄o ſeruis ſuis.i.illis qui faciunt eoꝝ opa fraudes faciunt non ſoluēdo. Jacobi.v.agite nunc diuites:ploꝛate vlulate ī miſerijs que aduenient vobis ꝛc̄. Sequit̄ ecce merces opario ꝝ vr̄oꝝ qui meſſuerūt regiōes vr̄as:q̄ fraudata ē a vobis clamat:ꝛ clamoꝛ eoꝝ aures dn̄i ſabaoth introiuit. Uel male ꝛ tarde ꝛ nō ītegre ꝑſoluendo. Ecc̄i.xxxiiij. Panis egētiū vita paupeꝝ eſt qui defraudat illum hō ſanguīs ꝛc̄. Qui aufert in ſudoꝛe panē q̄ſi q̄ occidit ꝓximū ſuū:qui effundit ſanguinē ꝛ qui fraudes facit mercēnario fratres ſunt. Magna igit̄ iniq̄tas diuitū defraudare paupes:ꝛ eoꝝ ſtipēdia detinere. Sup hoc Jacob cōquerit̄ de labā. Gen̄.xxxj. Mutauit mercedē meā decē vicib⁹. Sed longe maioꝛ eſt iniq̄tas quā aliqui ſerui neq̄ꝫ ꝯ ſūmū dn̄m opant̄ defraudādo q̄ꝺ ei ꝓmiſerāt vel vouerāt. Sicut pꝫ Act.v.ꝺ anania ꝛ ſaphyra. Un̄ ananie dixit beatus Petrus. Cur tentauit ſathanas coꝛ tuū mētiri te ſp̄uſcō:ꝛ fraudare de ꝑcio agri. Sequit̄ nō es mētit⁹ hoīb⁹ ſꝫ deo:ananias autē audiēs hec v̄ba cecidit ꝛ expirauit. Sil̄r ꝛ ſaphyra vxoꝛ ei⁹. Et Jere.xlviij. Maledict⁹ qui facit op⁹ dei fraudulēter. Op⁹ dn̄i fac̄ fraudulenter qui in eo nō dei ſꝫ ſuā gl̄iā q̄rit:vel qui tarde lente ꝛ tepido coꝛde facit:de tali dr̄ yſa.xxxij. Loquet̄ ad dn̄m fraudulenter.

¶ Quarta ē fraus vel fraudis ſpēs quā īducit cupiditas q̄ ꝯſiſtit ī cōmertijs ſiue ꝯtrib⁹ exercēdis Aug. Studiū auaricie ſiue fraudis ꝓpꝛiū ſolet eſſe negociātiū. ¶ Hec aūt deteſtāda eſt multiplici rōne. Primo ꝓpter pctōꝝ multitudinē. Scḋo ꝓpter damnoꝝ magnitudinē. Propt̄ neceſſitatē redditōis. Et ꝓp eternitatē dānationis. ¶ Primo q̄dē ꝓpter multitudinē pctōꝝ ꝯcomitantiū Leo papa Difficile eſt inter vendētiū ꝛ emētiū ꝯmertiū non īteruenire pctīs īmo īnumera ſunt pctā que ſolēt ꝯmittere:puta mēdacia iuramēta piuria v̄ba ſophiſtica q̄b⁹ decipiūt hoīes ꝓferēdo. Iteꝫ de facto mala pro bonis coꝛrupta pro ſanis vendendo:numerando:menſurando:ponderando:ꝛ huiuſmōi. Ideo dr̄ Leui.xix. Non decipiat vnuſq̄ſq̄ꝫ ꝓximū ꝛc̄. Sequit̄. Juſta ꝛ eq̄ ſint pōdera:iuſt⁹ modius ꝛ equ⁹ ſextari⁹:ꝛ an̄. Nolite facē iniquū q̄d in iudicio in regula in pōdere ꝛ mēſura. Deutro.xxv. Non habebis in ſacculo diuerſa pōdera mai⁹ ꝛ minus ꝛc̄.abominat̄ de⁹ eū qui facit hec. Mich.vj. Nūq̄d iuſtificabo ſtaterā ipiā. ꝛ ſaccelli diuerſa pōdera. yſa.xxxij. Fraudulēti vaſa ſunt peſſima qꝛ hn̄t vaſa ire dei. Scḋo deteſtanda eſt fraus in ꝯmertijs ꝓpter dānoꝝ magnitudinē. Nā ꝓpter lucra tꝑalia ꝑdūt ſp̄ūalia. Prouer.j. Ipſi ꝯ ſanguinē ſuū inſidiant̄ ꝛ moliunt̄ fraudes ꝯ aīas ſuas. Eccs̄.iij. Un⁹ eſt:ꝛ ſcḋm nō hꝫ.filiuꝫ non fratrē:ꝛ tn̄ laboꝛare nō ceſſat:nec ſatiant̄ oculi ei⁹ diuitijs:nec recogitat:dicēs:cui laboꝛo ꝛ fraudo animā meā bonis ſp̄ūalib⁹.ſ. ꝛ eternis. Negligunt enim miſſas ꝑdicationes:locis ſacris nō exhibent reuerētiā:nec tꝑab⁹.i.diebus dn̄icis ꝛ feſtiuis. ¶ Tertio deteſtāda eſt fraus in ꝯmertijs ꝓpter reſtituēdi neceſſitatē. Inſanuꝫ eſt velle multa ꝑdē lucrari pauca:que tn̄ reddē ſit de neceſſitate ſalutis. Leui.vj. Reddet oīa que per fraudē voluit obtinere:q̄ꝺ tamē eis ē valde difficile:vel foꝛſitan īpoſſibile: Pauci ſunt hodie q̄ poſſent ad hoc induci vt in q̄druplū redderēt oīa:ſicut dixit zache⁹ de ſeipſo: Luce.xix. Si quē defraudaui reddo q̄druplū. Abſq̄ꝫ dubio in multis caſib⁹ nō ſufficit reddē ſolū ſimplū.puta qn̄ ille cui debꝫ fieri reſtitutio dānificat⁹ eſt in vſuris:vēditione hēditatis.vel alioruꝫ bonoꝝ ꝛ grauat⁹ laboꝛib⁹ ꝛ expēſis. Quarto deteſtāda ē fraus in cōmertijs ꝓpt̄ acerbitatē dānatiōis:pſ̄. Tota die iniuſticiā cogitauit ligua tua:ſicut no.acu.fe.dolū. Sequit̄ ꝓpterea de⁹ deſtruet te ꝛc̄. Prouer.xxj. Qui ꝯgregat theſauros lingua mēdacij īpinguetur ad laqueos moꝛtis. Et apoſt.xiiij. Quicūq̄ꝫ accepit characteꝛ beſtie ſiue quo.ſ.nemo poterit vēdere vel emere hic bibet de vino ire dei mixto in calice eius:ꝛ cruciabit̄ igne ꝛ ſulphure:ꝛ aſcendet fumus toꝛmētoꝝ in ſecula ſeculoꝝ.

De mēdacio. DIS. VII.

Deinde ꝯſiderādū eſt de mēdacio:circa q̄ꝺ ꝯſiderāda ſunt q̄ttuoꝛ. Primo q̄d ſit.ꝛ vtꝝ opponat̄ v̄itati q̄ſi ſemꝑ ꝯtinēs falſitatē. Scḋo de mendacij ſpēb⁹. Tertio vtꝝ omne mēdaciū ſit pctm̄. Quarto vtꝝ ſit peccatū moꝛtale. ¶ Circa pꝛimū ſciēdū q̄ꝫ mēdaciū ē falſa vocis enūciatio cum ītētione fallēdi. Et hec deſcriptio ſumit̄ ex verbis Aug.in libꝛo ꝯtra mēdaciū,dicētis. Nemo dubitet eū mēti

rī ꝙ falſum enũciat cã fallendi. Quapꝛoter enunciationē falſi cũ voluntate fallēdi ꝓlatã manifeſtũ eſt eſſe mendaciũ. Sciēdũ ergo ꝙ ad ꝑfectã mēdacij rationē tria cõcurrũt. ſ. ꝙ id qḋ enunciat̄ ſit falſum ⁊ ꝙ ſit volũtas falſum enunciãdi: ⁊ iteꝝ intētio fallēdi. Tunc eſt falſitas materialiter qꝛ falſum dicit̄: ⁊ formalit̄ ꝓpter volũtateꝫ falſum dicēdi: ⁊ effectiue ꝓpter voluntatē falſitatē impꝛimēdi. Sꝫ tamē ratio mendacij nõ ſumit̄ a foꝛmali falſitate: ſꝫ ex hoc. ſ. ꝙ aliquis habet voluntatē falſum enunciandi. Unde ⁊ mēdaciũ nominatur ex eo ꝙ cõtra mentē dicit̄. Et ideo ſi ꝗs falſum enunciet credens illud eſſe verũ eſt quidē falſum materialiter: ſed nõ foꝛmalit̄: qꝛ falſitas eſt ꝑter intentionē dicētis. Unde nõ hꝫ ꝑ factã rationeꝫ mendacij. Id enim qḋ ſit ꝑter intentionē ꝑ accidens eſt. Unde nõ põt eſſe ſpecifica differētia. Si vero foꝛmaliter aliquis falſum dicat habet voluntatē falſum dicendi: lꝫ ſit verũ id qḋ dicit̄: inquãtũ tamē huius actus eſt volũtarius ⁊ moꝛalis habet ꝑ ſe falſitatē: ⁊ ꝑ accidēs veritatē. Unde ad ſpeciē mēdacij ꝑtingit. Qḋ autē aliquis intendat falſitatē in opinione alterius cõſtituere fallēdo ipſum nõ ꝑtinet ad ſpeciē mēdacij. ſed ad quãdã perfectionē ipſius. Sicut et in rebus naturalibꝰ aliquis ſpeciē ſoꝛtit̄ ſi foꝛmã habeat: etiã ſi deſit foꝛme effectus. Sicut patet in graui qḋ violēter ſurſum detinet̄ ne deſcendat ſm exigentiã ſue foꝛme. Sic ergo pꝫ ꝙ mendaciũ directe ⁊ foꝛmaliter opponit̄ virtuti veritatis. ¶ Circa ſcḋꝫ. ſ. de ſpeciebus mēdacij. Sciendũ ꝙ mendaciũ tripliciter diuidi põt. Uno modo ſm ipſam mēdacij rationē ꝙ eſt ꝓpꝛia ⁊ per ſe mēdacij diuiſio. Et ſm hoc mēdaciũ in duo diuidit̄. ſ. in mēdaciũ qḋ trãſcendit veritatē in maius: qḋ ꝑtinet ad iactantiã: ⁊ in mēdaciũ qḋ deſinit a veritate in minꝰ: qḋ ꝑtinet ad ironiã: vt patet ꝑ phm̄. iiij. Eth. h̄ aũt ꝑ ſe eſt ipſius mēdacij diuiſio: qꝛ mēdaciũ inquãtũ hmõi opponit̄ v̄tuti v̄itatis: vt dictũ eſt. Ueritas autem equalitas ꝗdã eſt cui ꝑ ſe opponit̄ maius ⁊ minꝰ. ¶ Alio mõ põt diuidi mēdaciũ inquãtuꝫ hꝫ rationē culpe ſm ea ꝗ aggrauant vel diminuũt culpã mendacij ex parte finis intenti. Aggrauãt aũt culpã mēdacij ſi aliquis ꝑ mēdaciũ intendat alterius nocumētũ: qḋ vocat̄ mēdaciũ ꝑniciosum. Diminuit̄ aũt culpa mēdacij ſi oꝛdinet̄ ad aliqḋ bonũ: vel delectabile: ⁊ ſic eſt mendaciũ iocoſum: vel vtile: ⁊ ſic ē mēdaciũ officioſuꝫ ſiue quo intendat̄ iuuamētũ alterius vel remotio nocumēti: ⁊ ſm hoc diuidit̄ mēdaciũ in tria ꝑdicta. Tertio mõ diuidit̄ mēdacium vniuerſalius ſm oꝛdinē: ſiue ex hoc addat̄ aut diminuat̄ ad culpã mendacij ſiue nõ. Et ſm hoc eſt diuiſio octo membꝛoꝝ ꝗ dicta eſt. In qua tria pꝛima quidē mēbꝛa continent̄ ſub mēdacio ꝑnicioſo: qḋ quidē ſit vel cõtra deũ: ⁊ ad hoc ꝑtinet pꝛimũ mēdaciuꝫ qḋ ē in doctrina relig. Uel eſt cõtra hominē ſine ſola intētione nocēdi alicui: ⁊ ſic eſt ſecũdũ mēdaciũ: qḋ. ſ. nulli ꝓdeſt: ⁊ obeſt alicui: ſiue ēt intendat̄ in nocumēto vnius vtilitas alterius ⁊ hoc eſt tertiũ mendaciũ: qḋ vniꝰ ꝓdeſt ⁊ alteri obeſt. Inter ꝗ pꝛimũ eſt grauiſſimũ: qꝛ ſemꝑ peccata cõtra deũ ſunt grauioꝛa: vt ſupꝛa dictũ eſt. Secũduꝫ aũt eſt grauius tertio qḋ diminuit̄ ex intētione vtilitatis alterius. Poſt hec autē tria ꝗ ſuꝑaddũt ad grauitatē mendacij culpe ponit̄ quartũ qḋ hꝫ ꝓpꝛiã quantitatē ſine additione vel diminutione: ⁊ h̄ eſt mēdaciũ qḋ ſit ex ſola mētiēdi libidine: qḋ ꝓcedit ex habitu. Uñ ⁊ phs: dicit in. iiij. Eth. ꝙ mēdax eo ꝙ talis eſt ſm habitũ ipſo mēdacio gaudet. Quattuoꝛ v̄o ſubſequētes modi diminuũt de culpa mēdacij. Nã ꝗntũ eſt mēdaciũ iocoſum: qḋ ſit placēdi cupiditate. Alia aũt tria ꝯtinent̄ ſub mēdacio officioſo in quo intēdit̄ qḋ eſt alteri vtile: vel ꝗ̄tũ ad res exterioꝛes: ⁊ ſic ē ſextũ mendaciũ qḋ ꝓdeſt alicui ad pecuniã cõſeruãdã. Uel eſt vtile coꝛpi: ⁊ ſic ē ſeptimũ mēdaciũ quo ĩpedit̄ moꝛs hoĩs. Uel eſt vtile ēt ad honeſtateꝫ v̄tutis: ⁊ h̄ eſt octauũ mendaciũ: in quo ĩpedit̄ illicita pollutio coꝛpoꝛalis. Patet aũt ꝙ quãto bonũ intētũ eſt meliꝰ: tãto magis minuit̄ culpa mēdacij: ⁊ iõ ſi ꝗs diligent̄ ꝯſideret ſcḋm oꝛdinē ꝑdicte enũciationis attēdit̄ oꝛdo grauitatis culpe ĩ iſtis mēdacijs. Nã bonũ vtile ꝑfert̄ delectabili ⁊ vita coꝛpis ꝑfert̄ pecunie: honeſtas etiã ipſi coꝛpali vite. ¶ Circa tertiũ. ſ. vtrũ omne mēdaciũ ſit pctm̄. Sciēduꝫ ꝙ illud qḋ ſm ſe malũ ē ex genere ſuo nullo mõ põt eē bonuꝫ vel licitũ: qꝛ ad h̄ ꝙ aliꝗd ſit bonũ reꝗrit̄ ꝙ oĩa recte ꝯcurrãt: qꝛ bonũ cauſat̄ ex integra cã: malũ aũt ex ſingularibꝰ defectibꝰ vt dic̄ dyoniſius. iiij. c. de di. no. Mēdaciũ aũt ē malũ ſm ſe. ē. n. actꝰ ſuꝑ indebitã mãm cadēs. Cũ. n. voces nãlit̄ ſint ſigna intellectũ: innaturale ⁊ indebitũ eſt ꝙ aliꝗs oꝛe vel voce ſignificet qḋ nõ hꝫ ĩ mēte. vnde phs dicit. iiij. Eth. ꝙ mēdaciũ eſt ꝑ ſe prauũ ⁊ fugiēdũ. Uerũ aũt ē bonũ ⁊ laudabile. Uñ manifeſtũ eſt ꝙ omne mēdaciũ eſt peccatũ. Sicut enim dicit Aug. in libꝛo contra mendaciũ. Ideo dicit̄ Eccl. vii. Noli velle mētiri omne mendaciũ. Nõ eſt ergo aliqualiter eſtimandũ in ſcriptura ſacra: vel aliqua ſcriptura canonica aſſeri ꝗcꝗ̄ falſum vel ſcriptoꝛes eoꝛum falſuꝫ aliquid aſſerendo dixiſſe: quia tota periret fidei certitudo que auctẽ ſcripture ſacre innitit̄. In hoc aũt ꝙ in euãgelio ⁊ in alijs ſcripturis ſacris v̄ba vel facta aliquoꝝ doctoꝝ diuerſimode recitant̄ Non eſt mēdaciũ. Uñ dicit Aug. in lib. de ꝯſenſu euãgeliſtaꝝ. Nullo mõ laboꝛandũ eſſe iudicat ꝗ prudēter ĩtelligit ipſas ſñias eſſe neceſſarias agnoſcēde v̄itati: ꝗbuſlibet v̄bis fuerit ĩdicate. Et in hoc appet ſicut ſubiũgit ibidē nõ ðbere nos arbitrari mētiri queꝗ̄ ſi plibꝰ rem quã audierũt vel viderũt reminiſcētibꝰ res eadē nõ eodē modo atꝗ̄ eiſdē v̄bis fuerit ĩdicata. Hoc etiã eſt ſciēdũ ꝙ in ſcriptura ſacra: ſicut Aug. dicit ĩducuntur aliquoꝝ geſta exempla ꝑfecte v̄tutis: de ꝗbꝰ nõ eſt eſtimãdum eos fuiſſe mētitos. Siꝗ tñ in eoꝝ dictis appareãt que mēdacia videant̄. Intelligēdũ eſt ea figuralr̄ ⁊ ꝓphetice dicta eſſe. Uñ Aug. dicit in libꝛo ꝯ mēdaciũ. Credēdũ eſt illos hoĩes qui ꝓpheticis tꝑibus digni auctẽ fuiſſe cõmemoꝛant̄: oĩa que ſcripta ſunt de illis ꝓphetice geſſiſſe atꝗ̄ dixiſſe. Abꝛahã tñ vt Aug. dicit in qõnibꝰ geñ. dicēs ſarã eſſe ſoꝛoꝛē ſuã v̄itatē voluit celari. nõ mēdaciũ dici. Soroꝛ eñi dr̄: qꝛ filia fratris erat. Uñ ⁊ ipſe abꝛahã dicit. geñ. xx. Uere ſoꝛoꝛ mea eſt filia patris mei ⁊ nõ matris mee filia: qꝛ. ſ. ex parte patris ei attinebat. Jacob v̄o myſtice dixit ſe eſſe eſau pꝛimogenitum yſaac. qꝛ videlꝫ ꝑmogenita illiꝰ de iure debebant̄ ei: vſus autē eſt hoc modo loquēdi ꝑ ſpm̄ ꝓphetie ad deſignãdũ myſteriũ: qꝛ videlicet iunioꝛ ppl̄s. ſ. gētiliũ ſubſtituēdus erat in locũ ꝑmogeniti. ſ. in loco iudeoꝝ. Quidã v̄o cõmēdabant̄ in ſacra ſcriptura nõ ꝓpter ꝑfectã v̄tutē: ſꝫ ꝓpt̄ quãdã v̄tutis indolē. qꝛ. ſ. apparebat ĩ eis aliꝗs laudabilis affectꝰ ex quo mouebant̄ ad ꝗdã debita faciēda Et hoc mõ iudith laudat̄ nõ qꝛ mētita ē holoferni: ſꝫ ꝓpter affectũ quē habuit ad ſalutē ppl̄i: pꝛo qua ꝑiculis ſe expoſuit: ꝗuis ēt dici poſſit ꝙ v̄ba eiꝰ v̄itatē hñt ſm aliquē myſticũ ĩtellectũ. Rurſꝰ aduerte ꝙ ille qui aliꝗd ꝓmittit ſi animũ hēat faciēdi qḋ ꝓmittit nõ mentit̄: qꝛ nõ loꝗtur cõtra illud qḋ gerit in mēte. Si v̄o non faciat qḋ ꝓmiſit tũc videt̄ ĩfidelr̄ agē ꝑ hoc ꝙ animũ mutat: põt tñ excuſari ex duobꝰ. Uno mõ ſi ꝓmiſit id qḋ eſt manifeſte illicitũ qꝛ ꝓmittēdo peccauit: mutãdo aũt ꝓpoſitum: bñfacit. Alio mõ ſi ſint mutate ꝯditões ꝑſonaꝝ vel negocioꝝ. Ut eñi Seneca dicit ĩ libꝛo de bñficijs. Ad hoc ꝙ teneat̄ facere qḋ ꝓmiſit requirit̄ ꝙ oĩa ĩmutata ꝑmaneãt. Alioꝗn nec fuit mendax ꝓmittēdo: qꝛ ꝓmiſit qḋ habebat in mēte. ſubĩtellectis debitis ꝯditioĩbꝰ: nec etiã eſt infidelis nõ implēdo qḋ ꝓmiſit: qꝛ cetere ꝯditões non extant. Unde ⁊ apl̄s non eſt mentitus qui non iuit coꝛinthũ quo ſe ituꝝ eſſe ꝓmiſerat. vt dicit̄. ij. coꝛin. j. hoc ꝓpter impedimēta que ſuꝑuenerãt. Itē notandum ꝙ mēdaciũ nõ ſolũ hꝫ rõnē peccati ex dãno qḋ infert pꝛimo ſi ex ſua ĩoꝛdinatõe vt dictũ ē ſit. nõ eſt aũt licitũ alicui illicita inoꝛdinatione vti ad impedientũ nocumētũ vel damnũ alioꝝ. ſic non licet alicui furari vt elemoſynã faciat: niſi foꝛte in neceſſitatis articulo in quo ſunt oĩa cõia. iõ non eſt licitũ mēdaciũ dic̄e ad hoc ꝙ aliũ a quocũꝗ̄ ꝑiculo coꝛpali vel ſpũali liberet. Uñ nõ licet hoĩ mētiri vt vnũ liberet vel ꝑſeruet ab homicidio ⁊ aliũ a moꝛte: vel vt virginē a coꝛruptiõe: ⁊ aliũ ab inceſtu ꝑſeruet. Licet tñ v̄itatem occultare prudēter ſub aliqua diſſimulatõe: vt dicit Aug. in lib. cõtra mēdaciũ. ¶ Circa ꝗrtũ. ſ. vtꝝ omne mēdaciũ ſit pctm̄ moꝛtale. Sciendũ ꝙ pctm̄ moꝛtale ꝓpꝛie eſt qḋ repugnat charitati ꝑ quam aĩa viuit deo ꝯiuncta vt dictũ eſt. Põt aũt mēdaciũ ꝯtrariari charitati tripliciter. Uno modo ſm ſe. Alio modo ſecũduꝫ finem intentuꝫ. Tertio mõ ꝑ accidēs: Scḋm ſe ꝗdē ꝯtriat̄ charitati ex ipſa falſa ſignificatione: que ꝗdem ſi ſit circa res diuinas ꝯtriat̄ charitati: ⁊ ei cuiꝰ v̄itatē aliꝗs tali mēdacio occultat vel coꝛrũpit. Uñ hmõi mendaciũ nõ ſolũ opponit̄ v̄tuti v̄itatis: ſꝫ etiã v̄tuti fidei ⁊ religionis. ⁊ ideo hoc mēdaciũ eſt grauiſſimũ ⁊ moꝛtale. Si v̄o falſa ſignificatio ſit circa aliꝗd cuiꝰ cognitio ꝑtineat ad homis bonum puta que ꝑtinent ad ꝑfectionē ſciētie ⁊ infoꝛmationũ moꝝ vite: ſic tale mendacium inquãtũ infert damnũ falſe opinionis ꝓximo ꝯtriat̄ charitati ꝗ̄tum ad dilectionē ꝓximi. vnde eſt pctm̄ moꝛtale. Si vero ſit falſa opinio ex mendacio generata circa aliquid de quo nõ referat vtꝝ ſic vel aliter cognoſcat̄: tũc ex tali mendacio nõ damnificatur ꝓximus. Sicut ſi aliꝗs fallat̄ in aliꝗbꝰ ꝑticularibꝰ ꝯtingētibꝰ ad ſe nõ ꝑtinētibꝰ. Unde tale mēdaciũ ſm ſe nõ eſt pctm̄. rõne v̄o finis intenti aliqḋ mēdaciũ cõtrariat̄ charitati: puta quod dicit̄ in iniuriam dei: quod ſemꝑ eſt pctm̄ moꝛtale: vt pote religioni ꝯtrarium aũt in nocumētum ꝓximi ꝗ̄tum ad ꝑſonam: diuitias vl̄ famã ⁊ h̄ etiam eſt peccatũ moꝛtale: cum nocere ꝓximo ſit peccatum moꝛtale. Ex ſola autem intentione peccati moꝛtalis aliquis moꝛtaliter peccat. Si vero finis intentus non ſit contrarius charitati: nec mēdacium ſꝫ hanc rationeꝫ erit pctm̄ moꝛtale. Sicut apparet in men

dacio iocoſo: in quo intendit aliqua leuis delectatio: ⁊ in mēdacio officioſo in quo intendit etiā vtilitas ꝓximi. Per accidens autē q̄ pōt cōtrariari charitati ratione ſcandali vel cuiuſcūqꝫ damni cōſequentis: ⁊ ſic erit etiā peccatum mortale: dum. ſ. aliquis nō veretur ꝓpter ſcandalū publice mentiri.

¶ De periurio. DIS. VIII.

DEinde cōſiderādū eſt de periurio. Circa qđ cōſideranda ſunt duo. Primo vtrū omne periuriū ſit peccatū mortale. Secūdo q̄ poſſunt nos mouere ad periuriū deteſtādū. ¶ Circa primū ſciēdū q̄ qꝛ de ratione periurij eſt falſitas ſeu mēdaciū: omne autē mēdaciū ē pctm̄ vt dictū eſt patet manifeſte periuriū eſſe pctm̄. Qꝫ aūt falſitas ſit de rōne piurij declarat ſic. Actꝰ. n. morales ex fine ſpeciē ſortiūtur: finis autē in iuramēto eſt humani dicti cōfirmatio: cui ꝯfirmationi falſitas opponit: ⁊ p h ꝯfirmat aliqđ dictū qđ oſtendit firmiter eſſe verꝫ. Vn̄ falſitas directe euacuat finē iuramēti qđ piuriū dr̄ ⁊ ꝓpter hoc a falſitate p̄cipue ſpecificat puerſitas iuramēti qđ piuriū dr̄: ⁊ ideo falſitas eſt de piurij rōne. Eſt aūt ſciēdū ſm Hieronymū ſup illud. Hiere. iiij. Jurabis in v̄itate: iudicio: ⁊ iuſticia: q̄ qđcūqꝫ iſtoꝝ triū defuerit piuriū eſt: nō tn̄ eodē ordine. Sed primo et p̄ncipaliter eſt piuriū qn̄ deeſt veritas in ſmone rōne iā dicta. Secundario aūt cū deeſt iuſticia: qꝛ q̄cūqꝫ iurat aliqđ illicitū ex h ipſo falſitatē incurrit: qꝛ obligatꝰ eſt ad h qđ ꝯtrariū faciet. Tertio v̄o mō qn̄ deeſt iudiciū: qꝛ cū indiſcrete iurat ex hoc ipſo periculo ſe cōmittit falſitatē incurrēdi: ⁊ ſic patet piuriū eſſe pctm̄ pro eo q̄ de rōne eiꝰ eſt falſitas. Itē h idē pꝫ ex eiꝰ ꝓpria rōe: qꝛ iurare eſt teſtē deuꝫ inuocare. Qꝫ aūt aliqs deū inuocet teſtē falſitatis ad irreuerētiam eiꝰ ptinet qꝛ p h dat intelligere vel q̄ deꝰ veritatē nō cognoſcat: vel q̄ falſitatē teſtificari velit ⁊ ideo piuriū eſt pctm̄ religioni ꝯtrariū: cuiꝰ eſt deo reuerētiā exhibere. Ex h vlteriꝰ clare patet q̄ omne piuriuꝫ ſit mortale qꝛ etſi illa q̄ de ſe ſunt pctā venialia vel etiā bona ex genere ſi in cōtēptū dei fiunt ſunt pctā mortalia: multomagis q̄cqđ ē qđ de ſui rōne ptinet ad cōtēptū dei eſt pctm̄ mortale: periuriū aūt de ſui rōne importat cōtēptū dei: ex hoc enim hꝫ rōnē culpe vt dictū eſt: qꝛ ad irreuerentiā dei ptinet. Vn̄ manifeſtū eſt q̄ piuriū ex ſuo genere eſt pctm̄ mortale. Unde ſi qs etiā iocoſe piuret: ſic non euitat irreuerētiā ſed q̄ntū ad aliqđ magis auget ita nō excuſatur a peccato mortali: ſicut nec a dei cōtēptu. Ille etiā q̄ ex lapſu lingue falſum iurat: ſi aduertat ſe iurare ⁊ falſuꝫ eſſe qđ iurat: nō excuſat a peccato mortali: ſicut nec a cōtēptu dei. Si aūt nō aduertat nō videt hr̄e intētionē iurādi: ⁊ ideo a crimine piurij aliqualit excuſat. ¶ Circa ſcđm ſciēdū q̄ crimē piurij oſ̄dunt multa eſſe ſummope deteſtandū. Primū eſt qꝛ qui peierat: fur: raptor: ⁊ ſacrilegus efficitur. Fur q̄dē ⁊ raptor: qꝛ nomē ſanctū dei ipſo inuito ⁊ ꝓhibēte in teſtimoniū falſitatis aſſumit. Exo. xx. Nō aſſumes nomē dei tui inuanū. Sacrilegus v̄o qꝛ res ſacras inuadit: vt ſup eas pctm̄ ſuuꝫ faciat ſicut nomē dn̄i ⁊ corpꝰ eius ⁊ altaria ⁊ reliquias ſanctoꝝ qđ refugiūt alij peccatores ⁊ ipſi demones q̄bꝰ ſanctū ⁊ terribile nomē eius: ad cuius īuocationē ipſi fugiūt ab obſeſſis. Leui. xix. Nō piurabis in noīe meo. ¶ Scđm eſt q̄ piurus homagiū dyabolo facit ⁊ ſe cū manu ꝓpria dyabolo tradit. Prouer. vj. Defixiſti apud extraneū manū tuā. ¶ Tertiū eſt qꝛ ſigillū ſummi regis ⁊ pape falſificat: ⁊ iō excōicatꝰ: ⁊ ſacrilegus eſt in ꝑpetuū carcerē detrudēdus: qꝛ nomē dn̄i qđ datū eſt in teſtimoniū v̄itatis aſſumit in teſtimoniū falſitatis ⁊ cōfirmationē eiꝰ. Ezech. xiij. Violabāt me ad pplm̄ meū ꝓpter pugillū ordei: ⁊ fragmē panis mentiētes pplo meo credenti mēdacijs. Et Iſai. lij. Tota die nomē meum blaſphematur. ¶ Quartū qꝛ periurus quātū in ſe eſt deū inuoluit in malicia ſua qꝛ ipſum in teſtimoniū falſitatis adducit: ⁊ ideo cōtra ipſos in iudicio teſtis erit. Mal. iij. Ero teſtis velox maledicis ⁊ periuris. ¶ Quintū eſt qꝛ periurus excludit a protectione diuini nominis in qđ peccat: qꝛ fruſtra inuocat legis auxiliū qui cōmittit in legeꝫ. Unde periurus a deo ꝓtegi nō meret: adiutoriū enim noſtrū ī nomine dn̄i. Prouer. xviij. Turris fortiſſima nomē dn̄i ad ipſum currit iuſtus ⁊ exaltabit. ¶ Sextū eſt qꝛ piurus replet malis culpe et malis pene. Culpe q̄dē malis replet: ſicut dicit Eccī. xxiij. Vir multū iurās replebit iniquitate. Et ibidē. Nō aſſueſcat iuratiōi os tuū multi eniꝫ caſus ſunt in illa: videlicet ꝓpter periuriū qđ ſepe ſubſequit. De malis vero pene q̄bus deꝰ punit ſpecialiter hoc peccatum dicit Zach. v. Vidi volumē volans ⁊c. ⁊ dixit dn̄s. Hec eſt maledictio q̄ egredit ſup faciē omnis terre. Sequit: qꝛ omnis iurās ex hoc iudicabit ⁊ cetera: ⁊ venit ad domū furis ⁊ ad domum iurantis in noīe meo mēdaciter ⁊ cōmorabit in medio domꝰ eius: ⁊ conſumet ligna eius ⁊ lapides eiꝰ. Unde piuri aliquādo necant a demone aliqn̄ vexant. Sic legit in vita. b. Pancracij. ſic refert Greg. turon̄. q̄ ſi qs piurare volēs ad ſepulchꝛū dicti ſancti accedē voluerit anq̄ cācellū chori ītrauerit: aut arreptꝰ vexat a demone: aut ꝯtinuo cadens in pauimētū vitā ꝑdit. Itē eccleſiaſtice hiſto. li. vj. ca. x. legit de narciſſo hieroſolymitano epō q̄ cū eſſet iuſtus: ⁊ rigoris tenax: q̄dē hoīes nequā timētes ne eos ſuis flagitijs īueniret ſciētes eis nō pceret: ꝯueniētes corā auditoribꝰ crimē īfamie ei imponunt iurādo ⁊ imꝑcando ita eē. primꝰ cū iuramēto imꝑcat q̄ igne pereat niſi ita ſit. Scđs q̄ quodā morbo regio. tꝰtiꝰ q̄ oculos amittat. Sancto aūt ſedēte ad heremū vt vacaret ꝯtēplationi: lꝫ deū timētes nō crederēt eis ꝯ ſcꝭi. Primus falſus teſtis a ſcintilla cū oī ꝓgenie ſua rebꝰ ⁊ domo ⁊ familia exurit. Scđs ab imis pedibꝰ vſqꝫ ad caput morbo regio ꝯſumit. Tertiꝰ hoc vidēs ſecretū pādit. ⁊ ſera pnīa lugēs oculos amiſit: Narciſſus aūt poſt tres ſucceſſores rediēs: honorifice ſuſceptꝰ eſt. Itē ad idē de retētoribꝰ legatoꝝ q̄bꝰ ſilr accidit ſilr imprecātibꝰ. Cū quidā vſurariꝰ moreret penitēs vocauit duos amicos ſuos rogās eos vt ipſi eſſent executores ſui fideles ⁊ veloces: ⁊ q̄ reſtituerēt qđ habuerat de alieno: exigens ab eis iuramētū qui illud fecerūt cum imꝑcatōe. Aliꝰ imꝑcatus eſt q̄ igne ſacro qui dr̄ gehēnalis ſuccēderet niſi hoc faceret aliꝰ q̄ mala lepra feriret. Cū aūt eo mortuo pecuniā retinerēt nec vt ꝓmiſerāt facerēt vt imꝑcati fuerāt factū eſt eis: ⁊ tormēto vrgēte hoc ſunt cōfeſſi qđ accidit. ¶ Septimo diſſuadēt hoc vitiū etiā irrōnales creature: armat enim deꝰ creaturā ꝯtra inſenſatos Sap. v. Dr̄ in hiſto. trāſmar. q̄ ſunt quedā fontes fures arguentes: ſic ſi ſuſpecti iurauerūt: ⁊ piurauerūt bibētes ex eis excecant. Si āt īmunes ſint clarius vidēt. Itē legit in geſtis romanoꝝ vt refert Oroſiꝰ in libro. v. q̄ cum romāi miſiſſent legatos ad ꝑſes gētes quos ipſe noīauit ⁊ ipſi recepiſſent eos in pace: ⁊ fide data pacē firmaſſent ſubito ꝓditioſe in eos irruētes in ciuitate Eſcuio occiderūt eos: ⁊ oēs romanos quotquot īuenerūt: ⁊ factū eſt in deteſtatōe piurij ⁊ violatōes fidei q̄ panis fractꝰ apud aliquos per fracturas ſanguinaret: aīalia domeſtica ⁊ īter hoīes viuere aſſueta cū balatu hynnitu ⁊ mugitu miſerabili fugiētes ad ſiluas ⁊ mōtes ab hominibus diſceſſerūt: carus cū lachꝛemoſis latratibꝰ idē fecerūt oberrātes ad modū lupoꝝ dicti aūt ppl̄i qui dictā ꝓditionē cōmiſerāt victi ſunt oēs in cāpo a lucio pompeio ⁊ occiſi cum impatore eoꝝ exceptis q̄tuor milibꝰ qui iugū mōtis petētes vindictā dei non euaſerūt: qꝛ congelati ad modū lapidū obriguerūt. īmobiles facti qui ſtātes videbant viui iam eoꝝ oculis ⁊ dentibus ab eis cadentibus.

¶ De proditione. DIS. IX.

DEinde ꝯſiderādū eſt de ꝓditōe. Eſt aūt ꝓditio occulta ⁊ malitioſa machīatio ꝯ pſonā aliquā. Sic eni fraus ē deceptio circa res ita ꝓditio ē c̄c̄ pſonā. Sic pꝫ de iuda qui ex auaricia ꝓdidit chꝛiſtū Math. xxiiij. Iudas abijt ad ſūmos ſacerdotes vt ꝓderet eū illis. Sic cayn ī fratrem ſuū abel ꝓditioſe ſurrexit. Gen̄. iiij. Sic ſymeon ⁊ leui filij Jacob ſeuiētes ſtuprū ſororis ſue Dyne irruētes in ſychem ⁊ pplm̄ ciuitatis occiderūt Gen̄. xxxiiij. Saul pluries niſus eſt ꝓditioſe percutere dauid ⁊ lācea ꝯfodē cū pariete. j. Reg. xviij. Dauid ꝓditioſe occidi fecit vriam. ij. Reg. xi. Abſalon volēs vindicare iniuriā ſororis ſue quē vi oppſſerat āmon frater ſuꝰ ꝓditioſe fecit eū occidi. Joab ꝓditioſe amaſan īterfecit. ij. Reg. xx. dixit ioab ad amaſan. Salue mi frater ſalue mi frater: tenuit manu dextra mētum Amaſe q̄ſi oſculās eū: ⁊ pcuſſit eū ī latere. ij. Reg. xx. hyſmahel filiꝰ nathanie cū octoginta viris proditioſe occidit ſeptuaginta in medio ciuitatis hieremi. xlj.

¶ De furto.

DEinde ꝯſiderādum de furto: circa qđ ꝯſiderāda ſunt tria. Primo vtꝝ furtū ſit pctm̄. Scđo vtꝝ ſemp ſit pctm̄ mortale. Tertio vtꝝ liceat furari in neceſſitate. Ad euidētiā p̄mi p̄mo declarādū eſt vtꝝ rex exterioꝝ poſſeſſio ſit hoī nālis. Secūdo vtꝝ licitū ſit q̄ aliquis aliquā rem poſſideat q̄ſi ſuā. Tertio vtrum furtū ſit occulta acceptio rei aliene. Quarto declarabit vtꝝ furtum ſit pctm̄. ¶ Ad primū dicēdū eſt q̄ res exterioꝛ pōt dupl̄r ꝯſiderari. Uno mō q̄ntum ad eiꝰ nāam que non ſubiacet humane ptāti: ſꝫ ſolum diuine cui omnia ad nutū obediunt. Alio modo q̄ntum ad vſum ipſius rei: ⁊ ſic hꝫ homo nāle dn̄ium exterioꝝ rerum: qꝛ per rationē ⁊ voluntatē poteſt vti rebus exterioꝛibus quātum ad ſuaꝫ vtilitatē quaſi ꝓpter ſe factis: ſemper enim impfectiora ſunt ꝓpter pfectiora: ⁊ ex hac rōne ꝓbat. Phs. j. Pol. q̄ poſſeſſio rerum exteriorum eſt homini naturalis. hoc autem naturale dominiuꝫ ſuper ceteras creaturas quod competit homini ſm rationeꝫ in qua imago dei conſiſtit manifeſtat in ipſa hominis factione. gen̄. j. vbi dr̄

Faciamus hominē ad imaginē ⁊ ſimilitudinē noſtraꝫ: ⁊ pſit piſci/
bus maris ⁊c. ¶ Ad ſecūdū dicēdū ꝙ circa rē exteriorē duo cōpe/
tunt homini: quoꝝ vnū eſt poteſtas ꝓcurandi ⁊ diſpēſandi: ⁊ q̄tū
ad hoc licitū eſt ꝙ homo ꝓpria poſſideat: ⁊ eſt etiā neceſſarium ad
humanā vitā ꝓpter tria. Primo q̄dē: qꝛ magis ſollicitus eſt vnuſ/
quiſqꝫ ad ꝓcurandū aliq̄d qđ ſibi ſoli cōpetit: q̄ꝫ illud qđ eſt cōmu
ne omniū vel multoꝝ: qꝛ vnuſquiſqꝫ laboreꝫ fugiens relinq̄t alteri
id qđ ꝑtinet ad cōe ſicut accidit in multitudine miniſtroꝝ. Alio mō
qꝛ ordinatius res humane tractant̄ ſi ſingulis īmineat ꝓpria cura
alicuius rei ꝓcurande: eſſet autē cōfuſio ſi quilibet indiſtincte que
libet ꝓcuraret. Tertio qꝛ ꝑ hoc magis pacificatus ſtatus hominuꝫ
cōſeruat̄: dū vnuſquiſqꝫ re ſua cōtentus eſt. Un̄ videm⁹ ꝙ īter eos
q̄ cōiter ex īdiuiſo aliq̄d poſſident frequētius iurgia oriunt̄. Aliud
vero qđ cōpetit homini circa res exteriores eſt viſus ipſaꝝ: ⁊ q̄tuꝫ
ad hoc nō debet hō habere res exteriores vt ꝓprias: ſed vt cōes: vt
ſcilicet deſacili aliq̄s ea cōicet in neceſſitate alioꝝ. Un̄ apl's dicit. j.
Thi. vlti. Diuitib⁹ huius ſeculi p̄cipe facile tribuere cōicare. Et no/
ta ꝙ cōitas reꝝ attribuit̄ iuri naturali: nō qꝛ ius nāle dictet oīa eē
poſſidenda cōiter: ⁊ nihil eſſe quaſi ꝓpriū poſſidēdū: ſed qꝛ ſm̄ ius
naturale nō eſt diſtinctio poſſeſſionū ſed magis ſm̄ humanū ꝯdi/
ctū: qđ ꝑtinet ad ius poſitiuū. Unde ꝓprietas poſſeſſionū nō ē ius
naturale: ſꝫ iuri naturali ſupaddit̄ ꝑ adinuentionē rōnis humane.
¶ Ad tertiū dicēdū ꝙ ad rationē furti tria cōcurrunt: quoꝝ p̄muꝫ
cōuenit ſibi ſm̄ ꝙ cōtrariat̄ iuſticie q̄ vnicuiqꝫ tribuit qđ ſuū eſt: ⁊
ex hoc cōpetit ei ꝙ vſurpat alienū. Secūdū vero ꝑtinet ad rationeꝫ
furti ꝓut diſtinguit̄ a peccatis q̄ ſunt cōtra ꝑſonā: ſicut ab homici
dio ⁊ adulterio: ⁊ ſm̄ hoc cōpetit furto qđ fit circa rē poſſeſſaꝫ. Si
q̄s enim accipiat id qđ eſt alterius nō q̄ſi poſſeſſio: ſed q̄ſi pars: ſic
ſi amputet membꝛū: vel ſit in ꝑſona cōiuncta: vt ſi auferat filiā vel
vxorē: nō habet rationē furti. Tertia differētia eſt que cōplet rōnē
furti. ſ. vt occulte vſurpet̄ alienū: ⁊ ſecūdū hoc ꝓpria ratio furti eſt
vt ſit occulta acceptio rei aliene. Et nota ꝙ occultatio quādoqꝫ qui
dem eſt cauſa peccati: puta cū q̄s vtit̄ occultatione ad peccādū: ſic
accidit in fraude ⁊ dolo ⁊ hoc modo nō diminuit peccatū ſed cōſti
tuit ſpeciē peccati: ⁊ ita eſt in furto. Alio mō occultatio eſt ſimplex
circūſtantia peccati: ⁊ tunc diminuit peccatū: tuꝫ: qꝛ eſt ſignū vere/
cundie tum etiā qꝛ tollit ſcandalū. ¶ Ad quartū dicēdū ꝙ ſi quis
cōſideret furti rationē duas rōnes peccati in eo inueniet. p̄mo qui/
dē ꝓpter cōtrarietatē ad iuſticiā que reddit vnicuiqꝫ qđ ſuū eſt: et
ſic furtū iuſticie opponit̄: inquātū furtū eſt acceptio rei aliene. Se/
cundo rōne doli ſeu fraudis quā fur ꝯmittit occulte ⁊ quaſi ex inſi/
dijs rem alienā vſurpādo. Unde manifeſtū eſt ꝙ omne furtuꝫ eſt
pctm̄. Notādū aūt ꝙ accipere rē alienam vel occulte vel manifeſte
auctoritate iudicis hoc decernētis nō eſt furtū: qꝛ iā fit ſibi debitū
ꝑ hoc qđ ſentētialiter ſibi eſt adiudicatū. Un̄ multominꝰ furtū fuit
ꝙ filij iſrael tulerūt ſpolia egyptioꝝ de p̄cepto dn̄i hoc decernētis
pro afflictionib⁹ qb⁹ egyptij eos ſine cā afflixerāt: ⁊ ideo ſignant̄ dr̄
Sap. x. Iuſti tulerūt ſpolia impioꝝ. Itē ſciēdū ꝙ circa res inuētas
eſt diſtinguēdū. Quedā enim ſunt q̄ nūq̄ꝫ fuerunt in bonis alicui⁹:
ſicut lapilli ⁊ gēme q̄ inueniunt̄ in litore maris: ⁊ talia occupāti cō/
cedunt̄: ⁊ eadē ratio eſt de theſauris antiquo tp̄e ſub terra occulta
tis: quoꝝ nō eſt aliq̄s poſſeſſor niſi ꝙ ſm̄ leges ciuiles tenet̄ inuen
tor medietatē dare dn̄o agri ſi in alieno agro inuenerit: ꝓpter qđ ī
parabola euāgelij dr̄ Math. xiij. de inuentore theſauri abſcōditi ī
agro: ꝙ emit agrū quaſi vt haberet ius poſſidēdi totū theſaurum.
Quedā vero res inuente fuerūt de ꝓpinquo in alicui⁹ bonis: ⁊ tūc
ſi quis eas accipiat nō animo retinēdi ſed animo reſtituēdi dn̄o q̄
eas pro derelictis nō habet: nō cōmittit furtū. Et ſimiliter ſi pro de
relictis habeātur: ⁊ hoc credat inuentor: licet ſibi retineat nō cōmit
tit furtū: alias autē cōmittit̄ peccatū furti. Unde Aug. dicit ī q̄daꝫ
homelia: ⁊ habet̄. xiiij. q. v. Si q̄d iueniſti ⁊ nō reddidiſti: rapuiſti.
Itē ſciendū ꝙ ſi quis rē ſuā ab alio detentā vel apud aliū depoſi/
tā accipiat occulte peccat: qꝛ grauat depoſitariū ⁊ tenet̄ ad reſtituē
dum: vel ad oſtēdendū ſe eſſe innoxiū. Unde manifeſtū eſt ꝙ peccat
⁊ tenet̄ ad reuelandū grauamē depoſitarij. Qui vero furtiꝫ accipit
rem ſuā apud aliū detentā: peccat quidē: nō qꝛ grauat eū qui deti/
net: ⁊ ideo nō tenet̄ ad reſtituendū vel ad recōpenſandū: ſed peccat
cōtra cōmunē iuſticiaꝫ dum ipſe ſibi vſurpat ſue rei iudiciuꝫ iuris
ordine pretermiſſo: ⁊ ideo tenetur deo ſatiſfacere: ⁊ dare operam
vt ſcandalum proximoruꝫ ſi inde exortuꝫ fuerit ſedetur. ¶ Circa
ſecundū principale ſcilicet vtruꝫ furtum ſit peccatū mortale: dicen/
dum ꝙ ſicut habitū eſt ſupra: peccatuꝫ mortale eſt quod contraria
tur charitati: ſm̄ quam eſt ſpiritualis anime vita. Charitas auteꝫ
principalit̄ ꝯſiſtit in dilectione dei. Secūdario vo in dilectōe ꝓximi
ad quā ꝑtinet vt ꝓximo bonū velim⁹ ⁊ operemur: ꝑ furtū āt hō īfert
nocumētū ꝓximo in ſuis reb⁹: ⁊ ſi paſſim hoīes ſibi inuicē furaren
tur: ꝑiret humana ſocietas. Unde furtū tanq̄ꝫ ꝯtriū charitati ē pec/
catum mortale. Unde Zach. Hec eſt maledictio que egredit̄ ſup
faciem oīs terre: qꝛ omnis fur ſicut ibi ſcriptum eſt iudicabit̄. ſ. ad
mortē. Nullus aūt ſm̄ iudiciū diuinū ꝯdēnat̄ ad mortē niſi ꝑ pec
cato mortali. Pōt tn̄ furtū ꝯmitti in reb⁹ paruis modiciqꝫ valoris
illud aūt qđ minimū eſt apprehēdit rō quaſi nihil: ⁊ ideo in hm̄ōi
que minima ſunt homo nō reputat ſibi nocumētū inferri. ⁊ iđ ille
qui accipit pōt p̄ſumē hoc nō eſſe ꝯ voluntatē eius cui⁹ eſt res. ⁊ ꝑ
tāto ſi q̄s furtiue accipit hm̄ōi res minimas: pt̄ excuſari a peccato
mortali. Si tn̄ hēat animū furādi ⁊ īferēdi nocumētū ꝓximo: etiā
in talib⁹ minimis pōt eſſe pctm̄ mortale. ſicut ⁊ in ſolo cogitatu ꝑ
ꝯſēſum. Itē ſciēdum ꝙ puer. vj. furtū dr̄ nō eſſe grādis culpe du/
plici rōne. Primo q̄dē ꝓpter neceſſitatē īducētē ad furādū que di
minuit vel totalr̄ tollit culpā vt infra patebit. Unde ſubdit furatur
enim vt eſurientē impleat animā. Alio mō dicit̄ furtū non eſſe grā
dis culpe ꝑ comparationē ad reatū adulterij qđ punit̄ morte. Un̄
ſubdit̄ de fure ꝙ dep̄hēſus reddet ſeptuplū: qui aūt adulter ē per/
det animā ſuā. Itē ſciēdum ꝙ in lege nō infligit̄ pena mortis pro
furto: ſꝫ ſolū pena dān̄i. Exo. xxij. Si q̄s furat⁹ fuerit bouē aut ouē
q̄nqꝫ boues pro vno boue reſtituet: ⁊ q̄ttuor oues pro vna oue: q̄/
re pene p̄ſn̄tis vite magis medicinales q̄ꝫ retributiue: retributio enī
reſeruat̄ diuino iudicio q̄ eſt ſm̄ v̄itatē in peccātes. ⁊ iđ ſꝫ iudiciū
p̄ſn̄tis vite nō pro quolibet pctō mortali infligit̄ pena mortis: ſꝫ ſo/
lum pro illis que inferūt irrepabile nocumētū: vel etiā pro illis que
hn̄t aliquā horribilē deformitatē: ⁊ iđ pro furto qđ repabile dānū
infert non infligit̄ ſm̄ p̄ſens iudiciū pena mortis: niſi vel furtū ag/
grauet̄ per aliq̄ꝫ grauē circūſtantiā. Sicut pꝫ de ſacrilegio quod ē
furtū rei ſacre ⁊ de peculatu qđ eſt furtū rei cōis: vt pꝫ per Aug. ſu/
per Ioh. ⁊ de plagio qđ eſt furtū pro quo q̄s morte punit̄: vt patet
Exo. xxi. ¶ Circa tertiū. ſ. vtꝝ in neceſſitate licitū ſit furari. dicendū
ꝙ illa que ſunt iuris humani non poſſunt derogare iuri nāli vl' di/
uino iuri. Scđm aūt nālem ordinē ex diuina ꝓuidētia eſt ſtatutū
ꝙ res inferiores ſunt ordinate ad hoc vt ex his ſubueniat̄ hominū
neceſſitati: ⁊ iđ ꝑ reꝝ diuiſionē ⁊ appropriationē d̄ iure hūano ꝓce
dentē non impedit̄ quin hoīs neceſſitati ſit ſubueniēduꝫ ex hm̄ōi
reb⁹. Et ideo res q̄s aliqui ſupabundāter hn̄t ex nāli iure debētur
paupeꝝ ſuſtētationi. Unde Amb. dicit. ⁊ habet̄ in decretis diſtin
xlvij. Eſurientiū panis eſt quē tu detines: nudoꝝ indumētū eſt qđ.
tu recludis: miſeroꝝ redemptio ⁊ abſolutio eſt: pecunia quā tu in
terra defodis. Sed qꝛ multi ſunt patiētes: ⁊ nō pōt ex eadē re oīb⁹
ſubueniri: cōmittit̄ arbitrio vniuſcuiuſqꝫ diſpēſatio ꝓpriaꝝ rerum
vt ex eis ſubueniat neceſſitatē patiētib⁹. Si tn̄ adeo ſit vrgēs ⁊ eui
dens neceſſitas vt neceſſariū ſit inſtanti neceſſitati de reb⁹ occurē/
tibus eſſe ſubueniēdum: puta cū īminet ꝑſone piculū: ⁊ alr̄ ſubue/
niri non pōt: tunc licite pōt aliquis ex rebus alienis ſue neceſſitati
ſubuenire: ſiue manifeſte ſiue occulte. Nec hoc ꝓprie habet ratio/
nem furti vel rapine.

¶ De rapina. DIS. X:

DEinde ꝯſiderādū eſt de rapina. Circa quā cōſi
derāda ſūt quattuor. Primo vtꝝ ſit pec
catum ſpecie diſtinctū a furto. Scđo vtꝝ rapina ſit pec
catū mortale. Tertio vtꝝ ſit pctm̄ grauiꝰ q̄ꝫ furtū. Quar
to de motiuis que diſſuadēt tā rapinā q̄ꝫ furtū. ¶ Circē p̄mū ſciē
dum ꝙ furta ⁊ rapina ſunt pctā ſpecie diſticta ſiue dr̄ia. Qđ decla
ratur hoc mō. Furtū enī ⁊ rapina ſunt pctā iuſticie oppoſita: īquā
tum aliq̄s alteri facit iiuſtū. Nullus aūt patit̄ iniuſtū volēs: vt pro
bat̄ in. v. Eth. Et ideo furtū ⁊ rapina ex hoc hn̄t rōnē peccati ꝙ ac
ceptio eſt inuoluntaria ex parte eius cui aliq̄d ſubtrahit̄. Inuolun/
tarium aūt duplr̄ dr̄. ſ. per ignorātiā ⁊ violentiam vt habet̄ in. iij.
Eth. ⁊ ideo aliā rōnē peccati habet rapina ⁊ aliā furtum. ⁊ propter
hoc differunt ſpecie. In alijs aūt generibus peccatoꝝ nō attendit̄
ratio peccati ex aliquo inuolūtario: ſicut accidit in peccatis oppoſi/
tis iuſticie. ⁊ ideo vbi non occurrit diuerſa ratio inuolūtarij: nō eſt
diuerſa ſpecies peccati. Item raptus mulieris nō ꝯſtituit diuerſas
ſpecies peccati: ſiue fiat occulte ſiue maīfeſte: qꝛ raptus mlieris nō
pōt eſſe occultus ex parte mulieris que rapit̄: ⁊ ideo etiā ſi ſit occul
tus q̄tum ad alios quibus rapitur: adhuc remanet ratio rapine ex
parte mulieris cui violētia infert̄. ¶ Circa ſcđꝫ vtꝝ rapina ſit pctm̄
mortale: dicēdum ꝙ rapina quādā violētiā ⁊ coactionē importat
per quā ecōtra iuſticiā alicui aufert̄ quod ſuū eſt. In ſocietate au
tem hominū nullus habet coactionē niſi per publicam poteſtateꝫ.
⁊ ideo quicūqꝫ per violētiā aliq̄d alteri aufert ſi ſit priuata ꝑſona

nō vtens publica poteſtate: illicite agit: ꝛ rapinam cōmittit: ſicut pꝫ
in latronib⁹. Principibus vō publica poteſtas cōmittiꝰ ad hoc ꝙ
ſint iuſticie cuſtodes ꝛ ideo nō licet eis violētia ꝛ coactione vt niſi
ſm iuſticie tenorē: ꝛ hoc vel cōtra hoſtes pugnādo: vel cōtra ciues
malefactores puniēdo: ꝛ ꝙ ꝑ talē violentiā auferꝰ nō habet rōnem
rapine cū nō ſit cōtra iuſticiā. Si vero cōtra iuſticiā aliqui ꝑ publi
cam poteſtatē violenter abſtulerint res alioꝝ illicite agunt: ꝛ rapi
nā cōmittunt: ad reſtitutionē tenenꝰ. De his vero q̄ ꝑdas rapiūt ab
hoſtibus ſciēdū ē ꝙ ſi illi qui deꝑdanꝰ hoſtes habēt bellū iuſtuꝫ
ea q̄ per violentiā in bello acquirunt eoꝝ efficiunꝰ: ꝛ hoc nō hꝫ rō
neꝫ rapine. Unde nec ad reſtitutionē tenenꝰ: q̄uis poſſint in acce
ptatione ꝑde iuſtū bellū habētes peccare ꝑ cupiditatē ex praua in
tentione: ſi ſcilicet nō ꝓpter iuſticiā ſed ꝓpter ꝑdā principaliter pu
gnent. Dicit .n. Aug. in libro de verbis dñi ꝙ ꝓpter ꝑdam militare
peccatū eſt. Si vero illi q̄ ꝑdā accipiunt habeant bellū iniuſtū ra
pinā cōmittunt: ꝛ ad reſtitutionē tenenꝰ. De his aūt q̄ res infideliū
rapiunt ſciēdū ꝙ in terra aliqui infideles iniuſte res ſuas poſſidēt:
inquātū eas ſm leges terrenoꝝ principū amittere iuſſi ſunt. Et iō
ab eis poſſunt ꝑ violentiaꝫ ſubtrahi nō priuata auctoritate: ſed pu
blica. De his vero q̄ principes extorquent a ſubditis ſciēdū: ꝙ ſi pn̄
cipes a ſubditis exigūt qd̄ eis ſm iuſticiā debeꝰ ꝓpter bonum cōe
cōſeruādū: ꝛ ſi violētia adhibeaꝰ nō eſt rapina. Si vō aliqui princi
pes indebita extorqueāt ꝑ violentiā: rapina eſt: ſicut ꝛ latrociniuꝫ.
Unde dicit Aug. in. iiij. de ciuitate dei. Remota iuſticia: q̄d ſunt re
gna niſi magna latrocinia qꝛ latrocinia q̄d ſūt niſi parua regna. Et
Ezech. xxij. dꝛ. Principes eius ī medio eius q̄ſi lupi rapiētes ꝑdaꝫ.
Unū ꝛ ad reſtitutionē tenenꝰ: ſicut ꝛ latrones: ꝛ tāto graui⁹ peccant
q̄ꝫ latrones quāto ꝑiculoſius ꝛ cōius cōtra publicā iuſticiā agunt:
cuius cuſtodes ſunt poſiti. ¶ Circa tertiū .ſ. vtrū rapina ſit grauius
peccatū q̄ꝫ furtū: dicēdū ꝙ rapina ꝛ furtū habent rationem peccati
ſicut ſupra dictū eſt: ꝓpter inuoluntariū qd̄ eſt ex ꝑte ei⁹ cui aliq̄d
auferꝰ ita tamē ꝙ in furto eſt inuoluntariū per ignorantiā: in rapi
na aūt eſt inuoluntariū per violentiā. Magis eſt autē inuolūtariū
per violētiā: qꝛ violētia directius opponiꝰ volūtati q̄ꝫ ignorātia: ꝛ
ideo rapina eſt grauius pctm̄ q̄ꝫ furtū. Eſt etiā alia ratio: qꝛ ꝑ rapi
nā nō ſolū inferꝰ alicui dānū in reb⁹ ſed etiā vergit in quādā ꝑſone
ignominiā ſiue iniuriā: ꝛ hoc ꝑponderat fraudi vel dolo q̄ ꝑtinent
ad furtū. ¶ Circa q̄rtū .ſ. que diſſuadēt furtū ꝛ rapinaꝫ: vere multa
ſunt. Specialiter ad ꝑſens accipiam⁹. vij. Primū eſt vehemētia ti
moris. Secūdū eſt ignominia pudoris. Tertiū ē amoris fidelitas.
Quartū eſt clamoris anxietas. Quintū ē criminis enormitas. Sex
tū eſt actoris ruſticitas. Septimū eſt penaꝝ diuerſitas. ¶ Primo
q̄dē furtū ꝛ rapinā diſſuadet vehementia timoris. Et hic timor eſt
multiplex videlicet timor tꝑalis dñij: timor diuini ſeu finalis iudi
cij: ꝛ timor gehēnalis ſupplicij. ¶ De primo dꝛ Luce. xiij. Uis non
timere poteſtatē beneſac. ꝛ habebis laudē ex illa. Si autē maleſece
ris time. Nō enim ſine cā gladiū portat dei enim miniſter eſt vin
dex in irā ei qui maleſacit. Hic timor furto ꝛ rapine inſepabiliꝰ eſt
annexus: ſemꝑ enim timēt deꝑhendi ꝛ occidi. Quidā latro cōſite
batur cuidā fratri in quadā ſilua dicens ꝙ ꝑ ſeptēniū habitauerat
in ſiluis ſine tecto: ſpoliās trāſeuntes: ꝛ oēs eū timebant: ipſe auteꝫ
adeo oēs timebat ꝙ vix ſomnū modicū ad momētū capiebat. So
cios etiā ſuos tantū timebat ꝙ nō ſuſtinebat ꝙ appropinquarent
ei vel iacerēt prope eū: ſemꝑ veſtitus ꝛ cū armis ibat: ꝛ tot ꝛ tanta
ſuſtinebat pro ſcelere ſuo ꝙ vix vnq̄ꝫ aliq̄s martyr tāto ſpacio pro
pter deū ſuſtinuit tāta. Cū autē frater multū laboraſſet circa eū cō
uertendū: ꝛ ad terrā tranſmarinā mittēdū ſolus cū eo quia nec pa
tiebatur ſociū fratris accedere: dicebat ꝙ hoc nō faceret niſi quidā
qui ei iniuriā fecerant: prius emendarent ei. ¶ Cū auteꝫ ipſe nobi
lis maxim⁹ ꝛ robuſtus corꝑe videreꝰ: cito poſt inſiliens vt ſpolia
ret quendā paruulū hominē merces portātē: ita meticuloſus ꝛ ex
cors inuent⁹ eſt ꝙ ab illo ꝑuentus deiectus eſt captus ꝛ ligatus et
ductus: a ſeculari iuſticia diſtract⁹ ꝛ ſuſpēſus. Ideo de cayn q̄ fuit
caput ꝛ initiū ꝑdonū ꝛ latronū ſuos docuit: ꝛ ad hoc ciuitateꝫ mu
rauit vt eſſet eoꝝ refugiū: ſm ꝙ dicit ioſephus diciꝰ ꝙ ꝑcuſſus tre
more capitis dixit dño. Quicūq̄ꝫ inueniet me occidet me. Gen. iiij.
Ego ero vagus ꝛ ꝓfugus ſuꝑ terrā q̄ inuenit me occidet me. Job.
xxiiij. Perfodiunt in tenebris domos ꝛc̄. Et poſt. Si ſubito appa
ruerit aurora arbitranꝰ vmbrā mortis: ſemꝑ tales timēre ꝛ maxi
me in die deꝑhendi. Legiꝰ in libro de vita bragmannoꝝ: ꝙ alexā
der qui inuaſerat ꝛ diripiebat totū mundū: confeſſus eſt dādamo
dydaſcalo eoꝝ ꝙ oēs timebat: ꝛ in nullos magis q̄ꝫ domeſticos ꝛ
ꝓpinquos: ꝛ eos q̄ eū ꝯſtipabāt ꝛ ſuabant: a q̄b⁹ oīb⁹ ſibi ſubiect
veneno ē occiſus. Scōm ē timor diuini iudicij. Duriſſimū naq̄ꝫ iu

diciū contra fures ꝛ raptores erit. Sicut erit. Sicut dꝛ Zach. v. oīs
fur ſicut ſcriptū eſt iudicabiꝰ. yſa. iij. Dñs ad iudiciū veniet cū ſena
torib⁹ ꝑpl̄i ſui: vos depaſti eſtis vineā meā: ꝛ rapina pauperꝫ in do
mo veſtra. Graue ꝛ durꝫ erit iudiciū taliū: qd̄ pꝫ Math. xxv: Si do
minus damnat eos qui ſua nō dederūt egenis: q̄lr dānabit illos q̄
eis abſtulerūt ſua. Math. xxv. Eſuriui: ꝛ nō dediſtis mihi mādu
care ꝛc̄. Luce. xviij. de diuite epulone dicit gloſa. Si ſic torqueꝰ di
ues qꝛ non dedit ſua quō damnabiꝰ qui abſtulit aliena. Erit autē
iudiciū eis: qꝛ qd̄ ſit vni de minimis ſuis reputat ſibi factū ſiue bo
num ſiue maluꝫ. Math. xxv. Qd̄ vni ex mīmis meis feciſtis mihi
feciſtis ꝛc̄. qꝛ paupib⁹ quos iudicāt iudiciū daꝰ. vn̄ ipſi iudicabūt
ꝛ dānabūt ſuos deꝑdatores. yſa. xxxiij. Subijciēt exactores ſuos
Hec meditatio .ſ. duri iudicij vel manifeſtatio ꝯuertit latronem: de
quo in vitiſpa. legiꝰ. Cū dñs miſiſſet ad ꝯuertēdū egyptū abbateꝫ
appollōiū ꝛ duo viri adinuicē pugnarēt nō poterat alteram ꝑtē fle
ctere ad pacē: qꝛ ꝯfidebat de quodā latrone robuſto pugnatore ca
pitaneo eoꝝ quē cum rogaret vt paci ꝯſentiret ꝑmittētes ei ꝙ pro
eo rogaret dñm vt dimitteret ei pctā ſua: ſtatī ꝓſtrauit ſe ꝯſentiēs
paci: ꝛ alij ſilr poſt eum. Cum aūt abbas appollonius pro eo roga
ret dñm vt ꝓmiſerat: vtriq̄ꝫ viſum eſt ꝙ rapeꝰ corā ſummo iudice
vbi a dño ꝛ angelis ſanctis viderūt diſcuti ꝛ accuſari facta latrōis
ꝛ damnationē ſibi adiudicari ſm exigentiā culpaꝝ ſuaꝝ: pro quo
cū oraret appolloni⁹ rn̄dit: lꝫ nulla ſit ꝑticipatio lucis ad tenebras
ꝛ chriſti ad belyal: tn̄ ille ꝯcediꝰ tibi: qui rediens a viſione nō ſolū
cauit a furtis: ſed etiā fact⁹ ſolitari⁹ artiſſimā vitā duxit. ꝛ aſperam
egit penitētiā. Tertiū eſt timor eťni ſupplicij. Apoc. ix. Occiſi ſunt
ab equeſtri exercitu .ſ. dyaboli qui nō egerūt pniam a maleficijs ꝛ
furtis ſuis occidēdi ſunt a deo in iudicio. Sicut dauid occidi fecit
duos principes latronū. ij. Reg. iiij. q̄b⁹ ꝛ ſerui dauid amputauerūt
ꝛ ſūmitatē manuū ꝛ pedū ꝛ ſuſpēderūt ſuꝑ piſcinā in ebron. Silr
angeli ſuſpēdēt fures in infernū vbi nec poterūt aliq̄d boni agere:
nec effugere. Scōm ꝙ diſſuadet h̄ vitiū ē pudor: ꝛ ꝯfuſio quā hꝫ
q̄s q̄ñ in furto deꝑhēdiꝰ q̄ ſit: ꝛ ipſi furi: ꝛ ſuo generi. Ecci. v. Suꝑ
furē eſt ꝯfuſio ecci. xli. Magnā verecūdiā hꝫ fur ꝯuinciꝰ inter vici
nos. Dꝛ etiā ꝙ lupus volēs caꝑe ꝛ furari ouē que poniꝰ in pedica
vel fouea ad capiēdū lupū: q̄ñ cecidit in eā: adeo verecundaꝰ ſe ita
captū ꝛ deꝑhēſum in furto: ꝙ lꝫ eſuriat ꝛ ſecū ſit ouis in fouea nō
tangit eam: ſed erubeſcit deꝑhēſus in furto hūanos aſpect⁹. nō au
dens ad ītuēdū hoīes caput erigē: vel oculos leuare: q̄ꝫtomagis ho
mines debēt erubeſcē faciētes furta: dei intuitū ꝛ ſcōꝝ corā q̄b⁹ fa
ciunt furta que faciūt ꝛ alia mala. ¶ Itē in vitiſpa. legiꝰ ꝙ q̄dā lu
pa ꝯſueuerat viſitare cellā ſolitarij hora cene: qui dabat ei de reliq̄
is mēſe ſue: ꝛ lābebat ei man⁹. ꝛ inclinās cū māſuetudine ad ſiluā
redibat. Cū aūt q̄dā die iuiſſꝫ ſolitari⁹ dict⁹ ad viſitādos frēs quoſ
dam. venit lupa hora ſolita expectās vt ſolitari⁹ cibū ſolitū ſibi da
ret. Cū aūt nō veniret coacta fame accepit panē q̄ erat in ſporta ꝛ
receſſit: ꝛ aduertēs dicti viri bñficiū ꝛ furtū ſuū pre verecūdia non
eſt auſa redire hora ſolita. Rediēs aūt ſolitarius ꝛ nō inueniēs pa
nem ſuū miraꝰ: cogitās ꝙ ſi lupa hec fecerat coacta fame fecerat.
Magis aūt ꝯtriſtat⁹ de hoc ꝙ nō rediebat vt ſolebat: rogauit dñꝫ
poſt morā diutinā vt eā redire faceret: ad cui⁹ ꝑces venit oculis de
miſſis ꝛ capite īclinato ſe ante eū verecūda ꝓſternēs q̄ſi veniā pe
tens de accepto pane ſine licētia. Ipſe aūt eā blāde manu tractans
ī duplo poſtea dedit ei q̄ꝫ añ ꝯſueuerat. ¶ Tertiū qd̄ diſſuadet h̄ vi
tium eſt amor dei qui ꝓximū ꝑcipit ſicut ſeipm̄ diligē nō ſpoliare
ſed bona cōicare: eſſe miſericordē nō raptorē. Luce. vj. Eſtote mi
ſericordes ſicut ꝛ pr̄ veſter miſericors eſt. Charitas ē hoſtiū ꝑ qd̄ ī
traꝰ in ouile ouiū chriſti. qui ꝑ h̄ nō ītrat fur ē ꝛ latro Joh. x. ſpālr
a tꝑe aduēt⁹ chriſti: qui nō venit ꝑ rapinis exercēdis: ſꝫ ſoluendis.
pſ. Que nō rapui tūc exoluebā. Tēpus aduētus eius eſt tꝑs gratie
ꝛ miſericordie: ꝯferēdi bōa nō auferēdi. Sicut oſtēdit apl̄s Eph.
iiij. Imbuti doctrina ꝛ ſacramētis chriſti nō debēt viuere ſicut gē
tes que ignorāt deū: ſꝫ depōere veterē ꝯuerſationē ꝛ īduere nouū
hominē. Et ſubinfert. Qui furabaꝰ iam nō fureꝰ laboret ꝛc̄. qꝛ tꝑs
gratie, eſt tēpus largiēdi ꝛ nō auferēdi. ¶ Quartū qd̄ diſſuadet h̄
vitiū eſt clamor ꝛ gemitus oppreſſoꝝ ꝛ ſpoliatorum: ꝛ imprecatio
nes quas exaudire dñs conſueuit. Job: xxiiij. Alij terminos ſuſtu
lerunt: diripuerūt greges aīaliū pupilloꝝ: ꝛ abegerūt ꝛ abſtulerunt
bouē vidue. Et poſt agꝝ nō ſolū demetunt: ꝛ vineā ei⁹ quē vi oppſ
ſerunt vindemiā: nudos dimittūt hoīes veſtimēta tollētes quibuſ
nō eſt opimētū ī frigore quos hymbres montiū rigāt ꝛ nō hn̄tes
velamē āplexāꝰ lapideſ. Et mlt̄a alia mala ſubiūgit q̄ faciūt ꝑdōeſ
ꝛ fures. Et poſt ſeq̄ꝰ. De ciuitatib⁹ fecerꝰ hoīes gemē ꝛ aīe vulnerato
rū clamabūt ꝛ dñs mlt̄ū abire ñ patiꝰ. Ja. v. ecce, clamor opariorꝫ q̄

fraudati ſunt a vobis in aures dñi ſabaoth introiuit ⁊c̃. Exo.xxij.
Si clamauerūt ad me.ſ.ſpoliati exaudiā eos.q᷑ miſericors ſū.Sic
exaudiuit filios iſrael oppreſſos ab egyptijs.⁊ eos liberauit ⁊ egy-
ptios ſubmerſit.Eccl̃i.xxxv.Deprecationē leſi exaudiet dñs nō de-
ſpiciet p̄ces pupilli.nec vidue ſe effundat loquelā gemit⁹ ⁊c̃. Ad h̄
facit exēplum quod habet᷑ Luce.xviij.de vidua que venit ad iudi-
cē q̄ nec deū timebat.nec hoīeꝫ verebat᷑.q̄ cū aſſidue īſtaret ait iu-
dex.Si deū nō timeo nec hoīeꝫ reuereor tñ illā vindicabo vt petit.
dicēs.Uindica me de aduerſarijs meis ⁊c̃.Et ſubiūgit.Dñs de⁹ nō
faciet vindictā electoꝝ ſuoꝝ clamātiū ad ſe die ac nocte.dico vobis
q᷑ cito faciet vindictā illoꝝ.¶ Quintuꝫ qd̄ diſſuadet hoc vitiuꝫ eſt
enormitas culpe.q̄ q̄dē eſt tū ꝓpter crudelitatē tū ꝓpter culpaꝝ cō
comitātiū diuerſitatē tū etiā ꝓpter emēde difficultatē. Primo qui
dē ꝓpter crudelitatē in aīo ⁊ in facto.Unde fures ⁊ raptores ī ſcri-
ptura ſacra feris crudeliſſimis cōparant᷑.Uideꝫ lupis. ⁊ leonibus
vrſis. ⁊ draconib⁹.Soph.iij. Principes eius in medio eius q̄ſi leo-
nes rugiētes.Iudices eius lupi veſpe ⁊c̃.Prouer.viij. Leo rugiēs
⁊ vrſus eſuriēs.ꝑnceps īpius ſuꝑ populū pauperē.Ezech.xix. Leo
factus ē didicitq̄ꝫ p̄dā cape ⁊ hoīes deuorare. Fures etiā ⁊ rapto-
res dicūt᷑ eē ſimiles dyabolo.q̄ tāq̄ꝫ leo rugiēs circuit querēs queꝫ
deuoret.j.pe.v.Sic ⁊ iſti.Itē peiores ſūt dyabolo q̄tū ad h̄ q̄ dya
bolus in furto ſolū torquet malos ſꝫ ſm merita.hi aūt bonos ſepe.
⁊ q̄ nihil mali meruerūt.yſa.lxi.Qui receſſit a malo p̄de patuit.Iſti
nō deſerūt angelis bonis.affligūt eos q̄ in eoꝝ cuſtodia ſūt. qd̄ nō
faciūt demones.Uident᷑ de hoīb⁹ facere in hoc mūdo q̄ demōes
legunt᷑ de aīabus facere in inferno.Dicit enī eos ſcriptura hoīes ex
coriare.atterere.⁊ molere.⁊ comedere ⁊ vorare eos quaſi excoriant
q̄ñ eos veſtib⁹ ſuis ſpoliāt.Mich.iij.Uiolēter tollis pelles eoꝝ
deſuꝑ eos.⁊ carnē eoꝝ deſuꝑ oſſib⁹ eoꝝ.qd̄ faciūt cū macie eos af-
ficiūt.yſa.iij.Quare atteris populū meū flagellādo.⁊ facies paupe-
rū demolitis bona vnde debēt viuere rapiēdo ⁊ ꝯſumēdo. Iſti be-
ne ſūt crudeliores q̄ꝫ fere.q̄ lꝫ a feritate dicant᷑.tñ q̄ſi feritatis obli-
te in factis ſuis oñdūt q̄ furta vel rapine nō debēt fieri ꝯtra bonos
vel in bonis eoꝝ.Coruus auis rapax res helye nō rapuit.ſed eū pa-
uit.Silr̃ ⁊ Paulū primū heremitā.Columba pauit ſanctā katheri
nā.Coruus beati Uincētij ſibi expoſitū nō diripuit.ſꝫ a feris defē-
dit.Leones danielē in lacu ſibi expoſitū nō ſolū nō tetigerūt.ſꝫ de-
fenderūt.⁊ de ꝑſecutorib⁹ ſuis eū vindicauerūt.Silr̃ criſantū ⁊ da
riā.Duo vrſi res helyſei nō rapuerūt.ſꝫ eius deriſores vorauerunt.
In vitiſpa.legit᷑ q̄ leena ad beatū machariū cecos deportauit catu
los ſuos quos illuminauit.q̄ domū eius nō ſpoliauit.ſꝫ ipſa cū ca-
tulis de p̄dis quas accipiebāt ad eū īduēdū pelles ei deportabant.
Nota q̄ crudeliores ſunt ſerpētibus ⁊ draconib⁹.qui res beatoꝝ
legunt᷑ ꝯtra fures cuſtodiuiſſe.vt in vitiſpa.ꝓbauit ſanctus amon
latronib⁹.vbi legit᷑ q̄ cū latrones ꝯſueuiſſent cellā eius ītrare.⁊ pa
nē ſuū ei furari.vadēs ad heremū inueniēs duos dracones.p̄cepit
eis in noīe dñi vt eū ſequerent᷑.⁊ eius cellā cuſtodirēt a latronibus
q̄ eū ſequētes ſtabāt ad hoſtiū celle.Latrones aūt venientes nocte
vt ꝯſueuerāt viſis draconibus ceciderūt pre timore q̄ſi exanimes.
Mane aūt facto inuenit eos ſanctus.arguēs ⁊ liberās eos de h̄ q̄
crudeliores eēnt dracōib⁹ q̄ res ſeruoꝝ dei cuſtodiebāt.h̄ dracōes
remiſit latrones refecit q̄ ꝯuerſi ſūt ad dñm.Silr̃ fere dicit᷑.j.Dyal.
v.In fundē ī monaſterio cū q̄dā frat̃ hortulanus hortū coleret fur
ꝯſueuerat ꝑ ſepē ītrare ⁊ olera ſurripe ⁊ alia.q̄ inueniēs ibi ſerpen
tē p̄cepit ei vt eū ſequeret᷑ ⁊ cuſtodiret foramē ⁊ viā ꝑ quā latro in
trabat.q̄ eū ſecutus hoc fecit.Cū aūt fur veniret in meridie.dormiē
tib⁹ fratrib⁹ intrās ꝑ ſepē ⁊ vidēs ſerpētē cecidit pēdēs.pede rema
nēte infixo in palo.quē ſic inueniēs frater liberauit.ſerpētē licētia-
uit.furē arguit ⁊ datis olerib⁹ emiſit eū liberꝫ.In vitiſpa.quedā vi
dua venit ad ſanctū Innocētiū abbatē ꝓ furata ſibi oue flens q̄ fe-
cit ſe duci ad locū vbi eā amiſerat.latrones aūt q̄ eā acceperāt eam
interfecerāt in vicina vinea.Ubi cū oraſſet.coruus ⁊ canis q̄ de ea
rapuerāt ſancto detulerūt.⁊ eū vſq̄ꝫ ad oueꝫ ⁊ fures p̄ceſſerūt. Qui
deprehēſi ab eo preciū vidue reddiderunt. Itē apparet enormitas
culpe furti vel rapine.q᷑ multe alie culpe graues comitari ſolēt.fre-
quēter.n.ex furtu vel rapina generat᷑ homicidiū. Occidit aliq̄ñ fur
vel p̄do hoīeꝫ vt res habeat. Aliq̄ñ ꝑ h̄ periuriū īcurrit.⁊ mēdaciuꝫ
⁊ excōicatiōeꝫ.⁊ multa alia peccata grauia.Sap.xiiij.Oīa cōmixta
ſūt.ſanguis.homicidiū.furtū fictio.corruptio.īfidelitas.periurium
⁊c̃.Oſee.iiij. Maledictū.mēdaciū.furtū.homicidiū.adulteriū.inū-
dauerūt ſuꝑ terrā ⁊c̃.Generat periuriū. Prouer.xxx. Ne forte pau-
pertate cōpulſus furer.⁊ periurē nomē dei mei.Qd̄ faciūt multi cū
furati ⁊ ſuſpecti habent᷑.iurāt ⁊ ꝑiurāt ſe talia nō feciſſe. Itē iſti ſt̃
peſſimi ꝓditores ad deū cui⁹ filiū iniuſte ſpoliāt.⁊ frēm ſuū chr̃ia
num:qd̄ reputat dominus ſibi factuꝫ.Prouer.xxij. Ne facias vio
lentiā paupi q᷑ pauꝑ eſt:nec ꝯteras in porta q᷑ dñs iudicabit euꝫ ⁊
cōfringet qui ꝯfodiūt aīaꝫ eius. Itē frequēter ꝯſueuerūt eſſe ꝓdito
res ꝯtra dominos ſuos ſeruiētes q̄ furant᷑ eis ſua edēdo ⁊ bibēdo
cū eis ⁊ de ſuo:cū ipſe eis ſe ⁊ ſua ꝯmittāt.Sicut iudas q᷑ fur erat
ꝓditor fuit:⁊ mlt̃i ꝓditioſe dominos ſuos occidūt vt res eoꝝ rapi
ant ⁊ furent᷑. Itē enormitas hui⁹ pc̄ti furti vcꝫ ⁊ rapie oñdit᷑ ex dif
ficultate emēde.multos tñ inuoluit qui tñ male nō bñ nec libenter
reſtituūt:q᷑ aut nimis differūt ⁊ mora eſt ī ꝑiculo.aut obliuiōi tra
dūt.aut reddē ꝯtēnūt.aut nō integre.Hec culpa nimis inuoluit mlt̃
tos.ꝑuos ⁊ magnos:q̄ vel fruct⁹ furant᷑.aut rapiunt . aut aues.aut
alia maiora vel minora dū aliq̄ñ ꝯfitent᷑ in q̄drageſima:⁊ reſtitue-
re ꝓmittūt:⁊ ita ꝯglutinate ſūt manib⁹ eoꝝ res quaſi viſcoſe q̄ nō
poſſunt ab eis ſepari:ſed poti⁹ ſepe in idipſuꝫ relabunt᷑:⁊ in ꝯfeſſio
ne reſtitutio eis iniūgit᷑:⁊ ipſi facē ꝓmittūt ⁊ nō faciūt:⁊ ſic fiūt du
pliciter trāſgreſſores. Itē aliq̄ñ qui cauēt a minorib⁹ nō cauent a
maiorib⁹ violētijs aut rapinis.vñ in Prouer.ph̄oꝝ legit᷑:q̄ quidā
ph̄s vidēs p̄poſitos athenieſes ducētes pauperē dep̄hēſuꝫ in furto
ridens ⁊ deridēs ait.Ecce res ridiculoſa:magni fures paruū ducūt
ad ſuſpēdiū.¶ Sextū qd̄ diſſuadet hoc vitiū eſt magna ruſticitas
Fur enī ⁊ raptor ruſtic⁹ eſt.ſicut milu⁹ ⁊ bubo īter aues.alter rapit
violēter pullos galline.alter rapit de nocte latēter odiēdo lucē.Sic
enī magne nobilitatꝭ ⁊ liberalitatꝭ eſt dare.īmo ſūme.⁊ ꝑtinēs ma-
xime ad ſūmū largitorē qui oīa fecit:vt haberet q̄d ⁊ q̄b⁹ daret qui
maxie gaudet dare maxia ſi īuenerit idoneos acceptores: ⁊ maxie
reddēs hoīeꝫ liberal̃e ſibi ſimilē.Sic ecōtra magne ignobilitatis ē
⁊ ruſticitatis furari vel rape. Magiſter alan⁹ ꝓbauit militibus q̄
erāt maxie ruſtici.ip̄o enī apud mōtē peſſulanū īcipiēte legē ī theo
logia.ītrātes milites ſcholas cū q̄ſiuiſſent mlt̃a ab eo.dixit q̄ vole
bat vnā q̄ſtionē primo ab eis ſolui:q̄.ſ.eēt maior nobilitas ⁊ curia
litas de mūdo.illi q̄rētes inducias ꝑ noctē ī mane rñderūt:q̄ dare
liberaliter.quoꝝ ſentētie ꝯſenſit:⁊ eos ꝑ oppoſitū ꝯcluſit:q̄ maior
ruſticitas de mūdo eſt auferre alienū ab iuito:⁊ tñ hoc facitꝭ de his
q̄ rapitis inuitꝭ:ſuꝑ oēs eſtis maxie ignobiles ruſtici.Date ſunt eti
am imis: q᷑ p̄ponētes terrena celeſtib⁹.ima ſūmis:vl̄ dati ſūt imis
factis ⁊ vilib⁹ officijs.Qd̄ q̄dā frater īpropauit ꝓptime q̄buſdam
militib⁹ q̄ ducebāt p̄das pauperū ante ſe bouꝫ.ſ.⁊ vaccarū.Cū aūt
q̄rerēt a fratrib⁹ p̄dicatorib⁹ q̄ñ primo īgrediebant᷑ burgondiaꝫ q̄
eſſent:⁊ illi rñdiſſent q̄ p̄dicatores.Quidā ex fratrib⁹ aduertēs q̄
eſſent p̄dones q̄ſiuit cuiuſmodi hoīes eſſent.rñderūt.Nōne videtꝭ
q̄ milites ſum⁹.Rñdit frater.Nō.Sed videt᷑ q̄ bubulci ⁊ caprarij
⁊ vaccarij eſtis:q᷑ eq̄tes ducūt equos:⁊ caprarij capras . ⁊ bubulci
boues.vaccarij vaccas.q̄les eſtis q̄ talia ducitis.Qd̄ eſt viliſſimuꝫ.
nō erubeſcitis ducē pecora ruſticoꝝ ⁊ pauperū aliena.q̄ erubeſcere
tis ducē ꝓpria.Sed tñ vt verius dicā.ducūt vos poti⁹ dicta iumē
ta ad īferni patibulū:q̄ꝫ vos ipſa ad veſtrā domū.ſic fur cū iumēto
furato:qd̄ duxerat ad ꝓpriā domū ꝑtrahit᷑ ad patibulū cū ꝯuincit᷑
feciſſe furtū.Sic fur ꝑ rē furatā ad īferni patibulū. Hiere.ij.Sic fur
dep̄hēſus ī furto.ita ⁊ tu ꝯfūderꝭ.¶ Septimū qd̄ diſſuadet h̄ vitiuꝫ
ē pene diuerſitas.Pria ē dei ⁊ eccl̃ie maledictio Zach.v.Uidit vo
lumē volēs ⁊c̃.Sequit᷑.h̄ ē maledictio q̄ egredit᷑ ſuꝑ faciē oīs t̃re.
q᷑ oīs fur ſic̃ ſupra ſcriptū ē iudicabit᷑:⁊ educā volumē.⁊ veniet ad
domū furꝭ ⁊ iurātꝭ mēdacit᷑:⁊ ꝯmorabit᷑ in medio dom⁹ ei⁹ ⁊ ꝯſu-
met eū ⁊ ligna ⁊ lapides.Tales enī ꝯſueuerūt ī eccl̃ia excōicari ⁊ a
ꝑp̄lo maledici:⁊ dom⁹ ⁊ familia eoꝝ pauꝑtate cōſumi. Iob.xxiij.
In tenebris ſic̃ ī die ambulant.leuis ē ſuꝑ faciē aque maledicta ſit
ps ei⁹ ī terra.Scd̄a ē:q᷑ q̄nq̄ꝫ a dyabolo capiunt᷑ ⁊ detinent᷑ cū fur
to vl̄ rapia.Uñ rapie ſt̃ q̄ſi ham⁹ dyaboli:q̄s q̄ capit ⁊ eū dyabol⁹
trahit ad ſe tāq̄ꝫ hamo piſcē ſuū.Prouer.xxi. Rapie eoꝝ detrahēt
eos q᷑ nouerūt facē iudiciū. Muſcipula etiā ſūt vt dicit᷑ Sap.iiij.
Creature dei facte ſt̃ in tētationē aīe hoīuꝫ:⁊ in muſcipulā pedib⁹
īſipiētiū.Aug.O lucra dānoſa.īueniſti pecūiā.ꝑdis iuſticiā.ꝑdis fi
dē.ꝑdis aīaꝫ. Preda quā rape cupis muſcipula ē.deties alienū de
tinerꝭ a dyabolo.yſa.xxxiij.Ue q̄ p̄darꝭ nōne ⁊ ipſe p̄daberis.De h̄
habet᷑ exēplū.iiij.Reg.xxiij.⁊.xxiiij. Ioachim ſpoliabat ꝑp̄lm terre
ad dādū pharaoni nechao.⁊ immittebat in eū dñs diuerſos latrūcu
los chaldeoꝝ ⁊ ſyrie ⁊ moab ⁊ amon q̄ diripiebāt eū:ſꝫ ⁊ regi baby
lonis fact⁹ ē ſeru⁹.Sic ē de p̄poſitꝭ malis ⁊ militib⁹ q̄ diripiūt res
ſubditoꝝ ⁊ ſubripiūt. Mlt̃i enī ſeruiētes ⁊ baiuli eoꝝ bona furant᷑
⁊ rapiūt:⁊ ipſi fiūt ſerui maioꝝ dñoꝝ.in quoꝝ ſeruitio oīa capta ex
pēdūt:⁊ ſt̃ etiā ſerui demonū.Quō aūt res male capte capiūt capiē
tes.habet᷑ ſupra.de Sacrilegio,rerū ſacrarum.Ubi multa ponun-
tur miracula ⁊ exempla de hiſtoria tripartita.⁊ francorum ⁊ dyal̃.
Grego.Itē Dyal̃.xiiij.de yſaac.ſeruo dei legitur.q̄ cum receſſit ad

deſertū locū inter alia que alij multi offerebant pro monaſterijs cō
ſtruēdis: cū diſcipuli ſui eū rogarēt vt acciperēt neceſſarias poſſeſ
ſiōes ꝓ vſu monaſterij. ille ſolicitus paupertatis ſue cuſtos fortē ſen
tētiā tenebat. dicēs monachus ꝗ in terra poſſeſſiōes ꝗrit mōachus
nō ē: ſic ergo metuebat paupertat̄ ſue ſecuritatē ꝑdere. ſicut auari di
uites ſolēt picturas diuitias cuſtodire. ibi magis ceteris claruit mi
raculis. Quodā ſero ꝑcepit diſcipulo ſuo ī horto ꝓijcere vangas. ⁊
poſtea ꝑcepit hora matutinali pulmētū parari oparijs. fures. n. tot
īgreſſi ſūt hortū quot vāgas ibi ꝓiecerat ⁊ ꝑ ſpiritū mutati to
ta nocte in cultura illius horti laborauerūt. ⁊ cūcta illius horti ſpa
cia coluerūt. veniēs aūt mane ad eos ſalutauit eos dicēs. Gaudete
frēs multū laboraſtis ⁊ reficiēs eos monuit vt ceſſarēt a furtis. ⁊ ſi
ꝗd vellēt de horto ſuo ab eo peterēt ⁊ acciperent trāquille. Iteꝫ ꝙ
furtū capit furē. ī vitiſpa. legit̄ ꝙ cū multi accederēt ad ſanctū The
onē ꝑꝑ miracula ⁊ curas īfirmoꝝ. venerūt fures ad hoſtiū celle ſue
nocte credētes ſe inuenire auꝝ. cui⁹ oratiōib⁹ capti ⁊ ad hoſtiū cel
le ligati ſūt virtutē dei vſqꝫ mane. quos ꝑcib⁹ ſuis ſoluit. nec ſuſti
nuit ꝙ aduenietes ꝗ volebāt eos occidere lederēt eos dicēs. ꝙ ſi h̄
facerēt amitterēt grāꝫ curationū. Tertia ē. qꝛ qnqꝫ ſe ⁊ ſua ꝑdūt. i.
corpa ſua ⁊ ſuoꝝ ꝗ occidunt̄ in hui⁹ peccati executiōe. Res tpales
ꝗ rapiunt̄ cito trāſeūt. Eccī. xj. Subſtātie īpioꝝ q̄ſi fluuius ſiccabū
tur. i. torrēs ꝗ rapti trāſit de pluuialib⁹ aꝗs ꝯgregatis ſemꝑ ꝑdunt
bona ſpūalia ⁊ aīas ſuas. Eccī. xx. Fur ⁊ mēdax aſſidue ꝑditioneꝫ
vterqꝫ hēditabit. De hac mā habet̄ ſupra de ſacrilegio reꝝ ſacrarū.
Itē qnqꝫ īſaniunt ⁊ accipiunt̄ a dyabolo. vel ipſi vel filij eoꝝ. vt ſu
pra pꝫ ꝑ exēplū eoꝝ ꝗ furati ſūt bouē vidue. fili⁹ eoꝝ in rabiē ꝯuer
ſus ē. ⁊ curat⁹ a ſancto Amone facta reſtitutiōe. Itē ſupra de ſacri
legio reꝝ ſacraꝝ. de lucretio arrepto. Itē ꝓ h̄ peccato pn̄qꝫ vincun
tur ab hoſtib⁹. vt legit̄ de pōpeio. ꝗ poſtq̄ꝫ ſpoliauit hierl'ꝫ ſemper
vict⁹ ē cū ante ſemꝑ victor eēt. Joſue. vij. ꝓ furto actor vict⁹ ē exer
citus filioꝝ iſrael. Uñ dicit̄ ibi. Nō poterit iſrael ſtare coraꝫ hoſti
bus ſuis donec deleat̄ ꝗ h̄ ſcelere reus ē. Itē qꝛ aliqn̄ excecant̄ ꝑꝑ
hāc culpā. iiij. Regu. ij. De latrūculis ſyrie cecatis ꝑcibus helyſei. ij.
Mach. iij. de helyodoro ꝗ venerat ad ſpoliādū tēplū. ꝑcuſſo cecita
te mētꝭ ⁊ caligine. Itē Dyal. ij. legit̄ ꝙ cū frāci veniſſent ad ſpolian
dū tēplū vel monaſteriū ſerui dei libertini ꝑcuſſi ſunt cecitate. ⁊ cū
ad eū clamarēt vbi eēt. in eū īpinguebāt ⁊ eū videre non poterāt. ⁊
ſic vacui receſſerūt eo orāte. Itē fur punit̄ ſepe diuerſis ictib⁹. Si
cut pꝫ de ſacrilegio reꝝ. Sicut dauid īſecutus latrūculos ꝗ ſpolia
uerāt ſycelech. ꝑcuſſit ⁊ occidit. ⁊ ꝑdas eripuit. Sic chr̄s in iudicio
hmōi ꝑſequet̄. percutiet. ⁊ ꝑdā eripiet ab eis. Job. xxix. Cōterebaꝫ
molas iniqui. ⁊ de dētib⁹ eius auferebā ꝑdā. Itē dicebat magiſter
Jacob⁹ ꝙ cū in anglia eēt ꝗdā imago beate virginis ꝗ erat argen
tea valde pulchra. ꝗdā fur veniēs ad furādū eā cū nō poſſet eaꝫ hr̄e
qꝛ nimis fortit̄ clauis erat affixa. nec ſecū ferre ꝑꝑ nimiū pōdus. cū
vellet ei ſurripere pueꝝ ſuū. imago ita ꝑcuſſit eū manu ꝙ cecidit ad
terrā exanimis. ꝗ in mane inuētus q̄ſi ſemimortuus h̄ ita fuiſſe fa
ctū recognouit. Iteꝫ punit̄ fur vel raptor ꝑſenti paupertate. ſicut aīa
lia ꝗ viuūt de rapina ꝗ naturaliter ſūt macilēta magis q̄ꝫ alia. que
alio mō ſibi ꝓcurāt. vt pꝫ in lupis ⁊ vulpib⁹ ⁊ leonib⁹ ꝗ ſunt maci
lētiores porcis aut bobus. ⁊ aues venatice ſimilit̄. vt mergi. milui ⁊
accipitres ſūt macilētiores anſerib⁹ ⁊ gallinis. Sic ē de furib⁹ ⁊ ra
ptorib⁹. Prouer. ix. Alij diuidūt ꝓpria ⁊ diuites fiūt. alij rapiūt alie
na ⁊ ſemꝑ in egeſtate ſūt. Et merito. qꝛ relicto deo ꝗ ē fons bonoꝝ
oīum voluīt repleri de indigētiis paupeꝝ. iuſto iudicio vt diripiunt
⁊ ſurripiūt bona alioꝝ. ita ſūt ꝗ rapiūt bona eoꝝ. Abac. ij. Quia tu
ſpoliaſti gētes multas. ſpoliabūt te. Eſt quaſi in myrmicoleon aīal
qd̄ ē leo formicaꝝ. quibus dū īſidiat̄ ⁊ venat̄ eas. leo materialis in
ſidiat̄ ⁊ capit illud aīal. ⁊ ita dū vult capere. capit̄. Uñ. captio quā
abſcōdit capiat eū. ⁊ in laqueū cadat in ipſum. Itē punit̄ ſterilita
te heredū quos aufert eis deus ꝗ aliena auferūt. Eccī. xl. Nepotes
impioꝝ nō multiplicabūt ramos. Itē qꝛ necat eos cito mors mala
⁊ vil̄. Prouer. iij. Impij de terra perdent̄. ⁊ qui inique agunt. aufe
rentur ex ea. Sepe gladio occidunt̄. ⁊ ſepultura carēt ſuſpēſi. Hie
re. xxij. Ue ꝗ edificat domū ſuā non in iuſticia. Et poſt. Sepultura
aſini ſepelietur putrefactus. ⁊ ꝓiectus ⁊c̄. Supra de ſacrilegio reꝝ
De occiſis a demonib⁹. a fulgure. ⁊ igne ⁊ alio modo per totū. Iteꝫ
punitur mendicitate filioꝝ ſuoꝝ. pš. Nutantes tranſferantur filij
eius ⁊ mendicēt ⁊ eijciant̄ de habitationibus ſuis ⁊c̄. Morte etiā
mala perimuntur. Naū. ij. Leo cepit ſufficienter predā catulis ſuis
⁊ impleuit ſpeluncas ſuas. Et poſt. Leunculos ſuos comedet gla
dius. ⁊ exterminabo de terra predam ſuam. Job. xxij. Si multipli
cati fuerint filij violentoꝝ in gladio erunt. ⁊ nepotes eoꝝ nō ſatu
rabunt̄ pane. Legit̄ in primo libro egyſippi de cladibus iudeoꝝ ꝙ
cum herodes factus eſſet rex iudee ab auguſto extirpauit oēs latro
nes de terra: ⁊ inueniēs ſpeluncā cuiuſdā ſenis latrōis in ꝗ latebāt
ſeptē filij eius latrones. eos euocatus occidit: pat̄ aūt eos occiſos i
ueniēs. vocās ſuaꝫ vxorē ⁊ ea occiſa ſuper filios ſuos. occidit ſe ſu
per eos nolēs ſupuiuere. In furto aūt ab oppreſſis opprimunt̄. Yſa
xxxiij. Subijciēt exactores ſuos. Malac. ī fine. calcabitꝭ ipios ſicut
cinis ſub plāta pedū veſtroꝝ. Itē a rapinis detrahent̄. Prouer. xxj.
Rapine ipioꝝ detrahēt eos. Itē demōes eos ſuſpēdēt Amos. iiij.
Qui calūniā facitis egenis: ⁊ ꝯfringitis paupes. Et poſt. Leuabunt
vos in cōpedis: ⁊ reliqas veſtras in ollis feruētib⁹: ⁊ ꝓijciemini in
armon. Or aūt ꝑdones ⁊ heredes eoꝝ depauperent̄: ⁊ hēditate pri
uent̄. pꝫ ꝑ hoc qd̄ accidit ī dyoc. matiſcoñ. circa annū dñi. M. cc.
Quidā vicecomes erat in dicta dyoc. habens caſtra plura ⁊ fortia:
quoꝝ fortitudīe ꝯfiſus ſtratas ſpoliabat aliqn̄ querere aliquas oc
caſiōes ꝓpt̄ quas diuites trāſeūtes ſpoliaret: viuēs de rapinis ſuo
rū hoīuꝫ ⁊ alioꝝ. Hic aūt vel ꝯpulſus timore regis francoꝝ vel volū
tarius. cū cruce ſignatis iter arripuit trāſmarinū ⁊ dimiſit terrā ſu
am ⁊ caſtra comiti gerardo matiſcoñ. expoliās ſe ſuis: ꝗ ꝓmiſit ei
ꝙ filiā ſuā daret filio ſuo comiti Guill'o ꝗ pactū nō ſeruās terrā ſi
bi retinuit. Cuidā aūt militi ſuo dictā filiā dedit: cui⁹ hēdes ſatꝭ la
borauerūt pro dicta terra habēda apud regē ⁊ nō ſunt auditi. dict⁹
aūt vicecomes anteq̄ꝫ mare trāſiret ad tātā paupertatē deuenit ver
ſus ianuā: ꝙ pre fame ⁊ mēdicitate moriēs intrās quādā nauē īce
pit clamare oībus in portu exiſtētib⁹ dei iudiciū iuſtū eē circa ſe qꝛ
qui alios fame oppreſſerat ⁊ ſpoliauerat ī terra ſua. in aliena fame
moriebat̄. ⁊ cū ꝯpatiētes ei cibos deportarēt. ipe dicebat ſe nō poſ
ſe vti eis. ⁊ ſic fame mortu⁹ eſt: ⁊ hēdes ſui oībus bonis ſuis ſpolia
ti ſūt vſqꝫ hodie. ¶ Itē Petr⁹ cluniaceñ. in libro ſuo refert quēdā
fuiſſe comitē apud matiſcoñ. ꝗ ꝯſuetus erat rape marie res eccl'iaꝝ
ꝗ multa loca religioſa vaſtauerat. hic iudicioꝝ dei oblit⁹ de die in
diē deterior efficiebat̄. Cum autē in quadam ſolennitate ī palatio
ſuo reſidēt multꝭ ꝯſtipat⁹ militib⁹ ⁊ alijs diuerſi ordinis: ītrauit per
hoſtiū palatij ꝗdā q̄ſi hō in equo reſidēs: ⁊ venit ad dictū comitem
dicēs ꝙ hēbat ei loq: quo ſurgēte ille ſuppoſuit eū equo: ⁊ exiuit ꝑ
hoſtiū palatij: ꝑdictū clamās corā ſuis oīb⁹ iuuate me. militib⁹ ⁊ ci
uib⁹ iuuare nō valētib⁹. ꝑ aera deportatus ē: nec vltra cōparuit. In
cui⁹ facti deteſtatōe mutauerūt hoſtiū ꝑ qd̄ educt⁹ eſt. Cū aūt ꝗdā
ꝑpoſit⁹. Roger⁹ noīe ꝯtēporaneus dicti petri ꝗ hoc refert aperiret
dictū hoſtiū q̄ſi neceſſariū domui dñi cū ipſe eēt maxim⁹ ꝑdo rerū
eccl'iaꝝ ⁊ hoīuꝫ: ⁊ īſidiator ⁊ ſpoliator paupeꝝ. Aliq̄bus lapidib⁹ re
motꝭ rapt⁹ ē a dyabolo ⁊ ꝑ aera deportat⁹ dimiſſus ē cadē: ⁊ fracto
brachio ⁊ alijs mēbris ꝯcuſſis vix ſemiuiu⁹ euaſit. Quidā aūt ī fa
cto ꝑdicti comitꝭ hāc cāꝫ cū alijs addūt: ipſe. n. quēdā militē iniuſte
occiderat: ⁊ bōa ei⁹ iniuſte occupauerat: ⁊ hēdes ei⁹ iniuſte exhēda
bat ꝗ appuit ei terribilit̄ admonēs vt ſaltē reſtituēt hēdib⁹ ſuis abla
ta: ꝗ cū h̄ dixiſſet aliq̄b⁹ ſuis h̄ ſōniū ⁊ friuolū reputauerūt: tūc tertia
vice terribili⁹ ꝯtinuās aſſignauit ei diē: ꝙ oportebat ꝙ vellet nollet
traheret̄ alibi mīſur⁹. tūc triſt⁹ illa die vocauit maximā mltitudinē
armatoꝝ aliq̄b⁹ amicꝭ ſuis exponēs viſa ⁊ rogās vt ſi aliquē violē
tiā viderēt ſibi fieri ſubuenirēt: ſeq̄ntia referūt ō raptu ei⁹. Itē aliō
accidit ibidē: fuit ibi ꝗdā ꝑpoſit⁹ tpe comitꝭ Gerardi. ꝑdis ībyās ra
ptor malicioſus. Cū aūt freq̄nt̄ ꝑdas accipet hoīuꝫ ⁊ eccl'iaꝝ āteq̄ꝫ
rex comitatū illū emēt a comite Johe ⁊ vxore ei⁹ ad quā iure hēdi
tario ptīebat. erāt eñ guerre aſſidue iter epꝫ matiſcoñ. ⁊ clericos ⁊
ciues ex vna pte ⁊ comitē ⁊ ſuos milites ⁊ alios ex alia pte. Cū aūt
dictus ꝑpoſitus ſel' predas accepiſſet ⁊ ducēt: ꝗdā vacca remanebat
alicui⁹ forſitan vidue vel paupis ⁊ dicēs cuidā gerſiōi tāge vaccā.
dei iudicio ꝑcuſſus tali flagello fuit. ita ꝙ poſtea nihil aliud loq̄ po
tuit: Sꝫ cū poſtea tētaret loq̄ alia. ſemꝑ hoc ſolū dicebat: ⁊ hoc no
tiſſimū fuit toti terre. Itē ī eadē dyoc. accidit vt aſſerebat ſacerdos
ꝗdā ī ꝗdā ſynodo ī ꝗ portauit plumaſ cuiuſdā gallie quā ſurripue
rat quidā a quadā vidua paupe. cū aūt deplumaſſet eā ⁊ coxiſſet ⁊
comediſſet carnes eius: ⁊ plumas ſeorſuꝫ retinuiſſet: ⁊ diuino iudi
cio ꝑcuſſus plumas q̄s nō comederat euomebat peccatū ſuū coraꝫ
oībus ꝯfitens. ¶ Itē refert petr⁹ cluniac. ꝙ quidā princes Briuar
dus groſſus noīe. hn̄s municiūculas ꝓpe cluniacū edificauit qd̄dā
caſtrū oiſeles noīe in dānū vicinoꝝ. de quo ſepe exibāt ꝑdātes vici
nos ⁊ res eccleſiaꝝ. hic tñ penitēs venit ad abbatē hugo. cluniac. di
cēs ſe velle viſitare limīa apoſtoloꝝ Petri ⁊ Pauli. ⁊ poſt fieri mo
nachū cluniac. Cū ergo apud romā manſiſſet ꝑ quadragenā cū ora
tionib⁹ ⁊ elemoſynis viſitās corpa ſanctoꝝ ⁊ cū rediret in ciuitate
ſatis ꝓpinqua mortuus infirmitate ſepultus eſt. Cū autē non poſt
multos annos quidam prepoſitus cuiuſdā ville ꝓpe cluniac. equi
taret per nemus iuxta oiſeles in meridie occurrit ei dictus Briuar

dus ſedens ſup mulū. veſtitus pellibus vulpinis. cui timenti qꝛ eū agnouerat dixit ſibi eſſe ↄceſſū qꝛ penituerat venire ⁊ apparere. qꝛ lꝫ ſecurus eſſet ꝙ euaſerat penā inferni. tñ multa mala patiebat̃ ꝓꝑ edificationē dicti caſtri. rogās vt rogaret abbatē cluniač. ꝙ faceret ſibi remitti iniurias ⁊ ei ſubueniret. in cuius comitatu ipſe cōparu erat. apud auſaꝫ cū familia ſua veniēs. pelles aūt ille noue magnū refrigeriū preſtabant ei. qꝛ eas dederat pauperi die qua primo eas induerat: ⁊ his dictis diſparuit.

¶ De Uſura. DIS. XI.

DEinde ↄſiderādū ē de vſura circa quā ↄſiderāda ſūt qnq̄. Primo vtrū accipe pecuniā in ꝓciū qđ ē accipe vſurā ꝓ pecunia mutuata ſit peccatū. Scđo vtrū liceat ꝓ eodē accipe quācūq̄ cōmoditatē q̄ſi in recōpēſationē mutui. Tertio vtrū teneat̃ qs reſtituere q̄cq̄d de pecunia vſuraria quocūq̄ iuſto titulo lucratus ē. Quarto vtrū liceat accipe pecuniā mutuo ſub vſura. Quinto q̄ mouent ad deteſtādū vitiū vſure. ¶ Circa pmū. ſ. vtrū accipe vſurā ꝓ pecunia mutuata ſit peccatū. dicēdū ꝙ vſura dupliciť accipiť ī ſcriptura. Uno mō ꝓprie ꝓ ſupercreſcētia quā accipit aliq̄s vltra ſortē in ꝓciū pecunie mutuate. Alio mō accipiť nomē vſure metaphorice ꝓ ſupercreſcētia quā acq̄rit de⁹ a nobis ꝓ bōis ſpūalib⁹ nobis collat̄. volēs ꝙ ī bōis accept̄ ab eo ſp ꝓficiam⁹. Unñ Luč. xix. de ſeipo dicit Quare nō dediſti pecuniā meā nūmularijs. ⁊ ego veniēs cū vſuris exegiſſeꝫ eā. i. de ſpūalib⁹ bonis tibi collatis exigā rationē nō ſolū de collatis beneficijs ⁊ gratijs. verūetiā de ſupercreſcētia quā acq̄re debuiſti. Accipiēdo vſurā ꝓprie. ſ. ꝓ eo qđ vltra ſortē accipiť ꝓ pecunia mutuata. dicēdū ꝙ pecuniā accipe ſm ſe ſimpliciť eſt iniuſtū. qꝛ vēdere id qđ nō ē ꝑ qđ manifeſte inequalitas ↄſtituiť q̄ iuſticie ↄtrariat̃. peccatū ē. ¶ Ad cui⁹ euidētiā ſciēdū ꝙ q̄dā res ſūt quaꝝ vſus ē ipſaꝝ reꝝ ↄſūptio. ſicut vinū ↄſumimus eo vtendo ad potū. ⁊ triticū ↄſumimus eo vtēdo ad cibū. Unde in talib⁹ nō dꝫ ſe orſū cōputari vſus rei a re ipſa. ſꝫ cuicūq̄ ↄcediť vſus ex hocipſo ↄcediť res. ⁊ ideo in talib⁹ ꝑ mutuū trāſferť dominiū. Si qs ergo ſeorſū vellet vēdere vinū ⁊ ſeorſū vellet vēdere vſū vini. vēderet eādē rē bis. vel vēderet id qđ nō ē. Unñ manifeſtū ē. ꝙ ꝑ iniuſticiā peccaret. Et ſilī rōn iniuſticiā cōmittit q̄ mutuat vinū aut triticū petēs ſibi duas recōpēſatiōes. vnā q̄dē reſtitutionē equalis rei aliam ad ꝓciū qđ diciť vſura. ¶ Quedā vō ſūt quoꝝ vſus nō eſt ipſa rei ↄſumptio. ſicˀ vſus domus ē īhabitatio nō aūt diſſipatio. ⁊ ideo in talib⁹ pōt ſeorſū vtrūq̄ ↄcedi. puta cū qs tradit alteri dñiū domus. reſeruato ſibi vſu ad aliqđ tēpus. vľ ecōuerſo cū qs ↄcedit alicui vſū domus reſeruato ſibi dominio. ⁊ ꝓꝑ hˀ licite pōt hō accipe ꝓciū ꝓ vſu rei dom⁹ ⁊ pōt petere domū accōmodatā. ſicut patet in ↄductiōe ⁊ locatiōe dom⁹. Pecunia aūt ſm phm in. v. Eth. ⁊ in. j. Politi. ꝓncipaliter ē inuēta ad cōmutatiōes faciēdas. ⁊ ita ꝓprius ⁊ ꝓncipalis pecunie vſus ē ipſius ↄſumptio ſiue diſtractio ſꝫ ꝙ in cōmutatiōes expēdiť. ⁊ ꝓꝑ hoc ſꝫ ſe ē illicitū ꝓ vſu pecunie mutuate accipe ꝓciū. qđ diciť vſura. ⁊ ſicut alia iniuſte acq̄ſita teneť hō reſtituere pecuniā quā ꝑ vſurā accepit. ⁊ nota ꝙ ſm leges hūanas cōceduntˀ vel potius ꝑmittuntˀ vſure. qꝛ leges hūane dimittūt aliqua peccata īpunita ꝓpter ↄditiōes hoīū īpfectoꝝ in q̄b⁹ iuſte vtilitates impedirentur. ſi omnia peccata diſtincte prohiberentur penis adhibitis. ⁊ ideo vſuras lex humana conceſſit non quaſi eſtimans eas eſſe ſm iuſticiam. ſed ne impedirentur vtilitates multorum. Unde in ipſo iure ciuili dicitur. ꝙ res que vſu conſumuntur neq̄ ratione naturali neq̄ ciuili recipiunt vſumfructum. ⁊ quia ſenatus non fecit erarium rerum ipſarum vſumfructū. non enim poterat. ſm quid vſumfructum conſtituit. concedens ſcilicet vſuras. Et philoſophus naturali ratione ductus dicit in. j. Polit. ꝙ vſuaria acquiſitio pecuniarum eſt precipue contra naturā. Secundū legē vero diuinā ſimpliciter prohibentur. Naꝫ licet dicat̃ Deutro. xxiij. Non fenerabis fratri tuo ad vſurā pecuniā. nec fruges. nec quācūq̄ aliam rem. ſed alieno. intelligendū eſt ſimpliciter ꝙ eis ſit prohibitū vſurā accipere a fratribus ſuis. ſ. iudeis. Per quod datur intelligi ꝙ vſurā accipere a quocūq̄ homine eſt ſimpliciter malū. debemus enī hominē habere quaſi proximū ⁊ fratrem. precipue in ſtatu euāgelij ad qđ oēs vocant̃. Unde abſolute in. pš. diciť. Qui pecuniā ſuā nō dedit ad vſurā. Et Ezech. xxxviij. q̄ vſurā non acceperit. Qđ aūt ab extraneis vſurā acciperēt. nō fuit eis ↄceſſum quaſi licitū. ſꝫ permiſſū ad maius malū vitandū. ſ. ne a iudeis deū colentibus vſuras acciperent propter auariciā cui dediti erant. vt habet̃ yſa. lvj. Qđ aūt ꝑmittitur q̄ſi in ꝑmiū pro lege ſeruata. Deuť. xviij. Fenerabis multis gētibus. ⁊ ipſe a nullo fenus accipies. fenus ibi large accipiť pro mutuo. ſicut ⁊ Eccl. xxix. Multi nō cauſa nequicie nō fenerati ſunt. i. nō mutuauerūt. ꝑmittiť ergo eis in premiū. ſ. iudei abūdantia diuitiaꝝ. Ex quo ↄtingit ꝙ poſſint alijs mutuare. ¶ Itē nota ꝙ lꝫ argētū monetatū: ⁊ in vaſa formatū nō differat: tñ qꝛ principalis vſus vaſoꝝ nō eſt ipſa eoꝝ ↄſumptio. ideo vſus eoꝝ pōt vendi licite. ſeruato dominio rei. Uſus aūt principalis pecunie argēte eſt diſtractio pecunie in ↄmutatiōes. Unñ nō licet eius vſus vendē cū hoc ꝙ aliq̄s velit eius reſtitutionē ꝙ mutuo dedit. Sciendū tñ ꝙ ſecūdarius vſus vaſoꝝ argenteoꝝ pōt eē ↄmutatio: ⁊ talē vſū eoꝝ vendē nō liceret. Et ſilr pōt eſſe aliq̄s ali⁹ ſecūdarius vſus pecunie argētee. vtputa ſi q̄s accipet pecuniā ſignatā vel ad oſtentationē: vel ad ponēdū loco pignoris: ⁊ talē vſū pecunie hō licite vendē poteſt. ¶ Circa ſcđm. ſ. vtrū poſſit aliq̄s ꝓ pecunia mutuata aliquā vtilitatē accipe: dicēdū ſm phm. iiij. Eth. ꝙ omne illud ꝓ pecunia habet̃ cui⁹ preciū pōt pecunia mēſurari. ⁊ ideo ſicut ſi aliq̄s ꝓ pecunia mutuata vel quacūq̄ alia re q̄ ex ipſo vſu cōſumiť pecuniā accipit ex pacto tacito vel expreſſo peccat ↄtra iuſticiā: vt dictū eſt. ita etiā quicūq̄ ex pacto tacito vel exꝓſſo qđcūq̄ aliud accipit cui⁹ ꝓciū pecunia mēſurari pōt ſimile peccatū īcurrit. Si vō accipiat aliquid hmōi nō q̄ſi exigēs: nec q̄ſi ex aliqua obligatiōe tacita vel expreſſa: ſed ſicut gratuitū donū nec peccat: qꝛ etiā anteq̄ pecūiā mutuaſſet licite poterat aliqđ donū grat̄ accipe: nec peioris ↄditionis efficiť per hˀ qđ mutuauit. recōpēſationē vō eoꝝ q̄ pecunia nō menſurant̃ licet ꝓ mutuo exigere. puta beniuolētiā ⁊ amorē ei⁹ cui mutuauit: vel aliq̄d hmōi. Sciēdū aūt ꝙ recōpenſatio alicuius bñficij dupliciter pōt ↄſiderari. Primo quidē ex debito mō iuſticie ad qđ aliq̄s ex certo pacto obligari pōt: ⁊ hoc debitū attendiť ſm quātitatē bñficij qđ q̄s accepit mutuū pecunie. vel cuiuſcūq̄ ſilis rei cuius vſus ē eius ↄſumptio nō teneť ad plus recōpenſandū q̄ mutuo accepit. Unñ ↄtra iuſticiā ē ſi ad plus reddēdū obliget̃. Alio mō teneť aliquis ad recōpenſandū bñficiū ex debito amicitie. in quo magis cōſiderat̃ affect⁹ ex quo aliq̄s bñficiū ↄtulit: q̄ etiā quātitas ei⁹ qđ fecit: ⁊ tali debito nō ↄpetit ciuilis obligatio ꝑ quā induciť quedā neceſſitas vt nō ſpōtanea recōpenſatio fiat. Itē ſciēdū ꝙ ille q̄ dat mutuū pōt abſq̄ pctō in pactū reducē cū eo q̄ mutuū accipit recōpenſationē dāni. per qđ ſubtrahiť ſibi aliq̄d qđ dꝫ habere. Hoc tñ nō ē vendē vſū pecunie: ſed dānū vitare: ⁊ pōt eſſe ꝙ accipiēs mutuū maius dānū euitet: ⁊ cū ſua vtilitate dānū alterius recōpenſat recōpenſationē vō dāni qđ ↄſiderat̃ in hoc ꝙ de pecunia nō lucrat̃ nō pōt in pactū deducere: qꝛ nō dꝫ vendē id qđ nō hꝫ ⁊ poteſt īpediri multipliciter ab habēdo. Itē cū ſit triplex munus. ſ. a manu. a lingua: ⁊ ab obſequio ſi q̄s ex pecunia mutuata expectet vľ exigat q̄ſi per obligationē pacti taciti vel expreſſi recōpēſationē muneris ab obſequio vel a lingua. idē ē ac ſi expectaret vel exigeret mun⁹ a manu: qꝛ vtrūq̄ pecunia eſtimari pōt vt patet in illis q̄ locāt opas ſuas quas manu vel lingua exercēt. Si vō munus ab obſequio vel a lingua nō quaſi ex obligatiōe rei exigent̃: ſed de beniuolētia q̄ ſub eſtimatiōe pecunie nō cadit licet accipe ⁊ expectare. Itē nota ꝙ ille qui pecuniā ↄmittit mercatori vel artifici pōt inde aliquid exigere. nō tñ ꝓ pecunia mutuata. cui⁹ eſt ratio: qꝛ ille qui mutat pecuniā transfert dñiū pecunie ī eū cui mutuat. Unde ille cui pecunia mutuat̃ ſub ſuo periculo tenet eam: ⁊ teneť integre reſtituere. vnde nō debet amplius exigere ille qui mutuauit. Sed ille qui cōmittit pecuniā ſuam vel mercatori vel artifici per modū ſocietatis cuiuſdā nō tranſfert dominiū pecunie ſue in illū: ſed remanet eius. ita ꝙ cū periculo ipſius mercator de ea negociat̃ vel artifex operatur. ⁊ ideo ſic licite poteſt partem lucri inde prouenientis expetere tanq̄ de re ſua. ¶ Circa tertiū. ſ. vtrū teneatur aliquis reſtituere quicquid de pecunia vſuraria lucratus eſt. dicendū ꝙ ſicut ſupra dictū eſt: res quedā ſunt quarū vſus eſt ipſa earū conſumptio. que nō habent vſumfructū ſm iura. ⁊ ideo ſi talia fuerūt per vſuram extorta puta denarij. triticū. vinū. aut aliquid hmōi. nō tenetur hō ad reſtituendum niſi id qđ accepit: qꝛ id qđ de tali re eſt acquiſitū non eſt fructus hui⁹ rei: ſed humane induſtrie niſi forte per detentionē hui⁹ rei ſit dānificatus amittendo aliquid de bonis ſuis. tūc enim tenetur ad recōpenſandū nocumentū. Quedā vero ſunt quarū vſus nō eſt earū conſumptio: ⁊ talia habēt vſumfructū. ſicut domus ⁊ ager ⁊ alia hmōi. ⁊ ideo ſi quis domū alterius vel agrū per vſurā extorſiſſet nō ſolū teneret̃ reſtituere domū vel agrū ſed etiā fructus inde perceptos: quia ſunt fructus rerū quarū alius eſt dominus. ⁊ iđ ei debent̃. ¶ Circa quartū. ſ. vtrū licet pecuniā accipe mutuo ſub vſura. dicendū ꝙ inducere hominē ad peccandū nullo modo licet tamen vti pctō alterius ad bonū licitū eſt: qꝛ deus vtitur omnibus peccatis: vt diciť in each. ex quolibet enim malo elicit aliqđ bonū ⁊ ideo Augu. publicole querēti vtrū liceret vti iuramento eius qui

per falſos deos iurat. in quo manifeſte peccat. eis reuerentiã diui-
nã exhibẽdo. Rñdit ꝙ q̃ vtit̃ fide illius q̃ per falſos deos iurat nõ
ad malũ ſ; ad bonũ. nõ peccato illius ſe ſociat quo ꝑ demonia iura
uit. ſ; bono pacto eius quo fidẽ ſeruauit. Si tñ iduceret eũ ad iurã
dũ ꝑ falſos deos peccaret. Ita in ꝓpoſito dicendũ ẽ ꝙ nullo mõ l;
iducere aliquẽ ad mutuãdũ ſub vſuris. l; tñ ab eo q̃ paratus ẽ face
re ⁊ vſuras exercet mutuũ accipe ſub vſuris. ꝓpter aliqd̃ bonũ qd̃
ẽ ſubuẽtio ſue neceſſitatis vel alterius. Sicut ẽt l; ei q̃ incidit in la-
trones manifeſtare bona q̃ h; q̃ latrones diripiẽdo peccãt. ad hoc
qd̃ nõ occidat̃. exẽplo. x. viroꝝ q̃ dixerũt ad hyſmael. Noli occidẽ
nos. qꝛ habemus theſauꝝ magnũ in agro. vt dicit̃ Hiere. xli. Unde
ille q̃ pecuniã accipit ſub vſura. nõ ꝯſentit peccato vſurarij. ſed vtit̃
ea. nec placet ei vſurariũ acceptio ſ; mutuatio q̃ ẽ bona. nec dat vſu
rario occaſiõe; vſuras accipiẽdi. ſ; mutuãdi. Ipſe aũt vſurarius ſu
mit occaſionẽ peccãdi ex malicia cordis ſui. Unde ſcãdalũ paſſiuũ
ẽ ex pte ſua. nõ aũt actiuũ ex pte petẽtis mutuũ. tñ ꝑꝑ hmõi ſcãda
lũ paſſiuũ nõ d; alius a mutuo petẽdo deſiſtere ſi idigeat. qꝛ huiuſ
mõi ſcãdalũ paſſiuũ nõ ꝓuenit ex ifirmitate vel ignorãtia ſ; mali-
cia. Itẽ nota ꝙ ſi q̃s ꝯmitteret pecuniã ſuã vſurario nõ habẽti al's
vnde vſuras exerceret. vel ac itẽtiõe cõmitteret vt inde copioſius ꝑ
vſurã lucraret̃ daret ei materiã peccãdi. Unde ⁊ ipſe eſſet ꝑticeps
culpe. Si aũt aliq̃s vſurario alias habẽti vnde vſuras exerceat pe-
cuniã ſuã cõmittat vt tutiꝰ ſeruet̃. nõ peccat. ſ; vtit̃ hoĩe peccatore
ad bonũ. ¶ Circa q̃ntũ ſciẽdũ ꝙ multa ſũt ꝓpter q̃ peſtis vſure de
teſtabilis eſſe oñdit̃ q̃ tñ reduci pñt ad quattuor. Primũ ẽ fenerã-
tis fatuitas. Scðm ẽ cordis eius ipietas. Tertia ẽ peſtis huiꝰ ĩma-
nitas. Quartũ ẽ vltiõis atrocitas. ¶ Circa pmũ ſciẽdũ ꝙ multe ſũt
fatuitates vſurarij. Pria fatuitas eius ẽ qꝛ magis vult pecuniã ho
mini tradere ad vſurã cũ maximo peccato. q̃; deo in paupe cũ ma-
ximo lucro ⁊ ſine peccato. Aug. Miror hõ cur feneraris homini. fe
nerare deo ⁊ cẽtuplũ accipies. ⁊ vitã eternã habebis. Scðo ſtultus
eſt. qꝛ cũ ad vſurã tradit ⁊ vſurã accipit illud qd̃ de lucro vſurario
h; accipit ad vſurã ſup melius pignus. ſ. ſup aĩa; ꝓpriã. q̃ ꝑdit̃ niſi
reddant̃ vſure. pene. ⁊ culpe ſatiſfaciendo ꝓ vtraq;. a qbꝰ oportuit
vt dei filiꝰ nos redimeret. pſ. Ex vſuris ⁊ iniq̃tate redimet aĩas eo-
rũ. Tertio ſtultus ẽ. qꝛ aut parcus ẽ. aut ꝓdigus. qꝛ largus eſſe nõ
põt. ſ; ꝑcus ẽ de diuitiis quas ꝯgregat iceſſanter. nõ audet expẽde
re. nec neceſſitates ſuas aſſumere. ſ; cor eius ꝯtinuis curis affligit̃.
corpus eius inedia cruciat̃. ⁊ aĩa dãnatiõe; meret̃. Si võ ꝓdigus ẽ
large accipit ⁊ expẽdit ſup aĩa; ſuã. ſicut aĩal qd̃ ipinguat̃ ad occi-
ſionẽ Hiere. xii. Cõgrega eos tanq̃; gregẽ ad victimã ⁊c. Hiero. cui-
dã diuiti ait. Impinguabit te deꝰ q̃ſi bouẽ ad victimã. ⁊ ꝑ amena
prata ducit te ad occaſiõe;. Eccĩ. xxvi. Deꝰ parauit illũ ad rũphea;.
Quarto ſtultus ẽ. qꝛ vt ſanguiſſuga dyaboli ſanguinẽ venenoſum
ſugit. ⁊ ſitis male acq̃ſite pecunie qd̃ ẽ ſibi mortis occaſio ⁊ crepati
onis. q̃nq; ne pecunia ſua nõ remanẽt ſibi niſi manꝰ maculate. opa
ifecta ⁊ peccata. tales enĩ moriunt̃ nihil ſecu; niſi peccata portãtes.
Quinto vias dei ⁊ paradiſi obſtruit. q̃ ſũt vt dicit̃ in. pſ. Uniuerſe
vie dñi miſericordia ⁊ veritas. Ueritate;. cũ enĩ ꝓximu; excoriat ⁊
ꝯſumit dicit ſe ei facere bonitatẽ. Similiter miſericordiã cũ vult ſi
bi dari ab eo cui potius dãdũ eẽt. Sexto in nouiſſimo ſuo erit inſi
piẽs. qꝛ de pecunia de qua facta ſũt ſibi vulnera deberet facere me-
dicamẽta reſtituẽdo ⁊ penitẽdo. ipẽ ãt adauget ſibi vulnera ⁊ mor
tẽ ſuã ⁊ filioꝝ ſuoꝝ qñ eã eis dimittit. Septimo ſtultus ẽ. qꝛ diui-
tie quas acq̃rit pereũt ⁊ trãſeũt vt fumꝰ ⁊ ſomniũ ⁊ eius aĩa dãna-
bit̃ in eternũ. aut enĩ igne ſuccẽdunt̃. aut aquis ſubmergunt̃. aut a
furibꝰ auferunt̃. aut a p̃donibꝰ rapiunt̃. aut heredũ ꝓdigalitate vl̃
ſtulticia cõſumunt̃. qꝛ deus vindicat huiuſmõi peſtẽ vſq; in tertiã
vel quartã generationẽ. vix enĩ tñ durãt res vſurarie. qꝛ vt dicit̃ i
pſ. Nutãtes trãſferunt̃ filij eius. ⁊ mẽdicẽt. ⁊ eijciant̃ de habitati-
onibꝰ ſuis. Scrutet̃ fenerator alius oẽ; ſubſtãtiã eiꝰ ⁊c. Eccĩ. viij.
Si feneraueris q̃ſi ꝑditũ habe Hiere. xvij. Perdix fouit q̃ nõ pepe
rit ⁊c. dicit̃ qꝛ ꝑdix dicit̃ a ꝑdẽdo. qꝛ aliena oua ſurripit. ⁊ ea cũ nu
triẽdo aliquãdiu ſeruauit amittit. qꝛ dimittũt eã ⁊ vadũt ad matrẽ
priorẽ. Sic diuitie dimittũt vſurarios maxĩe in morte. ⁊ redeũt ad
mũdũ. ſicut fit puero q̃ panẽ tenet in manu. ſepe enĩ canis vt habe-
at panẽ apprehẽdit manũ pueri. ⁊ ſic acquirit panẽ. Sic ſepe princi
pes apprehẽdũt vſurarios vt habeãt eoꝝ denarios. ⁊ ſic ammittũt
⁊ corpora ſepe ⁊ pecunias. Octauo ſtultus eſt qꝛ curis ⁊ ſollicitudi
nibus ⁊ anguſtijs ſemetipſ; affligit q̃ cor eius vrũt affligũt iterius ⁊
corrodunt. vt ſit ſimilis nuci vermiculoſe que nihil valet niſi ad frã
gendu; ⁊ proijciendu; in ignẽ. hec cura aufert homini ſeipſum. bo-
na ſpiritualia orationes. ⁊ attẽtiones ad bonu; ⁊ ad deũ. Berñ. ad
Eugenium papam. Quo te trahunt occupationes iſte maledicte. ſi
tamen peragis ita te dare illis vt nihil tui tibi relinquas: perdis tẽ-
pus in his in quibꝰ non eſt niſi labor ⁊ vana ſollicitudo ⁊ afflictio
ſpũs. euiſceratio mẽtis. euacuatio gratie. Nã quis eſt fructꝰ earu;
niſi aranearũ tele: dies diei eructat lites: ⁊ nox nocti indicat malici
am. Idẽ cũ oẽs te habeãt eſto de habẽtibꝰ te: vnus claudet hoſtiũ
cordis tui. Nota hmõi ſollicitudĩes multiplicant̃: ⁊ ſerpũt ⁊ hoĩe;
ꝑ extrauagationẽ de domo ſua eijciũt. Siles ſunt iſte ſollicitudĩes
⁊ cure vt dicebat magiſter iacobꝰ cuidã ſerpẽti. de quo fabuloſe di
cit̃: qꝛ cũ quidã hõ iueniſſet eũ moriẽtẽ in frigore ei cõpaſſus porta
uit eũ in domũ ſuã fouẽs ⁊ nutriẽs eũ lacte. qui cũ ꝯualuiſſet. itoxi
cabat totã domũ: nec prece nec p̃cio volebat exire: ſed hoſpitẽ vene
no occidit. Nono ſtultꝰ eſt qꝛ cũ plene ⁊ itegre teneat̃ reſtituere q̃c
q̃d habuit vltra ſortẽ qꝛ ſm Aug. Nõ dimittit̃ pctm̃ niſi reſtituat̃
ablatũ: ⁊ ille a quo accepit ius habeat in iudicio repetẽdi. fatuꝰ ẽ ꝙ
re; alienã accipiat: ⁊ apud ſe detineat: ⁊ totũ ꝑiculũ cuſtodie trãſfe-
rat in ſeipſu;. Uñ cũ miles q̃dẽ vſurariũ quendã curialiter ⁊ prudẽ
ter argueret de hoc ꝙ exercebat vſuras ⁊ ille rñdẽs diceret ꝙ ante
mortẽ oĩa plene reſtituere ꝓpoẽbat: cur g̃ ait miles nos alienis opi
bus ⁊ pctis oneratꝭ ⁊ in ꝑiculo cuſtodie pecunie aliene vos poniꝭ.
cũ aliã vtilitatẽ hr̃e nõ ꝓponitis niſi ꝙ manꝰ inq̃natis: ex ꝯputatio
ne accipiẽdi ⁊ reddẽdi cũ ſciatis ꝙ opteat reddere aut pẽdẽ: q̃re nõ
ceſſatis ⁊ redditꝭ dũ poteſtꝭ. at ille ad hoc obmutuit. Itẽ alij in fine
maxĩe obſtinati ſunt q̃ſi ſi iã eſſent in iferno. Pariſiꝰ hõ quidã ad
eccl'iã. b. virginis die ſabbati fuit deportatꝰ in lecto q̃ in aliquo mẽ
broꝝ ſuoꝝ patiebat̃ habẽs in eo ignẽ illũ q̃ ſacer vel iferni ſolet ap
pellari ⁊ vallatꝰ erat multitudine. Cũq; teſtarent̃ vicini ſui ꝙ eſſet
vſurariꝰ monebãt eũ ſacerdotes ⁊ clerici ꝙ q̃taret ⁊ reddẽ ꝓmitte-
ret vſuras: vt eũ beata v̾go liberaret ab illo morbo. q̃ eos aliquate-
nus audire nolebat: nec vituꝑijs nec blãdimentis: ⁊ cũ finite eſſent
veſpe in ea obſtinatia ꝑſeuerabat cũ võ ia; ille ignis totũ corpꝰ eiꝰ
occupaſſet: ⁊ vſus eſſet in nigredinẽ ⁊ iflationẽ ⁊ oculi eius de capi
te illius defluerẽt. inde tanq̃; canis ab eccl'ia deiectus: ⁊ ibi i illa ob-
ſtinatia ab illo igne in ipſa veſpertina hora ẽ ꝯſumptꝰ. Põ dici hñ
vſurario qd̃ dixit Theodericꝰ rex francoꝝ cuidã baillino ſuo q̃ ma
le tractauerat res ſuas. Serpẽs iueniẽs ampullã vino plenã itrauit
per os eius artũ ⁊ hauſit: ⁊ iflatus exire nõ potuit: ⁊ veniẽs dñs am
pulle ait. Miſer euome qd̃ hauſiſti: ⁊ ſic poteris exire ⁊ mortẽ eua
dere. Sic vſurariꝰ ſi vult euadere dãnatione;. oportet ꝙ euomat ꝑ
reſtitutionẽ pecuniã male acquiſitã: ⁊ ꝑ ꝯfeſſionẽ culpã: alioquin
euacuabit ꝑ penã i gehẽnã. Iob. xx. diuitias q̃s deuorauit euomet
⁊ de vẽtre eius extrahat eas deus. Decimo ſtultꝰ ẽ ⁊ vilis exercẽdo
officiũ qd̃ ipſe nõ audet corã hoĩbus ꝓfiteri: nec dicẽ ſe eſſe illiꝰ of
ficij qd̃ exercet. Cum eni; oẽs clerici. milites. ſacerdotes. oẽſq; me-
chanici oparij libere ꝓfiteant̃ artiũ ſuaꝝ. nomina. ſolus vſurarius
nõ audit ſuũ officiũ nomiare. Uñ ſilis eſt catto q̃ nomine ſuo voca
tus fugit: ⁊ ſolus iter aĩalia ſuũ nomẽ abhorret. Undecimo ſtultꝰ
eſt: qꝛ ſepe ꝯgregat diuitia ⁊ ſeruat alijs ⁊ nõ ſibi: ⁊ plerũq; deuol-
uunt̃ ad manus inimicoꝝ ſuoꝝ. Luce. xij. Que cõgregaſti cuiꝰ erũt
Et Eccẽs. iiij. Unus ẽ: ⁊ ſcðm nõ h;. nõ filiũ. nõ fratrẽ. ⁊ tñ ꝯgregare
nõ ceſſat: nec recogitat dicẽs. cui laboro ⁊c. Rñdet. pſ. dicẽſ. Relin
quũt alienis diuitias ſuas ⁊ ſepul. e. do. ⁊c. Hiere. vi. Trãſibũt do-
mus eoꝝ ad alteros. ⁊ agri ⁊ vxores pariter. Sicut accidit vt dicit
magiſter Iaco. Quidã fenerator bona oĩa cuiuſdã militis ꝑ vſuras
abſorbuerat nec ei nec ſuis volebat reſtituere aliq̃d nec idutias da
re: ſed ꝑ dñm ſuũ faciebat eũ captũ detineri. Interĩ mortuo vſura-
rio ſua vxor cito poſt ꝯxit cũ milite. q̃ liberatꝰ a debito factꝰ ẽ diu;
dñs q̃ habebat vſurariꝰ. Ioculator in nuptijs cãtabat: ⁊ vſurarius
in iferno eiulabat. Eccĩ. xiij. In bonis eiꝰ luxuriabit̃ alienꝰ. Uſura
rius ẽ q̃ſi burſa vſitata q̃ iutilis ⁊ denigrata: pecunia remota ꝓijcit̃
in lutũ ⁊ cõculcat̃. ſic vſurairꝰ a demõibꝰ. Idẽ magiſter Iaco. dice
bat: ꝙ cũ quidã dñs iuuenis ⁊ nouꝰ miles obuiaret turbis mona-
choꝝ funus cuiuſdã ſui vſurarij portãtiũ. ait. Cõcedo vobis cada
uer aranee mee qd̃ portatis. dyabolꝰ aũt habeat ſibi aĩa; ego aute;
telã diuitiaꝝ ſi potero mihi reſeruabo. Cũ quidã vſurariꝰ byſunti
nẽſis i extremis nolẽs facẽ aliqd̃ teſtamẽtũ vel elemoſynã: ſed oĩa
dimiſit in diſpoſitõe vxoris ſue. cũ aũt ipſe eẽt ſic mortuꝰ. vxor ſua
vidẽs quẽdã inimicũ eiꝰ ꝯtraxit cũ eo cito poſt mortẽ viri ſui. quã
cũ argueret q̃dã ꝓba mulier dicẽs ꝙ vir ſuꝰ erat adhuc calidus in
ſepulchro. Rñdit. Si calidus ẽ ſufflate eũ. he ſt̃ elemoſine q̃s fecit
pro aĩa eius. Duodecimo i fine ſpãliter apparet eẽ ſtultꝰ. Sicut de
ꝑdice dicit̃ Hiere. xvij. In nouiſſimo ſuo erit iſipiẽs: qꝛ de pecũia
de q̃ ſibi facta ſt̃ vulnera deberet ſibi facẽ medicamẽta. penitẽdo. ſ.
⁊ reſtituẽdo. ipẽ aũt relinq̃ndo eas vxori ſue ⁊ liberꝭ. culpã ſuã ⁊ cu
mulũ ſue dãnatõis augmẽtat. Sic igr̃ declarata ẽ feneratꝭ fatuitas.

¶ Circa ſcðꝫ ſciēdū ꝙ ī multꝭ ſilr apparet cordiſ eiꝰ iniq̄tas Eſt enī
iniquus vel ipius ad deū.ad ſe ⁊ ad proximū. Q̄ʒtū ad deū q̄dē ini
quus ē ⁊ ipius in multis. Primo qꝛ tēpus qđ cōe fecit deus oībus
ſibi appropriās vēdidit.ideo iuſto dei iudicio auferṫ ei tēpus.pſ.
Uiri ſanguinū ⁊ doloſi nō dimidiabūt dies ſuos. Uult ꝯ deuꝫ aut
naturā de denarijs facere denarios. Impius euacuat dei ſniam cō
tra primū parētē. In ſudore vultꝰ tui veſceris pane tuo. Ben.iij.pſ.
Qui ponit laborē in p̄cepto. Uſurarij plus ⁊ melius alijs volūt co/
medere ⁊ bibere. ⁊ minus laborare.pſ. In labore hoīum nō ſūt ⁊c̄.
aſſidue ⁊ īceſſanṫ deū offendūt īceſſanṫ peccādo. ⁊ dyabolo die ac
nocte ſeruiēdo.feſta dei ⁊ ſanctoꝝ violādo.ſacra loca execrati īgre
diēdo. ⁊ ſacra ſacrificia ⁊ officia aggrediēdo.yſa.lxv. Populus ad
iracūdiā me ꝓuocās ante faciē meā ſemp. ¶ Itē ipius ē ſibi ⁊ ini/
quus aīaꝫ ſuā p̄cioſo ſanguine agni īmaculati appreciatā venalē p
vili p̄cio exponēdo. ⁊ ītima cordis ſui ī terra ꝓijciēdo. Ecc̄i.x. Aua/
ro nihil ē ſceleſtius.h̄ enī aīaꝫ ſuā venalē hꝫ.ī terra ꝓiecit ītima ſua
Itē ipius ī filios q̄bꝰ nō cōpatiṫ.nec ſuos reputat q̄ʒdiu videt eos
ſimplices ⁊ inocētes.vt coruus q̄ pullis ſuis nō ꝓuidet nec cōpatiṫ
eis q̄ʒdiu videt eos albeſcere p̄mo pilo donec nigreſcāt. ⁊ fiāt ſibi ſi
miles.vt dicit Grego.ſup illud Iob.xxxviij. Qui p̄parat coruo eſcā
qñ pulli eiꝰ clamāt ad dñm. qꝛ q̄ʒdiu nō ꝓuidēt dictis pullis p̄res
eoꝝ.paſcit eos dñs rore celi. Itē ipij ſunt filijs quos imolāt demo/
nijs.pſ. Et imolauerūt filios ſuos ⁊ filias ſuas demonijs.adducūt
eos ibi occidēdos. Oſee.ix. Effraym ducit ad interfectorē filios ſu/
os. Itē iniquus ē alijs ꝓximis ſuis qꝛ vēdit eis qđ ſuū nō ē. ſ.tp̄s
⁊ mutuū qđ eis iure nāli ⁊ euāgelico dꝫ. Luc̄.v. Mutuū date nihil
inde ſperātes.cū mutuū ſit de meo tuū.vendit ei rē mutuatā p mu
tuū iā ſuā factā.ꝓximū ſuū viuū comedit īceſſanṫ ſine dentibꝰ aut
faucibꝰ cū denarijs ſuis. Iob.xxx. Qui me comedūt nō dormiunt
⁊c̄. ¶ Circa tertiū.ſ.q̄ʒta ſit peſtis huiꝰ imanitas.ſciēdū ꝙ h̄ flagi/
tiū ꝯtrariaṫ legi nature q̄ in corde hūano naturaliṫ ē īpreſſa. Luce.
vj. Quecūqꝫ vultis vt faciāt vobis hoīes ⁊ vos facite illis. Uſurari
us autem ſi eſſet indigens ſicut ille qui pecuniam eius accipit vellet
gratis ſibi pecuniam mutuari. Item omnis creatura propter ho/
minem facta gratis ſubuenit indigenti.puta ſol. luna. ſtelle gratis
cōicāt ſuā lucē.ether rorē.nubes pluuiā.aer flatū.aqua potū ⁊ laua
crū.terra fructū. ⁊ ſic de alijs nec hoī beneficia ſua vēdūt. Itē cū ſo
lū vegetabilia ⁊ viuētia ſe multiplicēt p generatiōeꝫ.vult vſurarius
ꝯtra naturā vt denarij ſibi generēt denarios ſine labore ſuo. ⁊ ſine
ſui p̄iculo capitalis.vult ꝙ frumētū iā ꝯſumptū a recipiente pariat
aliud frumentū.vult ꝙ res ſua quā cōmodat pariat ſibi aliā ſemel
in anno vel mēſe vel ſeptimana ꝯtra naturā cōmodati.qꝛ cōmoda
tū ē idē qđ ad cōmodū tuū tibi datū.qđ vult vſurariꝰ vēdere. Iteꝫ
ꝯtrariaṫ legi diuine. Exo.xxij. Uſuris pauperē nō opprimēs. Leui.
xxv. Pecuniā tuā nō dabis ad vſurā. Itē Deutro.xv. Nō ages q̄p
piā callide in fratris neceſſitatibꝰ. Ibidē.xxiij. Nō fenerabis fratri
tuo. Et poſt. Fratri tuo id quo īdiget cōmodabis abſqꝫ vſura. Itē
Luce.vj. Mutū date nihil īde ſperātes. Itē ꝯtrariaṫ pietati frater
ne.qꝛ qñ videt aliq̄s fratrē vel ꝓximū īdigētē. ⁊ ꝓpter indigentiaꝫ
petentē mutuū.dictat enī pietas naturalis ꝙ ab eo q̄ īdiget nō eſt/
aliq̄d extorquēdū.ſꝫ potius in dono vel mutuo ſuccurrēdū.nec am
plius expetēdū.q̄ʒ qđ petijt mutuādū.j. Io.iij. Qui habuerit ſubſtā
tiā huius mūdi ⁊ viderit fratrē ſuū neceſſitatē hr̄e. ⁊ clauſerit viſce
ra ſua ab eo.quō charitas patris ē in eo Miſer aūt vſurarius mul
tū cōtēnit deū cui nō dat pecuniā quā petit paup.p qua mutuata
ꝓmittit cētuplū ⁊ vitā eternaꝫ.magis aūt credit ⁊ citius tradit ei q̄
ꝓmittit ſimplū.vt q̄nqꝫ ꝓ quattuor.cū modico lucro ⁊ magno pec
cato. Feneraṫ aūt dño q̄ mifereṫ pauperis. Propter imanitatē hu
ius peccati vſurarius,in ſcriptura cōparaṫ leoni.q̄ venatiōi īſidiaṫ
ſemp Ecc̄i.xxvij. Itē latroni ſm ſniam dñi q̄ tēplū īgrediēs mēſas
nūmulerioꝝ ſubuertit. ⁊ es eoꝝ effudit. Ioh.ij. Math.xxj. Uocās
domū dñi ſpelūcā latronū pp eos q̄ habebant ibi pecunias q̄s mu
tuo tradebāt nō ꝓ pecunia nūerata.ſꝫ ꝓ q̄buſdā munuſculis. Nū/
q̄ʒ legiṫ feciſſe violētiā manualē q̄ʒdiu fuit in hoc mūdo.niſi cōtra
iſtos ⁊ colūbas vēdētes.iſtos aūt facto flagello de funiculis cū vio
lēta manu eiecit. ⁊ mēſas eoꝝ ſubuertit. ⁊ es effudit. Uſurariꝰ ē in
eccleſia ſicut vulpecula ī domo cuiuſdā q̄ eā nutrierat iter gallinas
cū aūt ꝓpter forefactū ſuū eā expuliſſet de domo die ac nocte galli
nas rapiebat. ⁊ deplumabat occulte. Sic vſurarij in eccleſia nutriti
ꝓpter peccatū ſuū ab ea excluſi fideles rapiūt ⁊ depauperāt ⁊ exhe
redāt. Deteriores ſunt vſurarij q̄ʒ alij fures.quia non ſolū ſpoliant
de nocte.ſꝫ etiā de die aperte ⁊ occulte potētes ⁊ debiles. magnos
⁊ paruos. Item proditor eſt comedendo ⁊ bibendo cum homine ⁊
cum fratre proprio mutuando ⁊ pecuniam tradendo.intendit eum
exheredare ⁊ ſpoliare ſuis. Similis iude proditori q̄ comedendo
⁊ bibendo cū dño eū intēdebat ꝑdere. Deterior ē eo q̄ʒtū ad hoc qꝛ
penituit ⁊ ductus pn̄ia reſtituit ante mortē ſuā:qđ nō facit vſura/
rius. Itē eſt homicida q̄ʒtū ad paupes q̄bꝰ accōmodat:q̄bus aufe
rendo victū aufert vitā Ecc̄i.xxxiiij. Panis egentiū vita pauperū ē:
q̄ defraudat eū hō ſanguinū eſt. Se ⁊ ſuos ſpūaliter occidit. Oſee.
ix. Effraim ad īterfectorē ducit filios ſuos:dū eos in vſuris īſtruit:
vel de capitale eis ad hoc tradit vt ſic lucrenṫ:vel dū vſuras eis di/
mittit. Itē ſilis ē īferno:qꝛ inſatiabilis. ⁊ ſemp hꝫ os aptū ad ſuſci/
piēdū: ⁊ deterior eo videṫ:qꝛ īfernus v̄tute paſſionis chriſti q̄ male
habebat reſtituit. Itē ſilis eſt morti nulli parcēs nec clericis nec mi
litibꝰ nulli tp̄i.nulli loco parcit:ſꝫ oēs ſpoliare intēdit. Deterior eſt
morte:q̄ ſolū ſeṫ percutit. Itē ſilis eſt dyabolo. Sicut enī dyabolꝰ
peccat īceſſanter.ſic vſurariꝰ cuiꝰ pctīn nō dormit. Sic̄ officiū dya
boli ē peccare.ita officiū vſurarij eſt purū pctīn. Sicut dyabolꝰ blā
de itrat ⁊ patiēter expectat vſqꝫ ad finē ꝓ modico capitali: qđ quā
to plus tenuit hō.tāto plura exigit.ſic vſurariꝰ vult ꝙ diu teneaṫ ca
pitale ſuū qđ īceſſanter hoīeꝫ ꝯſumit. Itē hoc pctīn aggrauat diffi
cultas curatiōis:qꝛ cū in alijs peccatꝭ ſufficiat penitere.in h̄ tn̄ pctō
nō ſufficit:qꝛ ſm Aug. Nō dimittiṫ peccatū niſi reſtituaṫ ablatuꝫ.
Hoc aūt ē vſurarijs valde graue:qꝛ libētiꝰ darēt multa q̄ʒ redderēt
pauca:cuiꝰ ratio multiplex eſt. Pria quidē qꝛ cū ex cupiditate cepe
rit q̄s vſuras exercere:cupiditas aūt ſemp creſcit.ſic ignis ex appoſi
tione lignoꝝ nō extinguiṫ:nec minuiṫ:ſed augeṫ. Iuxta illud. Cre/
ſcit amor nūmi q̄ʒtū ipſa pecunia creſcit. Uñ ſi in p̄ncipio difficile
fuit ei reſtituē:augmētata cupiditate difficiliꝰ erit ei. Scða qꝛ quā
to,quis fortiꝰ radicatꝰ eſt ī aliquo habitu vitioſo.tāto difficiliꝰ ſepa
tur ab illo. Tertio ratio eſt:qꝛ quāto diutiꝰ tenet diuitias.tāto diui
tiaꝝ amor in eiꝰ corde ītimaṫ ꝓfundiꝰ ⁊ ideo difficilius ſepari pōt
ab eis. Quarta ratio qꝛ quāto diutiꝰ fuit diues ⁊ ꝯſueuit abūdare
in delitijs ⁊ honoribꝰ huiꝰ mūdi:tāto vehemētius horreret īdigere
⁊ paup inter ceteros apparere. Quinta ratio:qꝛ quāto ꝑſeuerat diu
tius in pctō.tāto magis elongaṫ a deo ⁊ eiꝰ gratia ſine qua nō pōt
reſtituēdi volūtatē habere. Sexta ratio eſt imoderatꝰ amor quem
hꝫ ad vxorē ⁊ filios quos vix indigere ꝑmittit:quos in abūdantijs
enutriuit. Ad oñdendū etiā huiꝰ ſceleris grauitatē valēt q̄ ſupra di
cta ſunt:quō vſurariꝰ ipius ē deo ſibi ⁊ ꝓximo. ¶ Circa quartū.ſ.
quanta ſit punitiōis huiꝰ peſtis attrocitas ſciēdū ꝙ vſurarius pu/
niṫ multiplr.tā in p̄ſenti vita q̄ʒ etiā in futura. In p̄ſenti quidē pu/
niṫ.i.puniēdus eſt ꝑſecutōe iuris eccleſiaſtici: ꝙ ꝯpellanṫ tam ipſe
q̄ʒ heredes eius ad ceſſationē ⁊ reſtitutionē vſurarū. Scða pena ē
timor ꝯtinuꝰ amittēdi ſic acq̄ſita. Tertia pena eſt pudor quē hꝫ de
fama ſua ⁊ noīe.naꝫ etſi ab hoībus honoraṫ ⁊ ei reuerētia exhibeṫ
exterius.tn̄ teſtaṫ ei ꝯſcia ſua ꝙ indignus ē honore: ⁊ ꝙ ipſimet q̄
eū honorant reputant eū vilē ⁊ indignū honore.ſicut bene ſolebāt
antiquitꝰ tales honorari. Adeo nāqꝫ vitiū deteſtabanṫ vſure ꝙ vix
in vna ciuitate poterat vnus vſurarius inueniri. Hic ſi veniebaṫ ad
eū nō dabat pecuniā ad vſurā niſi priꝰ data fide ꝙ nō publicareṫ.
De quo ſi oriebaṫ ſuſpicio.domꝰ eiꝰ dicebaṫ domꝰ dyaboli.vinea:
⁊ ſic de alijs rebꝰ eiꝰ:pacꝭ ei oſculū nō dabaṫ:nec ignis ī domo eius
accipiebaṫ.ab oībus digito mōſtrabaṫ.huiꝰ occurſum expaueſce/
bāt pueri.ipſumqꝫ demonſtrātes adinuicē fugiebāt. Quarta pena
eſt:qꝛ ſepe vel ꝓle caret. Iuxta illud. Oſee.ix. Da illis vuluā ſine li/
beris ⁊ vbera arētia. Uel filios hꝫ inutiles:ſtultos ⁊ ꝓdigos:q̄ cito
diſſipant oīa que multo tēpore ⁊ cū multis laboribus acq̄ſiuit.pſ.
Nutantes trāſferunṫ filijs eius: ⁊ mēdicent. Quinta pena eſt:qꝛ ꝓ
pter res quas acquiſiuit iniuſte ipſe iuſte vł iniuſte capiṫ:teneṫ:du
re tractaṫ: ⁊ rebꝰ ſuis ſpoliaṫ.yſa.xxxiij. Ue qui p̄daris.nōne ⁊ ipe
predaberis. Sexta pena eſt:qꝛ nō reſtituit nec permittit reſtitui res
male acquiſitas:ſed ſicut fur cū re furtiua dep̄rehenſus in morte cū
ea ⁊ pro ea ſuſpēdiṫ in inferno. Ratio aūt quare nō reſtituit eſt:qꝛ
nō poteſt.ſi eſt prodigus qꝛ non habet vnde vel nō vult ſi eſt auarꝰ
vel ſi vult nō niſi in morte.ad ſimilitudinē vaſis terrei in quo cōgre
ganṫ denarij:ſed inde nō poſſunt extrahi niſi frangaṫ:vel ſi vult an
te morteꝫ aliter vult q̄ʒ debet.cū cōditionibus ⁊ circūſtātijs indebi
tis ⁊ iniuſtis:vel potius vult dare q̄ʒ reſtituere. Septima pena eſt:
quia res vſurarioꝝ poſt mortem ſubito euaneſcunt: ⁊ inueniri non
poſſunt quia qui poteſt capere capit.qui debet negat ſi poteſt:vel
qꝛ ſepe neſcitur vbi occultauerit res ſuas. Octaua pena ē:quia pri/
uatur bonis ſpūalibus que,ſunt vita anime ſcꝫ gratia ⁊ virtutibus
⁊ merito priuatur gratia quam contēnit. Si enim ſuaꝫ pecuniā gra
tis mutuaret propter deum meretur apud deum . Super aurum ⁊
argentum gratia bona. Prouer.xxij. Uſurarius autem pecuniam
ſuam prefert gratie.ideo deus iuſte nō dat ei gratiam tanq̄ʒ gratie

ↄ̄tēptori. Itē gr̄a tp̄is nobiſ gratis exhibiti ꝓhibet venalitatē eius
Luce. vj. Gratis accepiſtis gratis date. Sʒ vſurarius tēpus vendit
Item gr̄a quā chr̄s nobis exhibuit. in multis ⁊ diuerſis beneficijs
exigit vt ꝓ eo gratis beneficia ꝓbeamus. Luce. vj. Si mutuū datis
eis a qb⁹ ſp̄atis. q̄ vobis ē gr̄a. Itē gr̄a fraterne chriſtianitatis hoc
idē exigit. Deut. xxiij. Nō fenerabis fratri tuo. In h̄ igit̄ vſurarius
chriſtianus deterior ē iudeo. qꝛ iudeus iudeo nō cōmodat ad vſu-
rā ꝓpter hec oīa iuſte priuat̄ gr̄a. Itē priuat̄ virtutib⁹ Ezech. xviij.
Si vir fuerit iuſtus ⁊ fecerit iudiciū ⁊ iuſticiā ⁊c̄. Sequit̄. ad vſurā
nō cōmodauerit vita viuet. Q̄ŏ ſi genuerit filiū ⁊c̄. ad vſurā dātē ⁊
amplius accipientē. nūquid viuet Augu. O lucra dānoſa. inuenis
pecuniā. ꝑdis iuſticiā ꝑdis aiāʒ. ꝑdā quā rape cupis muſcipula ē in
qua ſicut mus volēs cape lardū. caperis. detinēs alienū a dyabolo
detinerj. Nona pena ē. qꝛ ꝑdit oblatiōes ⁊ elemoſynas quas facit
de vſuris. in qb⁹ videt̄ deū plus ad iracūdiā prouocare q̄ȝ placare.
Eccī. xxxiiij. Imolantis ex iniquo oblatio eius maculata. ⁊ nō ſūt
beneplacite ſubſannatiōes ip̄orꝫ. Sūt ſimiles illis q̄ in paſſiōe deū
crucifigebāt ⁊ arūdinē de quo eū verberabāt in manu ei⁹ ponebāt
⁊ eū illudēdo adorabāt. Et poſt. Qui offert ſacrificiū de ſubſtantia
pauperū q̄ſi q̄ victimat filiū in ↄ̄ſpectu patris. tale exēniū facit deo
patri q̄ offert de ſubſtātia ablata paupi ꝑ vſurā vel rapinaʒ. Sicut
legit̄ in oroſio ⁊ ſcholaſtica hiſtoria feciſſe haſtiages rex perſaꝝ ar-
pello principi militie ſue. q̄ offenderat eū ꝓ euaſiōe ⁊ nutritiōe cyri
nepotis dicti quē haſtiages p̄ceperat paruulū occidi. cui cū nō obe-
diuiſſet. dictus haſtiages fecit capi clā filiū dicti arpelli vnigenitū
paruulū ⁊ occidi ⁊ parari diuerſimode ⁊ ꝓpinari patri ꝓ venatiōe.
de quo cū ſatis comediſſet ⁊ bonitatē carnū cōmēdaſſet fecit ei de-
portari cruda mēbra q̄ retinuerat. ſ. caput ⁊ manus. ⁊ pedes pueri.
dicēs illa eſſe extrema dicte venatiōis. q̄ cognoſcēs vidit. doluit. ⁊
diſſimulauit captās horā qua poſſet vindicare factū. ꝓ quo labora-
uit tp̄e ſuo ꝙ ipſe haſtiages amitteret regnū pſaꝝ. ⁊ illud trāfferet̄
ad medos. Sic vſurarius imolat filiū pauperē in conſpectu dei pa-
tris. ⁊ cū affligit cū vſuris de qb⁹ deo oblatiōeʒ facit. Decia pena
ē. qꝛ priuat̄ ſuffragijs ⁊ oratiōe eccleſie ⁊ cōione ⁊ ↄ̄ſortio populoꝝ
dei caret. ⁊ cōione ſacre eucharíſtie. Unde Apoc. xxij. Beati qui ꝑ
portas īrāt ciuitatē ⁊c̄. foris canes venefici ⁊ idolatre ⁊c̄. quales ſī
ipſi. canes ſūt. qꝛ vt canes famē īſatiabilē patiunt̄ emboliſmū. Ue-
nefici. qꝛ alios venenoſo exēplo vel pecunia. vel ↄ̄ſilio īficiunt. Ido-
latre. qꝛ pecuniā vt deū colūt. ⁊ ſup oīa eā diligūt. Hi excludēdi ſūt
ab eccleſia militāte. ⁊ excludent̄ a triūphante. Ideo vt refert magi-
ſter Jacob⁹. Quidā ꝓbus ſacerdos monens patrē ſuū vſurariū vt
reſtitueret cū nollet acq̄ſcere eo mortuo cū faceret abſolutiōes ꝓ
mortuis in eccleſia ſua dicebat. Nolite orare ꝓ aīa patris mei q̄ re-
ſtituere ↄ̄tēpſit. qꝛ ſepultus ē in īfernū ⁊ faciē dei decetero nō vide-
bit. Quidā vſurarius duʒ ſacerdos apportaret in calice cōionē. ait.
de eis q̄ ſūt intus nō curo. ſʒ ſup calicē ſi vultis mutuū bene vobis
accōmodabo. Alius accōmodauerat quattuor libras de quib⁹ de-
bebat habere. xij. vſq̄ȝ ad quattuor annos. adueniente ſacerdote ni-
hil extorqueri potuit ab eo niſi hec duodecim libras quas talis de-
bet ꝓ quattuor reddat. Undecima pena ē. qꝛ p̄uādus ē eccleſiaſti-
ca ſepultura. qꝛ ei ſi habeat potiuſ nocet q̄ȝ ꝓſit. Greg. Dyal̄. li. iiij.
ca. l. Quos peccata grauia deprimūt. nō ad abſolutionē ſed potius
ad maioris dānatiōis cumulū ē. ꝙ eoꝝ corpora in eccleſia ponunt̄.
Idē poſt. lv. Dis quos peccata grauia deprimūt. ſi in ſacro loco ſe-
peliri ſe faciūt reſtat vt etiā de ſua preſumptiōe iudicent̄. Q̄ŏ ꝓbat
ibidē plurib⁹ exēplis. In ciuitate byſuntina accidit. ꝙ cuʒ quidam
vſurarius magnus q̄ valde iocundus erat ſederet ad mēſaʒ ſuā vt
comederet. ſubitanea morte in ipſa mēſa ꝑcuſſus cecidit. q̄ŏ viden-
tes eius filij quos habebat de duab⁹ cōiugib⁹. ad gladios cucurre-
rūt patre dimiſſo ſup arcas de eis cōpugnātes. cuſtodiendis ⁊ ſal-
uādis. de aīa patris vel corpore paruʒ curātes. Cū aūt fuiſſet ſepul-
tus. iūctus parieti eccleſie parrochialis ſancti Johānis. ⁊ facta fuiſ-
ſet ibi ꝓminēs ſepultura iuncta parieti ⁊ inſerta. in mane a pariete
repulſa ⁊ lōge depulſa inuenit̄ q̄ſi ꝑ hoc innueret̄ ꝙ nō haberet cō-
munionē in eccleſia. Qualit̄ aūt ſepeliēdi ſūt vſurarij notat̄ Hie-
re. xij. Oculi tui ⁊ cor ad auaritiā ⁊ ad ſanguinē fundēdū innocētē.
⁊ ad calūniā ⁊ ↄ̄ſummationē mali operis. Et poſt de tali. ꝓpterea
hec dicit dn̄s. Nō plangēt eū ⁊ nō ↄ̄crepabūt eū. ve dn̄e. ve inclyte
oēs plangūt ſeipſos nullus eū vel eius infortuniū in corpore ⁊ ani-
ma. Sequit̄. Sepultura aſini ſepeliet̄ putrefactus. ⁊ ꝓiectus extra
portas hieruſalem. ecce ſicut aſinus ſic ſepelietur. aſino mortuo do-
minus eum excoriat ſibi pellem retinens. ⁊ cadauer ad foſſata tra-
here faciēs. vbi vermes ⁊ corui pugnant de carnibus. canes de oſſi-
bus. Similiter vſurarius extra eccleſiā proijciēdus eſt in foſſatis ⁊

locis īmūdis: dn̄i retinēt ſibi pellem temporaliū. demones pugnāt
de aīa corrodēda: vermes de cadauere. Itē magiſter Jaco. Cū qui-
daʒ bn̄dictus ſacerdos corp⁹ publici vſurarij qui noluerat reſtitue-
re nolle tradere eccleſiaſtice ſepulture: inſtātiā ⁊ violētiā amicoꝝ nō
ferens ait. Uideamus de hoc q̄d vult. deus. Ponam⁹ corpus eius
ſup aſinū ſuūʒ: ⁊ vbicūq̄ȝ in eccleſia vl̄ alibi eū tulerit. ibi ſepeliatur.
Cū ↄ̄cordaſſent huic ſentētie tulit eū aſinus ad furcas recto itinere
vbi eū inter latronū cadauera ſacerdos dimiſit. Cū dicat̄ de ſāctis
Eccī. xliiij. Corpora eoꝝ in pace ſepulta ſunt: ipſi cū eis nō habēt cō-
ſortiū. yſa. xiiij. Quaſi cadauer putridū nō habebiſ ↄ̄ſortiū. yſa. xiij.
Et ſi alij aliq̄n in inferno quieſcāt. tu nūq̄ȝ. Unde idē magiſter Ja-
co. dicebat: ꝙ cū quidam fenerator mortuus eēt nihil reſtituere vo-
lens: quidā monachi prece amicoꝝ ⁊ precio inducti ſepelierūt eū in
clauſtro ſuo: ⁊ videbat̄ eis ꝙ ſingulis noctibus ſurgeret de ſepul-
chro ſuo cādelabris ⁊ noctis nocturnis v̄berādo monachos fuga-
bat dicēs. Iſti dei inimici ſalutē quā mihi ꝓmittebāt cōferre non
poſſunt: ⁊ pecuniā meā habuerunt. Cū hoc ſepe fieret inierunt cōſi-
liū cū ꝓbo viro ⁊ ſapiēte. qui ↄ̄ſuluit ꝙ adiuraret̄ vt quieſcēt: qui
reſpondit: ꝙ quieſcē nō poterat: nec eos quiſcere dimittēt q̄ȝdiu eū
ī terra ſancta detinerēt: q̄m ibi q̄eſcere nō poterat q̄ officiū exercue-
rat q̄ŏ nec die nec nocte q̄eſcit: quo electo d̄ ſacro loco q̄eſcebāt ab
eius vexatiōe. Duodecima pena: qꝛ ſepe mala morte ⁊ ſubita ⁊ im-
prouiſa moriunt̄: alij blaſphemādo ⁊ dyabolo ſe reddēdo. alij vſuʒ
lingue ⁊ memorie ꝑdendo: alij etiā qui mortē ſuaʒ p̄uident tantum
habēt facere d̄ alijs diſponēdis q̄ magis fuerūt eis cordi q̄ȝ de reſti-
tutiōib⁹ faciēdis de q̄bus nō curauerūt. Alij tātū hn̄t facere de car-
nis afflictiōe ⁊ infirmitate quā ſentiūt: ꝙ de periculo aīe nolūt cogi-
tare q̄ŏ nō ſentiūt. Alij etiā ſi vellēt nō habēt reſtituēdi ſpaciū: ſed
relinquūt diſpoſitōi alioꝝ qui ſi ipſi viuētes parū curauerūt ip̄i mi-
nus curabūt. De mala morte exēplū de illo q̄ laborans in extremis
loq̄bat̄ aīe ſue dicēs. Aīa mea mlt̄a bona tibi acq̄ſiui: q̄d tibi deeſt
mane mecū: ⁊ cū maḡ ac magis vrgeret̄ ad mortē fecit ante ſe ap-
portari vaſa aurea ⁊ argētea ⁊ iocalia p̄cioſa. in quoꝝ delectat⁹ aſ-
pectu dicebat iteꝝ aīa mea vides h̄ oīa. Si h̄ tibi nō ſufficiūt adhuc
ꝓmitto tibi maiora ſi mecū volueriſ remanē. q̄ mori ſe ſētiēſ ⁊ deſpe-
rās ait aīa mea ex quo mihi nō vis acq̄ſcē. oīb⁹ demonib⁹ te cōmē-
do: quo dicto miſerā aīaʒ exalauit. Itē piſi⁹ vſurari⁹ q̄dā ad eccl̄iā
b. virgis deportat⁹ in lecto: ꝓ eo ꝙ in aliquo ſui mēbro illo igne q̄
ſacer dicit̄ affligebat̄ a ſacerdotibus ⁊ cleriſ monebat̄ ꝙ vſuras ⁊
male acq̄ſita reſtitui p̄cipet vt. b. v̄go ipſuʒ liberaret ab illo duriſſi-
mo cruciatu: q̄ cū nec blādis ſermonib⁹: nec minis: nec vitupijs ac-
q̄eſceret. ac ipſis vidētib⁹ ignis ille totū corp⁹ cōcremās deuoraret
īflatūq̄ȝ ī nigredinē v̄ſus eēt: oculiq̄ȝ de capite ſuo defluerēt. eiect⁹
ē de eccl̄ia q̄ſi canis vilis ⁊ fetidus: ⁊ ſic in ipſa hora ↄ̄ſūpt⁹ ab igne
in ſua obſtinatiōe ꝑmanēs expirauit. Quia enī fenerator aīaʒ ſuaʒ
dyabolo venalē exhibet ꝑ vſuras. iō dyabol⁹ eā in morte tāq̄ȝ ſibi
vēditā rapit etiā nolentē: ⁊ de corpe violēter auellit. Exēplū de illo
quē vidit heremita moriētē: q̄ cū diceret: de⁹ adiuua me. rn̄ſuʒ ē ſi-
bi. Nō eſt tibi ſpes neq̄ȝ ps in deo: ⁊ ſic demōes cū tridētib⁹ aīam
auulſerūt. Ad idē eſt exēplū de criſaurio. iiij. Dyal̄. xl. c. q̄ cū eēt ple-
nus vitijs in acq̄rēdis reb⁹: auaricie facib⁹ īſatiabilit̄ ſuccēſus erat
q̄ īfirmitate ꝑcuſſus eadē hora q̄ erat de corpe exitur⁹ vidit teterri-
moſ ſp̄ūs volētes eū rape: quos vbicūq̄ȝ ſe v̄teret videbat: ⁊ dū voca-
ret filiū maximū noīe qui fact⁹ ē monach⁹: nihil valebat ei: ⁊ cū pe-
teret īdutias nec exaudiret̄: dū clamaret īdutias vſq̄ȝ mane: in ipſo
clamore de tabernaculo carnis euulſus ē. Uſurari⁹ nō dʒ hr̄e īduti-
as q̄s alijs vēdidit. Quidā aūt ali⁹ in ḡui īfirmitate poſit⁹ cū admo-
neret̄ ꝙ reſtitueret ⁊ teſtm̄ ↄ̄deret. ait ſacerdoti ſuo. Uos eſtſ ſacer-
dos me⁹. Uos p̄mū lego dyabolo: q̄ ꝓpter exēnia mea q̄ recipieba-
tis me in pct̄ō fouiſtis. Itē vxorē meā ⁊ pueros pro q̄b⁹ vſuras feci
Pecunia aūt mea ſit dn̄i mei: q̄ meli⁹ poterit eā defendē. Adhuc āt
aīaʒ meā reddo dyabolo cui diu ſeruiuit. at illā ſtatim dyabol⁹ ac-
cepit. Itē de ſubita morte dicit̄ in. pſ̄. Uiri ſanguinū ⁊ doloſi non
dimidiabūt dies ſuos: hi ſunt vſurarij q̄ de fraudib⁹ ⁊ vſuriſ ſugūt
vt ſanguiſſuge victū pauperū. Eccī. xxxiiij. Panis egētiū vita paup-
eſt. q̄ defraudat eū hō ſanguis eſt. Aliq̄ ī ipſa mēſa comedēdo ⁊ bi-
bēdo morte ſubita ꝑcutiunt̄: vt ille byſuntin⁹ de quo ſupradictū ē
Silis ē vſurari⁹ cocodrillo q̄ ſup oīa hʒ exoſuʒ hydrū ſerpētē. queʒ
ſi veniētē ſentit eū ſub pedibus ita atterit. ꝙ q̄ſi mortuū derelinq̄t.
Hydrus āt reſurgēs occupat herbas q̄b⁹ paſcit̄ cocodrill⁹ pulchrio-
res ⁊ in eis ſe īuoluit. cocodrillus aūt cū ingluuie herbas glutiens.
glutit hydrū. q̄ eū int⁹ ꝑforat intoxicat ſubito ⁊ occidit. Cocodrill⁹
q̄ de rapina viuit eoꝝ q̄ venat̄ in aq̄ ⁊ terra. īpenetrabilē hn̄s pellē.
ſignificat vſurariū. q̄ acquirit rapiendo iniuſte ⁊ ꝑ aquas ⁊ per ter-

ram ꝙ̄ eſt īpenetrabilis diuitiis. hidrus eſt moꝛ oīa penetrās quā ſi
aduertit vſurarius in tactu alicui⁹ īfirmitatis tot medicinis oppri/
mit eā ꝙ eā extraxiſſe videt̄. cū aūt credit eſſe ſecurus de ea. alius
latet anguis in herba dū comedit aliquē cibū delitioſum mors ibi
latet. Uidi aliquē ꝙ̄ ſurrexit de mēſa vbi ſatis comederat in medio
dom⁹ ſue. ꝙ̄ ſubito moꝛtu⁹ cecidit. Ali⁹ ī nuptijs ꝑcuſſus moꝛte ſu
bita ꝑuētus ē. Alius cū in die pēthecoſtes magnū feſtū feciſſet. ⁊ ī
mane diſpoſuiſſet comedere nouos pullos anſeꝝ. īter vxoꝛis vbera
iuxta eā iacēs ſubito ꝑcuſſus. amiſit ⁊ ſenſuꝫ ⁊ motū ⁊ vitā. Itē ali
us de quo refert Greg. dyal. li. dū ſomni vehemēter attenderet. ⁊ ꝑ
ſomniū lōga vite ſpacia ꝓmiſſa ſibi fuiſſent multas diuitias ꝯgre/
gās quaſi ad lōgioꝛis vite ſpacia ſubito moꝛtu⁹ eas ītactas reliq̄t.
Itē cū q̄dā vſurarius paꝝ timeret dei iudiciū. ⁊ quadā nocte ſatis
cenaſſet. ⁊ cū vxoꝛe iaceret ſubito tremens exiliit. ⁊ req̄ſit⁹ ab vxoꝛe
q̄d haberet. ait. Ego mō fui rapt⁹ ad dei iudiciū. vbi tot ⁊ tātas que
rimonias ⁊ accuſatiōes audiui ꝯtra me ꝙ neſciui q̄d agerem. ⁊ cuꝫ
diu fueriꝫ ad pn̄iam expectat⁹. audiui ſūmū iudicē ſn̄iam dānatio/
nis ꝯtra me tuliſſe. ⁊ me demōib⁹ expoſuiſſe. ꝙ̄ hodie debēt ad me
venire ⁊ me ſecū deferre. Et cuꝫ hᷣ dixiſſet induit quādam veſtē cu/
iuſdā vilis vadij ꝙ̄ pēdebat ad ꝑticā ſuā ⁊ exiuit domū inuita vxo/
re ſua. Qui aūt ſequētes eū īuenerūt eū q̄ſi amentē in q̄dā eccleſia
monachoꝝ ꝙ̄ dicebāt matutinas ſuas. ⁊ ibi eū cuſtodierūt vſq; cir/
ca ſextā. ꝙ̄ nec aliq̄ admonitiōe volebat vel ꝯfiteri peccata. vel reſti
tuere. vel pn̄ie ſignū facere. Cū aūt poſt miſſaꝫ ſui eū ad domū redu
cerēt ⁊ irēt iuxta fluuiū. apparuit eis nauis curſu rapidiſſimo aſcē
dēs ꝯtra curſuꝫ aque. ꝙ̄ a nullo videbat̄ duci. tn̄ ꝑdictus vſurarius
dicebat eā eſſe plenā demonib⁹ a q̄b⁹ erat rapiēdus ⁊ deportādus.
Quo dicto rapit̄ ab eis in naui ponit̄. ꝙ̄ ſubito curſu retroacta cuꝫ
ꝑda ſua diſparuit. Ecōtrario mō vident̄ angeli vſurarios deporta/
re poſt moꝛtē vt dicebat magiſter Iaco. Cū q̄dā miles mare trāſiſ/
ſet īfirmus cognoſcēs vanitatē ſeculi vt accipet habitū tēplarioꝛū.
⁊ ꝓfiteret̄ regulā poꝛtaret̄ a q̄buſdā ſimilib⁹ mauris. ⁊ ſui de terra
ſua dicerēt ei q̄d amicis ſuis mādaret ait. Dicat̄ eis ꝙ vidiſtis me
deportari a quattuoꝛ demonib⁹ in padyſum. hᷣ dicebat ꝑ ꝑ mauros
poꝛtātes eū ad religionē. Cōtrariū pōt dici de feneratoꝛibus quos
aliq̄n poꝛtāt monachi vel clerici īduti albis veſtib⁹ ꝓceſſionalit̄ ad
eccleſiaſticā ſepulturā. quoꝝ aīe q̄n īpenitētes decedūt ſepeliunt̄ ī
īfernū. Itē dicebat idē iacob⁹. ꝙ cū q̄daꝫ vſurarius deberet ferri a
bonis viris. ad ſepeliēdū. īmobilis erat. qd̄ ſapiēter aduertēs ſacer
dos ait. Scitis ꝙ conſuetudo ē q̄n aliq̄s moꝛit̄ cōueniūt ad eū de/
poꝛtādū hoīes ꝙ̄ fuerūt ſui artificij. vt pelliparij pelliparios. merca/
toꝛes. clerici clericos ⁊ ſic de alijs. Si vultis ꝙ iſte poꝛtet̄ queratis
quattuoꝛ vſurarios. ꝙ̄ inuēti ⁊ adducti eū facillime deportabāt. ſed
ad īfernū quo inceſſant̄ ibāt illi coꝛpus ad ſepulchꝛū. demōes aīaꝫ
in īfernū. Itē puniunt̄ vſurarij multiplicit̄ ī futuro. Primo q̄dē
de multis accuſabunt̄ in iudicio. Improperabit̄ enī eis quō tpa ſi
bi data ad pn̄iaꝫ vēdiderūt. feſta violauerūt. paupes ⁊ alios ſpolia/
uerūt. ſn̄ias eccleſie ꝯtēpſerūt. opa miſericoꝛdie facere noluerūt. iu/
diciū dei nō timuerūt. rurſuꝫ chꝛ̄ꝫ quātū in ipſis fuit moꝛtuū ꝑ vſu
ris ſoluēdis crucifixerūt. ⁊ de multis alijs accuſabunt̄ ibi. Quia li/
berat̄ ꝙ̄ miſeret̄ ⁊ cōmodat ⁊c̄. Maledict⁹ ē ꝑ ꝯtrariū ꝙ̄ nō miſere
tur nec cōmodat gratis. nec ſermones ei⁹ excuſatiōis audient̄ in iu
dicio. qꝛ vt dicit beat⁹ iacob⁹. Iudiciū ſine miſericoꝛdia fiet illi qui
nō fecerit miſericoꝛdiā. qꝛ vt dicit ꝓpha. ſoph. j. Argētū ⁊ aurū eoꝝ
nō valebit liberare eos in die furoꝛis dn̄i. Nō eſt ꝯtra tentationē ⁊
fraudē cuiuſdā de quo loq̄t̄ ma. iacob⁹. de vit̄. ait enī ꝙ cū q̄dā fe/
neratoꝛ nō poſſet induci a ſacerdote ſuo ꝙ reſtitueret totū. vocauit
vxoꝛē ⁊ filios ⁊ amicos ſuos ⁊ ait eis. Sacerdos dicit ꝙ nō poſſuꝫ
ſaluari niſi reſtituā totū ſm̄ volūtatē eoꝝ a q̄b⁹ habui. Sꝫ q̄cq̄d di
cat cū deo faciā pacē fecit ergo tale teſtamētum. Diuiſit pecuniā in
tres ptes. Unā dimiſit vxoꝛi. Aliā pueris ſuis. tertiū reponi fecit in
ſacco faciēs ſuos iurare ꝙ ſecū eā in ſepulchꝛo ſuo reponerēt. vt cū
teneret iudiciū ſi īpeteret eū de aliquo haberet vnde poſſet ei placa
ri offerēdo ei. Eo aūt moꝛtuo ⁊ facto vt ꝑceperat. pediſſequa dom⁹
facti ꝯſcia dixit cuidā quē amabat. ꝙ ſi eā ī ꝯiugē duceret. doceret
eū quō diues fieret. ⁊ cū illo pacto ſecretū ei reuelauit. Cū auteꝫ ille
veniſſet de nocte ⁊ apuiſſet ſepulchꝛū inuenit intus buffones dicte
pecunie denarios ardētes ꝑ os eius ꝓiciētes ⁊ de vētre iteꝝ extra/
hētes. ⁊ iteꝝ reponētes. ꝙ̄ eo viſo timuit. ⁊ clauſo ſepulchꝛo fugit fa
ctū denūciās. In hᷣ ꝑpēdit̄ qualiter demones eius aīam in inferno
torquerent cū pecunia ſua. Iob. xv. Diuitias quas deuoꝛauit euo/
met ⁊c̄. Itē ab eterno hereditario turpiter excludunt̄. pſ. Dn̄e quis
habitat ⁊c̄. ſequit̄ ꝙ̄ pecuniā ſuā nō dedit ad vſuraꝫ. In vitiſpa. le/
gitur ꝙ cū quidā diſcipulus ſeruiret cuidam ſolitario fame magne
⁊ iuiſſet ad ciuitatē pro quibuſdā neceſſitatibus explēdis: vidit ibi
quēdā feneratoꝛē diuitē cū magno honoꝛe ſepeliri cū oībus ꝓceſſi
onib⁹ ville: rediēs aūt ad heremū inuenit magiſtrū ſuum beſtia de
uoꝛatū. Cogitās aūt de pn̄ia magiſtri ſui ⁊ fine. ⁊ de diuitijs ⁊ deli
tijs vſurarij ⁊ moꝛte ⁊ ſepultura honoꝛabili deſperās volebat redi/
re ad ſeculū: iudicās vanū eē dei ſeruitiū. Cui reuelatū ē ne ita ſen/
tiret: qꝛ magiſter ſu⁹ lꝫ multas penitētias feciſſet ⁊ multa bona de
q̄b⁹ maxia merces debebat̄ ei in celis. tn̄ aliq̄d erat in eo purgādū
qd̄ dn̄s ex maxia mīa volebat potius hic punire q̄ꝫ ī futuro: qd̄ pu
niuit ꝑ moꝛtis ignominioſe penā: ⁊ nihil poſt in eo reſtat purgādū
ſed leticia ſempiterna aderat ei: ⁊ merces maxia: ⁊ moꝛſ ignominio
ſa ꝯuerſa in gloꝛiā. Ecōtra lꝫ diues ieternū crucieꝫ ꝓpt̄ pctā ſua: ali
quid tn̄ boni fecerat: de quo ſolutionē ſuā habuerat in ꝑſenti ⁊ in
honoꝛabili moꝛte ⁊ ſepultura nec futura merces ei reſtabat. Itē cū
re vſuraria trahit̄ ad patibulū īfernale: Sicut dicit̄. yſa. xiiij. Ad in
fernū detraheris vſq; ad ꝓfundū laci. Itē idē magiſter iacob⁹ dic̄
ꝙ cū quidā ꝑdicaſſet in quadā villa in qua erāt mlt̄i vſurarij ꝙ de
mōes deportabāt oēs vſurarios ad īfernū: quidā goliardus cū ipſi
vſurarij ſup hoc eſſent mlt̄ū ꝯfuſi. ait. ꝙ ſi darēt ei vnā tunicā: ꝓba
ret ſacerdoti coꝛā oībus ꝙ demones ad īfernū nullū oīno deporta
rent vſurariū: quā ſibi gaudēter dederūt. Tūc dixit ꝙ cū vſurarius
ſit fur ⁊ ꝓditoꝛ vt ꝑmonſtratū eſt: de tā vili aīa nō onerarēt ſe tāt⁹
princeps: ſed poſt ſe legatū vt ꝯſueuit fieri de ꝓditoꝛib⁹ eū trahent
ad furcas inferni. Cū quidā vſurari⁹ grauiter īfirmaret̄ ⁊ nihil
vellet reſtituere ꝑcepit plenū hoꝛreū de frumēto paupib⁹ erogare:
qd̄ cū ſerui ſui vellet̄ facere ⁊ frumētū accipe: inuenerūt illud ꝯuer/
ſum in ſerpētes: qd̄ audiēs dictus vſurari⁹ ꝯpunct⁹ oīa reſtituit: ⁊
ꝑcepit ꝙ moꝛtu⁹ ꝓiceret̄ nudus in medio ſerpētū: vt coꝛpus ſic vo
raret̄ a ſerpētib⁹ in ꝑſenti ne aīa voꝛaret̄ in futuro. Qd̄ factū fuit:
cui⁹ coꝛp⁹ ita voꝛauerūt ſerpētes: ꝙ nō dimiſerūt ibi niſi oſſa alba.
Quidā addūt ꝙ euanuerūt ſerpentes ⁊ remanſerūt oſſa alba ⁊ nu/
da cū lumine. Quid ḡ erit miſeris ꝙ̄ nō reſtituūt. Deut. xxxij. Deuo
rabūt eos aues moꝛſu amariſſimo: dētes beſtiaꝝ īmittā in eos cuꝫ
fu. trahētiū atq; ſerpētiū. Itē accuſant̄ a demōib⁹: ſubſānant̄: irri/
dent̄ ſic̄ lup⁹ captus in fouea. dicētib⁹. ecce hō ꝙ̄ nō poſuit deū ad/
iutoꝛē ſibi ⁊c̄. Itē toꝛq̄nt̄ a demōib⁹ ſine ceſſatiōe cū filijs ſuis: qꝛ
pen̄ eoꝝ ſemꝑ aſcēdit nec q̄ſcit die ac nocte. Ideo nec ceſſabit toꝛ
mētū eoꝝ. Apoc̄. xiiij. Cruciabunt̄ igne ⁊ ſulphure ⁊ aſcēdet fum⁹
toꝛmētoꝝ in ſecl̄a ſeculoꝝ: nec hēbūt requiē die ac nocte ⁊c̄. Qui
dā in q̄dā viſiōe vidit vſurarioꝝ filios patrib⁹ ſuis maledicētes: ⁊
cōquerētes de eis dicētes: pat̄ maledict⁹ ſis tu: qꝛ ꝓpter te crucioꝛ
⁊ veni in hūc locū toꝛmētoꝝ: ꝙ̄ nō docuiſti aliqd̄ artificiū vnde vi/
uerē niſi fenerari: ꝙ̄ coꝛrupiſti me vbo ⁊ exēplo ⁊ pecunia tua. Ecō/
tra pat̄ replicabat maledicēs filio dicēs: ꝙ ꝓpter eū ⁊ alios vſuras
exercuerat nec reſtituerat. Unde ꝓpter hoc penā eternā acquiſierat
Itē alius vidit in inferni fundo in icēdio ꝓfundiſſimo vſurarios ꝙ̄
fuerunt primi trunci in vſuris cruciari: ⁊ de ventre eoꝝ q̄ſi arboꝛeꝫ
maximā aſcēdentē vbi torquebant̄ ꝑ ramos filij qui ab ipſo exie/
rant ꝑ diuerſas generatiōes. ſibi adinuicē maledicētes: ⁊ de ſe adi/
nicem ꝯquerentes. maledicta creatura eoꝛuꝫ: vt dicit̄ in libro Sap.

¶ De collatione munerum. DIS. XII.

Deinde ꝯſiderandū eſt de acceptiōe munerum.
Sed prius vidēdū eſt de collatōe mune
rū. Scd̄o de acceptione eoꝝ. Circa primū ſciendū ꝙ
eſt quedā collatio munerū laudabilis ⁊ quedā culpabi
lis. Collatio munerū laudabilis eſt mlt̄iplex. Donant̄ enī q̄nq; mu
nera ꝓpter iracūdiā mitigādaꝫ. Sicut iacob audiēs eſau fratrē ſuū
venire ſibi obuiā de meſopotamia reuertēti timuit. Sicut dicitur
Gen̄. xxxij. Ideo vt ei⁹ iracundiā mitigaret ꝑmiſit ei munera dicēs
placabo eū munerib⁹. Sic filij iſrael miſerūt eglon regi moab qꝛ ī/
pugnabat eos vt ab īpugnatiōe ceſſaret Iud̄. iij. Sic rex achas mi/
ſit regi aſſyrioꝝ munera credēs ꝑ hᷣ furoꝛē ei⁹ placare. ij. pal̄. xxviij.
Dicit̄ enī ꝓuer. xxi. Mun⁹ abſcōditū extinguit iras: ⁊ donū in ſinu
indignationē maximā. Silr̄ debet peccatoꝛ offerre deo munera ve
re penitētie ad placādā eius iracūdiā: ⁊ veniā īpetrandā. Sicut di/
cit̄ yſa. xix. Percutiet dn̄s egyptū. i. aīaꝫ peccatricē plenā tenebꝛis
vitioꝝ ⁊ ſanabit eā ꝑ pn̄iam ſalutarē. Sequit̄. Et reuertent̄ egyptij
ad dn̄m ⁊ placabit̄ eis: ⁊ ſanabit eos. ideo colēt eū in hoſtijs ⁊ mu
nerib⁹. Et vota vouebūt dn̄o ⁊ ſoluent. Nā exēplo triū magoꝝ dꝫ
peccatoꝛ offerre mirrā moꝛtificationis. thus deuote oꝛatōis: ⁊ auꝝ
id ē elemoſynas pie erogatiōis. Secūdo dant̄ munera ꝓpter ami/
citiā ꝓcurādā: qꝛ multi colūt pſonā potentis: ⁊ amici dona tribuē
tis. ꝓuer. xix. Unde ionathas abijt ptholomaydam: ⁊ dedit ptole/
meo ⁊ alexādro regib⁹ argentū ⁊ aurū ⁊ dona: ⁊ īuenit gratiā in cō

ſpectu eoꝝ. j. mach. xj. Jtē. ij. paɫ. xxvj. Jmpendebāt ammonite mu
nera ozie vt. ſ. paceꝫ ⁊ amiciciā cū eo haberet. q2 adiuuit euꝫ contra
phyliſtijm ⁊ ɔtra arabes ⁊ ɔtra āmonitas. ⁊ diuulgatū ē nomē ei⁹
pp crebras victorias. Jtē Oſee. viij. c. munera dederūt amatoribus
q2 mēdici hoīes diuitib⁹ ⁊ potētib⁹ dāt munera vt amorē acq̄rant
vel foueāt acq̄ſitū. Sic hoīes iuſti deo debēt offerre mūera vt amo
rē ⁊ gr̄aꝫ obtineāt apud eū. pš. Tibi offerēt reges mūera. Jdē. Re
ges tharſis ⁊ īſule mūera offerēt. Jdē. filie thyri in munerib⁹. Hoc
exēplū habemus Geñ. xliiij. dixit iacob filijs ſuis. Sumite de opti
mis terre fructib⁹. ⁊ deferte viro munera. Et īfra. Obtulerūt ei. i. io
ſeph mūera tenētes in manib⁹ ⁊ adorauerūt ꝓni in terrā. Tertio ſo
lēt dari mūera pp excellētiā honorādā. iij. reg. x. Dedit regine ſaba
regi ſalomoni ⁊c̄. deditq̄ꝫ regine oīa que voluit ⁊ petiuit ab eo. ex
ceptis his q̄ obtulit ei mūere regio. ⁊ īfra: magnificat⁹ ē rex ſalomō
ſup oēs reges terre diuitijs ⁊ ſapiētia ⁊c̄. ⁊ ſinguli deferebāt ei mu
nera. Sic filij iſrael dederūt mūera mira deuotōe ꝑ tabernaculo fa
ciēdo in tāta copia q2 artifices venire cōpulſi dixerunt moyſi. plus
offert pplus q̄ꝫ neceſſariū ē. Juſſit ergo moyſes ꝑconis voce cātari
nec vir nec mulier plus offerat in opere ſanctuarij. Sicq̄ꝫ ceſſatuꝫ ē
a munerib⁹ offerēdis. Jn hoc facto duo mirāda fuerūt. vnū q2 plus
offerret pplus q̄ꝫ peteret. ſecūdū q2 artifices vel ſacerdotes mune
ra recuſarēt ⁊ facerēt ꝓclamari. ne vlterius offerret. Quarto de
bēt dari munera ꝓpter īdigētiā releuādā. ſicut pauperib⁹ erogant
munera ꝓpter deū. ij. Eſdre. ix. Mittite his q̄ nō habēt. ⁊ Heſt. ix.
ɔſtituerunt iudei vt in memoriā leticie quā habuerāt de ſua libera
tiōe mitterēt ſibi inuicē ciboꝝ ꝑtes ⁊ paupib⁹ munuſcula largiren
tur. Jtē Hiere. xl. legit q2 magiſter militie regis babyɫ. dedit hiere.
cibaria ⁊ munuſcula. Sciēdū ꝑterea q2 munera reprobāt a deo
vel rōne largiētis. vel rōne mūeris collati. vel rōne recipiētis. vel rō
ne finis itēti. ¶ Primo q̄dē mūera reprobāt a deo rōne largitoris
q2 plus pēſat de⁹ dātē q̄ꝫ datū ⁊ affectū q̄ꝫ cēſuꝫ. vñ Geñ. iiij. dicit
Reſpexit de⁹ ad abel. ⁊ ad munera ei⁹. Ad cayn vō ⁊ ad mūera ei⁹
nō reſpexit. De abel etiā dicit Heb. xj. Abel ɔſecut⁹ ē eſſe iuſtus te
ſtimoniū phibēte munerib⁹ ei⁹ deo. ecōtra dicit Ecci. xxxiiij. Dona
iniquoꝝ nō ꝓbat altiſſim⁹. ⁊ eiuſdē. vij. ne dicat̄ ī multitudine mu
neꝝ meoꝝ reſpiciet de⁹. ⁊ offerēte me deo altiſſimo mūera mea ſuſ
cipiet. ⁊ Math. v. Si offers mun⁹ tuū ante altare ⁊ ibi recordat⁹
fuer̄. q2 frater tu⁹ hꝫ aliq̄d aduerſuꝫ te. relinque ibi munus tuū ⁊c̄.
¶ Scd̄o reprobat mun⁹ rōne ipſi⁹ muneris oblati. puta q2 ꝑ furtū
rapinā. vſurā. ſymoniā vel fraudulentiā acq̄ſitū. Ecci. xxxiiij. Jmo
lātis ex iniquo oblatio ē maculata ⁊c̄. ⁊. xxxv. Noli offerre munera
praua nō enī ſuſcipiet illa de⁹. Praua ſūt munera. vel q2 iniuſto ti
tulo poſſeſſa vel q2 diuine maieſtati nō cōpetētia. vt ſi de iuſte poſ
ſeſſis offeras putrida. corrupta vel deteriora. ſic cōquerit dñs ma
lach. j. ſi offeratis cecū ad imolādū. nōne malū ē. ſi offeratis claudū
vel languidū nōne malū ē. offer illud duci tuo ſi placuerit ei ⁊c̄. Se
quit. nō ē mihi volūtas in vobis dicit dñs. ⁊ mun⁹ nō ſuſcipiaꝫ de
manu vr̄a. Jdeo ɔtra diuites q̄ tādiu cuſtodiūt veſtes ſuas. ⁊ alia
q2 putrefiūt. ⁊ dū bone ſūt nō habēt cor dādi paupib⁹. dicit Jac. v.
Agite nūc diuites. plorate vlulātes in miſerijs q̄ aduenīet vobis. di
uitie veſtre putrefacte ſūt. Veſtimēta vr̄a a tineis cōmeſta ſūt ⁊c̄.
¶ Tertio reprobat munus rōne receptoris. Jdē dicit Ecci. xij. Si
benefeceris ſcito cui feceris. benefac iuſto ⁊c̄. da bono ⁊ ne receper̄
peccatorē. Qd̄ ē ɔtra illos q̄ dāt pſonis īfamib⁹. vel ɔſanguineis. ⁊
amicis carnis īdignis dāt beneficia eccleſiaſtica. vel diuitib⁹ abun
dātib⁹. ⁊ nihil paupib⁹. Cū iacob miſiſſet munera eſau fratri ſuo.
dixit eſau. habeo plurima frat̄ mi. ſint tua tibi Geñ. xxxiij. Quar
to reprobat munus rōne finis īteti vl optati. puta qñ dat ꝑpter va
nā gloriā. multa nāq̄ꝫ dant vt iniq̄tas cōpleat. vel vt dator in mali
tia defendat. Sic minores latrūculi ſeruitores regū ⁊ principū dāt
magnis latronib⁹ vt ſuis iniq̄tatib⁹ defendat. Alij dāt munera. pa
cē ⁊ amiciciā ſilantes vt icautos decipiāt. ſic aoth obtulit munera
eglon regi moab. ⁊ ſic ſub ſpecie pacis ſecreto loq̄ns cū eo pcutiēs
iterfec̄. Jud. iij. Jtē triphō vidēs ionathā veniſſe ad eū cū exercitu
magno timuit. ⁊ excepit eū cū honore. ⁊ ɔmēdauit eū oib⁹ amic̄ ſu
is. ⁊ dedit ei mūera. ⁊ pcepit exercitib⁹ ſuis vt obedirēt ei ī oib⁹ ſic
ſibi. ⁊ ſic eū decepit. nā remiſſis militib⁹ ipꝫ cū pauc̄ retinuit ⁊ occi
dit. j. mach. xij. Phyliſtei ꝓmiſerūt dalile pecuniā ⁊ mūera vt ſam
ſonē ɔcipēt. ⁊ tradēt eis victū Jud. xvj. Alij dāt mūera vt obtineāt
dignitates. ſic iaſon ābitioſus pp mūera q̄ dedit ātiocho regi obti
nuit ſūmū ſacerdotiū. ſꝫ cū ꝑ menelaū miſiſſꝫ pecuniā ille ſupplāta
uit eū. ⁊ obtinuit ꝑmatū. i. ſup ⁊ iaſoni īpoſuit argēti talēta tricētuꝫ
ij. mach. iiij. Jtē menelaus fr̄ liſimachi ꝑ pecuniā quā ꝓmiſit ātio
cho obtinuit ſūmū ſacerdotiū. deīde dedit ādroico q̄dā vaſa aurea

q̄ furti abſtulerat d̄ tēplo: ⁊ fec̄ oniā occidi. ij. mach. iiij. Poſtmodū
apō ptolemeū accuſatus: ꝑ pecūias q̄s ei ꝓmiſit fec̄ accuſatores ſu
os morte dānari. ibidē. Jtē alchim⁹ ꝓditor ipi⁹ ⁊ d̄tractor cupiēs
ſūmū ſacerdotiū obtinere obtulit d̄metrio regi coronā aureā ⁊c̄. ij.
mach. xiiij. Circa ſecūdū ꝑncipale. ſ. imoderatā acceptionē mūe
rū quantū ſit deteſtabilis ⁊ quāta mala faciat. lꝫ ex pte iam appare
at ex ꝑdictis. Sciēdū q2 per acceptionē munerū īpedit cognitio ve
ritatis ꝑuertit affectio bonitat̄: amittit ɔditio libertatis: ſubuertit
executio eq̄tatis: amittit eterna retributio: īcurrit eterna dānatio.
¶ Prio quidē ex acceptōe munerū īpedit cognitio veritat̄: q2 mu
nera excecāt oculos mētis: ⁊ īmutāt iudiciū rōis. Jdeo dicit Exo.
xxiij. nō accipies pſonā: nec munera q̄ excecant etiā prudētes ⁊ mu
tāt v̄ba iuſtoꝝ: ſtulti ⁊ mali mercatores ſunt qui ſciēter ⁊ gaudēter
accipiūt: vnde nō corpalis oculus quē habem⁹ ɔmunē cū brutis: ſꝫ
ſpūalis quo vidēdū eſt debeat excecari. Aduocat⁹ q̄dā cāꝫ cuiuſ
dā pauperis aſſumēs in iudicio defendēdā ɔtra quēdā militē illū
iniuſte vexantē: excogitauit ⁊ ſcripſit rōnes ꝓ cā paupis q̄ ſibi va
de valide videbant. Vidēs aūt miles iniuſtā cauſaꝫ habēs: ⁊ debi
leꝫ aduocatū ſe eē in piculo ɔfuſiōis: rogauit ꝑdictū aduocatū vt ꝓ
ipſo ſtare vellet. Quo tātū facin⁹ abhorrēte: ⁊ oblatā a milite pecu
niā recuſante. miles cyphū argēteū clam dimiſit in ei⁹ camera: illo
penit⁹ ignorāte: quē inuētū inſpiciēs. eiuſq̄ꝫ ꝑcio ⁊ pulchritudine
allect⁹: in magna fuit altricatione poſit⁹ vtrū retineret vel remittēt
illū cyphū. Jnteriꝫ cū diligēter inquirens an aliquas rōnes pro cā
militis inueniret: plures leges ⁊ rōnes ꝓ milite inuenit: q̄ꝫ prius ꝓ
paupe īueniſſet: q̄ etiā efficaces valde ⁊ q̄ſi irrefragabiles videbant
Quo viſo rediēs ad cor ſuū: ⁊ aduertēs ſe cupiditate cecatū: atq̄ꝫ in
ſe eſſe ſubuerſuꝫ iudiciū rōnis: donū ⁊ dantē execrans donū cū fe
ſtinatōe remiſit. ¶ Secūdo ex acceptione munerū ꝑuertit affectio
bonitat̄. multi nāq̄ꝫ poſt accepta munera laudāt illos quos pri⁹ vi
tuperare ſolebāt: ſuſtinēt ⁊ excuſant: illos vō quos ꝑus amabāt ⁊
indicabāt amādos: pſequunt ⁊ neq̄ter aduerſant. Sic iudas amo
re pecunie dñꝫ ſuū vēdidit: ⁊ oſculo tradidit. Cuſtodes dñici ſepul
chri munerib⁹ corrupti occultauerūt: ⁊ falſitatē in teſtimonio dixe
runt. Dalila muneribus allecta ꝓdidit: ⁊ tradidit phyliſteis ſamſo
neꝫ Jud. xviij. Jtē in hiſtoria charoli magni q̄ aſcribit turpino
legit q2 guenelon vn⁹ de ꝑncipib⁹ francoꝝ corrupt⁹ munerib⁹ mar
ſiui belligādi regū ſaracenoꝝ q̄ regnabāt ɔtra ceſareos poſt⁹ vēdi
dit pro. xx. ſūmarijs onerat̄ auro ⁊ argēto ⁊ pallijs ſericis oēs pa
res francoꝝ cū exercitu chriſtianoꝝ: q̄ tñ ad vltimū de ꝓditiōe ɔui
ctus ꝓdidit nō ſolū aīaꝫ ſed etiā omnē terrenā ſubſtātiā ⁊ vitā diſ
tractus per quattuor climata cū q̄ttuor eq̄s. ¶ Tertio ex acceptio
ne munerū amittit ɔditio libertat̄ q̄ maxima ⁊ nobiliſſima res ē:
ꝑ munera nāq̄ꝫ obligat accipiēs. Juxta illud munera ſumpta ligāt
adeo. ſ. q2 in ſeruitutē redigit ɔferētis: vt ei ſeruire: reuerentiā exhi
bere: eq̄lia vel minora ɔferre: laborare: negociari: vel apud magnos
intercedere teneat: ⁊ ſeipſuꝫ nō audeat recuſare: amittit etiā liber
tas loquēdi: veritatē dicendi: teſtificādi ɔtra illū: corripiēdi vel libe
re arguēdi ꝓpter qd̄ dicit Ecci. xxx. exēnia ⁊ dona excecāt oculos
iudiciū: ⁊ quaſi mut⁹ in ore auertit eoꝝ correptōes: vult q̄ñ a latro
nib⁹ ꝓijcit in os canis aufert ei latratū: ꝓpter hec ⁊ alia multi ne li
bertatē amitterēt ne ſe ſeruos efficerēt: munera recuſabāt. ſic abra
ham reuerſus a cede quattuor regū recuſauit munera q̄ ſibi obtu
lit rex ſodome. lꝫ optime meruiſſet Geñ. xiiij. Sic ſamuel. j. reg. xij.
loq̄mini inq̄t de me corā dño: ⁊ corā chriſto eius. vtrū bouē cuiuſ
q̄ꝫ. aut aſinū tulerim. Si quēpiā calūniat⁹ ſuꝫ ⁊ oppſſi aliquē. ſi de
manu cuiuſq̄ꝫ mun⁹ accepi. Sic helyſe⁹ poſtq̄ꝫ mūdauerat naamā
a lepra eius munera recuſauit ⁊ grezi q2 accipit maledicendo lepra
dānauit. iiij. reg. v. Refert beat⁹ bern̄. j. ad eugeniū: q2 martin⁹ ꝑſby
ter cardinalis legatōe funct⁹ in dacia tā paup īde rediit q2 eq̄s ⁊ ex
pēſis pene deficiētib⁹: cū ꝑueniſſet florētiā ep̄us loci dedit ei equū
quo v̄heret vſq̄ꝫ romā. Secut⁹ aūt eū ep̄us. erat enī ei cā cū aduer
ſario: ⁊ agēdi erat dies. cepit req̄rere ſuffragiū amicoꝝ. Cūq̄ꝫ ſollici
tarent ꝑ ſingulos: ad martinū ventū eſt: in quo fiducia maior erat
qui nō poſſꝫ eē imemor recentis beneficij. Cui martinus: decepiſti
me inq̄t. neſciebā enī tibi iminē negociū: tolle equū tuū. ecce. in ſta
bulo eſt: ⁊ eadē hora illi reddidit equū ſuū. Nōne res alteri⁹ ſeculi
videt eē rediſſe legatū de terra auri ſine auro: trāſiſſe ꝑ terrā argēti
⁊ argētū neſcire: domū ſiup qd̄ poterat eē ſuſpectū ilico repeciiſſe.
Jdē ibidē. Ganfredus charnotēſis ep̄us legationē in ꝑtib⁹ acq̄
tanie ꝑ plures ānos ſuis ſumptib⁹ admiſtrās piſcē q̄ vulgo ſturgio
nomiat a quodā ſibi ꝑſbytero ꝑſentatū recipe recuſauit. niſi prius
inq̄ſito ꝑcio ⁊ ſoluto. Jtē eidem dña quedā ex deuotiōe duas pul
chras ꝑabſides ligneas cū manutergio ꝑſentauit: q̄s diu ītuēs ho

cõſcientie ſcrupuloſe laudauit eas: ſed nõ acquieuit accipe: quãdo argẽteas accepiſſet qui ligneas recuſauit. ¶ Nõ fuerũt q̃ dicere poſſent de legato: ditauim⁹ abrahã: ipſe vero cũ ſamuele cõtionabitur ad oẽs. Loquimini de me corã dño ⁊ chriſto eius ⁊c. ¶ Ad h̓ idẽ exẽpla multa ponunt̃. In vitiſpa. Uenerũt quidã grecoꝝ vt darẽt elemoſynã in ciuitate oſtracine: ⁊ cũ iconomi eccleſie oſtenderent eis inter magnas egentes quendã leproſum: cũ vellent ei dare noluit accipe: dicens. Ecce de modicis palmis facio plectas de q̃bus viuo. Et poſt oñdũt cellã cuiuſdã vidue pauꝑrime: ad quã pulſantes aperuit filia quaſi nuda cui volebãt dare veſtes ⁊ nũmos: ⁊ illa nolebat accipere niſi mater ſua veniret: ⁊ ꝑciperet ei: q̃ erat cãdidatrix telaꝝ: que cũ veniſſet noluit accipere: dicẽs. Ecce vos vultis auferre a me ꝓcuratorẽ meũ deũ qui inuenit nobis hoc opus qđ faciamus ⁊ habeam⁹ inde victũ noſtrũ de opere manuũ nraꝝ. ¶ Itẽ alius cuidã pauperi ſeni ⁊ leproſo obtulit pecunias: dicẽs: habe h̓ ad expẽſas tuas q2 paup̱ es ⁊ ĩfirm⁹: ⁊ ſenuiſti. Qui rñdit. Ecce. xl. annos habeo: in infirmitate mea nihil ĩdigui: dño tribuẽte ⁊ paſcẽte me: ⁊ tu veniſti auferre nutritorẽ meũ: ⁊ nõ acq̃euit aliq̃d accipe.

¶ Itẽ ibidẽ de vbis patrũ tytulo de voluntaria paupertate: vir q̃daꝫ magnus venit in ſcyti portans ſecũ auꝝ ⁊ rogabat p̄ſbyteꝝ heremi vt fratrib⁹ erogaret illud. Qui rñdit eos opus nõ habere. Ad cuius inſtãtiã poſuit ſolidos in petra: ad portã eccleſie dicẽs ſi q̃s habet opus accipiat: ⁊ nemo pecuniã illã tetigit: multi aũt nec eã aſpexerunt. Tunc ait p̄ſbyter: accepit deus oblationẽ tuã: tolle pecuniam tuã: ⁊ da eã paupib⁹. De hac mã habet̃ ſupra de timore mundano p̱ totũ. Sed ſi viros ſanctos miramur munera recuſaſſe: longe amplius eſt mirãdũ ꝙ gentiles antiqui ea recuſaſſe legunt̃. Sic in geſtis romanoꝝ dr̃: ꝙ tyneas miſſus romã a pyrrho cũ donis ingẽtibus ad pacẽ ⁊ amicitiã cõfirmãdã: neminẽ ĩuenit cui⁹ domus munerib⁹ apiret̃: q2 quãdo munera deferebãt oẽs clauſerũt hoſtia: ne cũ munerib⁹ introirent. Ita legit̃ de multis q̃ munera reſpuunt ne maculã ponerẽt in gloria ſua: iudicãtes indignũ: ꝙ acceptione munera ꝑderent̃ vel minuerent ſue libertatis ⁊ vtutꝫ honorẽ. ¶ Quarto ex acceptione muneꝝ ſubuertit̃ executio equitatis. Iſtud clare patet in curijs: vbi ꝑcipue regnat hoc vitiũ: nam ſine munerib⁹ vix põt hõ intrare: vix cũ aliquo loqui: vel acceſſum aut audiẽtiã obtinere. Improbitas curialiũ euſq̃ȝ innotuit: vt de teſtimonio cõſciẽtie: de odore opinionis: de ſinceritate cauſe: de torrente eloquentie niſi ꝑcio interueniẽte q̃s fruſtra cõfidat. Multi curialiũ ſunt ſic canes q̃ cibo obiecto manſueſcunt: acres enim ſunt in ꝑncipio duri ⁊ aſperi anteq̃ȝ videãt munera: q̃b⁹ viſis mãſueſcũt: nec põt ꝓmiſſio aures mulcere: niſi viderint donũ p̄ſens. Orpheus dicit̃ leones ⁊ tygrides leniſſe cythara ſuo ſono. Sed apud curiales nihil efficies: niſi plũbea corda eoꝝ malleo aureo vel argenteo emolliris. Hydra dr̃ eſſe q̃dã ſerpens multa habẽs capita: cui⁹ cũ vnũ abſcindit̃: pro abſciſo alia creſcũt: ſicut dr̃ Hiero. Sic eſt de curialib⁹ qñ vni ſatiſfactũ eſt: ⁊ vnius voracitas eſt aliquãtuluꝫ mitigata: tũc alij acrius petũt. Tales ſubuertũt iuſticiã: ⁊ ꝑuertũt iudicia ⁊ euacuãt pietatẽ. Impoſſibile eſt enim ſuare iuſticiã ⁊ ſequi pecuniã. Unñ in lib. regũ dicit̃ de filijs ſamuelis: declinauerũt poſt auariciã: acceperũtq̃ȝ munera: ⁊ iudiciũ ꝑuerterũt. Heu q̃ȝ amaꝝ eſt videre ꝙ curia q̃ dꝫ ⁊ ſolet eſſe recurſus paupeꝝ refugiũ afflictoꝝ locus iudicij libra iuſticie: nũc ſit paupeꝝ ſpoliatio: afflictoꝝ deſperatio: ſubuerſio iudicij: locus iniurie: ⁊ omniũ bonoꝝ deſolatio: vñ dñs p̱ pph̓am conquerit̃ dicens. Quomõ facta eſt meretrix ciuitas fidelis plena iudicij: iuſticia habitauit in ea: nũc aũt homicide. Sequit̃: ꝑncipes tui ĩfideles ſocij fuꝝ: oẽs diligũt munera. Sequunt̃ retributiones: pupillo nõ iudicãt: ⁊ cã vidue non ingredit̃ ad eos. Nota qđ dr̃: ciuitas meretrix: q2 venalis exponit̃. Uendunt̃ enim in ea: iuſticia: audientia: tẽpus. i. tarda vel feſtina expeditio locus: imo ingreſſus ad locũ: patrociniũ: teſtimoniũ: cõſiliũ: fauor ⁊ ſilentiũ. Sequit̃. Principes tui infideles: nec mirꝫ: nõ enim põt fidelis eſſe dño tpali q̃ infidelis eſt ⁊ dño creatori: nec ſolũ ſunt infideles ſubditis: ſed etiaꝫ dño ſuo q2 nec fideliter diligunt: nec fideliter cõſulunt: nec fideliter eius bona vel iura cuſtodiũt: nã vt modicũ lucrũ acquirant ſibi: vel alicui ſuoꝝ vel alij dãtis ſibi munera: in multo ſuũ dãnificare dñm nõ verent̃. Sequit̃. Socij fuꝝ. Nã ſeneſcallos: ballinos: ꝑpoſitos: iudices collectores: ⁊ alios hmõi ſciũt ⁊ ꝑmittũt eſſe fures ⁊ raptores: eoſq̃ȝ tales inſtituũt ſciẽter: fouent eos in furtis ⁊ defendũt vt furtis eoꝝ participẽt. Exẽplũ cuiuſdã regis collaterales q̃dã quorũ fidelitati ſe totũ ⁊ regnũ cõmiſerat: ⁊ de infimo ſtatu ꝓuexerat vltra modũ ⁊ merita pſonaꝝ: inſatiabili cupiditate cecati cui terminũ ponẽ neſciẽtes in oĩb⁹ officijs ĩſtituebãt ꝯplices ſuos ẽt ĩfames fures vſurarios ⁊ raptores. Oẽs iſti tã maiores q̃ȝ mediocres q̃ȝ minores a pplo pecũias extorquẽtes mutuo ſe fouebãt: minores mediocrib⁹ mediocres maiorib⁹: ⁊ maiores illis collateralib⁹ regis dabãt munera: ⁊ h̓ erat cathena diaboli q̃ ſibi erãt ĩuicẽ colligati. Unñ ſi q̃ñq̃ȝ ꝯ vnũ eoꝝ clamor ĩſonuit alij ipm ꝓtin⁹ defendebãt: ne ſi facta ei⁹ mala detegi ꝯtigiſſet: ipſoꝝ ꝑ ꝯſequẽs iniq̃tas appareret: ac ꝑ hũc modũ innumerabilia mala fiebãt: ⁊ poſt nõ audebat ꝯqueri. Uel ſi vellẽt ꝯqueri. nõ audiebant̃ repellebant̃: ꝯfundebant̃: ⁊ taꝫ corpoꝝ q̃ȝ reꝝ ꝑiculũ ĩcurrebãt. Cũ aũt rex ad clamorẽ ⁊ ĩportunã inſtãtiã plurimoꝝ viros bonos ⁊ ĩ fidelitate ꝓbatos inq̃ſitores miſiſſet in ꝑtẽ aliquã regni ſui: vt ſup̱ factis balliui. ꝑpoſitoꝝ ⁊ alioꝝ officialiũ regis inq̃rerẽt. multaq̃ȝ nephãda facinora repirẽt in eis. ꝓpter que ſupplicioꝝ ⁊ mortis iudiciũ erat ĩ eis. ceperũt miores accuſare mediocres. ⁊ illi ſupiores. adeo vt vſq̃ȝ ad illos collatales regis ꝑueniret h̓ nora. ꝙ in his eſſent ꝯſentanei vel actores. Quo audito collaterales illi ꝓcurauerũt apud regẽ inq̃ſitores ab hmõi inq̃ſitione deſiſtere: ⁊ a iudice executionẽ ceſſare. Quãobrẽ malefactores illi in officijs p̄ſtinis dimiſſi ſecuriores effecti: deteriora prioribus cõmiſerũt in deſolationẽ ppli deſtructionẽ terre: ⁊ ꝑiudicium eq̃tatis. Sic faciebãt de inqueſtis oĩb⁹. ipſos vel aliquẽ ſuoꝝ tangentibus cum illas recepiſſent vel regi delata eſſent ſopiebãt oĩa. ita vt nec executio iuſticie: nec vbũ inde fieret: ac ſi nihil inde penitus fuiſſet qua ꝓpter illi quicquid volebant in diuerſis regni partibus faciebãt. Fiebãt aũt hec oĩa virtute muneꝝ que illi larga manu p̄ſtabãt. Dixit q̃ñq̃ȝ vnus eoꝝ: quare nõ raperẽ ſecure aut furarer: cum q̃tuor vel quinq̃ȝ milia libraꝝ ſic habuero. ſi accuſat⁹ dedero magiſtris mẽſis mille: iuſtus ero. ⁊ melior de tota terra. ⁊ totum mihi reſiduũ remanebit in pace. Ideo tales merito dei maledictionem incurrũt. Deut. xxvij. Maledict⁹ qui accipit munera vt ꝑcutiat animã innocẽtis. ⁊ yſa. v. Ue qui iuſtificatis impiũ pro muneribus ⁊ iuſticiaꝫ iuſti aufetris ab eo. ¶ Quinto de acceptõe munerum amittit̃ diuina retributio. nam ꝓpter tpalia iuſte ꝑdũt eterna chriſti munera. Et hoc bene fuit figuralr̃ p̄ſignatũ. Geñ. xxv. vbi dicit̃ ꝙ abraham cuncta que poſſiderat dedit yſaac filio ſuo: filijs aũt ꝯcubinaꝝ largitus eſt munera. q2 deus ſummus omniũ patriarcha filijs ꝓmiſſionis eterne dat hereditatẽ. beatitudineꝫ que eſt ſtat⁹ omniũ bonoꝝ aggregatione ꝑfectus: mũdanis vero qui ſunt quaſi adulterini filij largit̃ munera tpaliũ facultatũ. ps. Quis aſcẽdet in montẽ dñi ⁊c. Ideꝫ Dñe quis habitabit in tabernaculo tuo Sequit̃ Qui munera ſup̱ ĩnocẽtẽ nõ accepit. ⁊ yſa. xxxiij. Qui excutit manus ſuas ab omni munere iſte in excelſis habitabit. ⁊ ꝓuer. xv. Qui odit munera viuet. videlicet vita gratie ĩ p̄ſenti: ⁊ vita glorie in futuro. ¶ Sexto ex acceptione munerum incurritur eterna damnatio. Iob. xv. Ignis deuorabit tabernacula eoꝝ qui libẽter munera accipiunt. Ignis inquã cupiditatis animas cupidoruꝫ temporalr̃ inflãmãtis. ⁊ ignis inferni animas ⁊ corpora eternaliter cruciantis. Et ſicut qui odit munera viuet ita qui diligit ⁊ accipit munera morietur.

De auaritia aduocatoꝝ — DIS. XIII.

DEinde ſpecialr̃ eſt dicẽdũ de auaritia aduocatoꝝ: Circa qđ ſciẽdũ eſt ꝙ aduocatiõis offm̃ ſꝫ ſe licitũ eſt. ⁊ bonũ pro declaratõe iuris: diſcuſſiõe cãꝝ. pro defẽſiõe ſimpliciũ ꝯſolatõe ⁊ p̄ſicinio miſabiliũ pſonaꝝ. hñt. n. aduocati ĩ republica offm̃ ligue q2 ſic ligua exprimit neceſſitates corpis. ⁊ p̱ liguã ꝯcept⁹ noſtros alijs explicamus. ſic aduocati cãs eliguiũ. i. ſimpliciũ qui iuris apices nõ nouerunt. Hñt in iudicio depromere ⁊ defẽdẽ ⁊ iuris oſtendere rõnes. ¶ Aduocatõis tñ offõ multi multiplr̃ abutunt̃. Nã in eis regnat arrogãtia faſtuoſa: ꝑtiacia ceruicoſa cupiditas effrenata iniq̃tas effrenata ſtrepitus ꝓcelloſus: ⁊ exit⁹ doloroſus. ¶ Primo q̃dẽ regnat in eis arrogãtia faſtuoſa. vt enĩ nomẽ acq̃rãt ac ꝑ hoc multi ꝯfluãt ad eoꝝ patrociniũ req̃rẽdũ dilatãt philateria ſua. ⁊ magnificãt fimbrias ſuas: ſic õ demoſtene dr̃ ꝙ añq̃ȝ vtus eloquẽtie ei⁹ inotuiſſꝫ impioſioris cult⁹ dr̃ appetiſſe nitorẽ. ſciẽs ꝙ purpura cauſidicũ vẽdit: ac poſtq̃ȝ noticiã ⁊ famã aſſecut⁹ eſt eloquẽtie. toga ꝯtẽtus eſt dicẽs ſe velle a ſe poti⁹ a nitore veſtiũ aut cultu exq̃ſito ꝯſtare gliaꝫ quẽ enĩ ꝓpri⁹ attollit honor: vilitas nõ depmit emẽdicatũ. Mẽdicatũ laudis vr̃ eſſe ſuffragiũ qđ ab extrinſecis pẽdet. hõ enĩ vtuoſus ⁊ ſapiẽs dꝫ dedignari oſtẽdẽ ſe ab exteriorib⁹ ornamentis veſtiũ. põpa greſſuũ ⁊ arrogãtia vboꝝ ſe ſic inanit̃ oſtẽtare. ¶ Scdo regnat in eis ꝑtinacia ceruicoſa: qñ videlꝫ cepit aliq̃s aliq̃ȝ cãm defendere: poſtq̃ȝ aduertit eã nõ eſſe iuſtã: nõ vult deſiſtẽ ne ſuccũbẽ videat̃ ſꝫ ſemp̱ vult videri vicere: ⁊ ad ſenſum ſuũ ꝑuertit leges ⁊ iura vt victoriã obtinẽ dicat̃: de ꝑtinacia req̃re ſupra. ¶ Tertio regnat in eis cupiditas effrenata: qđ ſatis euidẽter appꝫ qñ iſtõ of-

ficiū exercet pſona cui eſt a iure pħibitū: vel qñ ſciēter fouet cām in
iuſtā: vel deſperatā: vl' qñ agit ꝯ pſonā ꝯ quā nō dꝫ: cui poti⁹ tenet
pſtare patrociniū: vel qñ ī tpe vel loco vel mō quo nō dꝫ: vel qñ ac-
cipit iniuſtū ſolariū vel īmoderatū: qđ nō cōpetit pſone ſue: aut la-
bori: aut ſciētie: aut facūdie: aut ꝯſuetudini regionis: aut pſone cui
pſtat patrociniū. Ex cupiditatis ardore corrupti ſunt: ⁊ abominabi
les facti ſunt in ſtudijs ſuis: vix enim aliquis inuenit̄ q̄ ſtudeat ī iu
re pp iuſticiā exequēdā vel tenēdā: niſi pp lucra. Uix aliq̄s ſtudet
niſi quō ꝯ ius dicere vel allegare ſciat pro vtraqꝫ pte ꝯdictiōis. Itē
vix eſt aliq̄ cā ita iniuſta ⁊ iniq̄ q̄ nō inueniat pro pecunia defenſo-
rē. Dr̄ ꝙ cū q̄dā paup rogaret aduocatū quēdā vt pſtaret ei patro-
ciniū. Rn̄dit. Cā tua ſiꝫ ſiue iuſta ſiue iniuſta ē bona ī manu mea:
dūmō tātā ſummā pecunie ponas in burſa mea. Nō inuenit̄ me-
dicus q̄ ſe offerat pro q̄cūqꝫ īfirmitate curāda: ſed dic̄ ⁊ iudicat ali-
quā infirmitatē incurabilē: de q̄ ſe nō vellet pro pcio intromittere
quoquō. Ex cupiditatis ardore ſe venales exhibēt admoduꝫ mere-
tricū ⁊ pugilū: qđ viliſſimū eſt. In h̄ aūt ſunt meretricib⁹ viliores:
qꝛ meretrices viliſſimā ſui ptē venalē exhibēt. Aduocati vō nobi-
liſſimā. i. linguā. Aug. ex quo me pcioſo ſanguine chriſti redēptuꝫ
intellexi: nūq̄ꝫ me venalē exhibui: aduocati vendūt q̄cq̄d habēt ſuū
vbū: ꝯſiliū patrociniū ⁊ fauorē: ſuos greſſus: ſuos geſtus: ſuū cōpa
rere: ⁊ qđ eſt mirabili⁹ ſuū tacere: qđ tñ eſt pura puatio vñ vēdunt
qđ nihil eſt ⁊ qđ nō eſt in reꝝ nā. De demoſtene narrat̄: ꝙ cū quē-
dā fabulaꝝ actorē īterrogaſſet quātū mercedis ab īpatore accepiſ-
ſet: ⁊ ille rn̄deret talētū: plus inquit demoſtenes accepi vt tacereꝫ.
¶ Itē ex cupiditatis ardore ſunt inſatiabiles mūneꝝ acceptores q̄
multū excecāt oculos cordis eoꝝ in piudiciū vitatis: exēplū de ad-
uocato: q̄ pp cyphū argēteū ſibi datū mutauit iudiciū. de cā paupiſ
⁊ diuitis. Reqre ſupra de acceptione muneꝝ. Itē ex cupiditatis ar-
dore cās ptrahūt in tps longiſſimū vt plus lucrent̄: vñ multū dā-
nificāt litigātes: ⁊ p plixitates litiū multa monaſteria magnis do-
tata redditibus ad inopiā deducunt̄: qñqꝫ etiā accipiūt ab vtraqꝫ
pte. i. ab actore ⁊ reo qđ eſt neq̄ſſimū. Exēplū de illo q̄ ab actore bo
uē: ⁊ a reo vaccā accepit: cū aūt corā iudice taceret: ⁊ ille q̄ dedit bo-
uē diceret: bos loquere. Rn̄dit ali⁹: nō faciet: qꝛ vacca nō pmittit.
¶ Quarto regnat in eis iniq̄tas: multi nāqꝫ ſunt aduerſarij vitatiſ:
īpugnatores iuſticie: iniquitatis falſitatis: ⁊ iniuſticie defenſores.
Agūt. n. iniuſte cauſas iniuſtas: ⁊ deſpatiſſimas aſſumēdo: vl' ſi in
pncipio credūt cām aliquā eē iuſtā: in pceſſu tñ cognoſcētes illaꝫ
nō eſſe iuſtā nō deſiſtūt vel dimicādo vel ſuadēdo illi cui⁹ defenſor
eſſe dꝫ ꝙ ptē q̄rele accipiat: ⁊ ptē dimittat aduerſario cui⁹ totā no-
uit eē debere. In h̄. n. ꝯſulūt alienū accipe: vel ab vtroqꝫ litigātium
accipiēdo: vt q̄ iuſtā cām hꝫ deſiſtat: vl' alio mō ledat̄. Itē circa mo
dū pcedēdi in cā falſas allegationes ppōnēdo leges ⁊ iura īptinē-
tia vel pueſe exponēdo vel falſa inſtrumēta vel falſos teſtes pdu-
cendo vel mēdacia fallaciter aſſerēdo vel dilationes friuolas mali-
tioſe q̄rēdo: vñ lingua eoꝝ ē arcus: doloſus gladiuſ: ⁊ ſagitta. pš.
gladius in labiis eoꝝ. Idē lingua eoꝝ gladius acutus. Hiere. ix. ex-
tendērūt linguā ſuā q̄ſi arcū mēdacij: ⁊ nō vitatis: ibidē: ſagitta vul
nerans: lingua eoꝝ doluꝫ locuta eſt. pš. q̄d gloriaris in malitia ⁊c̄.
tota die iniuſticiā cogi. lin. t. ſicut no. acu. fe. dolum: dilexiſti. malig.
ſup be. iniquitatē mag. q̄ꝫ loq̄ eq̄. Dilexiſti oīa vba pci. l. do. Bern.
j. lib. ad eugeniū: hi ſunt q̄ docuerūt linguas ſuas loq̄ mēdaciuꝫ: di-
ſerti aduerſus iuſticiā: eruditi pro falſitate ſapiētis ſunt vt faciant
mala: eloquētes vt impugnēt. Ueꝝ hi ſunt q̄ inſtruūt a q̄b⁹ fuerant
inſtruēdi: aſtruūt nō cōpta ſed ſua: ſtruunt de pprio calūnias inno
centie: deſtruunt ſimplicitatē vitatis: obſtruunt iudicij vias. Sydo
nius. Hi ſunt q̄ emunt lites: vendūt pacē ⁊ interceſſiones: iudican-
da dictāt: dictata cōuellūt: attrahunt litigātes: ptrahunt audiētes:
trahūt adductos retrahunt trāſigentes: retractāt trāſactiones: do-
cuerūt linguas ſuas loq̄ grādia cū opent̄ exigua: largiſſimi pmiſſo
res: parciſſimi adulatores: mordaciſſimi detractores: ſimpliciſſi-
mi ſimulatores: ⁊ maligniſſimi pditores. Dicebat magiſter Iac̄. de
vitriaco: ꝙ q̄dā aduocat⁹ magnus q̄ dicebat̄ obtinere fere in omni
cā: cū intraſſet ordinē ⁊ ibi fuiſſet pfeſſus: ceperunt eū mittere pro
cauſis ſuis agēdis: ⁊ cū ipſe ſuccūberet fere in oīb⁹ repꝛehēſus: ī ca-
pitulo rn̄dit: in ſeculo obtinebā: qꝛ ſi veritas mihi nō ſuffragabat̄:
p mēdacia obtinebā: vel q̄litercūqꝫ: h̄ aūt ſcḋm ordinē nō eſt mihi li-
citū mētiri aut decipe ſciēter: qꝛ veni huc nō ad pdendū aīam meā.
Quo audito: in pace eū dimiſerūt: nec ipſuꝫ poſtea emiſerūt ad cau
ſas vt veꝝ diceret. Itē idē ꝯ quoſdā qui credunt ꝙ ſit eis licitū mē
tiri pro faciēda vtilitate domus ſue: dicebat: ꝙ cū quidā miles ſtre
nuus intraſſet eundē ordinē miſerūt eū ad nūdinas pro aſinis ⁊ aſi
nab⁹ vēdēdis: ⁊ cū q̄rerent ementes ſi eſſent aīalia bona: rn̄debant
creditis ꝙ ad tantā inopiam venerit domus noſtra ꝙ de meliori-
bus velit ſe expedire: ⁊ cū quererēt quare haberent ita caudas de-
pilatas dixit ꝙ vt aīalia debilia ſepe cadunt ſub onere: ⁊ cum eri-
guntur p caudas depilantur. Et cum quidam cōuerſus qui ſecum
erat ſup hoc eum argueret. Rn̄dit cum ego plures aſinos ⁊ aſinas
pro ſaluāda aīa mea dimiſerim: creditis ꝙ pp̄ter aſinos vr̄os veliꝫ
eā pdere abſit. ¶ Quinto abuſum hui⁹ officij vitare ſuadet dānoꝝ
īmēſitas: ⁊ dānoꝝ videlꝫ que incurrūt ⁊ ⁊ dannoꝝ que īferūt. Dā-
na incurrūt maxima: qꝛ ſi q̄s p malitiā: negligētiā vel ignorātiā ad
uocati cām ſuā amittat: aduocat⁹ tenet̄ ei reddere oīa damna ſua.
Itē ſi pp̄ter ptinaciā ſuā ille ꝯtra quē agit cām ſuā amittit: aduo-
catus tenet̄ ei reſtituere: qñqꝫ pro cētū ſolidis quos habuit: centū
vel mille marchas. Itē vitādus eſt abuſus hui⁹ pp̄ter dāna que in-
ferūt deo: eccl'ie: ⁊ mēbris eius: deo q̄dē: qꝛ qñqꝫ deū effugāt de ec
cleſia vel impediūt: eccleſie qñ ſ. pcurāt ammotionē boni plati: vl'
qñ impediūt pmotionē ei⁹. Itē idolū abominatōis ꝯſtituūt in ec-
cleſia qñ pcurāt pmotionē mali plati. vñ aduocat⁹ aliqñ plus no-
cet vni epo vel abbati q̄ꝫ poſſent oēs latrones vel pdones vni⁹ ter-
re: auferēdo ei epatū ſuū: vel abbatiā. Uel magis nocet aliqñ mu-
tus aduocat⁹ eccleſie dei q̄ꝫ poſſent cētū demones: qꝛ cū eo faciēte
ſubdit̄ archiepat⁹ vnus vel epat⁹ vel abbatia ſeruo dyaboli quē p-
curat vel facit ibi epm vel abbatē p qđ ſubdunt̄ dn̄o dyaboli. Itē
nocet ad modū heretici qui dr̄ lupus in ouili eccleſie: qꝛ vt ille ē fal
ſarius fidei: aduocat⁹ eſt falſari⁹ iuſticie: ille facit errare in fide ad-
uocatus in ope: dū ſuadet iudici agere qđ non eſt agēdū: ⁊ qđ ſcit
vel credit nō eſſe agēdū: qđ non facit hereticus. Unī ī hoc deterioꝛ
eſt heretico qꝛ p eos qui ſunt corruptores ⁊ hoſtes iuſticie vitatis
⁊ eq̄tatis implet̄ illud qđ dr̄ yſa. lix. Conuerſum eſt retrorſū iudi-
cium ⁊ iuſticia lōge ſtetit: corruit in plateis vitas ⁊ eq̄tas nō potu
it ingredi. Cōuertit̄ retrorſum iudiciū qñ īterponit̄ a pplo vbi iu-
ſticie ſnīa erat ferēda. Tūc iuſticia lōge ſtat que erat ppinq̄: cuꝫ oꝫ
vt pro iuſticia eat̄ romā: vbi nec habet̄: ſꝫ ſolū iudices corā q̄b⁹ liti
gatur. Corruit vitas in plateis cū crimē manifeſtū vel veꝝ p aduo-
catū ꝯtegit̄ vel defēdit̄ vel vā bonitas reprobat̄ vl' falſitas obſtrui
tur. Eq̄tas nō pōt īgredi cū inq̄ſitio vel correptio faciēda īpedit̄ p
aduocatos pš. Tota die īiuſticiā cogita ſicut nouacula acuta facit
dolum quando iugulat iuſticiaꝫ quā deberet defendē ſic pſtet̄.
¶ Sexto diſſuadet h̄ offñ mētalis moleſtia: ſunt enī in ꝯtinua in
quietudīe mētis. i. in ꝯtinua ſollicitudīe: in ſtudēdo quō vincāt ⁊
obtineāt ne vincāt̄: quō appeāt ne ꝯfundāt̄ in litigādo audiēdo li
tes ⁊ diffiniēdo. Itē in ꝯtinuo clamore ſtrepitu ⁊ tumultu cauſaꝝ
Aug. in li. de ope monachoꝝ: deū īuoco teſtē ꝙ malleꝫ p ſingulos
dies manib⁹ aliq̄d opari: q̄ꝫ tumultuoſas cāꝝ plixitates pati. Item
Amb. li. de offō eccleſie diſpēdio litis carere nō mediocre lucrū eſt
Itē Bern. ad eugeniū papā vbi lex dn̄i deberet audiri ſacro pala-
tio leges pſtrepūt ſeculares: mīꝝ ſi plerūqꝫ dicē nō cogaris. Narra
uerūt mihi iniq̄ fabulatōes: ſꝫ nō vt lex tue. Idē añ quo te trahere
hn̄t iſte maledicte occupatōes. ſ. ex̄ te regionē longiquā. ſi tñ te to
tū eis dederis. nihil tui tibi reliquēs ad duritiā cordis: paulati enī
ex occupatōib⁹ varijs ſibi ſuccedētib⁹ ī duritiā cordis it̄. Itē ī his
ſtulto labore ꝯſumeris que nō ſunt niſi afflictio ſpūs: euiſceratio
mētis euacuatio gr̄e: q̄ſo te q̄le eſt illud de mane vſqꝫ ad veſpā liti
gare vel litigātes audire. ⁊ nūc ſufficēt diei malitia ſua. nō ſūt libē
noctes vix relinq̄t̄ neceſſitati nāe qđ corpuſculi pauſationē ſuffici
at: ⁊ rurſum ad iurgia ſurgit̄. Dies diei eructat lites: ⁊ nox nocti in
dicat malitiā. Sed multi ſic ſunt in talib⁹ obdurati vt dolorē nō ſē
tiant nec miſeriā ſuā cognoſcāt ſiſ'es effecti molēdiari'⁹ q̄ ſuauius
q̄eſcūt in aſſueto ſtrepitu molēdini q̄ꝫ in ſilētio ⁊ q̄ete: ſic illi in ſtre
pitu cāꝝ qui ſonat eis melle dulci⁹ pp̄ lucrū ſiſ'es ſunt cuidā aduo
cato cuiuſdā epi qui cū hr̄et quādā māſionē iuxta aquā ī qua erāt
molēdina: ad quā aliqñ ſꝫ raro veniebat pdict⁹ eps. ꝯquerebat̄ di-
ct⁹ aduocat⁹ dicēs ꝙ nō poſſꝫ ibi vel q̄eſcē vel dormire pp ſtrepitū
⁊ tumultū molēdini ⁊ aq̄ vituperās epo hitationē manerij: cū aūt
eps dediſſet dicto aduocato maneriū pdictū tāq̄ꝫ ieptū ipſe ampli
ans molēdina dulcius req̄eſcebat ibi q̄ꝫ alibi: ⁊ videbat̄ ei ſtrepit⁹
dulciſſimus ex quo facta fuerāt ſua molēdina pdicta pp̄ lucꝝ. ſic
eſt cāꝝ ſtrepit⁹ aduocātis. lꝫ ſit de ſe amarus ⁊ inq̄et⁹. ¶ Septimo
diſſuadet h̄ vitiū finalis miſeria. i. pena qua puniūt̄ in pn̄ti parit̄ ⁊
futuro. In pſenti q̄dē ſepe puniunt̄ in eo in quo peccauerunt: ⁊ qꝛ
frequēter peccāt ꝯ rōnē. iō iuſte pcutiunt̄ ſubito. ⁊ vſū rōnis amit
tunt ⁊ frequēter ēt vſu ligue priuāt̄ p mlt̄os ānos vſqꝫ ad vltimū
exitū. Cuidā vt dicit̄ in ſūma de vitijs. ligua in morte viſa ē veloci
us moueri arūdine. alt̄i labiū īferi⁹ viſū eſt veloci⁹ moueri labio co
codrilli. Ligua alterius exiuit ex̄ os. De alio legit̄ ꝙ ita creuit poſt

mortē ⁊ ītumuit ꝙ videbat̄ pforādo ſudariū late ꝓtēſus: aliꝰ cum
amici ſui rogarent eū vt cōfiteret̄ ⁊ acciperet eucharistiā dilationē
petebat: cū aūt amici inſtarēt ampliꝰ ꝓpter inſtās mortis periculū
appellans a manifeſto grauamine expirauit. Alius cū offeret̄ ei eu
chariſtia ait: iudicemus prius vtrū rectū ſit ꝙ accipiā: ⁊ cū dicerent
aſtantes rectū eſt: ait nō eſt rectū: qꝛ vos cū ſitis pares nō habetis
me recte de hoc iudicare. ¶ Itē magiſter Iac. dicit ꝙ cū qdā aduo
catus moriens linguā enormiter extraxiſſet: qdā volens opire igno
miniā eius ait. Ideo iſtā linguā extraxit iſte vt ſciatis nō eē veruꝫ
qḋ dr̄ ꝙ aduocati in morte linguas amittūt: cū hoc itelligat̄ cū dr̄:
linguas amittūt de vſu vel officio linguaꝝ. Quidā de infimo gene/
re laborabat grauiſſima infirmitate: q cū fuiſſet aduocatus acutus
factus erat officialis cuiuſdā magni epi: cū aūt iaceret in lecto ſeri/
cis ornato: ⁊ moneret̄ ad penitentiā: ait. Ego egrediens de infimo
genere ꝑ peritiā aduocationis quā in ſcholis acquiſierā volui exal
tare totū genus meū infimū: ⁊ ecce h̄ ſum depreſſus: ⁊ cū vrgeret eū
infirmitas q̄ſi deſperans abiecit ornamēta ſua a ſe nudatuqꝫ dixit
mō deꝰ mō dyabole pugnatis de me: mō videbit̄ qs veſtrū fortior
ꝓualebit: ⁊ poſt hec v̄ba mortuꝰ eſt. Itē in futuro puniunt̄ marie ī
eo in quo deliquerūt. ſ. in lingua. Apoc. ix. Poteſtas eoꝝ erat ī ore
ipſoꝝ ꝓcedit ignis: fumꝰ ⁊ ſulphur. Ex. xvi. Manducabūt linguas
ſuas pre dolorībꝰ ſuis: poſt mortē aūt puniunt̄ in auro ⁊ argēto q
ſup oīa dilexerūt. In his balneabunt̄: ⁊ dicet̄ eis vt dictū eſt craſſo
apertis. Auꝝ ſitiſti: auꝝ bibe bulliens. Legit̄ in qdā tragedia ſene/
ce ꝙ qdā vidit viſionē quādā vbi videbat̄ ei ꝙ videbat neronem
apud inferos ſe balneantē: ⁊ miniſtros inferni auꝝ bulliens infun/
dentes circa eū: ⁊ cū videret choꝝ aduocatoꝝ circa ſe dicebat. Ve/
nite huc venale genus hominū: aduocati: amici mei venite huc vt ī
h̄ vaſe balneamini. Adhuc. n. ſupeſt locus ī eo quē vobis ſeruaui.

¶ De ſymonia. DIS. XIIII.

DEinde ꝯſiderādū eſt de ſymonia: circa quā cō/
ſideranda ſunt octo. Prio qd ſit ſymo/
nia. Scḋo vtrū liceat pro ſacramentis pecuniā accipere.
Tertio vtrū liceat pecuniā accipe pro ſpūalibꝰ actibus.
Quarto vtrū liceat vendere ea q ſunt annexa ſpiritualibꝰ. Quinto
vtrū ſolū manꝰ a manu faciat ſymoniacū: aut etiā munꝰ a lingua et
ab obſequio. Sexto de pena ſymoniaci. Septimo de his q diſſua/
dent ſymoniacā prauitatē. Octauo de ſpeciebꝰ eius. ¶ Circa ꝓmū
ſciendū ꝙ ſymonia eſt ſtudioſa volūtas vendēdi vel emēdi ſpūale
vel ſpirituali annexū. Cōuenienter aūt ponit̄ eſſe in volūtate: qꝛ iu
ſticia ⁊ oēs ꝑtes eius: ⁊ ꝑ ꝯſequens oīa vitia oppoſita ſunt in volū
tate: ſicut in ſubiecto. Et ideo ꝑ volūtatē diffinit̄. Addit̄ aūt ſtudio
ſa ad deſignādū electionē q ꝓncipaliter ꝑtinet ad v̄tutē ⁊ vitiū: nō
aūt oīs q peccat ex electione peccat peccato in ſpiritūſanctū: ſꝫ ſoluꝫ
ille q peccatū eligit ꝑ cōtemptū eoꝝ ꝑ q ſolent hoīes retrahi a pec/
cato. Itē nota ꝙ cū dr̄ vendēdi vel emēdi: noīe emptionis ⁊ vendi
tionis intelligit̄ oīs ꝯtus nō gratuitus: vn̄ nec ꝑmutatio ꝓbenda/
rū vl̄ eccl̄iaſticaꝝ bn̄ficioꝝ fieri pōt auctoritate ꝑtiū abſqꝫ ꝑiculo ſy
monie: ſicut nec trāſactio: vt iura determinant. Pōt tn̄ plātꝰ ex offi
cio ſuo h̄ facere ꝑ mutationes hmōi pro cā vtili vel neceſſaria. Iteꝫ
dr̄ ſpūale: ſed nōne regnū celoꝝ emit̄: ait. n. Greg. Regnū celoꝝ tn̄
valet quātū habes. Idē nihil viliꝰ cū emit̄: nihil charius cū poſſide
tur: ⁊ tn̄ regnū celoꝝ eſt res marie ſpūalis. Et dicēdū ꝙ regnū celo/
rū dr̄ emi large ſumpto noīe emptionis: ſm̄ ꝙ accipit̄ pro merito:
qḋ tn̄ nō ꝑtingit ad ꝑfectā rōnē emptionis: tum qꝛ nō ſunt ꝯdigne
paſſiones huiꝰ tꝑis: nec aliq dona vel opa ad futurā gloriā q reue/
labit̄ in nobis: vt dr̄ Ro. viii. tū etiā qꝛ meritū nō cōſiſtit ꝓncipalit̄
in exteriori domo vel actu vel paſſione: ſed in interiori affectu. Dr̄
aūt ſymonia a ſymone mago q ad hoc voluit emere ſpiritualē po/
teſtatē: vt eā poſtea vēderet: dr̄. n. j. q. iij. ꝙ ſymon magꝰ donū ſpūſ/
ſancti emere voluit: vt ex vēditione ſignoꝝ q ꝑ eū fierēt multiplica/
tā pecuniā lucraret̄: ⁊ ſic illi q ſpūalia vēdūt: ꝯformant̄ ſymoni ma
go in intētione: in actu v̄o illi q emere volūt. Illi aūt q emūt vel vē/
dunt in actu imitant̄ gyezi diſcipulū helyſei: de quo legit̄. iiij. Re/
gū. v. ꝙ accepit pecuniā a leproſo mūdato. Vn̄ vēditores ſpūaliuꝫ
pn̄t dici nō ſolū ſymoniaci: ſꝫ ēt gyezite. ¶ Itē nota ꝙ lꝫ dicāt aliq
ꝙ papa vēdēdo ſpūalia nō inde cōmittit ſymoniā: dicēdū tn̄ ꝙ ve
re papa pōt cōmittē vitiū ſymonie ſic̄ ⁊ qlibet aliꝰ hō: pctm̄. n. ī aliq
ꝑſona eſt grauiꝰ quāto maiorē obtinet locū: q̄uis. n. res eccl̄ie ſint
eiꝰ vt ꝓncipalis diſpēſatoris: nō tn̄ ſunt eiꝰ vt dn̄i ⁊ poſſeſſoris: ⁊ iō
ſi reciperet pro aliq re ſpūali pecuniam de redditibꝰ alicuiꝰ eccl̄ie: nō
careret vitio ſymonie: ⁊ alit̄ ēt poſſet ſymoniā ꝯmittē recipiēdo pe/
cuniā ab aliquo laico nō de bōis eccl̄ie ſꝫ laici. ¶ Circa ſcḋꝫ. ſ. vtrū
pro ſacramētis liceat pecūiā accipe: dicēdū ꝙ ſacra noue legis ſun.
marie ſpūalia ī quātū ſunt ſpūalis grē cā: q ꝓcio eſtimari nō pōt et
eiꝰ rōi repugnat ꝙ nō gratuito det̄. Diſpēſant̄ aūt ſacramēta ꝑ eccle
ſie miniſtros quos oportet a pplo ſuſtētari: ſꝫ illud. j. corin. ix. Ne
ſcitis qui in ſacramētis opant̄: que de ſacro ſunt edunt. ⁊ q altari
deſeruiūt: de altario ꝑticipant̄. Sic ergo dicēdū ꝙ accipe pecuniā
pro ſpāli ſacroꝝ grā. eſt crimē ſymonie: qḋ nulla ꝯſuetudīe pōt ex
cuſari: qꝛ ꝯſuetudo nō ꝓiudicat iuri nāli: nec diuino ꝑ pecuniā aūt
itelligit̄ omne illud cuiꝰ ꝓciū pōt pecunia eſtimari. vt dicit phs in
iiij. eth. Accipe aūt aliq ad ſuſtētationē eoꝝ qui ſacra miniſtrāt ſꝫ
ordinationem eccleſie ⁊ conſuetudines approbata non eſt ſymo/
nia: neqꝫ pctm̄. Nō enim accipit̄ tanq̄ ꝓciū mercedis: ſed tanq̄ ſti
pendiū neceſſitatis. Vn̄ ſup illud. j. thy. v. Qui bene ꝓſunt pr̄biteri
⁊c̄. dicit glo. Aug. Accipiant ſuſtētationē a populo mercedem diſ/
pēſationis a dn̄o. Quid ergo ſi ſacerdos aliquē veniētē ad bapti/
ſmū nollet ſine pecunia baptizare: dicēdū ꝙ in cāu neceſſitatis pōt
qlibet baptizare: ⁊ qꝛ nullo mō eſt peccādū: pro eodē eſt hn̄dū ſi ſa
cerdos abſqꝫ ꝓcio baptizare nō velit: ac ſi nō eēt qui baptizaret. vn̄
ille qui gerit curā pueri in tali caſu licite poſſet eum baptizare: vl̄ a
quocūqꝫ alio facē baptizari. poſſet tn̄ licite aquā benedictā a ſacer
dote emere que eſt pure elemētū corpale. Si aūt eēt adultꝰ qui ba/
ptiſmū deſideraret ⁊ īmineret mortis ꝑiculū: nec ſacerdos vellet eū
ſine ꝓcio baptizare deberet ſi poſſet ꝑ aliū baptizari. Qꝫ ſi non poſ/
ſet ad aliū hr̄e recurſum. nullo mō deberet ꝓciū pro baptiſmo da
re: ſꝫ potiꝰ abſqꝫ baptiſmo decedere. Supplet̄ eni ei ex baptiſmo
flamis qḋ ex ſacramēto deeſt. Itē ſacerdos accipiēs pecuniaꝫ pro
miſſa dicēda: accipit eā q̄ſi ſtipendiū ſue ſuſtētatōis: non pro actu
eukariſtie miſſe dicēde. hoc eni eēt ſymōiacū. Itē ab eo qui abſol
uit̄ ab excōicatiōe accipit̄ ⁊ exigit̄ pecunia: nō q̄ſi ꝓciū abſolutōis
qꝛ hoc eſſet ſymoniacū: ſꝫ q̄ſi pena culpe ꝓcedentis pro qua fuit ex
cōicatus. Itē apud quoſdā eſt ꝯſuetudo ꝙ in ꝯſecrationibꝰ epoꝝ
benedictiōibꝰ abbatū. ⁊ ordinibꝰ clericoꝝ pro criſmate ⁊ oleo ſcō ⁊
alijs hmōi aliqd det̄. Sed dicēdū ꝙ ꝯſuetudo nō ꝓiudicat nāli iu
ri vel diuino quo ſymonia ꝓhibet̄ ⁊ iō ſi aliq ex ꝯſuetudīe exigāt̄
q̄ſi ꝓciū rei ſpūal̄ cū ītētiōe vēdēdi vel emēdi: ē māifeſte ſymōia: ⁊
ꝓcipue ſi ab īuito exigāt̄. Si v̄o accipiāt̄ q̄ſi qdā ſtipēdia ꝑ ꝯſuetu
dinē approbatā nō eſt ſymōia: ſi tn̄ deſit ītētio emēdi vl̄ vēdēdi: ſꝫ
ītētio referat̄ ad ſolā ꝯſuetudīs obſuātiā. ⁊ ꝓcipue q̄ aliqs volū/
tarie ſoluit. In his tn̄ oībꝰ ſolicite cauēdū eſt ne hꝫ ſpēꝫ ſymōie vl̄
cupiditatis: ſm̄ illud aplī Theſſ. vlti Ab omni ſpē mala abſtinere
vos. Itē qd ſi aliqs malitioſe īpediat aliuꝫ ab epatu obtinēdo. vel
ab aliq alia dignitate: nūqd licet vnicuiqꝫ vexationē ſuā redimere
dicēdū ꝙ anteq̄ alicui acquirat̄ ius in epatu: vel quacūqꝫ dignita
te vel ꝓbenda ꝑ electionē vel ꝓuiſionē ſeu collationē ſymoniacum
eſſet aduerſantiū obſtacula redimē. Sic eni ꝑ pecuniā pararet ſibi
viā ad rem ſpūalē obtinēdā. Sed poſtq̄ alicui ius acq̄ſitū eſt. licet
ꝓ pecunia iniuſta impedimēta remouē. Itē q̄nqꝫ dat̄ pecunia pro
matrimonio: ⁊ tn̄ matrimoniū eſt quoddā ſacrꝫ eccleſie: dicūt qui
dam ꝙ ꝓ matrimonio lꝫ pecuniā dare qꝛ in eo non ꝯfert̄ grā. Sꝫ
hoc nō eſt vſqꝫquaqꝫ veꝝ. ⁊ iō dicēdū eſt ꝙ matrimoniū nō ſoluꝫ
eſt ſacrm̄. ſed etiā nature offm̄. ⁊ iō dare pecuniā pro matrimonio
in quātū eſt nature offm̄ licitū eſt: in q̄tū v̄o eccl̄ie ſacrm̄ illicitū. ⁊
ideo ſm̄ iura ꝓhibet̄ ne pro bn̄dictōe nuptiaꝝ aliqd exigat̄. ¶ Cir
ca tertiū. ſ. vtꝝ licitū ſit dare ⁊ accipe pecuniā pro ſpūalibꝰ actibus.
dicēdū ꝙ ſic̄ ſacra dicunt̄ ſpūalia: qꝛ ſpūalē ꝯferūt grām: ita etiaꝫ
qdā alia dicunt̄ ſpūalia: qꝛ ex ſpūali ꝓcedūt grā: ⁊ ad eā diſponūt
que tn̄ per miſteriū hominū exhibent̄: ꝙ oportet a pplo ſuſtētari/
cui ſpūalia admīſtrat: ſm̄ illud. j. corin. ix. Quis militat ſuis ſtipen
dijs vnq̄. Quis paſcit gregē: ⁊ de lacte gregis nō māducat. Et iō vē
dere qḋ ſpūale eſt in hmōi actibꝰ aut emere ſymōiacū eſt: ſꝫ accipe
aut dare aliqd ad ſuſtētationē mīſtrātiū ſpūalia ſm̄ ordinationeꝫ
eccleſie ⁊ ꝯſuetudinē approbatā licitū eſt: ⁊ ꝙ ab īuitis nō exigit̄
ꝑ ſubtractionē ſpūaliū q ſunt exhibēda. hec eni hr̄ēt qdā vēditio
nis ſpēm. gratis aūt ſpūalibꝰ exhibitis licite pn̄t ſtatute ⁊ cōſuete
oblatōes aut qcūqꝫ alij ꝓuētꝰ exigi a volētibꝰ ⁊ valētibꝰ ſoluere au
ctoritate ſupioris iteruenīete. Vn̄ ſic dic̄ Hiero. ſup Math. Mu
nera qdā ſpōte exhibebāt bonis ꝓphis ad ſuſtētationē ipſoꝝ. non
q̄ſi ad emēdū ꝓphie vſum: quē tn̄ pſeudo ꝓph̄e retorq̄bāt ad q̄ſtū
Silr̄ illi qui dant paupibꝰ elemoſynas vt orōnē ſuffragia ab ipſis
īpetrēt. nō eo tenore dant q̄ſi ītēdētes orōnes emē: ſꝫ ꝑ gratuitā bn̄
ficiētiā paupeꝝ aīos ꝓuocāt: ad h̄ ꝙ ꝓ eis gratis ex charitate orēt
Predicātibꝰ etiā tꝑalia debent̄ ad ſuſtētationē pdicātiū. nō autē
ad emēdū ꝑdicatōis v̄bū. Unde ſup illud. j. thy. v. Qui bn̄ ꝓſūt pſ/
byteri ⁊c̄. dicit glo. neceſſitatis eſt accipe vn̄ viuit̄. charitatis ē ꝓbē
nō in venale eſt euāgeliū vt pro his ꝑdicet̄. Si eni ſic vēdunt ma/

gnā rē vilipendūt p̄cio: ſ; q̄ſi ſuſtētationis ſtipēdiū: ⁊ eo ēt tenore ī ꝓceſſionib⁹ faciēdis in aliquo funere aliq̄ elemoſyne recipiunt. Si aūt hmōi pacto interueniēte fiant: aut etiā cū intētione emptionis vel vēditionis ſymoniacū eſſet. Un̄ illicita eſſet ordinatio ſi in aliq̄ eccleſia ſtatueret q̄ nō fieret ꝓceſſio in funere alicui⁹ niſi ſolueret certā pecunie quātitatē: q2 p̄ tale ſtatutū p̄cluderet via gratis officiū pietatis aliquib⁹ impēdēdi. Magis aūt eſſet licita ordinatio ſi ſtatueret q̄ oib⁹ certā elemoſynā dātib⁹ q̄ talis honor exhibeť: q2 p̄ hoc nō p̄cluderet via alijs exhibēdi: ⁊ p̄terea prima ordinatio h; ſpeciē exactionis: ſecūda vō h; ſpeciē gratuite recōpēſationis. Itē ille cui cōmittiť ſpūalis poteſtas ex officio obligať ad vſum poteſtatis ſibi cōmiſſe in ſpūaliū diſpēſatione ⁊ ēt ſuſtētatione: ſtatuta ſtipēdia h; ex redditib⁹ eccl'iaſticis: ⁊ iō ſi aliq̄d accipet pro vſu ſpiritualis poteſtatis: non intelligereť locare opas ſuas q̄s ex debito ſuſcepti officij d; īpēdere: ſ; intelligereť vēdere ipſum ſpūalis gr̄e vſum: ⁊ pp̄ hoc nō l; pro q̄cūq; diſpēſatione aliq̄d accipere: nec ēt p̄ h̄ q̄ ſuas vices cōmittāt: nec ēt p̄ h̄ q̄ ſuos ſubditos corrigāt: vel a corrigēdo deſiſtāt: l; tn̄ eis accipe ꝓcurationes q̄n ſubditos viſitant: nō q̄ſi p̄ciū correctionis: ſed q̄ſi ſtipēdiū debitum: ille aūt q̄ h; ſciētiā nō ſuſcipit cū h̄ officiū ex quo obligeť alijs vſum ſciētie impendere ⁊ iō licite pōt p̄ciū ſue doctrine vel ꝯſilij accipe: nō q̄ſi vitatē: aut ſciētiā vēdēs: ſed q̄ſi opas ſuas locans. Si aūt ex officio ad hoc tenereť intelligereť ipſa; vēdere veritatē: vn̄ grauiter peccaret. Sicut p; in illis q̄ inſtituunť ī aliquib⁹ eccleſijs ad docēdū clericos eccleſie: ⁊ alios paupes pro quo ab eccleſia bn̄ficiū recipiūt: a q̄bus nō l; eis aliq̄d accipe: nec ad h̄ q̄ doceant: nec ad h̄ q̄ aliq̄ feſta faciant vel p̄termittāt. Itē ꝓpter ingreſſu; monaſterij nō l; aliq̄d exigere: vel accipe q̄ſi p̄ciū: l; tn̄ ſi monaſteriū ſit tenue q̄ non ſufficiat ad tot p̄ſonas nutriēdas quātū q̄dē ad ingreſſum monaſterij exhibere aliq̄d pro victu p̄ſone q̄ in monaſterio fuerit recipiēda: ſi ad h̄ monaſterij nō ſufficiāt opes. Silr̄ etiā licitū eſt ſi pp̄ deuotionem quā aliq̄s ad monaſteriū oñdit largas elemoſynas faciēdo facili⁹ in monaſterio recipiať: ſicut ēt licitū eſt ecōuerſo aliquē ꝓuocare ad deuotionē monaſterij p̄ tpalia bn̄ficia: vt ex hoc inclineť ad monaſterij ingreſſum. ¶ Circa q̄rtū. ſ. vtrū licitū ſit vēdere vel emere ſpūalib⁹ annexa: dicēdū q̄ aliq̄d pōt eſſe ſpūalib⁹ annexū dupliciť. Uno mō ſicͭ ex ſpūalib⁹ dependens: ſicut hr̄e bn̄ficia eccl'iaſtica dr̄ ſpūalib⁹ ānexū: q2 nō cōpetit niſi habēti officiū clericale. Un̄ hmōi nullo mō pn̄t eſſe ſine ſpūalib⁹: ⁊ pp̄ h̄ ea nullo mō vēdere l;: q2 eis vēditis intelligiť etiā ſpūalia vēditioni ſubijci. Quedā aūt ſunt ſpiritualib⁹ annexa inquātū ad ſpūalia ordinanť: ſicͭ ius p̄ronat⁹: qō ordinať ad p̄ſentādū clericos ad eccl'iaſtica bn̄ficia: ⁊ vaſa ſacra: q̄ ordinanť ad ſacramētoꝝ vſum: vn̄ hmōi nō p̄ſupponūt ſpūalia: ſ; magis ea ordine tp̄is p̄cedūt: ⁊ iō aliquo mō vēdi pn̄t: nō aūt īquātū ſunt ſpūalib⁹ annexa. Un̄ q2 vaſa ſacra ſunt ſpūalib⁹ annexa ſicͭ ſim. iō eoꝝ ꝯſecratio vēdi nō pōt: tn̄ pro neceſſitate eccleſie ⁊ pauperū mā eoꝝ vēdi pōt: dūmō p̄miſſa orōne p̄us ꝯfringanť: q2 poſt cōfractionē nō intelliguntť eſſe vaſa ſacra: ſed purū metallū. Un̄ ſi ex eadē mā ſimilia vaſa reintegrareť indigerent etiā cōſecrari. Ite; ius ſepulture: ⁊ ius patronatus: ⁊ ius primogeniture ſm̄ antiquos q2 primogeniti ante legē ſacerdotis officio fungebanť: ⁊ ius accipiendi decimas ſpiritualib⁹ annexa videnť: ⁊ ideo vēdi vel emi nō debent q̄ſtū ad illud qō ſpūale eſt. Abrahā aūt emēdo ſpelūcā duplicē in ſepulturā: ſicut dr̄ Geñ. xxiij. nō peccauit: q2 nō habeť q̄ illa ſpelunca duplex eſſet terra cōſecrata ad ſepeliendū: ⁊ ideo licebat abrahe terrā illā emere ad vſum ſepulture vt ibi inſtitueret ſepulchrū ſicut etiā nūc liceret emere aliquē agrū cōem ad inſtituendu; cymiteriū vel etiā eccleſiā: q2 tamē apud gētiles loca ſepulture deputata religioſa putabanť: ſi ephron pro iure ſepulture p̄ciū intendit accipere peccauit vēdens: licet abrahā nō peccauerit emens: q2 nō intendebat emere niſi cōmunem terrā: licet etiā nunc terrā vbi quondā fuit eccleſia vendere aut emere in caſu neceſſitatis: ſicut de materia vaſoꝝ ſacroꝝ dictū eſt: vel excuſať abrahā: q2 in hoc redemit ſuā vexationē: q̄uis ephron gratis ei ſepulturā offerret: ꝑpendit tamē abrahā q̄ gratis accipere ſine eius offenſa nō poſſet. Ius autem primogeniture debebať iacob ex diuina electione: ſm̄ illud Mal'. j. Jacob dilexi. eſau autem odio habui: ⁊ ideo eſau peccauit primogenita vēdens. Jacob autē nō peccauit emendo: q2 intelligitur ſuā vexationē redemiſſe. Ius autē patronatus p̄ ſe vendi non pōt: nec in feudū dari: ſed tranſit cum villa que vendiť vel cōcedi tur. Jus autē ſpirituale accipiendi decimas nō cōcediť laicis: ſ; tn̄ modo res tempales que nomine decime danť: vt ſupra dictu; eſt. Circa collationē vero beneficioꝝ ſciēdū q̄ ſi ep̄s anteq̄; debitū beneficium offerret ob aliquā cām ordinauerit aliquid ſubtrahendū de fructib⁹ bn̄ficij ꝯferēdi: ⁊ in pios vſus expēdēdi nō eſt illicitum. Si vō ab eo tibi beneficiū offert req̄rat aliq̄d ſibi exhiberi de fructibus illi⁹ bn̄ficij. idē eſt ac ſi aliud munus ab eo exigeret. ⁊ iō nō careret vitio ſymonie. ¶ Circa q̄ntū. ſ. vtꝝ liceat dare ſpūalia ꝓ munē ab obſeq̄o vel a lingua. dicēdū q̄ noīe pecunie ītelligiť oē illud cuius p̄ciū pecunia pōt mēſurari. Manifeſtū ē q̄ obſequiū hoīs ad aliquā vtilitatē ordinať que pōt p̄cio pecunie eſtimari vn̄ ⁊ pecuniaria mercede miſtri ꝯducunť. Et iō idē eſt dicēdū q̄ aliq̄s det rē ſpūalē pro aliquo obſeq̄o tpali exhibito vel exhibēdo: ac ſi daret ꝓ pecunia data vel ꝓmiſſa q̄ illud obſequiu; eſtimari poſſit. Silr̄ etiā q̄ aliq̄s ſatiſfacit p̄cib⁹ alicui⁹ ad tpalē gr̄am q̄rēdā ordinatur ad aliquā vtilitatē q̄ pōt pecunie p̄cio eſtimari. Et iō ſicͭ ꝯbiť ſymonia accipiēdo pecuniā vel quālibet rem exteriorē: qō ꝑtinet ad munus a manu. ita etiā ꝯbiť p̄ mun⁹ a lingua vel ab obſeq̄o. Un̄ ſi aliquis cleric⁹ alicui p̄lato īpēdat obſequiū honeſtu;: ⁊ ad ſpūalia ordinatū puta ad vtilitatē eccleſie ⁊ miſtroꝝ ei⁹ auxiliū. ex ipſa deuotione obſequij reddiť dign⁹ eccl'iaſtico bn̄ficio. Sicͭ dicit Greg. in regiſtro. Eccleſiaſticis vtilitatib⁹ deſeruiētes: eccleſiaſtica dignū ē admiſtratōe gaudē. Si vō ſit obſequiū īhoneſtū ⁊ ad carnalia ordinatū puta q2 ſeruiuit p̄lato ad vtilitatē ꝯſanguineoꝝ ſuoꝝ: vl' patrimonij: vel ad aliq̄d aliud hmōi. eēt mun⁹ ab obſeq̄o ⁊ ſymoniacū. Itē ſi q̄s aliq̄d ſpūale alicui ꝯfert gratis pp̄ ꝯſanguineitatē vel quācūq; carnalē affectionē: q̄dē illicita ē ⁊ carnalis collatio nō tn̄ ſymoniaca: q2 nihil ibi accipiť. vn̄ h̄ nō ꝑtinet ad ꝯtū emptiōis ⁊ vēditōis in quo fundať ſymonia. Si tn̄ aliq̄s det alicui beneficiu; eccl'iaſticū h̄ pacto vel ītētōe vt inde ſuis ꝯſanguineis ꝓuideat: eſt manifeſta ſymonia. Itē ſciēdū q̄ mun⁹ a lingua dr̄ vl' ipſa laus ꝑtinēs ad fauorē humanū qui ſub p̄cio cadit: vel etiā p̄ces ex q̄b⁹ acquiriť fauor human⁹: vt ꝯtriu; euiteť. ⁊ iō ſi aliquis p̄ncipalr̄ ad h̄ ītēdat: ſymoniā ꝯmittit. Ad h̄ aūt vr̄ p̄ncipalr̄ intēdere qui p̄ces ꝓ indigno porrectas exaudit: vnde ip̄m factū eſt ſymoniacū. Si autē p̄ces pro digno porriganť: ip̄m factū nō eſt ſymōiacū: q2 ſubeſt debita cā ex qua illi pro quo p̄ces porriguntť ſpūale aliq̄d cōferať: tn̄ pōt eſſe ſymonia in intētione ſi non attendať ad dignitatē p̄ſone: ſed ad fauorē humanū. ſi vō aliquis pro ſe rogat vt obtineat curā animaꝝ ex ipſa p̄ſumptione reddiť indignus ⁊ ſic p̄ces ſunt ꝓ indigno. licite tn̄ pōt aliq̄s ſi ſit indigēs pro ſe eccleſiaſticū beneficium petere ſine cura animaꝝ.

De pena ſymoniaci. DIS. XV.

CIrca ſextū ſciēdū q̄ pena ſymoniaci eſt vt p̄ueť eo qō p̄ ſymoniā acq̄ſiuit. vnde. j. q. j. ca. Si quis ep̄s. Qui ordinat⁹ eſt nihil ex ordinatōe vel ꝓmotione que eſt p̄ negationē facta ſibi ꝓficiat: ſ; ſit alienuſ a dignitate ⁊ ſolicitudine quā per pecuniā acq̄ſiuit. Null⁹ eni pōt licite retinē id qō ꝯtra volūtatē dn̄i acquiſiuit: puta ſi aliq̄s diſpēſator de reb⁹ dn̄i ſui daret alicui ꝯ volūtatē ⁊ ordinationē dn̄i ſui. ille q̄ reciper licite retinē nō poſſ;. dn̄s āt cui⁹ eccleſiaꝝ p̄lati ſūt diſpēſatores ⁊ miſtri ordīauit vt ſpūalia grati darenť. ſ; illō Math. x. gratis accepiſtis. gratis date. ⁊ iō qui muneris īteruētu ſpūalia q̄cūq; aſſequiūť ea licite retinē nō pn̄t. Inſup aūt ſymoniaci tā vendentes q̄; emētes ſpūalia aut etiā mediatores alijs penis puniunť ſ. īfamia depoſitione ſi ſint clerici: ⁊ excōicatōe ſi ſint layci vt habeť īfra. q. j. ca. Si quis ep̄s. Unde ſciēdū q̄ ille qui ſymōiace ſuſcipit ſacꝝ ordinē recipit quidē characterē ordis ꝓpter efficaciā ſacri. nō tn̄ recipit gr̄a; neq; ordis executionē. ⁊ q2 q̄ſi furtiue recipit characterē ꝯtra p̄ncipalē dn̄i volūtatē. iō eſt ipſo iure ſuſpenſus: ⁊ quo ad ſe. ſ. de executione ſui ordinis nō ſe intromittat ⁊ quo ad alios vt. ſ. nullus ei coicet in ordinis executione: ſiue ſit pctm̄ eius publicum ſiue occultū: nec pōt repetere pecuniā quā turpiter dedit. licet alius iniuſte retineat. Si vō ſit ſymoniac⁹ q2 ꝯtulit ordinē ſymoniace: vel q2 dedit vel recepit beneficiū ſymoniace: vel fuerit mediator ſymonie ſi eſt publicū eſt ipſo iure ſuſpēſus ⁊ quo ad ſe ⁊ quo ad alios: ſi eſt occultū eſt ipō iure ſuſpēſus quo ad ſe tm̄. nō autē quo ad alios. ¶ Itē nota q̄ ſi ille qui ep̄atū ſymoniace adept⁹ eſt p̄cipiat clerico ſibi ſubdito q̄ ab eo recipiat ordines. nō tenetur ei obedire imo nec ꝓpter p̄ceptū eius: nec ꝓpter excōicationem pape d; ordines recipe ab eo quē ſcit ſymoniace ꝓmotū ⁊ ſi recipit ordinem nō recipit ordinis executionē etiā ſi ignoraret eum eſſe ſymoniacum. ſ; indiget diſpēſatiōe. q̄uis dicāt q̄ ſi non poteſt ꝓbare eum eſſe ſymoniacū debet obedire recipiēdo ordinē ſed non d; exequi abſq; diſpenſatione ſed hoc abſq; ratiōe diciť: q2 null⁹ debet obedire alicui ad cōmunicādum ſibi in facto illicito. Ille autē qui eſt ipſo iure ſuſpenſus ⁊ quo ad ſe. ⁊ quo ad alios illicite confert ordinem. Unde nullus debet ſibi cōmunicare recipiendo ab

eo quacūqꝫ ex cā. Si aūt nō ↄſtat ei nō dꝫ peccatū credere alterius ⁊ ita cū bona ↄſciētia dꝫ ab eo ordinē recipere. Si aūt eps ſit ſymoniacus alio mō ꝗ̄ ꝑ ꝓmotionē ſue ſymoniace factā: pōt ab eo recipere ordinē ſi ſit occultū qꝛ nō eſt ſuſpenſus quo ad alios: ſꝫ ſolum quo ad ſeipſuꝫ: vt dictū ē. Itē ſi ꝗ̄s aliꝗd ſpirituale ſymoniace adeptus eſt ꝓcurātibꝰ alijs ipſo nec volēte nec ſciēte nihilominꝰ ꝓuatꝰ illo ſic ſymoniace ꝓcurato: cuiꝰ ratio eſt: qꝛ ꝙ aliquis priuet̃ eo qͦ accipit nō ſolū eſt pena peccati: ſed etiā quādoqꝫ effectus acꝗſitionis iniuſte: puta cū aliꝗs emit rem aliquā ab eo qui vēdere nō pōt: ⁊ ideo ſi aliꝗs ſciēter ⁊ ꝓpria ſponte accipiat ſymoniace ordinē vꝉ eccleſiaſticū beneficiū nō ſolū priuat̃ eo qͦ accepit: vt. ſ. careat executione ordinis: ⁊ bn̄ficiū reſignet cū fructibꝰ inde ꝑceptis: ſed etiā vlterius punit̃: qꝛ notat̃ infamia: ⁊ tenet̃ ad reſtituēdos fructꝰ: nō ſolū inde ꝑceptos: ſed etiā eos ꝗ ꝑcipi potuerūt a poſſeſſore diligēti: qͦ tn̄ intelligēdū eſt de fructibꝰ ꝗ ſupſunt deductis expēſis factis cā fructuū: exceptis fructibꝰ illis ꝗ alias expenſi ſunt in vtilitatē eccleſie. Si v̄o eo nec volēte nec ſciēte ꝑ alios alicuiꝰ ꝓmotio ſymoniace ꝓcurat̃ caret ꝗdē ordinis executione: ⁊ tenet̃ reſignare bn̄ficiū qͦ eſt ↄſecutus cū fructibꝰ extātibꝰ: nō aūt tenet̃ reſtituere fructus cōſumptos: qꝛ bona fide poſſedit: niſi forte inimicꝰ eiꝰ fraudulenter pecuniā daret pro alicuiꝰ ꝓmotione: vel niſi ipſe expreſſe ↄdixerit: tūc. n. nō tenet̃ ad renūciādū niſi forte poſtmodū pacto ↄſenſerit ſoluēdo qͦ fuit ꝓmiſſum. Itē ſi quis bn̄ficiū eccl'iaſticū ꝑ ſymoniā eſt adeptus: ſi p̄latus ⁊ aliqui de collegio in ſymoniā ↄſenſerūt cui reſtituēdi ſunt fructꝰ inde ꝑcepti: nō p̄lato nec collegio illius eccleſie: vt vꝛ: qꝛ nō debēt inde vtilitatē aliquā ↄſequi qui fuerunt ſymonie ꝑticipes. Et dicēdū ꝙ pecunia vel poſſeſſio vel fructꝰ ſymoniace recepti debēt reſtitui eccleſie: i cuiꝰ iniuria data ſunt nō obſtāte ꝙ p̄latus vel aliquis de collegio illiꝰ eccleſie fuit in culpa: qꝛ eoꝝ peccata nō debēt alijs nocere: ita tamē ꝙ quātū fieri pōt ipi qui peccauerūt inde cōmodū nō ↄſequant̃. Si v̄o p̄latus ⁊ totum collegiū ſunt in culpa dꝫ eā auctoritate ſupioris pauperibꝰ vel alteri eccleſie erogare. Itē ſi aliꝗ ſymoniace in aliquo monaſterio ſunt recepti debēt renūciare: ⁊ ſi eis ſciētibꝰ cōmiſſa eſt ſymonia poſt cōciliū generale ſine ſpe reſtitutionis de monaſterio repellunt̃: ⁊ ad agēdā ꝑpetuā pniam ſunt in artiori regula ponendi vel in aliquo eiuſdē ordinis ſi artior ordo nō inueniret̃. Si v̄o hoc fuit ān̄ conciliū: debēt in alijs locis eiuſdē ordinis collocari: ⁊ ſi hoc fieri nō pōt diſpēſatiue debēt in eiſdē monaſterijs recipi: ne in ſeculo euagent̃ mutatis tn̄ priorıbꝰ locis ⁊ inferioribꝰ aſſignatis. Si v̄o ipſis ignorantibꝰ ſiue ante ↄciliū ſiue poſt ſint ſymoniace recepti: poſtꝗ̄ renūciauerunt poſſunt de nouo recipi locis mutatis vt dictū eſt. Itēꝫ ſi aliꝗs ex ſola volūtate vel intētione ſit ſymoniacus: iſte quo ad deū tm̄ ſymoniacꝰ eſt cuiꝰ ſolius eſt de interioribꝰ cordis motibꝰ iudicare. Sꝫ quo ad exteriorē penā eccleſiaſticā nō punit̃ vt ſymoniacus vt renūciare beneficio teneat̃: ſed ſolū de mala intētione vel volūtate penitere tenet̃. Itē nota ꝙ cū eo qui ſcienter eſt ſymoniace bn̄ficiatus ſolus papa diſpenſare pōt. In alijs autē caſibꝰ pōt ēt eps diſpenſare: ita tamē ꝙ prius abrenūciet qͦ ſymoniace acꝗſiuit: et tūc diſpēſationē ↄſequat̃: vel paruā vt habeat laycā cōionē: vꝉ magnā vt poſt penitētiā in alia eccleſia in ſuo ordine remaneat: vꝉ maiorē vt remaneat in eadē: ſed in minoribꝰ ordinibꝰ: vel maximā in eadē eccleſia etiā maiores ordines exequat̃: nō tamē p̄lationē accipiat. Itē multe ſunt alie pene ꝗbꝰ ſymoniaci iuſto dei iudicio dei iudicio puniunt̃. Primo quidē qꝛ puniunt̃ grauibus ⁊ ſubitis infirmitatibꝰ: ⁊ iudicijs dei: ſicut patet de alchimio qui intruſus in ſummū ſacerdotiū ꝑ demetriū. ij. Mach. vij. poſt multa eius flagitia ꝑcuſſus eſt palyſi: ⁊ obſtruſum eſt os eius ⁊c. ij. Mach. ix. Itē iaſon emens ſacerdotiū ab antiocho vt legit̃. ij. Mach. iiij. de cuiꝰ cladibus ⁊ infortunio habet̃. ij. Mach. iiij. ⁊. v. quomodo vagus ⁊ ꝓfugus de ciuitate in ciuitatē inſepultus ⁊ inlamētatus abijcitur. De cladibꝰ autē ātiochi qui vēdidit ei ⁊ menealo habet̃. ij. Mach. ix. Colliſus eſt toto corpe de curru cadens: ⁊ quomodo carnes eiꝰ ſcaturiebant vermibꝰ ⁊ ſanie: ita ꝙ eius ſanie totus exercitus grauaret̃. Item. iiij. Regū. v. gyezi vendens domū ſuauitatis naamā lepra ꝑcuſſus eſt. Secunda pena eſt qꝛ vincuntur turpiter: ⁊ ad infortuniū magnuꝫ reducunt̃: vt patet de dicto antiocho. Mach. viij. ⁊. ix. Item. xi. lyſias procurator ⁊ p̄poſitus negociorum antiochi venit cōtra hieruſalē exiſtimans ſe facturum eā habitaculū gētium ⁊ tēplū ſibi cōuertere in pecuniaruꝫ queſtū: ⁊ per ſingulos annos conſtituere venale ſacerdotiū: quem confiſum in multitudine peditum ⁊ equitū ⁊ elephantorum vicit iudas machabeus: equite celeſti ſibi ⁊ ſuis apparente ꝓſternens de ſuis mille ſexcētos equites: ⁊ peditum. xj. milia. lyſias aūt victꝰ cum reſiduis turpiter fugit

¶ Tertio ſunt maledicti. vt gyezi ab helyſeo qui maledictionē incurrit. De depoſitione eoꝝ ab offō ⁊ bn̄ficio ⁊ excōicatōe ⁊ reſtitutione acꝗſiti ꝑ ſymoniā. ⁊ qui debet trudi in monaſterijs. ⁊ de īfamia ſymoniacoꝝ habet̃ in ſūma de caſibꝰ p̄mi libri. p̄mo titulo de pena ſymoniacoꝝ: ⁊ in decretis cā. j. q. j. in pluribꝰ locis. Mori etiā ↄſueuerūt morte deteſtabili: ⁊ ꝑcuti plagis ignominioſis: qͦ pꝫ in veteri ⁊ nouo teſtō in eis qui h̄ fuerūt vitio denotatī. iiij. reg. iiij. ⁊ ⁊. v. gyezi cū obꝓbrio lepre morit̃ plage ſue heredes ſuos ſucceſſores reliquit. Itē. ij. mach. xiiij. Alchimus offerēs demetrio coronam aureā ⁊ palmā obtinuit ſacerdotiū: qui poſt mlta flagitia ſua paraliſi ꝑcuſſus obmutuit īteſtatꝰ mortuꝰ. ij. mach. vij. Demetrius aūt cum exercitu ſuo qui eū per munera ītruſerat in ſūmū ſacerdotium: ab alexādro cū exercitu ſuo victꝰ ē. ⁊ occiſus gladio. ij mach. x. Itē. ij. mach. iiij. Iaſon emens ſacerdotiū ſūmū ab ātiocho: poſt multa ſua flagitia fugat̃ in alienā terrā p̄uatus ſacerdotio ꝓfugus inlamētatꝰ morit̃ turpit̃ vt legit̃. ij. mach. v. Itē. ij. mach. iiij. Menelaus ſupplātans iaſonē ⁊ emēs ab antiocho ſacerdotiū: qui ꝑꝑ flagitia ſua accuſat̃ p̄cipitatꝰ eſt de ſummo turris in cineres. vt legit̃. ij. mach. xiij. Et dr̄ ibi. Qui multa ↄtra araꝫ dei ↄmiſerat cuiꝰ ignis ⁊ cinis erat ſanctꝰ. ipſe in cineris morte damnatꝰ eſt. In nouo etiā teſtō: iudas vendēs dn̄m manibꝰ ꝓprijs ſe ſuſpendens crepuit medius. Symon etiā magus vt dr̄ in paſſione beati petri a demonibus orōne aploꝝ p̄cipitatꝰ ⁊ attritꝰ eſt: ⁊ vt dicit egyſippus ī libro de cladibꝰ iudeoꝝ. in iſta mortuꝰ eſt. ꝙ cum adhuc viueret fractis cruribꝰ ⁊ corpore ↄtritꝰ ⁊ vellēt eum ppl'i romani occidē impediuit Petrꝰ dicēs: Sinite magum vt ↄtabeſcēs videat aliquandiu regnū dei creſcere eo īuito. Hic vt ibi dr̄ extra vrbē deportatus in agello aliquādiu ⁊ vixit ↄtabeſcēs īuidia: ⁊ doloribꝰ ſil' languore ⁊ malitia. ¶ Itē in vita ſancti p̄iecti legit̃: ꝙ cum mortuo aluinorum epo eligeret̃ ſanctꝰ p̄iectꝰ ab oibꝰ. ꝗdā archidyaconꝰ datis muneribus ītruſus eſt ꝑ violētiā maioꝝ: ⁊. xl. die turpit̃ eſt defūctꝰ. Item dyal'. li. iij. dicit greg. ꝙ eps brixie valerianū patritiū ſepeliuit p̄cio accepto in eccleſia beati fauſtini martyris: qui apparuit cuſtodi eccleſie ſue. dicēs ꝙ iret ad epm p̄dictū dicēs ꝙ de eccleſia ſua remoueret carnes fetentes ꝗs ibi poſuerat: qͦ ſi nō fecerit die. xxx. morit̃ qui h̄ timuit epo reuelare. Admonitꝰ ſcđo cum dictꝰ eps ſanꝰ ⁊ incolumis intraſſet lectum ſubita ⁊ inopinata morte die. xxx. mortuus eſt. Qꝫ graue ſit vitium ſymonie patet ex ſupra dictis exēplis veteris teſtamēti de pena cōmutantiū: tūc cum nō eſſet tm̄ pctm̄ vēdere vel emere figurā in qua nō dabat̃ ſpūſanctꝰ vt eſt vēdere veꝝ ſacr̄m tpe gratie: antiquū enī ſacerdotiū figura fuit ſacerdotij noue legis. ⁊ ſacramēta veteris legis ſolū vmbra nouoꝝ. Itē in eccleſiaſtica hyſtoria ca. xxx. legit̃ de quodā natali noīe: ꝗ poſtꝗ̄ multa ſuſtinuiſſꝫ tormēta pro fidei ↄfeſſione: deceptꝰ ab hereticis chriſtū purā credidit creaturā. emitqꝫ dato p̄cio vt fieret eoruꝫ eps: qui admonitꝰ a dn̄o ſepe vt deſiſteret ab illa ꝑnitioſa ambitione ⁊ nollet. flagellatꝰ eſt ab angelis vſqꝫ ad mortē grauibꝰ plagis: in mane induit ſe cilitio cinē ↄſpergēs: ad pedes ſepherini pape ꝓuolutus: ⁊ clericoꝝ ⁊ laycoꝝ: oſtēdēs etiā cicatrices ꝗs pro fide ꝑtulerat: vix eſt tādē ad cognitionē receptū. ¶ Vltimo aūt puniunt̃ pena etn̄a iuxta ꝙ dictū eſt ſymoni: Act. viij. Pecunia tua tecū ſit in ꝑditionē. De his habent̃ exempla ſupra de pena ⁊ acerbitate inferni: de ſacerdote quē demones ponebāt in morte ad frigēdū in ſartagine. Item de pena purgatorij de milite qui accepit pecuniaꝫ a clerico pro eccleſia. Item de abbate in fonte. ⁊ de acerbitate pene purgatorie.

CQꝫ deteſtandum ſit crimen ſymonie. DiS. XVI.

Circa ſeptimū ſciēdū ꝙ crimē ſymonie deteſtādum eſt multiplici rōne. Primo qꝛ culpa grauiſſima. Scđo ꝓpter damna ꝑmaxima. Tertio ꝗa cura difficilis. Quarto qꝛ finis horribilis. ¶ Prio ꝗdē deteſtādū eſt crimē ſymonie ꝗ̄ſi culpa grauiſſima: hoc enim flagitium oīa pctā videt̃ excedere: ait enim paſchalis papa: oīa pctā ſiue crimina ad comparationē ſymoniace hereſis pro nihilo cōputātus: ecce ꝙ ſymonia hereſis appellat̃: ⁊ ſymoniacꝰ a ſanctis hereticus reputat̃: qꝛ etſi deū ſūme bonū fatet̃ v̄bo. tn̄ viliſſimū reputat eū facto. ↄſtituēs eū venalē vili p̄cio. Itē Greg. in regiſtro. Preſbyter ſi per pecuniā eccleſiā obtinuerit: nō ſolū eccleſia: ſꝫ honore ſacerdotali priuet̃. qꝛ altare decimas ⁊ ſpiritūſanctū vendere vꝉ emere: ſymoniacā hereſiꝫ eſſe nullus fideliū ignorat. Recte aūt omnia peccata ſymonie comparata pro nihilo computant̃ ꝓpter multiplicem contumeliā ⁊ ↄtemptum quē ſymoniacus infert deo. ¶ Primo qꝛ ſpiritūſcm̄ patri ⁊ filio coequalem venalē exponit quaſi ſeruum vel iumentū viliſſimū. vnde ſuper illud Ioh. ij. cathedras vē

dentiū columbas: dicit glo. ꝙ p columbā intelligiť ſpiritusſanct⁹.
Itē corpus chriſti vēdunt cū iuda nō ſolū ſemel ſed qnq3 milleſies
nō mortale ⁊ humile: ſed in ſtatu imortalitatis ⁊ glorie exiſtēs: nō
in terris ambulātē vendunt chriſtū: nō in ſtatu ſerui ſed regis. Iu-
das penitētia ductus reſtituit: iſti nō poſſunt ad hoc induci. ¶ Se-
cūdū dedecus eſt qꝛ deū largiſſimū ⁊ liberaliſſimū datorē eſtimāt
reuēditorē: qđ eſt magnū dedecus ſummo regi. Act. viij. Exiſtima-
ſti donū dei cū pecunia poſſideri: dixit petr⁹ ſymoni mago. ¶ Ter-
tiū ē: qꝛ donū dei cōtēnūt: qꝛ viliſſimo p̄cio expe nūt illud quo pōt
emi regnū eternū porci ſunt qui margaritas conculcant ⁊ cōtēnūt.
¶ Quartū eſt qꝛ officiū eccleſie occupant ne aliquis ingrediať niſi
p eos: ⁊ ſe faciunt q̄ſi hoſtia eccleſie: vt iā nō ſit chriſtus hoſtiarius
ſed ſymon magus: nō ſymon petrus cui chriſtus claues eccleſie tra-
didit. ¶ Quinto ꝓcurat ſymonia vt ſponſa chriſti grauida ſit de
adulterio nō habēs ī vtero de ſpūſancto cū maria Math. j. ¶ Se-
xto hec ſpecies auaritie nō ſolū de idolo facit deū ſuū: ſed deū ſuū
īmolat idolo auaritie: qđ ſit cū miſſam celebrat cā auaritie. ¶ Se-
ptimo qꝛ iſtud vitiū nulli loco: nulli ꝑſone pcit. Alia pctā ſanctitati
deferūt vt fornicatio ⁊ adulteriū q̄ abhorrēt altaria ⁊ eccleſias: hoc
iuxta filiū v̄ginis ponit idolū cupiditatis: hoc nō defert deo nec an-
gelis nec diuinis officiis ⁊ ſacrificijs quoꝝ p̄ſentiā demones timēt
⁊ tremūt. Itē ſacramēta q̄ chriſtus ſtatuit in ſanctificationē cōuer-
tit ſymonia in execrationē. Itē ſymoniacus bona dei manib⁹ ſacri-
legis tāq̄3 fur cōtrectat inuito dn̄o: de q̄bus deberent refici ei⁹ filij.
Enormitatē hui⁹ flagitij ſatis euidenter oſ̄dit feruēdiſſimus zelus
chriſti: ⁊ ſanctoꝝ ꝯ hoc vitiū. Legiť n. Ioh. ij. ꝙ dn̄s facto flagello
de funiculis cū violētia ⁊ verberib⁹ euertēdo menſas nūmularioꝝ:
⁊ es effundēdo: ⁊ cathedras vendētiū ⁊ emētiū ſubuertendo eiecit
eos de tēplo. Cōtra nullos alios vř dn̄s ꝯuerſans in terris tātā vio-
lentiā manuū exercuiſſe: vocans tēplū ab eis factū ſpelunca3 latro-
nū. Bern. ad eugeniū papā. Nō parat dn̄s aures vt audiat ſed fla-
gellū quo feriat: nec. n. ſedet iudicans: ſed īſequiť vindicās: nec cā3
tacet: ſ3 exhibet: dicēs: vos feciſtis domū p̄ris mei domū negocia-
tionis ⁊ ſpeluncā latronū: tu ergo fac ſimiliter. Erubeſcāt vultū tuū
hmōi negociatores timeāt te nūmularij hmōi: ⁊ in nūmis ſuis nō
ꝯfidāt ſed diffidāt ⁊ abſcōdētes ſuū a te: ſciētes te effundere para-
tiorē q̄3 accipe: zelū magnū ꝯ ſymoniā oſtēdit ſe hr̄e helyſeus ma-
ledicēdo grezi. iiij. reg. v. ⁊ petrus maledicēdo ſymoni mago Act.
viij. zelus eccleſie ⁊ ſctōꝝ patrū ꝯ hoc vitiū p3 ſciēti iura canonica: q̄
maxime inuehūt ꝯ hoc vitiū. Dec. greg. Quiſq̄s ꝯ ſymoniacoꝝ neo-
phitoꝝ crimē pro officij ſui loco vehemēter nō arſerit: cū eo ſe non
dubitet habituꝝ portionē: q̄ prius cōmiſit h̄ piaculare flagitiū: cā.
j. q. j. ¶ Scđo ſymonie crimē deteſtādū oſtēdūt dāna p maxia q̄ in-
fert: tā ſubiecto ꝓprio q̄3 deo ⁊ eccleſie dei: ſubiecto q̄dē ꝓprio: q̄a
ſymoniacū p̄cipitat in multa ⁊ horrēda flagitia. Eſt. n. ſymoniacus
fur ⁊ latro. Ioh. x. Qui nō intrat p hoſtiū ſed aſcēdit aliūde: ille fur
eſt ⁊ latro. Sup illud Math. xxj. Uos feciſtis eā ſpeluncā latronū
dicit glo. Latro eſt q̄ lucra ſectať q̄ nō dātes corpaliter ꝑſequiť: ⁊
dātes ſpūaliter necat ⁊ dū leſionē ꝓximi cogitat: q̄ſi latro ſedet in
ſpelūca. Sacrilegus etiā eſt: qꝛ circa ſacra latrociniū ſuum exercet.
Si ſacrilegus dř q̄ furať ⁊ male capit calicē: multo fortius q̄ tota3
eccleſiā cū alijs q̄ ad eā ptinēt: p3 p alchimū ꝙ ſacrilegus ſit ſymo-
niacus q̄ p violētiā demetrij rapuit ſummū ſacerdotiū q̄ intruſus p
bachidē in hieruſalē maximā ſtragē ſanctoꝝ fecit: ſicut ſcriptū eſt.
Carnes ſcōꝝ ⁊ ſanguinē effuderūt ī circuitu hieruſalē ⁊c̄. ij. mach.
vij. Itē eiuſdē. ix. cū alchim⁹ p̄cepiſſet deſtrui murū dom⁹ ſancte et
opa ꝓphetaꝝ pcuſſus eſt paliſi: ⁊ obſtruſu3 eſt os ei⁹: ⁊ mortu⁹ eſt.
Itē ad quāta facinora adducat ſymonia: p3. ij. Mach. iiij. p exēplū
iaſonis: q̄ cū emiſſet ab antiocho ſummū ſacerdotiū intruſus p eū
in illud cepit trahere ſtati3 ꝯtribules ſuos ad ritus gētiles ⁊ iura le-
gitima deſtituens praua inſtituta ſanxiebat ſub ipſa arte gymna-
ſiū ꝯſtituit: ⁊ optimos ephheboꝝ in lupanarib⁹ poſuit: de cui⁹ ſcele-
rib⁹ multa leguntť. ij. mach. iiij. ⁊. v. Silr ⁊ de ambitione menelai ⁊
emptione ſūmi ſacerdotij ⁊ ſcelerib⁹ ei⁹. ij. mach. iiij. ⁊. v. Itē iudas
vēdēs p̄cio dn̄3 ex h̄ cecidit ī crimē furti: ſacrilegij ꝓditionis: deſpa-
tionis: ſuſpēſiōis ⁊ occiſionis ſuipſius. Symō mag⁹ vt dř Act. viij.
Qui credēs baptizat⁹ adherebat aplis: ex quo obtulit pecuniā pro
miraculis faciēdis: ⁊ vt ad īpoſitionē manuū ſuaꝝ dareť ſpūſſact⁹
maledictionē petri ſuſcipiēs ī īfinita cecidit ſcelera: ⁊ de chriſtiano
fact⁹ ē maxim⁹ chriſti ⁊ ſuoꝝ ꝑſecutor: ⁊ ſatj vř ꝙ nō debeat aliqđ
ſcelus ad ꝑpetrādū abhorrere q̄ ſpūſſancti vel donoꝝ ei⁹ negocia-
tor ſacrilegus fieri nō abhorret. Itē dānū infert ſymoniaco: qꝛ nec
oblatiōes nec p̄ces: nec ēt ſacra ſunt ei ſalutifera: nec grām ꝯferūt:
ſ3 poti⁹ mortē: ⁊ oīb⁹ ſciēter ea recipiētib⁹ ab eodē. Ecci. xxxiiij. do-
na iniquoꝝ nō ꝓbat altiſſimus. ⁊ Greg. j. q. ij. nō ēſt putāda elemo-
ſyna que ex illicitis reb⁹ acq̄riť: qꝛ qui male accipit vt bene diſpen-
ſet: grauať poti⁹ q̄3 iuuať ⁊c̄. Et poſt. Perpēdamus quātus dolor
patri ſit cū in ꝯſpectu eius filius victimať: ⁊ agnoſcim⁹ quāt⁹ apud
deū dolor exaſpať qn̄ ei ſacrificiū ex rapina tribuiť nimis declinā-
dum ſub obtētu elemoſyne pctā ſymoniace hereſeos ꝑpetrare. Itē
eccl̄ie dei infert damna ꝑmaxie: p̄mo qꝛ a patrimōio chriſti filios
ſuos exheredat: ⁊ in ea filios dyaboli heredes īſtituit. Excludit ab
ouili vel nō admittit paſtores bonos ⁊ canes p̄dicatores ītroducit
lupos ouiū chriſti p emptores ⁊ excoriatores. Itē eis vtiť ſymōia
ad hominū inq̄nationē ⁊ ꝑditionē que chriſte īſtituit ad hoīm mā-
dationē ⁊ ſalutē. Itē ad cubile ſponſe chr̄i ītroduxit corruptores
qui filios ſpurios generāt quos filios ſponſi noīant: ⁊ eos faciūt
ſpōſo nutrire ⁊ hēdes eſſe in bonis. Itē ſymōiaci domū dei faciūt
ſpeluncā latronū quos deſtruūt p̄ncipes ſeculares deteriores hero-
de aſchalonita: de quo dicit egyſippus li. j. de cladib⁹ iudeoꝝ: ꝙ fa-
ctus rex ſpelūcas latronū ꝑſcrutabať ⁊ eos ab eis eijciens extirpa-
bat: in quo multū eum ꝯmēdat. Itē domū dei nō ſolū faciūt ſpelū-
ca3 latronū. imo dolū idolatrie. Oſee. viij. Ipſi regnauerūt ⁊ nō ex
me p̄ncipes extiterūt: ⁊ nō cognoui: argētū ſuū ⁊ auꝝ ſibi idola fe-
cerunt. cū vt dř yſa. xxxiiij. Erit cubile draconū cū flaminomi ⁊ ve-
nenoſi mediāte pecunia ītroducunť: paſcua ſtrutionū vt hipocrite
ibi foueā hn̄t ⁊c̄. monſtra que ſequunť habitāt ibi. cū auari luxu-
rioſi negligētes ⁊ īmiſericordes p̄cio ⁊ violētia īntroducunť in eccle-
ſia dei qui bene foderet cū ezechiele tēpli parietē: vidē poſſet tēplū
plenū animalib⁹ īmūdis reptilib⁹ ⁊ idolis: q̄les ſunt illi qui hn̄t ſy-
moniacū ingreſſu3. Sunt enim aīalia īmunda p luxuriā: reptilia p
auaritiā ad terrā pectore ⁊ vētre reptādo: idola ſculpti ⁊ ornati per
ſupbiā ⁊ ceci p ignorātiā. Itē ſymoniaci ſpm̄ vite vel vitalē eccl̄ie
auferunť dum emūt eū ad vēdēdū. ſilēs ſymoni mago de quo di-
cit glo ſupra. Act. viij. Symon ſpm̄ſcm̄ volebat emere vt eum alijs
plus poſſet vēdere. Itē infidelr agūt ꝯ chriſtū. Bern. Qui infidelr
intrat ⁊ nō per chriſtū q̄d niſi īfidelr agit ⁊ ꝯ chriſtū chr̄s nūc ꝯdu-
cit eū: nec ipſe cognoſcit eū. Silis petro qui introduct⁹ in atriū p̄n-
cipis ſacerdotū p ancillā hoſtiariū dicit ſe nō cognouiſſe chr̄3. hoſ
ancilla īntroducit quos carnalitas īntroducit. Itē damnificat eccl̄iā
quā part⁹ mōſtruoſos parere facit pro filijs legitimis. generat mō-
ſtra. talpas: q̄ſi auaros in terris cecos. qui nihil ſciunt aut loq̄ aut
amare niſi terrena: aſinos corruptos ⁊ ſine ſenſu: q̄ſi ep̄os rudes ⁊
inſcios: ſerpētes: q̄ſi doloſos ⁊ malitioſos. ¶ Tertio ſymōiaca pe-
ſtis eſt ſummopere deteſtāda: qꝛ cura eius nimis eſt difficilis. vix
enim curari pōt morb⁹ iſte peſtifer. p̄mo ꝓpter magnitudinē pecca-
ti. qꝛ abutiť ſpūſcō ⁊ ei⁹ grā p quā ſit curatio pctōꝝ. Scđo qꝛ opor-
tet bn̄ficia reſignari: ⁊ oīa p ſymoniā acq̄ſita reſtitui. qđ eſt q̄ſi im-
poſſibile cupido poſſeſſori. Simoniaci ſunt q̄ſi piſcis capt⁹ in naſ-
ſa diaboli: q̄ſi vnū pedē hn̄tes in īferno: niſi caueāt ſibi cito cadēt
in īfernū. Ecci. iiij. Cuſtodi pedē tuū īgrediēs in domū dn̄i attēde
ad īntroitū ⁊ exitū tuū: ad hoc ptinet qđ diciť Hiere. xvij. Pctm̄ iu-
da. i. clericoꝝ ſymoniacoꝝ qui deberēt laudare deū ſcriptū eſt ſtilo
ferreo in vngue adamātino: qꝛ eſt q̄ſi indelebile. Item Act. viij. Di-
xit Petrus ſymōi mago. Penitētiā age ab hac nequitia tua ſi for-
te remittať tibi ⁊c̄. Uideo enī te in felle amaritudinis ⁊ obligatiōe
iniquitatis. ¶ Quarto ſymoniā deteſtandam oſtendit finis eius
horribilis. qꝛ ſymōiaci cōmuniter morte peſſima moriunť. ſicut ſa-
tis patet ex ſupra dictis.

¶ De ſpeciebus ſymonie. DIS. XVII.

Circa octauū. ſ. de aliq̄b⁹ ſymōie ſpēb⁹: ſciēdū ꝙ
ſeptē ſunt ſpālr p que ſpūalia male acq̄ru-
tur. ¶ Primo male acq̄runť mediāte pecunia vt volu-
it facere ſymon magus. Act. viij. Uidēs ſymon ꝙ p im-
poſitionē manuū dareť ſanctuſſpūs obtulit pecuniā dicens. Date
mihi hāc ptātē vt cuicūq3 man⁹ poſuero: recipiat ſpm̄ſcm̄. Cui pe-
trus ait pecunia tua tecū ſit in ꝑditionē: qꝛ exiſtimaſti donū dei pe-
cunia poſſideri. Itē. iij. re. xiij. Quicūq3 volebat implebat manum
ſuam ⁊ fiebat preſbyter excelſoꝝ: ⁊ ꝓpter hoc peccauit hyeroboam
⁊ dom⁹ eius ⁊ euerſa eſt ⁊ deleta de ſuperficie terre. Q3 maculata ⁊
reſpuēda ſit pecunia oblata pro emēdis ſpiritualibus: patet per qđ-
dā exemplū qđ legiť in vita beati iohānis elemoſynarij vbi diciť
Cum maxima multudo pauperum perſas fugiens veniſſet apud
alexandriam ⁊ dictus iohannes ſummā curam haberet de eis pa-
ſcendus: cu3 eſſet ibi maxia cariſtia alimentoꝝ: ⁊ ꝓpter defectum
Nyli qui non irrigauerat terrā more ſolito: ⁊ ip̄e q̄cq̄d hēre poťat
eis erogaſſet. ⁊ mutuo accepiſſet multas pecunias ⁊ ānona: nec al-
tius mutuū īueniret. vidēs afflictionē ſui ppl̄i: cleric⁹ q̄dē higam⁹

offerens ei pro nutritione pauper҄ frumēti ducenta milia modia:ꝛ auri cētū libras ꝛ octoginta:tātūmō vt eū dyaconū ordinaret vt miniſtrās ei mereret ſuoꝝ remiſſionem ꝯſequi pctōꝝ:ait ei oblationem immundā nō eſſe recipiendā in ſacrificio. Non enim vt dixit petrus ſymoni Act.viii.eſt tibi portio neq̄ hereditas ī pte hac:pauperes aūt ſuos pōt paſcere deꝰ q̄ fecit illos.Qui cū abiſſet cōfuſus: venit ei nuncius dicēs ꝙ due naues maxime venerant ei de cecilia onerate frumēto pro quo magnifice dn̄o grās referebat.¶ Scd̄o male acquirunt ꝑcio lingue adulationis.pš.Oleū peccatoris nō impinguet caput meū:dicit eccleſia de ꝑlato:q̄ ē caput eiꝰ.Hoc oleū maledictū penetrat oſſa eoꝝ q̄ dant cā adulationis:vel acq̄rūt ſpūalia cū quo oleo intrat in eis dei maledictio. Ordinatus ſymoniace induit maledictionē ſicut veſtimētū.i.cū ſacrū indumētū induit cū quo ordinat̄ vel celebrat.Sic intrauit abſalon in regnū in quo male ſucceſſit ei:acq̄rens ibi ſuſpēdiū.iii.Reg.xiiij.Stabat iuxta introitū porte ciuitatis:ꝛ omni viro q̄ habebat iudiciū ad regē:vocabat ad ſe q̄rens q̄re venerat:ꝛ vnde erat:ꝛ dicebat. Videnť mihi ſmones tui boni ꝛ iuſti:ſed nō eſt q̄ audiat te.Quis me ꝯſtituat iudicē ſup terrā ꝛ iuſte iudicē:ꝛ cū aliq̄s ſalutaret eū extēdebat manū ſuā ꝛ apprehendēs oſculabat̄ eū.Sic faciebat omni iſraeli q̄ veniebāt ad regē ad iudiciū:ꝛ p h̄ ſollicitans corda viroꝝ ꝯ patrē ſuū:ꝓmotus eſt in regnū. It̄ alij ꝓmouent̄ lingua.i.ꝑcibꝰ carnalibꝰ interuenientibꝰ.Ad deteſtationē huiꝰ dixit dn̄s matri nō admittēs carnales eiꝰ ꝑces de vino faciēdo.Quid mihi ꝛ tibi eſt mulier. Jo.ij.Itē Math.xx.nō admiſit dn̄s ꝑces dū mr̄i pro filijs ꝯſanguineis ſuis q̄ petebat:dic vt ſedeāt duo filij mei vnꝰ ad dexterā tuā:ꝛ alius ad ſiniſtrā in regno tuo q̄bꝰ ait:neſcitis q̄d petatis ꝛc̄.ſedē ad dexterā ꝛ ſiniſtrā nō eſt meū dare vobis his ꝑcibꝰ.¶ Tertiū cū male acq̄ritur eſt in debitū obſequiū:vel ad h̄ facit opus īdebitū vel obſequiū manuale:vel alio mō qd̄ eſt inhoneſtū. Bern̄. Circuit ſedulus explorator:ſequit̄:obſequit̄:blādit̄:mentit̄:ſimulat:diſſimulat̄ manibꝰ ꝛ pedibꝰ repens ſi mō quo ſe ingerat in patrocinium crucifixi. ¶ Quarto acquirunt̄ male ſpūalia:qn̄ habet̄ oculos ad carnalem amorē cū dant̄ parētibꝰ:q̄ attinēt:vel cū conat̄ vel laborat̄ vt ea obtineāt:nō habito reſpectu ad merita pſone.Qui h̄ faciūt ſimiles ſunt de quo Judicū.xvij.Impleuit michas manꝰ vnius filioꝝ ſuorū:ꝛ factꝰ eſt ei ſacerdos:caro ꝛ ſanguis reuelat eis:ꝛ iō maledicti ſūt.Sicut ſymon bariona ecōtrario bn̄dictꝰ cui caro ꝛ ſanguis nō reuelauit:ſ; ſpūs pr̄is celeſtis.Math.xvij.iō dr̄ Abacuc.ij. Ue q̄ edificat ciuitatē ī ſanguinibꝰ:ꝛ ꝑparat vrbē ī iniq̄tate:qd̄ faciūt q̄ ī capl̄is nepotes ſuos ponūt vt ſuā faciāt de eis voluntatē. Dicebat ep̄s guill̄s par̄.ꝙ aliq̄ qn̄ veniūt ad capl̄a veniūt q̄ſi gallina pullinaria:q̄ ad modū pulloꝝ currunt poſt eos eoꝝ nepotuli:ꝛ clamāt poſt eos voces ꝛ volūtates ſequēdo quocūq̄ ſe vertāt. Silr̄ ꝛ alij ꝯſanguinei.Itē dicebat idē ꝙ viri ſpūales ītrātes capl̄a ſecularium intrāt q̄ſi cameria mortuoꝝ vbi nō ſunt oſſa.i.viri oſſei:ſ; caro corrupta.i.carnales:q̄ ibi habēt ingreſſum p carnē.i.carnis ꝯſanguineitatē:qn̄ vnꝰ ꝯſentit in ꝓmotionē ꝯſanguinei alteriꝰ. Iſai.xxxiij.ibi foueā habuit hericiꝰ hō aſper ꝛ porcinꝰ:viuēs ī delicijs ꝛ onerās ſe vt hericiꝰ pomis bonis.ſ.eccl̄iaſticis:ibi nutriuit catulos ſuos:ꝛ circūfodit in vmbra eiꝰ:qd̄ fit qn̄ ſub vmbra eoꝝ ꝯſanguinei obtinēt beneficia eccl̄iaſtica ꝛ terrena bona:ibi ꝯgregati ſunt milui molles carne:alt̄ ad alteꝝ clamabit in ꝓmotionē ſibi ſimilis. Quidā ep̄s q̄ nepotulo ſuo dederat magnū archidyaconatū:cū deportatꝰ eēt dicto ep̄o calatꝰ piroꝝ:ꝛ de eis dediſſet circūſtātibꝰ q̄ſiuit:q̄ bn̄ ſuaret ei reſiduū obtulit ſe ad hoc dictꝰ archidyaconꝰ rn̄dit ep̄s.Tu faceres mihi malā cuſtodiā:ſic cattus fac̄ de caſeo:ea.n.comederes: ꝛ dixit q̄dā magiſter q̄ comedebat cū eo.O miſer q̄uo auſus fuiſti ei ꝯmittē tātā mltitudinē aīaꝝ cui nō es auſus cōmittē paucitatem piroꝝ:ꝯ quos ē qd̄ dn̄s nō ꝯmiſit iohāni īter ceteros magis dilecto tali ꝛ tāto curā eccl̄ie generalē:ſ; petro q̄ nihil ei ptiebat:q̄ plus ceteris deū amabat:dicēs ei. Johā.xxij.ī fine.Paſce oues meas:ꝛ agnos:ꝛ Math.xvij.tibi dabo claues regni celoꝝ:ſ; matrē ſuā dimiſit Johi carnē carni.Itē act.j.ꝑelegit mathiā ad aplatū. Joſeph ꝯſanguineo ſuo.Itē ſepe accidit ꝙ q̄ ꝓmouēt amicos carnales intuitu carnis eligūt ſibi flagellū deo ꝓcurāte vt accidit viris ſychen q̄ elegerūt ꝛ ꝓmouerūt abymelech in regē. Juð.ix. Cōſiderate ait: q̄ os veſtrū ſum ꝛ caro vr̄a:ipſi aūt ad h̄ inclinati eū regē cōſtituerūt q̄ cōuerſus eſt eis in ramnū iuxta parabolā quā ꝓpoſuit eis ionathas frater eiꝰ:q̄ cū deteſtarent̄ ſcelera eiꝰ ꝛ ponerēt ei inſidias: ipſe ciuitatē eoꝝ deſtruxit:ſal in ea ſeminās:ꝛ habitatores occidit: turrē eoꝝ cū eis ſuccēdit.Ad vltimū ipſe a muliere alteriꝰ turris fragmine mole ꝑcuſſus excerebatꝰ turpit̄ occiſus eſt.¶ Quinto male acq̄runt̄ qn̄ p vim vel ꝑces aut minas magnatū acquiruntur. Ab hoc peccato debet cohibere grauis culpa que eſt ſic intrādo.q̄ tales intrāt violēter cū hoſtio fracto eccleſie ꝛ ſponſam chriſti violēter ꝓſtituāt ꝛ ſpm̄ ſcm̄ qui benignus cuſtos ſpōſe eſt expellūt a domo. Itē ſūmū regē grauit̄ offendūt:q̄ filiā eiꝰ eo inuito capiunt.i. eccleſiā.Sichen filiꝰ emor dinā rapiēdo.offendit iacob patrē ꝛ filios iſrl̄ ſrēs.qd̄ ei ꝛ ſuis fuit cā mortis.Gen̄.xxxiiij. Itē ex maxima huiꝰ pctī pena appet q̄ grauis ſit ꝛ grādis culpa.Aug.Quis dubitat grauiꝰ eſſe cōmiſſum:qd̄ grauiꝰ eſt punitū.Punit̄ aūt hoc peccatum exuſtione ꝛ t̄re abſorptiōe.vt p; numeri.xvj.de chore ꝛ ſuis Itē lepre ꝑcuſſiōe ꝛ eiectōe:vt p; de Ozia.iij.Reg.xvj.qui violent̄ intrabat templū volēs vſurpare ſūmū ſacerdotū offm̄.punit̄ paraliſis ꝑcuſſiōe.vt p; de alchimo.ij.Mach.viij.qui p violētiā demetrij obtinuit ſūmū ſacerdotiū. Itē menelaus ꝑcipitatōe q̄ itruſus p violētiā antiochi:de quo dr̄.ij.Mach.iiij.Acceptis a rege mandatis venit nihil dignū hn̄s ſacerdotio.iō dr̄ Heb.vj.Nemo aſſumat ſibi honorē:ſ; qui vocat̄ a deo tanq̄ aaron.q̄ eligit̄ in teſtimonio virge florētis:frondētis:fructificātis.ſ.iuſticie:qd̄ eſt qn̄ vocatur p miraculū voce lapſa de celo.vt paulꝰ Act.xvij.ꝛ dn̄s Math. iij.ꝛ Jo.x.hic eſt filiꝰ meꝰ dilectꝰ.Et Jo.xxvij.vel p colūbā vt fabianus papa.vel p ſancti ſpūs.vl̄ dei denoīationē.vt apl̄i Mathei.xij. vel p īſpirationē:vt dauid a ſamuele dicēte ſibi deo.Ipe eſt ſurge vnge eū.ij.Reg.xvj.Itē alius modus eſt eligēdi p ſortem.Act.j.ſic electus eſt Mathias.Itē alia electio ꝛ canonica p cōem īſpirationem vel ſcrutiniū:vel cōpromiſſionē.Plurime electiōes ſunt hodie dyabolice magis q̄ canonice.q̄ in pluribus locis ſunt plures viri dyabolici q̄ canonici.i.regulares:facientes plꝰ volūtatē diaboli q̄ dei.Ideo plus īſpirat eis cōiter diabolꝰ q̄ deꝰ:qn̄ mali plꝰ cōpromittunt in ſibi ꝯueniētes ꝛ ſentiunt in eis q̄ in alijs.Ecci.xiij. Omne aīal diligit ſibi ſilē.yſa.vij.Apphendet vir fratrē ſuū domeſticum pr̄is ſui dicēs:veſtimētū tibi eſt eſto ꝑnceps noſter.¶ Sexto mō male acquirunt̄ ſpūalia qn̄ ꝓpter fauorē magnatū dantur īdignis.eis ꝓcurātibꝰ.Ecci.vij.Noli q̄rere ab hoīe ducatū:neq̄ a ꝑncipe:neq̄ a rege cathedrā honoris.Sicut fecerūt alchimꝰ iaſon ꝛ menelaus qui ob fauorē regū ꝛ violentiā ſunt ītroducti in hieruſalem qui ob fauorē ppl̄i vel timorem īdignos ꝓmouēt.Silēs ſunt aaron qui vel timore vel fauore populi fecit eis vitulū ꝯflatilē quā adorarēt.qd̄ faciunt qui fauore vano hominē carnalē inſcium ꝛ laſciuum ꝛ ſupbū ꝓmouent ad dignitates eccleſie hoīes aīales ſpm̄ dei non habētes.¶ Septimo male acq̄runt ſpūalia qui acquirunt ea p dolū ꝛ fraudulentiā.ij.Mach.viij.alchimus de quo dicebāt venit vir de ſemine aaron nō decipiet vos.locutꝰ eſt v̄ba pacifica ī dolo ꝛ crediderūt ꝛ receperūt eū in ſummū ſacerdotē.qui tn̄ receptus cito occidit eos.Silr̄ abimelech ſychimite. Juð.ix.quos occidit vt dictū eſt.¶ Sciēdū eſt aūt ꝙ decē ſūt que vendūt aut emūt ſymoniaci.¶ Primū aūt qd̄ vendūt aut emūt eſt ordo religioſe ꝛ regularis ſocietatis.Qui enī ſymoniace itrāt religionem ſciēter:aut bn̄ficiū canonicū ſe diabolo obligāt.ꝛ mortē animabꝰ ſuis emunt niſi reſignēt faciūt ꝯtumeliā deo ꝛ oībꝰ ſanctis:ꝛ oībꝰ bonis eorum iniuriā:ꝛ eccleſie dei qui emūt hāc ſocietatē vel vēdūt:cum ipſa ſit cōio ſcōꝝ qua oībꝰ ſanctis cōicat bona ſpūalia que ſunt cōia toti ſcōꝝ cōitati.Qui aūt ſocietatē bonoꝝ vēdit vl̄ emit cū ſit cōis oīum oēs offendit:q̄ qd̄ ſuū eſt eis iuitis emit.Act.ij.ꝛ qui offendit in vno factꝰ eſt oīum reꝰ.Itē cū ſpūalis ſocietas.ſunt oēs ſācti q̄ emit ſocietatē ſpūalē vel vēdit q̄tū in ſe eſt:non ſolū vt iudas ꝓditor ꝛ iudei vēdit chriſtū vel emit.ſ; qd̄ longe plꝰ eſt chriſtū ꝛ oēs ſcōs ꝛ totā eccleſiā ꝛ bona eoꝝ que ſibi vr̄ appropriare qui ea vendit vel emit.iō q̄ cōio ſcōꝝ eſt cōicari debēt gratis:nec pn̄t eſſe niſi cōia ſpūalia bona.Sicut dicit̄ in ps̄.Inq̄rētes dn̄m nō minuent̄ oī bono. Itē vt legit̄ .eccs̄.x.Qui offendit in vno multa bona ꝑdet.ideo qui hoc facit videt̄ plꝰ deū offēdere ꝛ ſcōs q̄ iudas vl̄ iudei q̄ ſolū chriſtū emerūt quē iudas vēdidit. Itē cū cōio eccleſie ſit ſicut charitas cemētū ꝛ vinculū:ꝛ oīa bona ſimul iungit videt̄ q̄tū in ſe eſt oīa bona diſſoluere:ꝛ eccleſiā precipitare diſſoluto cemento.Col. iij.Charitas eſt vinculū ꝑfectionis. Item qui emit ſocietatē eccleſie emit fraternitatē que eſt charitas.que eſt impreciabilis:que vt dicit̄ Sap̄.vij.precioſior eſt cunctis opibus ꝛc̄.Cn̄.viij.Si dederit homo ſubſtantiā domus ſue pro dilectiōe quaſi nihil deſpiciet eā in comparatiōe dilectionis nihil eſt quod dari poteſt.ꝛ qui ponit eam ſub precio.deſpiciet eam quaſi nihil quicq̄d temporale poteſt dari ad eius comparationē.¶ Scd̄m qd̄ male vendit̄ eſt ſepultura mortuoꝝ:quā qui vēdit:requiē eoꝝ vendit.Cōtra qd̄ ſcriptū eſt Corpora ſanctoꝝ in pace ſepulta ſunt ꝛc̄.Unde requie eterne debet priuari.iuxta Ezech.vij.Qui vendiderit:ad id qd̄ vendidit non reuertet̄.Sacerdoti cantāti pro tali miſſam ꝛ requiē eternā:poteſt

dicere dñs:requiē nō habebit:q2 eā vendidit. Itē iniuriā facit dño ⁊ eis qb⁹ vendidit q̄ emit ꝑcio paſſionis ſue ſepulturā pegrinoꝝ. Crudelior videt̄ iudeis ⁊ crucifixorib⁹ dñi:q̄ de ꝑcio venditionis emerūt agrū in ſepulturā peregrinoꝝ vbi gratis ſepelirent̄. Itē vēdunt eis qđ ſuū eſt:qđ pater eoꝝ chriſtus eis emit. Extorquēt aliq̄ ſacerdotes a mortuis ꝑciū qđ iudas reddidit de vēditione de qb⁹ ē acheldemach emptus:ī hoc crudeliores iuda ⁊ iudeis. Itē hmōi ſunt crudeliores pylato:q̄ corp⁹ viuū tradidit crucifigēdū:mortuū libere tradidit ſepeliendū ioſeph. Itē ſunt ſimiles lamijs q̄ ſeuiunt in ſepultis corpib⁹:crudeliores ſunt filijs heth ⁊ magis immiſericordes q̄ dixerūt abrahe in electis ſepulchris noſtris ſepeli mortuū nullus te ꝓhibere poterit Geñ.xxi. Ad ſugillationē malicie exigentiū ꝓ ſepulturis. Dicebat magiſter Jacob⁹ q̄ cū mr̄ cuiuſdā pauperis lothoringici:iacobi nomine mortua eſſet nolebat eā ſacerdos ſuus ſepelire niſi daret ei pecuniā quā nō habebat. Ille aūt corpus matris in ſacco ponēs portauit ad domū ſacerdotis:ponēs eū ſup lectū ei⁹:dicēs ſacerdoti q̄ apportauerat ei pro vadio telā in ſacco: ⁊ filū in globo qđ ipſa neuerat:ille palpans caput ei⁹ credēs eē globū fili groſſuꝫ:dixit:mō bonū vadiū habeo. Et ſtatiꝫ iuit ad domū dicti paupis cū cruce ⁊ prochianis vt eā deportaret:cui ille:non oꝫ vos laborare pro ea deportāda q2 iā eſt in domo vr̄a in ſacco ſup lectū pro vadio:mō ponatis eā vel in terra vel in ſale ſi vultis. Iteꝫ qdā alius pauper reb⁹ ſed habūdans in pueris:vno eoꝝ defuncto: cū nollet eū ſacerdos ſuus ſepelire niſi data pecunia quā nō habebat:ille aūt corp⁹ filij ſui ad renaldū archiepm lugđ.apud ruppē in ciſam deportauit in ſacco:dicens portario q̄ exeniū venatiōis erat qđ dño ſuo deportabat. Qui introduct⁹ ante eū poſuit pueꝝ añ pedes ei⁹ exponēs ei factū:dictus aūt archieps pueꝝ honorifice ſepeliuit:vocanſq̄ ſacerdotē dixit ei:q̄ ſolueret ei ꝑciū de hoc q̄ fuerat ei⁹ vicari⁹ pro quo magnā pecuniā extorſit ab eo. ¶ Tertiū qđ male vendit̄ eſt ius ſiue iuſticia quā debēt facere ſubditis gratis q̄ ꝓſunt vt iudices:de quo ſciēdū q̄ vendūt iuſticiā:iniuſti ſūt ⁊ vtutē amittūt iuſticie:quā ſi haberēt:vnicuiq̄ qđ ſuū eſt redderēt:illā eniꝫ iuſticiā quā debent eis:vendunt ſibi:qđ eſt magna iniuſticia. ¶ Quartū qđ male vendit̄ ſunt benedictiones q̄ñ pro eis dandis extorquet̄ aliqđ vt faciūt in benedictionib⁹ maxime nubētiū q̄ cōuertunt̄ in maledictionē eoꝝ q̄ pro eis aliqđ exigūt niſi q̄ grat cōfert̄. ¶ Quintū qđ male vendit̄ eſt cura ſiue gratia curationis corpoꝝ ſiue aīaꝝ q̄ miraculoſe fit. Medic⁹ aūt corpalis pro peritia ſua ⁊ labore pōt accipe remunerationē. De medicis aūt ſpūalib⁹ q̄ miraculoſe corpora curabāt:⁊ aīas miniſterio:dicit dñs Math.x.infirmos curate ⁊c̄.gratis accepiſtis gratis date. Itē q̄ curas eccl̄iaꝝ vel aīaꝝ dant mediāte ꝑcio vel indebito ſuitio vel q̄ emūt:ꝯſimilē ꝯtumeliā faciūt regi ſummi:ſic facerēt regi tpali nutrix vl̄ ꝯſiliatrix turpitudinis q̄ filiā eius quā dꝫ cuſtodire vendit corrumpēdā lenonib⁹:vel qui emūt ſunt vt lenones corruptores quib⁹ nō parcet chriſtus frater ⁊ ſponſus:ſed occidet:vt abſalon amon corruptorē thamar ſue ſororis.ij. Reg.xiij. Itē tales ſunt tonſores gregis:non paſtores:ſꝫ mercēnarij timidi:nō defenſores:ſꝫ deſtructores. Joh.x. Mercenari⁹ videt lupū ⁊c̄. Aug. Mercennarius ſi ouis deuiat nō reuocat:ſi infirmet̄:nō medet̄:ſi deuorat̄ nō lachrymat̄:ſi fugiunt tpalia q̄ ipſe amauit:fugit animas quas ipſe ſe amare diſſimulauit Sūt aūt ſic auicule q̄ tpe meſſis agros viſitāt:⁊ tpe vindemie vineas ⁊ ibi cantāt. Silr̄ ⁊ cuſtodes:ſed poſt collectis fructib⁹ recedūt. Iſai.j. Derelinquet̄ fi.ſyon vt vmbraculū in vinea ⁊c̄. ¶ Multꝫ aūt retrabit hoīes ab emptione curaꝝ vel eccl̄iaꝝ ſi attēdūt ſeptem ad q̄ ſe obligāt:q̄ tāgunt̄ in ſūma de vitijs. ¶ Prīo ſe obligant ad amiſſa reddēda. Geñ.xxxiij. Omne dānū reddebaꝫ tibi:ſi q̄d furto pierat:reqrebas a me. ꝓuer.xxij. Noli eſſe cū hīs q̄ defigūt manus ſuas:q̄ vadas ſe offerūt pro debitis:nō eni habes vñ reſtituas:q̄d cauſe eſt vt tollat operimētū vtutū de cubili tuo.⁊c̄. Itē obligāt ſe ad agrum eccleſie excolēdum. Hiere.j. Ecce ꝯſtitui te vt euellas ⁊c̄. ¶ Tertio ad liberādū. Prouer.xxiiij.erue eos q̄ ducunt̄ ad mortē ⁊c̄. ¶ Quarto ad curādū infirmitates ſpūales. Eze.xxxiiij. Qđ īfirmū fuit nō cōſolidaſtis qđ egrotū nō ſanaſtis. Quid de his q̄ curā filiaꝝ regis accipiūt ⁊ nihil de ea ſciūt ⁊ ſi ſciūt negligūt:⁊ ſalariꝫ accipiūt:vel q̄ pro medicamēto venenū īfundūt. ¶ Quinto ſe obligāt ad ducatū ꝓbēdū:q̄d de cecis q̄ eos in foueā ꝑcipitāt bon⁹ paſtor añ oues vadit. Joh.x. ¶ Sexto ſe obligāt ad ꝓuidēdū neceſſaria. Math.xxiij. Quis putas ē fidelis ſuus ⁊ ꝓudēs. Et poſt:vt de illis cibū in tpe. Ecōtra mali. Eze.xxxiiij.ve paſto.iſrael qui paſcūt ſemetipſos. ¶ Septimo ſe obligāt ad intercedēdū ⁊ placādum:vt aaron qui vt dr̄ Sap.xviij.ſtans inter ſanos ⁊ mortuos:reſtitit ire dei:ergo dꝫ placere aliter nō placabit. Greg. Cuꝫ is qui diſplicet ad interpellanduꝫ mittit̄ irati animus ad deteriora ꝓuocat̄. ꝓuer.vi. Si ſpopōderis pro amico ⁊c̄.diſcurre feſtia ſuſcita amicū tuū ⁊c̄. ¶ Sextū qđ male ⁊ ſymoniace vēdit̄ eſt ſpūſſāct⁹ in ſigno ſuo vl̄ dono ꝓphie. Hoc videt̄ feciſſe balaā accipiēs ab his qb⁹ ꝓphetizauerat. Iuđ.ij.ve illi qui in errore balaaꝫ mercede eſt effuſus. Silr̄ peccāt qui alia ei⁹ dona vēdūt vel emūt.vel ſignū vt ſymon magus qui voluit emere vt ad impoſitionē manuū ſuaꝝ cuꝫ ſigno viſibili poſſet ſcum dare. Act.viij. ¶ Septimum quod male vendit̄ ſunt ſacramēta per q̄ ſpūſſanctus admiſtrat̄ vt eſt baptiſmus: ꝯfirmatio:eukariſtia.pñia ſacer ordo:ſacra vnctio:matrimōiū. Math.x. Gratis accepiſtis:gratis date:cau.i.q.j. Leo papa. Gratia ſi nō gratis dat̄ vel accipit̄:gratia nō eſt. Et infra:q2 ſi ſpirit⁹ teſtāte ipſa veritate de qua ꝓcedit gratis non dat̄.ſpūs mēdacij eſſe ꝯuincit̄ qui nō gratis accipit̄. Itē Greg. Syagrio epo auguſtuduneñ. Quicunq̄ ſtudet ſacꝝ ordinē ꝑcij donatiōe ꝑcipe ſacerdos nō eſſe:ſꝫ inaniter dici ꝯcupiſcit. Item idē in regiſtro:preſbyter ſi eccleſiam per ꝑecuniā obtinuerit:nō ſolū eccleſia priuet̄:ſed etiā ſacerdotij honore ſpoliet̄ q2 altare vel decimas ⁊ ſpūſcm̄ emere vel vendere:ſymōiacam hereſim nullus fidelium ignorat. Itē benedictio illi in maledictionem conuertit̄:qui ad hoc vt fiat hereticus ꝓmouet̄. Itē Am. in lib.paſtorali:nos quoq̄ huic morbo cancroſo ignitū qđ ſupeſt ferrū inicimus :declarātes oīno quicūq̄ deinceps pro accipienda diuini doni dignitate quodlibet preciuꝫ decretus fuerit obtuliſſe. ex eodē tpe ſe nouerit anathematis obprobrio ꝯdemnatū:atq̄ a ꝑticipatione ſanguinis ⁊ corpis chriſti eſſe alienū:quo illū conſtat execrabile chriſto ꝑpetraſſe flagitiū:q̄ ſi aliq̄s eius accuſator extiterit:ille qui hunc ordinē inuentus numeꝝ denotatione lucrat̄:⁊ ſuſcepto honoris gradu priuet̄:⁊ in monaſterio ſub ꝑhēni penitētia detrudat̄. ¶ Octauū qđ male vendit̄ eſt ſacra doctrina q̄ dat gratiā digne ⁊ deuote ſuſcipiēti ꝓuer.xiij. Doctrina bona dabit grām. ꝓuer.j. Audi fili diſciplinā patris tui. Et poſt vt addat̄ gratia capiti tuo. ¶ Nonū ⁊ vltimū qđ male vendit̄ eſt ſpūali annexum. Spūale ſtricte ſumpto vocabulo dr̄ quo habito habet̄ ſpūs ſanctus:vt gratia ⁊ virtus gratuite.vel in quo dat̄:vt ſacramenta. vel quo haberi ſignat̄ vt miracula donū ꝓphie. Spirituali annexū large ſumpto vocabulo q̄ñ antecedit ſacramentū.vt iuſpatronat⁹ ꝓſentationem:vel quod ſequit̄ vt poteſtas percipiendi decimas ⁊ oblationes.

¶ De auaritia clauſtralium. DiS.XVIII.

DEinde ꝯſiderādū eſt de auaritia clauſtraliuꝫ.i. de vitio ꝓprietatis eoꝝ.h̄ aūt pctm̄ multū impugnat eccleſiā:q2 pulchriorē ⁊ nobiliorē ⁊ altiorem ptē ei⁹ deijcit vſq̄ ad feces terre.angelos in talpas cōmutādo ⁊ volatilia celi in reptilia humi:q2 viros angelicos ⁊ celeſtes in terrā ſepelit ad modū talpaꝝ:⁊ volatilia celi.i.viros ſpūales in reptilia humi cōmutat:⁊ q̄ſi reptilia facit eos repe ſup t̄raꝫ q̄ñ terrenis adherēt mēte: contemptis bonis ſpūalib⁹ ⁊ etnis.ſūt aūt multa que deteſtādū vitiū ꝓprietatis oſtēdūt. Primo regularis ꝓfeſſio. Scđo diuina ꝓuiſio. Tertio enormitas huius flagitij. Quarto acerbitas diri ſupplicij. ¶ Primo q̄dē oſtēdit deteſtāduꝫ eſſe vitiū ꝓprietatis regularis ꝓfeſſio. viuē eni ſine ꝓprietate ē eſſētia cuiuſlibet religiōis.ſic ꝯtinēter ⁊ obediēter. Ad iſta eni tria hō ex voto ligat̄ in ordis ꝓfeſſiōe ad ꝯtinētiā:obedientiam:⁊ paupertatē volūtariā. Et ſic vnū nō recipit diſpēſationeꝫ:ita nec alteꝝ ꝑs Vouete ⁊ reddite. Vñ cū q̄dā abbatia fuiſſꝫ fact⁹ nouus abbas ꝑcepit oīb⁹ monachis ſuis q̄ redderēt ei ꝓpria ſua ad ſolutionē debitoꝝ dom⁹:cū tali ꝯditōe q̄ dabat eis licentiā retinendi ⁊ faciēdi ꝓpriū decetero vſq̄ ad.xl.ſoli.pro faciēdis voluntatib⁹ ſuis. Quo audito q̄dā monachus ſenex ⁊ literat⁹ ⁊ bone fame ſurrexit coram oīb⁹.⁊ petēs q̄ daret ei abbas licētiā ꝯbēdi ⁊ cū alij riderēt:⁊ abbas dicerēt q̄ hoc nō poſſet:intulit ſenex q̄ ſicut nō poterat quod erat ꝯ votū:ita nec poterat diſpēſare q̄ monach⁹ hēret ꝓpriū. Secūdo diſſuadet hoc vitiū diuina ꝓuiſio quā hꝫ de his qui nullā ꝓuiſionē ſibi retinēt:ſed oēm ſolicitudinē ſuā ponunt in eū.i.pe.iiij. Oēm ſolicitudinē noſtrā ꝓiciētes in eum:q̄ñ ipſi eſt cura de nobis. Math.xxij.quando miſſi vos ſine ſacculo ⁊ pera ⁊ calciamētis nunq̄d aliquid defuit vobis.dicūt diſcipuli:nihil ꝑs. Tibi derelictus eſt paup. Idē: Ego mēdicus ſum ⁊ paup. ⁊ dñs ſolicit⁹ eſt mei. Qui dat iumētis eſcā ipſoꝝ:⁊ pullis coruoꝝ īuocātib⁹ euꝫ.q2 vt dicit Greg.corui pullis ſuis nō ꝓuidēt q̄diu habēt primas plumas que fatue dicunt̄:niſi q̄ñ vidēt eos nigreſcē.ſed interim deus paſcit eos rore celi. Sic nec mūdāi curāt de his qui dimiſſis curis ⁊ diuitijs tpalib⁹ nō ſe cōmittunt:tamen deus gratia ſua prouidet eis paſtū corporalē ⁊ ſpūalem.ꝑs. Paraſti cibum in dulcedine.t.

pauperi deus. Ad hoc faciūt plura exempla poſita ſupra in fine de
acceptiōe munez. de leproſo. ⁊ filia ⁊ cādidatrice q̄ noluerūt accipe
re ab yconomis. ne dei ꝓuiſiōez amitterēt. q̄ eis herbas in dulcedi/
nē ꝯuertit. Ad h̄ etiā faciūt plura exēpla q̄ habent̄ ſupra de timore
mūdano p totū. ⁊ de ep̄o apoſtata ꝑnie. ⁊ ſupra de effectib⁹ miſeri/
cordie dei. quō m̄ia dei ꝓuidet neceſſaria ſuis. ꝓuidet eni eis nō ſo
lū alimētū ⁊ veſtimētū. ſ ēt medicamētū. In vitiſpa. Ty. De paup/
tate legit̄. q̄ q̄dā frat̄ hortulan⁹ q̄cq̄d de labore horti ſui acq̄rebat
totū p deo dabat: cogitabat poſtea q̄ burſā plenā d̄ nūmis ꝯgrega
ret. vt ſibi ſi egrotaret. ſubueniret. qd̄ fecit. Cōtigit aūt vt putreſcen
te pede ſuo totū qd̄ habuit ī medicos ꝯſumpſit nec ꝓfuit. ⁊ cū dixiſ
ſent oportere pedē incidere ne reſiduū corꝑi putreſieret. Qd̄ cū de/
beret in mane fieri. flēti apparuit dn̄s īproperās ei de nūmis ꝯgre/
gatis. ⁊ tacto pede penitēti curauit eū. medicus aūt apportās ferra/
mēta inuenit eū laborātē in horto ſanatū. Itē li. v. de collationib⁹
patrū dixit q̄dā ſenex. triplex ē morb⁹ in religiōe. q̄dā eoz q̄ nō ha
buerūt in ſeculo. volūt in religiōe ꝯgregare Alij prius abiecta reſu
mere. Tertij ex diffidētia dei aliq̄d in religiōis īroitu retinere. Pri
mi ſunt ⁊ puniunt̄ vt grezi. ſecundi vt iudas. tertij vt ananias ⁊ ſa/
phyra. ¶ Tertio diſſuadet h̄ idē īmanitas hui⁹ flagitij. Joſue. vij.
Cauete ne de his q̄ p̄cepta ſunt vobis aliq̄d ꝯtingatis. ⁊ ſitis preua
ricatiōis rei. hec culpa facit hoīez ſimilē dyabolo q̄ fuit primus ꝓ/
prietarius. Primo approprians ſibi locū dicēs. yſa. xiiij. ponā ſedē
meā ad aq̄lonē. ſup aſtra celi exaltabo ſoliū meū. h̄ aūt de lucifero
fecit tenebriferū. de angelo dyabolū. ⁊ de celo p̄cipitauit eū in īfernū
Luce. xij. videbā ſathanā q̄ſi fulgur de celo cadētez. hic de ap̄lo fe/
cit dyabolū vnde iudā ꝓditorē q̄ loculos habebat vocauit chriſtus
dyabolū dicēs. Joh. vj. Nōne. xij. vos elegi ⁊ vn⁹ ex vobis dyabo/
lus ē. Itē eſt fur īter filios iſrael. vt achor q̄ vt dicit̄ Joſue. vii. fura
tus eſt de anathemate hierico. Itē vt iudas īter ap̄los q̄ fur erat ⁊
loculos habebat. Joh. xij. Religio ꝓprietarioz ē poti⁹ deriſio dmo
nū ⁊ ſpelūca latronū. q̄ religio. Joh. ij. ⁊ Math. xxi. vos feciſtis do/
mū oratiōis ſpeluncā latronū. furant̄ eni q̄cq̄d poſſunt vt ibidē de
cōi ꝓpriū faciāt. Hiere. vij. Nūq̄d ſpelūca latronū facta ē dom⁹. in
qua inuocatū ē nomē meū. Eſt etiā ꝓprietarius ſacrilegus. q2 ſepe
furtū ſuū in locis ſacris. ⁊ de reb⁹ ſacris. ⁊ ꝯtra ꝑſonas ſacras com
mittit. res ēt pauperib⁹ ꝯſecratas. vel ſacris locis furat̄. Hiero. ps
ſacrilegij ē res pauperū nō dare pauperib⁹. qd̄ facit qui eas retinet.
Itē Greg. ſabino ep̄o in decretis. xviij. q. iiij. Sacrilegiū. Et ꝯtra le/
gē ē. ſi q̄s qd̄ venerabilib⁹ locis relinquit̄ praue voluntatis ſtudijs
tētauerit ſuis ſtipēdijs vſurpare. Itē ibidē lutius papa. oēs faculta
tū eccleſie alienatores a liminib⁹ eccleſie anathematizamus ap̄lica
auctoritate pellimus dānamus atq̄ ſacrilegos eſſe iudicam⁹. ⁊ nō
ſolū eos. ſ etiā eis ꝯſentiētes. Itē ē retrogradus vt canis reuerſus
ad vomitū ad ea q̄ dimiſerat. vt dicit̄. ij. pe. ij. Itē Luce. ix. Nemo
mittēs manū ad aratz ⁊ reſpiciēs retro aptus ē regno dei. Itē ſimi
lis ē vxori loth q̄ reſpiciēs retro. verſa ē in ſalis ſtatuā. Gen. ix. Lu/
ce. xvij. Meliores eſtote vxoris loth. lambūt aīalia cutem. i. aīales
monachi delectāt̄ imitari eā. Itē ꝓprietarius nequā ē ī deū. cuius
cōmodū nō curat dū ſuū ꝓpriū querit. ad Phill. ij. Oēs q̄ ſua ſūt
querūt nō q̄ ihu chr̄i. Itē nequā ē nō equalit̄ ſe habēs ad ꝓximū
cui⁹ portiōez ſibi vſurpat cui nō eq̄lit̄ ꝯdiuidit. Lz dictū ſit Ezech.
lvij. poſſidebitis terrā ſinguli eque vt frater ſu⁹. j. Cori. xj. Cōueniē
tib⁹ vobis in vnū iā nō ē dominicā cenā mādūcare. vnuſq̄ſq̄ ei ſu
am cenā p̄ſumit ad māducādū. Et alius q̄dā eſurit. alius aūt ebri⁹
ē. Nūq̄d domus nō habetis ad māducādū bibēdū aut eccleſiā dei
ꝯtēnitis ⁊ ꝯfunditis eos q̄ nō habēt. Itē ē fict⁹ ſiue hipocrita. q̄ſi
ſub habitu religioſo aīuz gerit ſecularē. extra ē aureus. ītra luteus.
vt ſtatua quā erexit nabuch. Dan. iij. Tales ſūt in clauſtris eleuati
in dignitatib⁹. pleni ītus luto tꝑaliū curaz ⁊ ꝓprioz. lz ex̄ pretēdāt
habitū religiōis. Itē ſimiles ſūt bel. de quo Dan. xiiij. q̄ tm̄ comede
bat ⁊ bibebat. nō ip̄e. ſ familia ſua intra luteus ex̄ aureus. Itē eſt
homicidia Eccl̄i. xxxiiij. Qui defraudat pauperē hō ſanguinis eſt. q̄
aufert in ſudore panē. q̄ſi q̄ occidit ꝓximū ſuū. ibidē. q̄ effundit ſan
guinē ⁊ q̄ fraudē facit mercēnario fratres ſūt. Hec ſatis poſſūt expo
ni de ꝓprietarijs q̄ defraudāt eos q̄ ſeruiūt deo p mercede eterna
⁊ tꝑali ſuſtētatiōe. q̄ ſunt clauſtrales quoꝝ victū ꝓprietarij ſibi ac
cumulāt. ⁊ in ſupfluis expendūt exceſſibus. Itē proditor eſt in dn̄z
quē ꝓprijs ſtipēdijs impugnat. ⁊ cuius bona eo inuito ſibi retinet.
Itē in fratres de quoꝝ cōi ſibi facit ꝓprium. Itē eſt excōicatus ⁊
euitādus Joſue. vij. preuaricati ſunt mandatū ⁊ vſurpauerunt de
anathemate. Et poſt. anathema in medio tui iſrael. Multi poſſent
dicere quod dicit̄ Act. x. nūq̄ cōe intrauit in os meū. ſed potius ex
cōicatio. quod poſſunt dicere monachi viuentes de ꝓprio in carne
ris: merito ꝓprietarius excōicatus iudicādus eſt: q2 quaſi excōica
tos reputat alios quib⁹ nō cōicat que ſibi appropriauit. Itē ē men
dax deo cui ꝓmiſit viuere ſine ꝓprio. cui poſſet dici qd̄ dixit Petr⁹
ananie: cur tētauit ſathanas cor tuū mētiri deo ⁊ ſpirituiſancto. nō
es mētitus hoīb⁹ ſolū. ſ. ſed deo ⁊c̄. Itē ꝓprietari⁹ multiplr̄ ē ſtul/
tus. Prio q2 ſm̄ qd̄ dicit̄ Math. xiij. Silīs fuit negociatori querē
ti bonas margaritas inuēta vna p̄cioſa margarita. i. pauptate chri/
ſti p qua habet̄ regnū celoz dedit oīa que habuit ⁊ ꝯparauit eam.
poſtea in lutū ꝓijciēs eā ꝯculcat pedib⁹ ꝯtēnēdo. Scd̄o q2 cū dn̄s
de maris. i. mūdi naufragio eū eripuerit in tuto nauis religiōis po/
nens ipſe ſe ſuffocat in modica aqua diuitiaz quā furtiue rapit de
mari. De quo pōt dici qd̄ dixerūt barbari. Act. xxvij. de paulo cui⁹
manui cū euaſiſſet de naufragio vipera adheſerat. homicida eſt hō
iſte: q̄n cū euaſerit de mari vltio diuina non ſinit eū viuere. Tertio
ſtultus eſt: q2 cū ipſe ſit mortu⁹ mūdo: iuxta illud Col. iij. Mortui
eſtis ⁊ vita veſtra abſcōdita eſt cū chriſto ī deo. Timēs mori fame
fur ſit vt ſuſpēdat̄ in furto: ⁊ amittat vitā eternā: ⁊ īcurrat mortem
eternā. In vitiſpa. legit̄ q̄ cū quidā diues moriēs heredē ꝯſtituiſſz
quēdā patrū. Rn̄dit. Ego prius diu mortu⁹ fui q̄ iſte: ⁊ quō mortu
um me ſibi heredē inſtituit: ⁊ remiſit nūcios nihil retinēs. Quarto
ſtultus ē: q2 de loco ſaluatiōis cū iuda ꝓditore facit ſibi locū ꝓditi
onis. Job. xvij. Nemo perijt niſi ſolus fili⁹ ꝑditiōis. Quito: q2 in lo
co vbi hoīes ſcelerati ſtudēt ſcelera nō cōmittē ſed delere: ipſe ſcele
ra m̄lta facit. Hiere. xj. Quid ē q̄ dilect⁹ me⁹ ī domo mea facit m̄lta
ſcelera. Sexto: q2 irā dei ſibi accumulat quā de⁹ ab eo remouerat.
Apoc̄. vj. Angelus effudit phyalā iracundie dei ſup flu. mag. eufra
ten. q̄ īterpretat̄ frugifer. Jac. v. Theſaurizaſtis vobis o diuites iraz
in nouiſſimis dieb⁹. glo. neſcit miſer theſauz ire cū theſauro pecu/
nie ſibi ꝑit̄ cumulari. Septio q2 ꝓpria negligit dū aliena colligit. iō
iuſto dei iudicio oīa ꝓpria bona amittit. Aliena ſunt tꝑalia bona.
Ambro. Nō ſūt bona hoīs q̄ ſecū ferre nō pōt. Amittit eni ꝓpriuz
dei qd̄ eſt miſereri. curā ſui: ⁊ ſeipſuz ⁊ bona ſpūalia parit̄ ⁊ eterna
Octauo: q2 cū ſe deo dedit. ius nāe ⁊ oīa q̄ habebat vel hr̄e poterat
deo dedit ⁊ etiā curaz ſui ſibi reliq̄t hoc aufert in ꝓprietate. Bern̄.
vos q̄ vos nobis loco dei ſel' dediſtis. q̄d adhuc vos de nobis iterū
īromittitis. Nono: q2 de ſcala celi ⁊ porta facit ſibi ſcalā ⁊ portā in
feri. Scala hoc ⁊ porta ē religio. Gen. xxxiiij. Decimo q2 laqueū tꝑa
liū ⁊ molā aſinariā a q̄b⁹ ſe explicuerat collo ſuo apponit: ⁊ cū iuda
ꝓditore cui ſil'is ē ſe ſuſpēdit. Act. ij. viſcera ei⁹ effundunt̄ cū īterio
ra ſua ponit in amorē pecunie. Eccl̄i. x. In terra ꝓiecit ītima ſua ī vi/
ta ſua. ¶ Quarto diſſuadet h̄ idē pena q̄ multiplr̄ puniunt̄ ꝓprieta
rij tā in p̄n̄ti q̄ etiā in futuro. In p̄n̄ti q̄dē puniunt̄ ⁊ pena dāni ⁊
pena ſenſus. Pena dāni: q2 priuant̄ m̄ltis bonis q̄ poſſent hr̄e ſi ꝓ
priū nō haberēt. Priuant̄ prio ꝓuidētia tꝑali: ex quo eni ꝓuidēt ſi
bi: de⁹ nō ꝓuidet eis tꝑalia: ⁊ cū volūt eē ꝓuiſores ſui amittūt ꝓui
ſionē dei vt dn̄ſuz ē ſupra. Itē amittūt ꝓpriū dei qd̄ eſt miſereri ⁊
p̄cere. Itē amittūt ſeipſos q̄ſtū ad valorē: q2 ſm̄ Bern̄. ⁊ ſm̄ q̄ vul
gariter dicit̄. Monach⁹ hn̄s obolū nō valet obuluz. j. Corin. xiij. ſi
charitatē nō habuero nihil ſuz. Proprietario mōacho plus ē num/
mus q̄ de⁹. Itē amittit ſpūalia bona ⁊ meritū Math. ix. vos q̄ re
liq̄ſtis oīa ⁊ ſecuti eſtis me: ſedebitis ſup ſedes iudicātes duodecim
trib⁹ iſrl̄ ⁊c̄. hoc merito priuant̄ ꝓprietarij. Itē puniunt̄ pena ſen/
ſus: puta lapidatōe. Joſue. vij. Lapidauit oēs iſrl̄ achor q2 tulit de
anathemate Hierico. ſic ꝓprietarij lapidādi ſūt duris icrepatōib⁹ ⁊
in futuro iudicio a ſanctoz oīuz maledictiōib⁹. Itē a demonib⁹ la/
cerant̄. In vitiſpa. cū q̄dā abrenūciās ſeculo aliq̄d ꝓprietatis ſibi re
tinuiſſet p̄cepit ei. b. Antoni⁹ vt emptis carnib⁹ in ciuitate ei eas in
heremo deportaret. Qd̄ cū faceret. tā canes q̄ aues vt eas ab eo ra/
perēt cū lacerabāt. Cui veniēti dixit ſanct⁹ ſic q̄ abrenūciās ſeclo ⁊
pecuniā retinuerit lacerabit̄ a demonib⁹. Itē punit̄ ꝓprietari⁹ pe/
ne ꝯbuſtiōis q̄ maxia eſt: in quo notat̄ q̄ hec culpa ſit maxia. Jo/
ſue. vij. q̄ hoc ſcelere deꝑhēſus fuerit ꝯburat̄ ipſe igni cū omni ſub
ſtātia ſua. Itē vincunt̄ a dyabolo cito iā victi ſunt a mūdo ⁊ ꝓſtra
ti in terra. Joſue. vij. Nō poterit ſtare iſrl̄ corā hoſtib⁹ ſuis donec
deleat̄ q̄ h̄ ſcelē ꝯtaminat⁹ ē. Vinctos. n. ⁊ ꝯpeditos ducit ⁊ tradit
demōib⁹ occidēdos: vincti vō ſine retinētia vīcunt̄ ⁊ occidūt̄. Mul
ti. n. tradunt̄ dyabolo victi cathenis aureis ⁊ argēteis q̄b⁹ ita adhe
rēt p amorē: q2 poti⁹ ſuſtinēt excōicationē q̄ abijciāt ꝓprietatē au
ri ⁊ argēti vl' alteri⁹ rei. Siles ſūt dario quē vt dicit chronica victū
ab alexādro adduxerūt eū ſui occidēdū. victū cathenis aureis. Iō vt
dic̄ Greg. Nudi cū nudo luctari debem⁹. Itē q̄nq̄ a dyabolo ſuf/
focant̄: ⁊ morte ſubita moriunt̄. ſic p3 Act. v. de anania ⁊ ſaphyra.
Itē in futuro puniunt̄ ꝓprietarij: q2 regnū et̄nū amittūt. Sic p3 p
exēpluz de ſaul. qui q2 contra precepta domini retinuit ſibi de pre/

da amalech melioꝛa.j.Reg.xv.ſeipſum occidens gladio vitā perdi
dit.⁊ regnū tēpoꝛale pariter ⁊ eternū.j.Regū.vlti.

¶ De prodigalitate. DIS. XIX.

DEinde ꝯſiderandū ē de ꝓdigalitate. Circa quā
ꝯſiderāda ſūt duo. Primo vtrū ꝓdigali
tas ſit peccatū. Scdo vtrū ſit grauius peccatū q̄ꝫ auari
tia. ¶ Circa pͥmū ſciēdū ꝙ ꝓdigalitas ⁊ auaritia diffe
rūt ſm ſupabūdātiā ⁊ defectū diuerſimode. Nā in affectiōe diuiti
arū auarus ſupabūdat plus debito eas diligēs. ꝓdigus aūt deficit
minus debito eaꝝ ſolicitudinē gerēs. Circa exterioꝛa vero ad ꝓdi
galitatē ꝑtinet excedere q̄dē in dādo. deficere aūt in retinēdo ⁊ acq
rēdo. Ad auaritiā aūt ꝑtinet ecōtrario deficere quidē in dādo. ſup
abūdare aūt ī acq̄rēdo ⁊ retinēdo. Unde pꝫ ꝙ ꝓdigalitas auaritie
opponaᷣ. Mediū aūt virtutis ꝑ vtrūq̄ꝫ hoꝝ.i.ꝑ ſupabūdātiā ⁊ de
fectū corrūpiᷣ. ex hoc aūt ꝙ vitioſum ē ⁊ peccatū. corrūpiᷣ bonū
virtutis. Unde pꝫ ꝙ ꝓdigalitas ē peccatū. Unͣ filius ꝓdigus vitu
peraᷣ de ſua prodigalitate Luce.xv. Nec obſtat v̄bū apl'i.j.Thim.
vj. Radix oīum maloꝝ ē cupiditas nō aūt ꝓdigalitas. ſed magis ei
opponiᷣ. Nā illud v̄bū apl'i q̄dā exponūt nō de cupiditate actuali.
ſꝫ ēt de quadā habituali cupiditate q̄ ē ꝯcupiſcētia fomitis. ex qua
oīa peccata oꝛiunᷣ. Alij v̄o diciᷣ ꝙ loq̄ᷣ de cupiditate actuali gene
rali reſpectu cuiuſcūq̄ꝫ boī. ⁊ ſic māifeſtū ē ꝙ ꝓdigalitas ex cupidi
tate oꝛiᷣ. Prodigus enī aliq̄ꝺ bonū tpale cupit ꝯſeq̄ inoꝛdinate vꝉ
placere alijs vel ſaltē ſatiſfacere ſue volūtati ī dādo. Si q̄s recte cō
ſideret aplꝰs ibi loq̄ᷣ ad lr̄aꝫ de cupiditate diuitiaꝝ. nā ſupꝛa pͥmi
ſerat. q̄ volūt diuites fieri ⁊c̄. ⁊ ſic diciᷣ auaritia eſſe radix oīuꝫ ma
loꝝ. nō q̄ꝛ oīa mala ſemꝑ ex auaritia oꝛianᷣ. ſꝫ q̄ꝛ nullū malū eſt q̄ꝺ
n̄ īterdū ex auaritia naſcaᷣ. vn̄ ⁊ ꝓdigalitas q̄nq̄ꝫ ex auaritia naſci
tur. ſicut cū aliq̄s ꝓdige multa ꝯſumit ītētione captādi fauoꝛē ali
quoꝝ a q̄bꝰ diuitias accipit. Itē ꝙ apl's admonet.ij. Thim.vj. di
uitibꝰ huiꝰ ſeculi vt facile tribuāt ⁊ ſua cōmunicēt. h̄ ad ꝓdigos nō
ꝑtinet. q̄ꝛ h̄ monet aplꝰs ꝙ diuites h̄ faciāt bona ītētiōe. ſꝫ ſm q̄ꝺ
opoꝛtet. Q̄ꝺ nō faciūt ꝓdigi. q̄ꝛ vt ph̄s dicit in.iiij.Eth̄. datiōes nō
ſūt bone. niſi q̄ꝛ boni grā. nō q̄ꝛ ſꝫ q̄ꝺ opoꝛtet dāt. ſꝫ q̄nq̄ꝫ dāt mul
ta illis ꝙ opoꝛtet paupes eſſe. ſ. hiſtrionibꝰ ⁊ adulatoꝛibꝰ bonis āt
nihil darēt. Itē ꝓdigus ſupabūdat in dādo. ⁊ deficit in ſolicitudi
ne diuitiaꝝ. ſꝫ hic multo plus faciūt viri ꝑfecti. Magis enī abūdāt
in datiōe q̄ dāt vel relinquūt oīa ꝑꝑ deū. Itē magis accipiunt abi
ciūt oēm ſolicitudinē diuitiaꝝ q̄ deſiderāt iplere illud Math̄.vj.
Nolite ſoliciti eſſe in craſtinū. ⁊ tn̄ iſta ſūt comēdabilia in chr̄i ve
ris pauperibꝰ ⁊ in ꝓdigis repꝛobanᷣ. q̄ꝛ ſuperexceſſus nō attēdiᷣ ꝑn
cipaliter ſm q̄ꝫtitatē dati: ſꝫ magis inquātū excedit id q̄ꝺ fieri opoꝛ
tet. vnde q̄nq̄ꝫ liberalis maioꝛa dat q̄ꝫ ꝓdigus ſi neceſſariū ſit. Sic
ergo dicēdū. ꝙ illi q̄ ītētiōe ſequēdi chr̄m oīa ſua dāt. ⁊ ab aīo ſuo
oēm tpaliuꝫ ſolicitudinē remouēt nō ſūt ꝓdigi. ſꝫ ꝑfecte liberales.
¶ Circa ſcdm. ſ. vtꝝ ꝓdigalitas ſit grauius peccatū q̄ꝫ auaritia. vel
ecōuerſo: dicēdū ꝙ ꝓdigalitas ſm ſe ꝯſiderata minus peccatū ē q̄ꝫ
auaritia. ⁊ hoc triplici ratione. Primo quidē. q̄ꝛ auaritia magis diſ
fert a virtute oppoſita. Magis enī ad liberalem ꝑtinet dare in quo
ſuperabundat ꝓdigus. q̄ꝫ accipere vel tenere in quo ſuperabundat
auarus. Secūdo q̄ꝛ ꝓdigus eſt multū vtilis quibus dat. auarus au
tē nulli. ſed nec ſibiipſi vt dicitur i.iiij.Eth̄. Tertio q̄ꝛ prodigalitas
eſt facile ſanabilis. ⁊ ꝑ hoc ꝙ declinat ad etatē ſenectutis q̄ eſt con
trariū ꝓdigalitati. ⁊ ꝑ hoc ꝙ ꝓuenit ad egeſtatē defacili dū multū
inutiliter ꝯſumit. ⁊ ſic pauper factus nō pōt in dādo ſupabūdare. ⁊
etiā q̄ꝛ defacili ꝓduciᷣ ad virtutē ꝓpter ſimilitudinē quā hꝫ ad ip
ſam. ſꝫ auarus nō defacili ſanaᷣ ratione ſupꝛa dicta. Differētia aūt
auari ⁊ prodigi non attenditur pꝛincipaliter in hoc quod eſt pecca
re in ſeipſum vel in aliū. nā prodigus peccat in ſeipſum dum bona
ſua ꝯſumit vnde viuere debet. peccat etiā in alteꝝ conſumendo bo
na quibus alijs deberet pꝛouidere. ⁊ pꝛecipue hoc apparet in cleri
cis qui ſunt diſpenſatoꝛes bonoꝝ eccleſie que ſunt paupeꝝ quos
defraudant prodige expēdēdo. Similiter ⁊ auarus peccat in alios
inquantū deficit in dationibus. peccat in ſeipſum inquantū deficit
in ſumptibus. vnde diciᷣ Eccl'es.vj. Uir cui deus dedit diuitias nec
tribuit poteſtatē vt comedat ex eis. ſed tamē in hoc ſuperabundat
prodigus. q̄ꝛ ſic ſibi ⁊ quibuſdā alijs nocet q̄ꝺ tamen aliquibus ꝓ
deſt. Auarus autē nec ſibi nec alijs ꝓdeſt. quia nō audet vti etiam
ad ſuam vtilitatē bonis ſuis. Item cum de vitijs loquimur cōmu
niter iudicamus de ipſis ſm pꝛopꝛias rationes eoꝝ. ſicut circa pꝛo
digalitatē attendimus ꝙ ſuperflue cōſumit diuitias. circa auaritiā
vero. quia ſupflue eas retinet. Q̄ꝛ autē aliquis ꝓpter intēperātiā
ſupflue conſumat. hoc iā noīat ſimul multa peccata. Unde tales ꝓ
digi ſꝫ peioꝛes. vt diciᷣ in.iiij.Eth̄. Q̄ꝺ autē illiberalis ſiue auarus
abſtineat ab accipiendis alienis: ⁊ ſi in ſe laudabile videatur. tamē
ex cauſa pꝛopter quam vituperabile eſt dum id nonvult ab alijs ac
cipere ne cogatur alijs dare.

¶ Libri Tertij. Pars Octaua. Incipit.
¶ De Gula. DIS. I.

DEinde cōſiderādū de ſexto ca
pitali vitō. ſ. gula. Circa
q̄ꝺ ꝯſiderāda ſunt ſeptē. Pͥo vtrū gu
la ſit pctm̄ moꝛtale. Scdo de ſpeciebꝰ
eius. Tertio de filiabꝰ eius. Quarto de
bis q̄ hoc vitiū oñdūt eſſe vitādū. Quī
to ſpālīᷣ de ebꝛietate. Sexto de frequē
tatiōe tabernarū. Septīo de ludis ho
neſtis vel ihoneſtis. ¶ Circa pꝛimū. ſ.
ſciēdū ꝙ gula diciᷣ eē inoꝛdinatꝰ appe
titꝰ cibi ⁊ potꝰ. Appetitꝰ aūt diciᷣ ioꝛ
dinatꝰ ex eo ꝙ recedit ab oꝛdine rōnis. in quo ꝯſiſtit bonū cuiuſli
bet v̄tutis moꝛalis: ex hoc aūt diciᷣ aliq̄d eſſe pctm̄ q̄ꝺ ꝯtrariaᷣ v̄tu
ti. Unͣ manifeſtū eſt gula eſſe pctm̄. Eſt āt ſciendū q̄ꝺ duplex ē ap
petitus cibi vel potus. Unus q̄dē nālis qui ꝑtinet ad vires vegeta
biles: in quibꝰ nō pōt eſſe v̄tꝰ ⁊ vitiū: q̄ꝛ nō poſſunt ſubici rōi: ⁊ vis
appetitiua diuidiᷣ ꝯtra retentiuā digeſtiuā: ⁊ expulſiuā: ⁊ ad taleꝫ
appetitū ꝑtinet eſuries ⁊ ſitis. Alius ē appetitꝰ. ſ. ſenſitiuꝰ in cuius
cōcupia vitiū gule ꝯſiſtit: nec ꝯſiſtit hoc vitiū in ſubſtātia vel nā ci
bi vel potꝰ: q̄ꝛ ſicut dicit ſaluatoꝛ Math̄.xv. Nō q̄ꝺ intrat in os h̄
coinq̄nat hoīeꝫ ſpūaliter: ſed inoꝛdinata ciboꝝ ꝯcupia nō regulata
rōne coinquinat hoīeꝫ. Et ideo ſi aliquis excedat in quātitate cibi
nō ꝓpter cibi ꝯcupiam: ſed eſtimās illud ſibi neceſſariū eſſe: nō ꝑti
net hoc ad gulā: ſed ad aliquā iꝑitiā. Sed ꝙ aliquis excedat ſciē
ter menſurā in edēdo ꝓpter ꝯcupiaꝫ cibi delectabilis hoc ꝑtinet ap
vitiū gule. Sic igiᷣ patet ꝙ gula eſt pctm̄. ⁊ qualiter ē pctm̄. Ulte
riꝰ advidēdū vtruꝫ ⁊ quō ſit pctm̄ moꝛtale vel veniale. Sciendū ꝙ
cū gule vitiū ꝓpꝛie ꝯſiſtat in cōcupia inoꝛdinata: vt dictū eſt. oꝛdo
rōnis ꝯcupiſcentiā oꝛdinātis dupliciter tolli pōt. Uno mō q̄ꝫtū ad
ea que ſunt ad finē. put. ſ. nō ſunt ꝯmēſurata vt ſint ꝓpoꝛcionata
fini. Alio mō q̄ꝫtū ad ipſum finē. put. ſ. ꝯcupia hominē auertit a fi
ne vltimo debito. Si ergo inoꝛdinatio cōcupie accipiaᷣ in gula ſꝫ
auerſionē a fine vltimo. Sic gula erit pctm̄ moꝛtale. Q̄ꝺ quidē con
tingit quādo delectatiōi inheret hō tantū ꝙ ꝓpter eā deū cōtēnit.
patus. ſ. ꝯtra pꝛecepta dei agere: vt delectatōes hmōi aſſequaᷣ. Si
vero in vitio gule intelligaᷣ inoꝛdinatio ꝯcupie tm̄ ſm ea q̄ ſunt ad
finē: vtpote q̄ꝛ nimis ꝯcupiſcit delectatiōes ciboꝝ: nō tn̄ ita ꝙ ꝓpꝑ
hoc aliq̄d faceret ꝯtra legē dei: eſt pctm̄ veniale. ¶ Circa ſcdꝫ. ſ. de
ſpeciebꝰ gule: ſciēdū ꝙ ſicut dicit Greg.xxxj.moꝛ. q̄nq̄ꝫ modis nos
gule vitiū tētat. Aliq̄n indigētie tpa ꝓuenit. Aliq̄n lautos cibos q̄
rit. Aliq̄n q̄ ſumēda ſunt accuratius pꝛepari appetit. Aliq̄n in ipſa
quātitate ſumēdi mēſurā excedit. Aliq̄n in ipſo eſtu īmēſi deſide
rij aliq̄s peccat. Gula enī impoꝛtat inoꝛdinatā cōcupiam edēdi. In
eſu aūt duo ꝯſideranᷣ. ſ. ipſe cibus q̄ comediᷣ: ⁊ eiꝰ comeſtio. Pōt
ergo inoꝛdinatio ꝯcupie attēdi dupliciter. Uno quidē mō q̄ꝫtū ad
ipſum cibū qui ſumiᷣ: ⁊ ſic q̄ꝫtū ad ſubſtātiā vel ſpeciē cibi querit
aliq̄s cibos lautos. i. ꝑcioſos: q̄ꝫtū ad qualitatē q̄rit cibos nimis ac
curate pꝛepatos: q̄ꝺ eſt ſtudioſe. Q̄ꝫtū aūt ad quantitatē excedit in
nimis edēdo. Alio mō diciᷣ inoꝛdinatio ꝯcupiſcētie q̄ꝫtū ad ipſam
ſumptionē cibi: vel q̄ꝛ pꝛeuenit tp̄us debitū in edēdo: q̄ꝺ eſt ꝑpꝛo
pere: vel q̄ꝛ nō ſeruat modū debitū in edēdo: q̄ꝺ ē ardēter. Iſidoꝛꝰ
appꝛehēdit pꝛimū ⁊ ſecūdū ſub vno dicens: ꝙ guloſus excedit ī ci
bo ſm q̄d. quātū. quō ⁊ q̄n. ¶ Circa tertiū. ſ. de filiabus gule ſcien
dū ꝙ Greg.xxxj.moꝛ. aſſignat quinq̄ꝫ filias gule q̄ ſūt. iepta leticia.
ſcurrilitas: īmūdicia. ſtultiloquiū: hebetudo mētis circa ītelligētiā.
Quarū numerꝰ ⁊ rō declaraᷣ ſic. Gula ſicut dictū eſt ꝓpꝛie cōſiſtit
circa īmoderatā delectationē q̄ eſt in cibis ⁊ potibꝰ. Et iō alia vitia
inter filias gule computanᷣ que ex īmoderata delectatione cibi ⁊
potus cōſequunᷣ. Que q̄dē poſſunt accipi ex ꝑte aīe vel ex ꝑte coꝛ
poꝛis. Ex parte aūt aīe q̄drupliciter. Pͥo q̄dē q̄ꝫtum ad rōnem cu
ius acies hebetaᷣ ex immoderantia cibi ⁊ potus: ⁊ q̄ꝫtuꝫ ad hoc po
niᷣ filia gule hebetudo ſenſus circa intelligentiam. ꝓpter fumoſita
tes ciboꝝ perturbantes caput. ſicut ecōtrario abſtinētia confert ad
ſapie perceptioneꝫ. ſm illud Eccl'es.ij. Cogitaui in coꝛde meo abſtra
here a vino carnem meā vt animū meuꝫ transferrē ad ſapientiam.
Scdo q̄ꝫtum ad appetitum qui multipliciter deoꝛdinaᷣ per immo
derantiam cibi ⁊ potus quaſi ſopito gubernaculo rationis: ⁊ q̄ꝫtuꝫ
ad hoc poniᷣ inepta leticia: q̄ꝛ omnes alie inoꝛdinate paſſiones ad